

SAMRUK
K A Z Y N A

2021

**ЖЫЛДЫҚ
ЕСЕП**

2-ші ТОМЫ

ЖАҒАНДЫҚ
СЫН-ТЕГЕУРІНДЕРГЕ ТӨЗІМДІЛІК

ЖАҒАНДЫҚ
СЫН-ТЕГЕУРІНДЕРГЕ ТӨЗІМДІЛІК

ЖЫЛДЫҚ ЕСЕП
2021

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың есебімен қоса

МАЗМҰНЫ

2-ші ТОМЫ

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ ЕСЕБІ

6-11

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп	12-13
Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп	14-15
Капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп	16-17
Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп	18-19

ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. Жалпы ақпарат	20
------------------	----

2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі	21
3. Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу	23
4. Маңызды бухгалтерлік бағалаулар мен пайымдаулар	46
5. Есептен шығарулар және акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтер	65
6. Негізгі құралдар	72
7. Материалдық емес активтер	76
8. Барлау және бағалау бойынша активтер	77
9. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	78
10. Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	83

11. Кредиттік мекемелердегі қаражат	84
12. Басқа да қаржы активтері	85
13. Басқа да ұзақ мерзімді активтер	86
14. Қорлар	86
15. Сауда дебиторлық берешек және өзге де ағымдағы активте	87
16. Ақша қаражаты мен оның баламалары	88
17. Капитал	88
18. Қарыздар	96
19. Қазақстан Республикасы үкіметінің қарыздары	101
20. Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем	101
21. Жалдау бойынша міндеттемелер	102

22. Резервтер	103
23. Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	104
24. Сауда әрі басқа да кредиторлық берешек және басқа да ағымдағы міндеттемелер	104
25. Түсім	106
26. Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны	106
27. Жалпы және әкімшілік шығыстар	107
28. Тасымалдау және өткізу шығыстары	107
29. Құнсыздану залалы	108
30. Қаржылық шығындар	109
31. Қаржылық кіріс	110

32. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто	110
33. Табыс салығы бойынша шығыстар	110
34. Шоғырландыру	114
35. Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу	114
36. Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаты мен саясаты	115
37. Шартты және шарттық міндеттемелер	122
38. Сегменттік есептілік	126
39. Есепті күннен кейінгі оқиғалар	129

«Эрнст энд Янг» ЖШС
Әл-Фараби д-лы, 77/7
«Есентай Тауэр» ғимараты
Алматы қ., 050060
Қазақстан Республикасы
Тел.: +7 727 258 5960
Факс: +7 727 258 5961
www.ey.com

ТОО «Эрнст энд Янг»
пр. Аль-Фараби, 77/7
здание «Есентай Тауэр»
г. Алматы, 050060
Республика Казахстан
Тел.: +7 727 258 5960
Факс: +7 727 258 5961

Ernst & Young LLP
Al-Farabi ave., 77/7
Esentai Tower
Almaty, 050060
Republic of Kazakhstan
Tel.: +7 727 258 5960
Fax: +7 727 258 5961

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебі

«Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ-ның Акционері мен Басшылығына

Пікір

Біз «Самұрық-Қазына» Ұлттық әл-ауқат қоры» АҚ мен оның еншілес ұйымдарының (бұдан әрі - «Топ») шоғырландырылған қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік, әрі оған 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп, жиықтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп, көрсетілген күнге аяқталған жыл үшін меншікті капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есеп және ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есеп, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, қаржылық есептілікке жасалған ескертпелер жатады.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік барлық елеулі қатынастарда 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күнге аяқталған жыл ішіндегі ақша қаражатының шоғырландырылған қозғалысы мен шоғырландырылған қаржылық нәтижелерін Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес дұрыс бейнелейді.

Пікірді білдіру негізі

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз одан әрі біздің есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлігінде сипатталған. Біз Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңес (БХЭСК) қабылдаған Кәсіпқой бухгалтерлер этикасының халықаралық кодексіне (БХЭСК Кодексі) (халықаралық тәуелсіздік стандарттарын қоса алғанда) және біздің шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудитіне Қазақстан Республикасында қолданылатын этикалық талаптарға сәйкес Топқа қатысты біз тәуелсізбіз және біз осы талаптар мен БХЭСК Кодексіне сәйкес басқа да этикалық міндеттерді орындадық. Біз алынған аудиторлық дәлелдер өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылады деп пайымдаймыз.

Аудиттің шешуші мәселелері

Аудиттің шешуші мәселелері – біздің кәсіптік пайымдауымызға сай ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болып табылған мәселелер. Бұл мәселелер шоғырландырылған қаржылық есептілік аудитіміздің контекстінде және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылған және біз бұл мәселелер жөнінде бөлек пікірімізді білдірмейміз. Төменде көрсетілген әрбір мәселеге қатысты тиісті мәселенің аудитіміздің барысында қалай қарастырылғанының сипаты осы контекстінде келтіріледі.

Building a better
working world

Біз есебіміздің «Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған міндеттерді, оның ішінде осы мәселелерге де қатысты міндеттерді орындадық. Тиісінше, аудитімізге шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін бағалауымызға жауап ретінде әзірленген рәсімдерді орындау жатады. Аудиторлық процедураларымыздың, соның ішінде төменде көрсетілген мәселелерді қарастыру барысында орындалған процедуралардың нәтижелері қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы аудиторлық пікірімізді білдірудің негізі болады.

Аудиттің шешуші мәселесі

Ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануы

Біз бұл мәселе құнсыздануды талдау негізінде жатқан жорамалдар субъективтілігінің жоғары деңгейіне, сондай-ақ басшылық қабылдаған елеулі пайымдаулар мен бағалауларға орай аудитіміз үшін барынша маңыздылардың бірі болып табылады деп есептейміз. Сонымен бірге, қарыз алу құнының ұлғаюы және келешек экономикалық өсімге қатысты белгісіздік Топ қызметінің перспективаларына әсер етеді және Топ активтерінің құнсыздануына әкеп соқтыра алады.

Елеулі жорамалдарға дисконттау мөлшерлемелері, табиғи ресурстарға болжамды бағалар, тарифтер, инфляцияның болжамды мөлшерлемелері мен валюталарды айырбастау бағамдары жатады. Елеулі бағалауға өндіру және өндіріс деңгейінің жоспары, келешек күрделі шығындар және барлау мен өндіруге қолжетімді ресурстар қорлары кіреді.

Ұзақ мерзімді активтер мен құнсыздануға орындалған тесттер туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің 4-ескертпесінде келтірілген.

Тиісті шешуші мәселе ретінде аудитіміздің барысында қарастырылды

Біз Басшылықтан, индикаторлар мен құнсыздануды тестілеу модельдерін талдауды қоса алғанда, құнсыздануды талдауды алдық.

Біз құнсызданудың талдауын тестілеу және басшылық дайындаған өтетін күн есебі үшін бағалау мәселелері бойынша мамандарды тарттық. Біз басшылық жасаған болжамның негізінде жатқан жорамалдарды сараладық. Біз өтетін күн есебінде пайдаланылған табиғи ресурстар мен тауарлардың бағаларын қолжетімді нарықтық болжамдармен салыстырдық. Біз дисконттау мөлшерлемелерін және ұзақ мерзімді өсім мөлшерлемелерін нарықтың жалпы көрсеткіштерімен және басқа да қолжетімді ақпаратпен салыстырдық. Біз құнсыздану модельдерінің математикалық дәлдігін тексердік және олардың жорамалдардың өзгеруіне сезімталдылықты талдадық.

Біз құнсыздану туралы ақпараттың шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылып көрсетілуін сараладық.

Building a better
working world

Несие келісімдерінің шеңберіндегі шарттық талаптарды сақтау

Кредиттік келісімдердің талаптарына сәйкес Топ белгілі бір шарттық талаптарды сақтауы тиіс. Бұл талаптардың бұзылуы қаржыландыру дефицитімен қатар, айтарлықтай айыппұлдар мен өсімпұлдарға әкеп соқтыра алады. Сонымен қатар, Топтың көптеген несие келісімдеріне сәйкес кросс-дефолт туралы ережелер қолданылады.

Шарттық талаптарды сақтау аудит үшін барынша маңызды мәселе болып табылады, өйткені шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде пайдаланылатын қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалға, сондай-ақ қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі пайыздық міндеттемелердің жіктелуіне зор ықпалы бар.

Несие келісімдерінің шеңберінде шарттық талаптарды сақтау туралы ақпарат шоғырландырылған қаржылық есептіліктің 18-ескертпесінде ашылып көрсетілген.

Біз кросс-дефолт туралы қосымша ережелерді қоса алғанда, несие келісімдерінің талаптарын зерделедік.

Біз есептеулерде қолданылатын деректерді қаржылық есептілікпен салыстырдық.

Біз қаржылық көрсеткіштер бойынша есептеулердің математикалық дәлдігін бағаладық.

Біз 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бекітілген бюджеттерге сай болжамды сараладық, егер таяу арадағы 12 айда құқық бұзушылық болуы мүмкін болса, біз қызметтің үздіксіздік қағидатына ықтимал ықпалға қатысты Басшылық жасаған бағалауды алып, сараладық.

Біз 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шарттық талаптардың сақталуына қатысты кредиторлардан алынған мәліметтерді талдадық.

Біз шоғырландырылған қаржылық есептілікте ашылып көрсетілген ақпаратты сараладық.

Топтың 2021 жылғы Жылдық есебіне қосылған басқа да ақпарат

Басқа да ақпаратқа Топтың 2021 жылғы Жылдық есебінде қамтылған ақпарат жатады, бірақ шоғырландырылған қаржылық есептілік пен сол туралы біздің аудиторлық есебіміз жатпайды. Басқа да ақпарат үшін жауапкершілікті басшылық көтереді. Топтың 2021 жылғы Жылдық есебі, жорамалмен, бізге осы аудиторлық есеп шығарылғаннан кейін ұсынылады.

Шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікіріміз басқа ақпаратқа таралмайды және біз бұл ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті білдіретін тұжырымды ұсынбаймыз.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікке аудитті жүргізуімізге орай біздің міндетіміз жоғарыда аталған басқа ақпаратпен, ол бізге ұсынылған кезде танысу және бұл ретте басқа да ақпарат пен шоғырландырылған қаржылық есептіліктің немесе аудит барысында ие болған біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктердің болуы және басқа да ақпарат өзге елеулі бұрмалануларды қамтымайтындығы мәселесін қарастыру

Building a better
working world

Басшылықтың және Аудит жөніндегі комитеттің шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ХҚЕС-ке сәйкес жасалуы және шынайы ұсынылуы үшін әрі басшылық шынайы емес әрекеттердің немесе қатенің салдарынан маңызды бұрмалануы жоқ шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапкершілік көтереді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыра алу қабілетін бағалау үшін, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтердің ашылып көрсетілуі үшін және басшылық Топты таратқысы келген, басшылықтың қызметін тоқтатқысы келген жағдайларды немесе оның мұндай әрекеттерге іс жүзіндегі баламасы болмай қалған жағдайларды қоспағанда, есептіліктің қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде жасалуы үшін жауапкершілік көтереді.

Аудит жөніндегі комитет Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігінің дайындалу процесін қадағалау үшін жауапкершілік көтереді.

Аудитордың шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз шоғырландырылған қаржылық есептілік бүтіндей адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық есепті шығаруда елеулі бұрмалануларды қамтымайды деген ақылға қонымды сенімдікке қол жеткізу болып табылады. Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит елеулі бұрмалану бола қалғанда оны әрдайым анықтайтындығының кепілдігі болып табылады. Бұрмаланулар адал емес әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке-жеке немесе жиынтығында осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің негізінде қолданылатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген күйде пайымдауға болса, елеулі болып есептеледі.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудиттің шеңберінде біз кәсіпқой пайымдауды қолданып, бүкіл аудиттің бойына кәсіптік скептицизмді сақтап қаламыз. Сонымен бірге, біз келесіні орындаймыз:

- адал емес әрекеттердің немесе қателердің салдарынан болған шоғырландырылған қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтап, бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық процедураларды жасаймыз; өз пікірімізді білдіру үшін негіздеме ретінде болуы үшін жеткілікті әрі лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдерді аламыз. Қателердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмауы тәуекеліне қарағанда, жоғарыдағы адал емес әрекеттердің нәтижесінде елеулі бұрмаланудың анықталмай қалу тәуекелі, өйткені адал емес әрекеттерге сөз бәйласу, алдау, қасақана жіберіп қою, ақпараттың дұрыс ұсынылмауы немесе ішкі бақылау жүйесін айнала жасалған амалдар кіруі мүмкін;
- Топтың ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікірді білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық процедураларды әзірлеу мақсатында, аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесін түсінеміз;
- қолданылатын есеп саясатының лайықты сипатын және басшылық есептеген бағалау мәндерінің және тиісті ақпараттың ашылып көрсетілу негізділігін бағалаймыз;

Building a better
working world

- басшылықтың қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалды қолдану заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз және түскен аудиторлық дәлелдердің негізінде Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінде айтарлықтай күмән туғыза алатын оқиғаларға немесе талаптарға орай елеулі белгісіздіктің бар екендігі туралы тұжырым жасаймыз. Егер де біз елеулі белгісіздіктің болуы туралы тұжырымға келетін болсақ, біз өзіміздің аудиторлық есебімізде шоғырландырылған қаржылық есептілікте ақпараттың тиісінше ашылып көрсетілуіне назар аудартуымыз керек немесе егер ақпараттың осылайша ашылып көрсетілуі лайықты болып табылмаса, пікірімізді түрлендіру керек. Біздің тұжырымдар аудиторлық есебіміз жасалған күнге дейін түскен аудиторлық дәлелдерге негізделген. Дегенмен келешек оқиғалар немесе талаптар Топтың өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетінен айырылып қалуына әкеп соқтыра алады;
- шоғырландырылған қаржылық есептіліктің бүтіндей ұсынылуын, оның құрылымы мен мазмұнын бағалаймыз, оған қоса ақпаратты ашып көрсету, сондай-ақ шоғырландырылған қаржылық есептіліктің оның негізінде болған операциялар мен оқиғаларды олардың шынайы ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынылатындығын бағалаймыз;
- шоғырландырылған қаржылық есептілік туралы пікірді білдіру үшін ұйымның қаржылық ақпаратына және Топ ішіндегі шаруашылық қызметке қатысты жеткілікті болатын лайықты аудиторлық дәлелдерді аламыз. Біз жалпы басшылық ету, бақылау және Топ аудитінің жүргізілуі үшін жауап береміз. Біз аудиторлық пікіріміз үшін жеке дара жауапты болып табыламыз.

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына, өзгесінен басқа, аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескерткілер туралы, оның ішінде егер біз аудит процесінде ондайларды анықтасақ, ішкі бақылау жүйесінің едәуір кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып, онымен ақпараттық өзара әрекеттесуді жүзеге асырамыз.

Сондай-ақ біз Аудит жөніндегі комитетке тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағандығымыз туралы мәлімдеме жасадық және осы тұлғаларды барлық өзара қарым-қатынастар мен аудитордың тәуелсіздігіне әсер етеді деп негізделген түрде есептеуге болатын басқа да мәселелер туралы, ал қажетті жағдайларда – қауіп-қатерлерді жою үшін жасалған іс-қимылдар немесе қолға алынған сақтық шаралары туралы хабарлар еттік.

Біз Аудит жөніндегі комитеттің назарына жеткізген мәселелерден біз ағымдағы кезең үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктің аудиті үшін барынша маңызды болған және тиісінше, аудиттің шешуші мәселелері болып табылатын мәселелерді айқындаймыз. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есебімізде сипаттаймыз, тек бұл мәселелер туралы ақпаратты жария ету заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған жағдайдан немесе қандай да бір мәселе туралы ақпарат біздің есебімізде хабарланбауы тиіс екендігі туралы тұжырымға келген сирек жағдайлардан басқа, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың теріс салдары оның хабарлануынан қоғамдық маңызы бар пайдалан асады деп жорамал жасауға болады.

Building a better
working world

Соның нәтижелері бойынша тәуелсіз аудитордың осы аудиторлық есебі шығарылған, аудиттің жүргізілуіне жауапты жетекші - Адиль Сыздықов.

„Эрнст энд Янг“ ЖШС

Адиль Сыздықов
Аудитор

Аудитордың 2013 жылғы 23 желтоқсандағы
№ 0000172 біліктілік куәлігі

050060, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.,
Әл-Фараби даңғылы, 77/7, «Есентай Тауэр» ғимараты

2022 жылғы 22 сәуір

Рустамжан Саттаров
«Эрнст энд Янг» ЖШС-тің
Бас директоры
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі
2005 жылғы 15 шілдеде берген сериясы
МФЮ-2 № 0000003 болатын Қазақстан
Республикасында аудиторлық қызметпен
айналысуға арналған мемлекеттік лицензия

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

31 желтоқсандағы жағдай бойынша

Миллион теңгемен	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Активтер			
Ұзақ мерзімді активтер			
Негізгі құралдар	6	14.264.058	13.703.885
Материалдық емес активтер	7	2.004.032	2.022.024
Барлау және бағалау бойынша активтер	8	278.949	367.393
Инвестициялық жылжымайтын мүлік		37.014	40.560
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	9	5.681.234	4.985.676
Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	10	357.413	366.830
Кредиттік мекемелердегі қаражат	11	104.803	135.315
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	33	69.148	79.267
Басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтері	12	667.832	614.382
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	13	578.190	447.907
		24.042.673	22.763.239
Ағымдағы активтер			
Қорлар	14	728.897	626.363
Өтелуге жататын ҚҚС		168.889	256.319
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		55.513	97.503
Сауда дебиторлық берешек	15	1.024.892	667.107
Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	10	46.703	55.406
Кредиттік мекемелердегі қаражат	11	671.859	354.257
Басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері	12	506.895	188.427
Басқа да ағымдағы активтер	15	209.986	184.769
Ақша қаражаты мен оның баламалары	16	2.810.730	2.227.669
		6.224.364	4.657.820
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтер	5	42.721	61.787
		6.267.085	4.719.607
Активтердің жиыны		30.309.758	27.482.846

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Миллион теңгемен	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Капитал және міндеттемелер			
Негізгі компанияның акционеріне жататын капитал			
Жарғылық капитал	17.1	5.268.580	5.258.657
Есептілік валютасын қайта есептеу резерві	17.9	1.894.545	1.763.499
Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалау резерві		32.694	31.464
Хеджирлеу резерві	17.10	(48.906)	(60.416)
Басқа да күрделі резервтер	17.11	(16.984)	(16.984)
Бөлінбеген пайда		8.125.704	6.502.544
		15.255.633	13.478.764
Бақыламайтын қатысу үлесі	17.8	1.917.459	1.672.851
Капитал жиыны		17.173.092	15.151.615
Ұзақ мерзімді міндеттемелер			
Қарыздар	18	6.908.483	6.608.990
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	19	569.105	562.449
Жалдау бойынша міндеттемелер	21	379.985	396.441
Резервтер	22	442.394	386.921
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	33	1.333.617	1.143.256
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер		125.455	120.943
Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем	20	-	185.680
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	23	187.843	138.085
		9.946.882	9.542.765
Ағымдағы міндеттемелер			
Қарыздар	18	954.209	850.210
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	19	10.264	30.773
Жалдау бойынша міндеттемелер	21	129.676	118.878
Резервтер	22	100.348	80.980
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер		14.981	14.051
Төленуге жататын табыс салығы		16.766	10.567
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	24	1.118.055	828.258
Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем	20	-	97.882
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	24	845.485	752.031
		3.189.784	2.783.630
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер	5	-	4.836
		3.189.784	2.788.466
Міндеттемелер жиыны		13.136.666	12.331.231
Капитал мен міндеттемелер жиыны		30.309.758	27.482.846

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор –
Басқарма мүшесі

Бас бухгалтер

Назира Нұрбаева

Алмаз Әбдірахманова

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

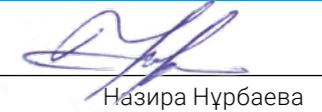
Миллион теңгемен	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Түсім	25	11.709.658	8.556.009
Мемлекеттік субсидиялар		54.614	35.408
		11.764.272	8.591.417
Өткізілген өнім мен көрсетілген қызметтің өзіндік құны	26	(8.794.057)	(6.618.721)
Жалпы пайда		2.970.215	1.972.696
Жалпы және әкімшілік шығыстар	27	(449.492)	(425.875)
Тасымалдау және өткізу шығыстары	28	(728.331)	(670.549)
Құнсыздану залалы	29	(129.783)	(343.741)
Еншілес ұйымдардың шығуынан түскен пайда		2.203	219
Операциялық қызметтен түскен пайда		1.664.812	532.750
Қаржылық шығындар	30	(555.537)	(608.953)
Қаржылық кіріс	31	174.898	180.188
Басқа да операциялық емес зиян		(51.327)	(59.795)
Басқа да операциялық емес кіріс		95.242	93.265
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто	32	1.142.082	641.608
(Теріс)/оң бағамдық айырма, нетто		(777)	50.094
Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайда		2.469.393	829.157
Пайда салығы бойынша шығыстар	33	(561.036)	(246.615)
Бір жылғы таза пайда		1.908.357	582.542
Мыналарға келетін бір жылғы таза пайда:			
Бас компанияның акционеріне		1.629.216	558.192
Бақыламайтын қатысу үлесіне		279.141	24.350
		1.908.357	582.542

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

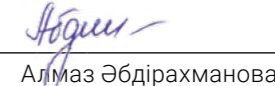
Миллион теңгемен	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл
Басқа да жиынтық кіріс			
<i>Келесі кезеңдерде пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелуге жататын басқа да жиынтық кіріс</i>			
Есептілік валютасын қайта есептеу		151.889	516.078
Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестицияларды қайта бағалаудан іске асырылмаған (зиян)/кіріс		(389)	1.962
Қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындардың басқа да жиынтық кірісіндегі үлес	9	2.382	5.113
Ақша ағындарын хеджирлеу құралдары бойынша кіріс/(зиян)	17.10	15.888	(10.425)
Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялар бойынша таза өткізілген пайда		840	98
Басқа да жиынтық кіріс/(зиян) құрамдастарының салық әсері		(12.620)	(37.255)
Келесі кезеңдерде пайданың немесе шығынның құрамына қайта сыныптауға жататын өзге де жиынтық кіріс, салықтарды шегергенде		157.990	475.571
<i>Келесі кезеңдерде пайда немесе зиян құрамында қайта жіктелуге жатпайтын басқа да жиынтық кіріс</i>			
Қауымдасқан компания мен бірлескен кәсіпорындардың басқа да жиынтық зиянындағы үлес	9	(169)	(285)
Белгіленген төлемдермен жоспарлар бойынша актуарлық зиян		(412)	(8.295)
Басқа да жиынтық зиян құрамдауыштарының салық әсері		462	-
Келесі кезеңдерде пайданың немесе зиянның құрамына қайта сыныптауға жатпайтын басқа да жиынтық зиян		(119)	(8.580)
Табыс салығын шегере отырып, бір жылғы басқа да жиынтық кіріс		157.871	466.991
Бір жыл ішіндегі жиынтық кірістің жалпы сомасы, табыс салығын шегергенде		2.066.228	1.049.533
Табыс салығын шегергенде мыналарға тиесілі бір жылдағы жиынтық кірістің жалпы сомасы			
Бас компанияның акционеріне		1.774.115	984.022
Бақыламайтын қатысу үлесіне		292.113	65.511
		2.066.228	1.049.533

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор –
Басқарма мүшесі

Бас бухгалтер

Назира Нұрбаева

Алмаз Әбдірахманова

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Миллион теңгемен	Ескерт.	Жарғылық капитал	Қо-сымша төленген капитал	Бас компания акционеріне тиесілі					Жиыны	Бақыла-майтын қатысу үлесі	Жиыны
				Басқа да жиын-тық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвестициялар-ды қайта бағалау резерві	Есептілік валютасын қайта есеп-теу резерві	Хед-жирлеу резерві	Басқа да күрделі резервтер	Бөлінбе-ген пайда			
2019 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо		5.229.112	17.303	29.354	1.319.406	(46.726)	(16.984)	6.176.856	12.708.321	1.634.632	14.342.953
Бір жылғы таза пайда	-	-	-	-	-	-	-	558.192	558.192	24.350	582.542
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс/(залал)	-	-	2.272	443.608	(13.276)	-	-	(6.774)	425.830	41.161	466.991
Бір жылғы жиынтық кіріс/(залал)		-	-	2.272	443.608	(13.276)	-	551.418	984.022	65.511	1.049.533
Акцияларды шығару	29.545	-	-	-	-	-	-	-	29.545	18	29.563
Дивидендтер	-	-	-	-	-	-	-	(120.000)	(120.000)	(65.695)	(185.695)
Акционердің басқа да салымдары	-	(17.323)	-	-	-	-	-	1.205	(16.118)	-	(16.118)
Акционермен жасалатын басқа да операциялар	-	-	-	-	-	-	-	40.483	40.483	-	40.483
Акционерге басқа да бөлу	-	-	-	-	-	-	-	(99.850)	(99.850)	-	(99.850)
Активтерді Акционерге беру	-	-	-	-	-	-	-	(24.809)	(24.809)	-	(24.809)
Үкіметтен қарыздар бойынша дисконт	-	-	-	-	-	-	-	(37.581)	(37.581)	-	(37.581)
Еншілес ұйымдардың шығуы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(14.040)	(14.040)
Бақылаудан айырылуға әкеп соқтырмайтын еншілес ұйымдарға қатысу үлестерін өзгерту – қатысу үлестерін сату	-	-	(170)	74	-	-	-	25.174	25.078	59.492	84.570
Еншілес ұйымның бақыламайтын қатысу үлесін сатуға арналған лут опционы бойынша резерв	-	-	-	-	-	-	-	(9.721)	(9.721)	(3.510)	(13.231)
Капиталдағы басқа да өзгерістер	-	20	8	411	(414)	-	-	(631)	(606)	(3.557)	(4.163)
2020 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо		5.258.657	-	31.464	1.763.499	(60.416)	(16.984)	6.502.544	13.478.764	1.672.851	15.151.615

9-113 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады

КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Миллион теңгемен	Ескерт.	Жарғылық капитал	Бас компания акционеріне тиесілі					Жиыны	Бақыла-майтын қатысу үлесі	Жиыны	
			Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын инвести-цияларды қайта бағалау резерві	Есептілік валютасын қайта есептеу резерві	Хеджирлеу резерві	Басқа да күрделі резервтер	Бөлінбеген пайда				
2020 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо		5.258.657	31.464	1.763.499	(60.416)	(16.984)	6.502.544	13.478.764	1.672.851	15.151.615	
Бір жылғы таза пайда	-	-	-	-	-	-	-	1.629.216	1.629.216	279.141	1.908.357
Бір жылғы басқа да жиынтық кіріс	-	-	1.230	130.449	11.960	-	1.260	144.899	12.972	157.871	
Кезеңдегі жиынтық кіріс		-	1.230	130.449	11.960	-	1.630.476	1.774.115	292.113	2.066.228	
Акцияларды шығару	17.1	9.923	-	-	-	-	-	9.923	5.759	15.682	
Дивидендтер	17.2	-	-	-	-	-	(88.337)	(88.337)	(92.511)	(180.848)	
Акционермен жасалатын басқа да операциялар	17.3	-	-	-	-	-	6.286	6.286	-	6.286	
Акционерге басқа да бөлу	17.4	-	-	-	-	-	(65.582)	(65.582)	-	(65.582)	
Активтерді Акционерге беру	17.5	-	-	-	-	-	(37.434)	(37.434)	-	(37.434)	
Үкіметтен қарыздар бойынша дисконт	17.6	-	-	-	-	-	(278)	(278)	-	(278)	
Еншілес ұйымдардың шығуы	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.225	
Бақылаудан айырылуға әкеп соқтырмайтын еншілес ұйымдарға қатысу үлестерін өзгерту – қатысу үлестерін сату	17.7	-	-	-	-	-	177.907	177.907	36.680	214.587	
Капиталдағы басқа да өзгерістер	-	-	-	597	(450)	-	-	122	269	1.342	1.611
2021 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо		5.268.580	32.694	1.894.545	(48.906)	(16.984)	8.125.704	15.255.633	1.917.459	17.173.092	

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор –
Басқарма мүшесі

Бас бухгалтер

Назира Нұрбаева

Алмаз Әбдірахманова

9-113 бет аралығындағы есеп саясаты мен ескертпелер осы шоғырландырылған қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП

31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін

Миллион теңгемен	Прим.	2021 год	2020 год (пересчитано)*
Операциялық қызметтен болған ақша ағындары			
Сатып алушылардан түскен ақша түсімдері		12.528.322	9.236.272
Өнім жеткізушілерге ақшалай төлемдер		(7.397.233)	(5.349.378)
Жұмыскерлерге ақшалай төлемдер		(1.114.920)	(1.022.274)
Басқа да салықтар мен төлемдер		(1.717.500)	(1.308.729)
Арбитраждық шешімге сай өнім жеткізушілерден түсімдер	37	112.058	-
Қаржы құралдарымен операциялар (КЦ Қор және Қазпошта)		13.690	19.360
Қысқа мерзімді жалдау бойынша төлемдер және ауыспалы жалдау төлемдері		(49.012)	(57.634)
Қаржылық міндеттемелер бойынша сыйақы мөлшерлемесін субсидиялаудан түскен түсімдер		-	29.183
Бюджеттен ҚҚС-ты қайтару		241.670	110.054
Басқа да төлемдер		(100.811)	(157.836)
Төленген табыс салығы		(347.423)	(214.006)
Төленген пайыздар		(557.366)	(520.080)
Алынған пайыздар		114.565	146.453
Операциялық қызметтен ақша қаражатының таза түсімі		1.726.040	911.385
Инвестициялық қызметтен болатын ақша ағындары			
Негізгі құралдарды, барлау және бағалау активтерін, басқа да ұзақ мерзімді активтерді сатып алу		(1.295.235)	(1.061.691)
Материалдық емес активтерді сатып алу		(31.994)	(23.036)
Негізгі құралдарды сатудан түсетін түсімдер		36.956	5.025
Басқа да ұзақ мерзімді активтерді сатудан түскен түсімдер		47.662	52.982
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардан алынған дивидендтер	9	547.447	246.164
Сатып алынған еншілес ұйымдардың ақшалай қаражаты шегерілген еншілес ұйымдарды сатып алу		89	(26.499)
Банк депозиттерін (орналастыру)/қайтару, нетто		(328.434)	297.967
Қарыздар беру		(17.541)	(14.237)
Шыққан компаниялардың ақшалай қаражаты шегерілген еншілес ұйымдарды сатудан түскен түсімдер		(27.819)	11.657
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларды сату / (сатып алу)		12.181	70.469
Иелік ету үлесін өзгертпестен бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың жарғылық капиталына салымдар	9	(1.926)	(22.227)
Берілген қарыздарды өтеу		30.480	79.937
Борыштық құралдарды сатып алу		(728.299)	(312.747)
Эмитенттердің борыштық құралдарды сату/өтеу		722.163	108.983
Басқа да төлемдер		(36.916)	(7.375)
Инвестициялық қызметте ақша қаражатының таза жұмсалуды		(1.071.186)	(594.628)

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ШОҒЫРЛАНДЫРЫЛҒАН ЕСЕП (жалғасы)

Миллион теңгемен	Ескерт.	2021 жыл	2020 жыл (қайта есептелгені)*
Қаржылық қызметтен ақша ағындары			
Қарыздар бойынша түсімдер	18	1.462.347	1.859.611
Қарыздарды өтеу		(1.171.065)	(1.811.258)
Қарыздарды өтеу үшін ақша қаражатын резервтеу	18	(292.258)	-
Еншілес компанияның өз акцияларын сатып алу		-	(212)
Жалдау бойынша міндеттемелерді өтеу	21	(121.314)	(95.384)
Бас компания Акционерінің жарғылық капиталға жасаған жарналары	17.1	9.923	26.000
Бақыламайтын қатысу үлесінің жарғылық капиталға жасаған жарналары		792	18
Акционерге бөлу		(67.568)	(59.852)
Еншілес ұйымдардағы бақыламайтын қатысу үлестеріне төленген дивидендтер	17.2	(92.076)	(72.054)
Бақылаудан айырылуға әкеп соқтырмайтын қатысу үлесін сату	17.7	247.474	83.944
Акционерге төленген дивидендтер	17.2	(88.337)	(120.000)
Облигациялардың мерзімінен бұрын өтелуі үшін сыйлықақы мен комиссия	18	-	(45.278)
Басқа да төлемдер		(2.120)	(7.527)
Қаржылық қызметте ақша қаражатының таза жұмсалуды		(114.202)	(241.992)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза көбеюі		540.652	74.765
Айырбас бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен оның баламаларына әсері		41.984	158.524
Сатуға арналған активтерге қайта топталған еншілес ұйымдардың ақша қаражатындағы өзгеріс		979	87
Күтілетін несиелік зиян резервіндегі өзгеріс		(554)	331
Жыл басындағы ақша қаражаты мен оның баламалары		2.227.669	1.993.962
Жыл соңындағы ақша қаражаты мен оның баламалары	16	2.810.730	2.227.669

* Осы бағанда келтірілген кейбір сомалар 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін шоғырландырылған қаржылық есептіліктегі сомаларға сәйкес келмейді, өйткені жасалған түзетулерді көрсетеді, олар туралы ақпарат 2ескертпеде келтірілген.

Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директор –
Басқарма мүшесі

Назира Нұрбаева

Бас бухгалтер

Алмаз Әбдірахманова

1. Жалпы ақпарат

Корпоративтік ақпарат

«Самұрық-Қазына» ұлттық әл ауқат қоры» АҚ (бұдан әрі – «Қор» немесе «Самұрық-Қазына») Қазақстан Республикасы Президентінің 2008 жылғы 13 қазандағы Жарлығына және Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2008 жылғы 17 қазандағы қаулысына сәйкес 2008 жылғы 3 қарашада құрылды. Құрылу «Қазына» орнықты даму қоры» акционерлік қоғамы (бұдан әрі – «Қазына») мен «Самұрық» мемлекеттік активтерді басқару жөніндегі қазақстандық холдингі» акционерлік қоғамын (бұдан әрі – «Самұрық») біріктіру және Мемлекеттің Қорға Қазақстан Республикасы Үкіметіне (бұдан әрі – «Мемлекет» немесе «Үкімет») тиесілі кейбір кәсіпорындардағы өзінің қатысу үлесін қосымша беру жолымен жүзеге асырылды. Үкімет Қордың жалғыз акционері (бұдан әрі – «Акционер») болып табылады.

Осы қайта ұйымдастыру кезіндегі Үкіметтің негізгі мақсаты менеджменттің тиімділігін арттыру және Үкіметтің тиісті бағдарламаларында белгіленген стратегиялық міндеттерін табысты орындау мақсатында Қордың еншілес ұйымдарындағы ұйымдық құрылымдарды оңтайландыру болып табылады.

Қор 34-ескертпеде санамаланған бірқатар компанияларды біріктіретін холдинг (бұдан әрі – «Топ») болып табылады. Қордың қызметі 2012 жылғы 1 ақпанға дейін «Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 13 ақпандағы №134-4 Заңымен реттелген және ел экономикасының тұрақты дамуын қамтамасыз етуге жәрдемдесуге; экономиканы жаңғыртуға және әртарапандыруға; Топ компаниялары қызметінің тиімділігін арттыруға бағытталған болатын. 2012 жылғы 1 ақпанда «Ұлттық әл-ауқат қоры туралы» Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 1 ақпандағы № 550-4 Заңы қабылданды, оған сәйкес Қордың қызметі Топқа кіретін ұйымдардың ұзақ мерзімді құнын (құндылығын) ұлғайту және Топ активтерін тиімді басқару арқылы Қазақстан Республикасының ұлттық әл-ауқатын арттыруға шоғырлануы тиіс.

Басқарушылық мақсаттар үшін Топтың қызметі өндірілетін өнімнің түріне және көрсетілетін қызметтің түріне сәйкес 8 (сегіз) операциялық сегментке бөлінеді (38-ескертпе):

- Мұнай-газ сегменті мұнай мен газды барлау және өндіру, мұнай мен газды тасымалдау, шикі мұнайды, газды және қайта өңделетін өнімдерді қайта өңдеу және сату бойынша операцияларды қамтиды.
- Тасымалдау сегменті жүктер мен жолаушыларды темір жолмен және әуе көлігімен тасымалдау жөніндегі операцияларды қамтиды.
- Коммуникация сегменті жергілікті, алыстағы қалааралық және халықаралық байланысты қоса алғанда (ТМД-ға кіретін және кірмейтін елдерді қоса алғанда), тіркелген байланыс қызметтері; сондай-ақ байланыс арналарын жалдау, деректерді беру және сымсыз байланыс қызметтері бойынша операцияларды қамтиды.
- Энергетикалық сегмент электр энергиясын өндіру және беру жөніндегі, электр энергетикалық жүйеге электр энергиясын жіберуді техникалық, диспетчерлеу және импортталатын электр энергиясын пайдалану жөніндегі операцияларды, Қазақстан Республикасының Бірыңғай электр энергетикасы жүйесінің объектілерін орталықтандырылған шұғыл-диспетчерлік басқару функцияларын қамтиды.
- Тау-кен сегменті минералды ресурстарды барлау, өндіру, қайта өңдеу және сату жөніндегі операцияларды қамтиды.
- Өнеркәсіптік сегментке химия саласын дамыту кәсіпорындары мен жобалары жатады.
- Корпоративтік орталық сегменті Қордың инвестициялық және қаржы операцияларын, оның ішінде байланысты және бөгде ұйымдарға қарыздар беруді қамтиды.
- Басқалар сегменті мемлекетке тұрғын үй құрылысына инвестицияларды салу арқылы халық үшін тұрғын үйдің қолжетімділігін арттыруда қолдау көрсету операцияларын және басқа да операцияларды қамтиды.

Қордың тіркелген офісі Қазақстан Республикасы, Нұр-Сұлтан қаласы, Сығанақ көшесі, 17/10 мекенжайында орналасқан.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығаруға 2022 жылғы 14 сәуірде Қордың Экономика және қаржы жөніндегі басқарушы директоры - Басқарма мүшесі мен Бас бухгалтері бекітті және нақ осы күні Қордың Директорлар кеңесінің Аудит комитеті алдын ала бекітті. Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікті кейіннен Директорлар кеңесі мен Жалғыз акционер бекітуі тиіс.

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ (жалғасы)

Жекешелендіру жоспары

2014 жылғы 30 сәуірде Үкімет 2014-2016 жылдарға арналған бастапқы Жекешелендіру жоспарын бекітті. 2015 жылғы 30 желтоқсанда ол Қордың кейбір еншілес ұйымдарын қоса алғанда, жекешелендіруге жататын мемлекетке тиесілі активтердің жаңа тізбесін қамтитын 2016-2020 жылдарға арналған кешенді жаңа Жекешелендіру жоспарына ауыстырылды. 2020 жылғы 29 желтоқсанда «2021-2025 жылдарға арналған жекешелендірудің кейбір мәселелері туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің № 908 қаулысымен 2021-2025 жылдарға арналған жаңа кешенді Жекешелендіру жоспары (бұдан әрі – «Жекешелендіру жоспары») бекітілді, оған жекешелендіруге және бәсекелестік ортаға берілуге жататын мемлекеттік ұйымдар мен Қор тобы активтерінің жаңа тізбесі қосылған.

2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Топ осы шоғырландырылған қаржылық есептілік есеп саясатында және осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке ескертпелерде сипатталған жағдайларды қоспағанда, бастапқы құн қағидаты негізінде дайындалды.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен берілген және арнайы шарттасқан жағдайларды қоспағанда, ақша сомалары миллион теңгеге дейін дөңгелектелген.

Сәйкестілік туралы мәлімдеме

Қоса беріліп отырған шоғырландырылған қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттары жөніндегі Кеңес (бұдан әрі – «ХҚЕС жөніндегі Кеңес») бекіткен редакцияда Халықаралық қаржылық есептіліктің стандарттарына (бұдан әрі – «ХҚЕС») сәйкес әзірленді.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті ХҚЕС-ке сәйкес дайындау белгілі бір сыни есептемелік бағалауды талап етеді, сондай-ақ басшылықтан есеп саясатын қолдану барысында жол берулер бойынша пікірлер қолдануды талап етеді. Жоғары күрделілік деңгейі мен жол берулерді қолдануды қамтитын қолданылу саласы, сондай-ақ бағалау мен жол берулерді қолдану шоғырландырылған қаржылық есептілік үшін елеулі болып табылатын салалар 4-ескертпеде ашылған.

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде Топ басшылығы бірқатар белгісіздіктердің орын алуын ескере отырып, оның ішінде COVID-19 пандемиясының ықпалынан, әлемдегі ағымдағы экономикалық ахуалды назарға алды. Топ басшылығы шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қызметтің үздіксіздігі қағидатын ұстанады.

Салыстырмалы ақпаратқа әсер ететін түзетулер

Ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есепті ұсынудағы өзгерістер

2020 жылғы ақша қаражатының қозғалысы туралы шоғырландырылған есептегі кейбір сомалар 2021 жылы шоғырландырылған қаржылық есептілікте қабылданған ұсынуға сәйкес жеке жолдарда көрсетілген. Топ өзінің шоғырландырылған қаржылық есептілігінде ұсынуды өзгертті, өйткені жаңа ұсыну шоғырландырылған қаржылық есептілікті пайдаланушылар үшін барынша өзекті болатын ақпаратты ұсынады.

Қайта жіктеулердің 2020 жылғы ақша қаражатының қозғалысы туралы есепке ықпалы:

Миллион теңгемен	2020 жыл (бастапқыда көрсетілгендей)	Ақша ағындарын қайта жіктеу	2020 жыл (қайта есептелгені)
Инвестициялық қызметтен ақша ағындары			
Эмитенттердің борыштық құралдарды сату/өтеу	-	108.983	108.983
Басқа да төлемдер	101.608	(108.983)	(7.375)
Инвестициялық қызметте ақша қаражатының таза жұмсалуды	(594.628)	-	(594.628)

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Шетел валютасын қайта есептеу

Функционалдық валюта және білдіру валютасы

Топтың осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке қосылған әрбір кәсіпорнының қаржылық есептілігінің элементтері кәсіпорын өз қызметін жүзеге асыратын негізгі экономикалық орта валютасын пайдалана отырып бағаланады (бұдан әрі – «функционалдық валюта»). Шоғырландырылған қаржылық есептілік теңгемен көрсетілген, әрі ол Топтың есептілігін білдіру валютасы болып табылады.

Операциялар және шоттар сальдосы

Шетелдік валютадағы операциялар операциялар жүзеге асырылған күнгі валюта бағамы пайдаланыла отырып, функционалдық валютаға қайта есептеледі. Осындай операциялар бойынша есептеулер нәтижесінде және жыл аяғындағы бағамдар бойынша шетелдік валютада берілген монетарлық активтер мен міндеттемелерді қайта есептеуден туындаған бағамдық айырмадан пайда болатын кірістер мен шығындар пайда мен зиян болып танылады.

Тарихи құнның негізінде шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар бастапқы мәмілелер жасалған күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі. Әділ құны бойынша шетелдік валютада бағаланатын монетарлық емес баптар әділ құн белгіленген күні қолданыста болған бағамдар бойынша қайта есептеледі.

Топ кәсіпорындары

Функционалдық валютасы ұсыну валютасынан ерекшеленетін Топтың барлық еншілес ұйымдарының, бірлескен кәсіпорындары мен қауымдасқан компанияларының (олардың бір де бірі гиперинфляциялы экономикалардың валютасында операция жасамайды) кірістері, шығыстары және қаржылық жағдайы ұсыну валютасына мынадай түрде қайта есептеледі:

- қаржылық жағдай туралы ұсынылған есептердің әрқайсысы бойынша активтер мен міндеттемелер есепті күнгі бағамдар бойынша қайта есептеледі;
- жиынтық кіріс туралы есептердің әрқайсысы бойынша кірістер мен шығыстар кезеңдегі орташа бағамдар бойынша қайта есептеледі (орташа бағам бағамдардың жиынтық әсерінің операция жүзеге асырылған күнгі бағамға ақылға қонымды жақындауы болып табылмайтын жағдайлардан басқа; бұл жағдайда кірістер мен шығыстар операциялар жүзеге асырылған күнгі бағам бойынша қайта есептеледі); және
- барлық бағамдық айырмалар басқа жиынтық кірісте жеке компонент ретінде танылады.

Валюталарды айырбастау бағамдары

Қазақстан Қор Биржасында (бұдан әрі – «ҚҚБ») белгіленген орташа есептелген валюта айырбастау бағамы Қазақстан Республикасында ресми валюта айырбастау бағамы ретінде қолданылады.

Мына кестеде шетелдік валютаның теңгеге айырбастау бағамы ұсынылған:

	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан	2021 жылғы орташа алынған бағам	2020 жылғы орташа алынған бағам	2022 жылғы 14 сәуір
АҚШ доллары	431,80	420,91	426,06	413,46	443,99
Еуро	489,10	516,79	503,96	472,05	479,69
Ресей рублі	5,76	5,62	5,78	5,73	5,67

3. Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу

Жаңа стандарттар, түсіндірмелер және қолданыстағы стандарттар мен түсіндірмелерге түзетулер

Шоғырландырылған қаржылық есептілікті дайындау кезінде қабылданған есепке алу қағидаттары, 2021 жылдың 1 қаңтарына күшіне енген қабылданған жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді қоспағанда, 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топтың жылдық шоғырландырылған қаржылық есептілігін дайындау кезінде қолданылған қағидаттарға сәйкес келеді.

Топ кейбір түзетулер мен түсіндірмелерді 2021 жылы алғаш рет қолданды:

- «Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке (IFRS), «Қаржы құралдары: тану және бағалау» 39 ХҚЕС-ке (IAS), «Қаржы құралдары: ақпаратты ашып көрсету» 7 ХҚЕС-ке (IFRS), «Сақтандыру шарттары» 4 ХҚЕС-ке (IFRS) және «Жалдау» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер. Түзетулер банкаралық ұсыныс мөлшерлемесі (IBOR) баламалы тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемеге (RFR) ауыстырылғанда қаржылық есептілікке ықпал ету әсеріне уақытша босаңсуды береді. Түзетулерге практикалық сипаттағы келесі жеңілдетулер жатады:
 - реформамен тікелей талап етілетін шарттың өзгеруі немесе ақша ағындарының өзгеруі нарықтық пайыздық мөлшерлеменің өзгеруіне баламалы болатын құбылмалы пайыздық мөлшерлеменің өзгеруі ретінде қарастырылуы тиіс болатын практикалық сипаттағы жеңілдету;
 - хеджирлеу анықтамасына және хеджирлеу ара қатынастарын тоқтатпастан хеджирлеу жөніндегі құжаттамаға IBOR реформасымен талап етілетін өзгерістерді енгізуге жол беріледі;
 - RFR құралы тәуекел құрамдасын хеджирлеу құралы ретінде айқындалғанда, ұйымдарға бөлек сәйкестендірілетін талапты орындау қажеттілігінен уақытша босатуды беру.

Бұл түзетулер Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігіне әсерін тигізбеді.

- «COVID-19: жалдау шарттарына қатысты концессиялар» деген атаумен «Жалдау» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету. Түзету жалға алушыларға COVID-19-бен тікелей байланысты жалдау шарттарының концессияларын шартты түрлендірулер деп есептемеуге мүмкіндік береді. Көрсетілген түзету шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай ықпалын тигізбеді, өйткені Топтың пандемиядан туындаған жалдау шарттарының елеулі концессиялары болмады.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар

Топтың шоғырландырылған қаржылық есептілігін шығару күніне шығарылған, бірақ күшіне енбеген жаңа және өзгертілген стандарттар мен түсіндірмелер төменде келтіріледі. Топ жаңа стандарттар мен түсіндірмелерді олардың күшіне ену күнінен бастап қолдануға ниет білдіріп отыр.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген стандарттар (жалғасы)

Көрсетілген жаңа стандарттар мен түзетулер шоғырландырылған қаржылық есептілікке айтарлықтай әсерін тигізбейді:

- 17 ХҚЕС (IFRS) «Сақтандыру шарттары»;
- «Қаржылық есептілікті ұсыну» 1 ХБЕС-ке (IAS) түзету – «Қаржылық міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімділер ретінде жіктеу»;
- «Бизнестерді біріктіру» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) түзетулер – «Қаржылық есептіліктің концептуалдық негіздеріне сілтемелер»;
- «Негізгі құралдар» 16 ХБЕС-ке (IAS) түзету – «Негізгі құралдар: нысаналы пайдалануды бастағанға дейінгі кіріс»;
- «Бағалау міндеттемелері, шартты міндеттемелер және шартты активтер» 37 ХБЕС-ке (IAS) түзету – «Ауыртпалық түсіретін келісімшарттар: шартты орындау шығындары»;
- «Бір операциядан туындайтын активтермен және міндеттемелермен байланысты кейінге қалдырылған салық» деп аталатын «Пайда салығы» 12 ХҚЕС-ке (IAS) түзету;
- «ХҚЕС-ті алғаш рет қолдану – ХҚЕС-ті алғаш рет қолданатын еншілес ұйым» деп аталатын «ХҚЕС-ті алғаш рет қолдану» 1 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету;
- «Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету – «Қаржылық міндеттемені мойындауды тоқтату қажеттілігіне арналған 10%-дық тестті қолдану кезіндегі сыйақылар»;
- «Жалдау бойынша ынталандыратын төлемдер» деп аталатын «Жалдау» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) түзету;
- «Әділ құнды бағалау кезінде салық салу» деп аталатын «Ауыл шаруашылығы» 41 ХҚЕС-ке (IAS) түзету;
- «Қаржылық есептілікті ұсыну» 1 ХҚЕС-ке (IAS) және «Маңыздылық туралы пайымдауларды қалыптастыру» ХҚЕС-ті қолдану бойынша № 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер;
- «Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер және қателер» 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер – «Бухгалтерлік бағалауды айқындау».

1 ХҚЕС (IAS) пен 8 ХҚЕС-ке (IAS) түзетулер 2024 жылғы 1 қаңтардан немесе содан кейін басталатын жылдық есепті кезеңдер үшін күшіне енеді, мерзімінен бұрын қолдану рұқсат етілген.

Топ қолданыстағы стандарттарға, соларға қатысты мүмкін болатын жоғарыда көрсетілген жаңа стандарттар мен түзетулер бойынша мерзімінен бұрын қолдануды жоспарлап отырған жоқ.

Топ шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген қандай да бір стандарттарды, түсіндірмелерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Шоғырландыру қағидаттары

Шоғырландырылған қаржылық есептілік Қордың және ол бақылайтын еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігін қамтиды (34-ескертпе).

Еншілес ұйымдар

Еншілес ұйымдар – бұл Топ бақылайтын кәсіпорындар. Бақылау, егер Топтың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа құқығы бола немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшыраса және инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктері салдарынан осы қайтарымға ықпал ете алған жағдайда жүзеге асырылады. Атап айтқанда, Топ тек келесі талаптар орындалса ғана, инвестициялар нысанын бақылайды:

- Топтың инвестициялар нысанына қатысты өкілеттіктерінің болуы (яғни, инвестициялар нысанының тиісті қызметін ағымдағы басқару мүмкіндігін қамтамасыз ететін қолдағы құқықтар);
- Топтың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа құқығы болған немесе оның өзгеруіне байланысты тәуекелге ұшыраған;
- Топтың инвестициялардан ауыспалы қайтарымдылыққа ықпал ету мақсатында инвестициялар объектісіне қатысты өз өкілеттіктерін пайдалану мүмкіндігі болған жағдайда Топ инвестициялар объектісін ғана бақылайды.

Топтың инвестициялар объектілеріне қатысты дауыстың көпшілігіне қарағанда аз дауыс беру құқығы немесе ұқсас құқықтар болған кезде, Топ осы инвестициялар объектісіне қатысты өкілеттіктердің болуын бағалау кезінде барлық орынды фактілер мен мән-жайларды ескереді:

- инвестициялар объектісінде дауыс беру құқықтары бар басқа тұлғалармен келісім;
- басқа келісімдермен негізделген құқықтар;
- Топқа тиесілі дауыс беру құқықтары және әлеуетті дауыс беру құқықтары.

Егер фактілер мен жағдайлар бақылаудың үш құрамдасы бірінің немесе бірнешеуінің өзгеруін растаса, Топ инвестициялар нысанына қатысты бақылаудың болуын қайтадан талдайды. Топ еншілес ұйымға бақылауды алған кезде еншілес ұйымның шоғырлануы басталады және Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылғанда тоқталады.

Сатып алу немесе шығару бір жылдың ішінде болған еншілес ұйымның активтері, міндеттемелері, кірістері және шығыстары Топ бақылауды алған күннен бастап жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепке және қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепке енгізіледі және Топ еншілес ұйымды бақылаудан айырылған күнге дейін көрсетіледі.

Жалпы бақылаудағы кәсіпорындар арасындағы мәміледе сатып алуды қоспағанда, еншілес ұйымдар оларды сатып алған сәттен бастап, Топтың оларды бақылауды алған күні болып табылады, осындай бақылау аяқталған күнге дейін шоғырландырылады. Еншілес ұйымдарды сатып алған кезде сатып алу құны олардың сатып алу күніне әділ құны негізінде активтер мен міндеттемелерге бөлінеді. Еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігі келісілген есеп саясаты пайдаланыла отырып, Қордың қаржылық есептілігі дайындалатын есепті кезеңге дайындалады.

Мәмілелер бойынша барлық топшілік сальдо мен топшілік мәмілелер бойынша туындайтын іске асырылмаған пайданы қоса алғандағы мәмілелер шоғырландырылған қаржылық есептіліктен толығымен шығарылған болатын. Іске асырылмаған шығындар, олар құнсыздану туралы куәлік болмағандай дәрежеде ғана алып тасталатынын қоспағанда, іске асырылмаған пайда сияқты алып тасталады.

Бақыламайтын қатысу үлесі Топқа тиесілі емес еншілес ұйымдар капиталының бір бөлігін білдіреді және Акционерге жататын капиталдан бөлек, қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептегі капиталдың құрамында жеке көрсетіледі. Еншілес ұйымның шығындары, тіпті егер бұл теріс сальдоға әкеп соқтырған жағдайда да бақыламайтын қатысу үлесіне жатады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)

Еншілес ұйымдар (жалғасы)

Бақылаудан айырылмастан еншілес ұйымға қатысу үлесінің өзгеруі капиталмен болған операция ретінде ескеріледі. Егер Топ еншілес ұйымға бақылау жасаудан айырылып қалса, ол:

- еншілес ұйымның активтері мен міндеттемелерін мойындауды тоқтатады (оның ішінде оған жататын гудвилді);
- бақыламайтын қатысу үлесінің баланстық құнын тануды тоқтатады;
- капиталда көрсетілген жинақталған бағам айырмаларын мойындауды тоқтатады;
- алынған сыйақының әділ құнын мойындайды;
- қалған инвестицияның әділ құнын мойындайды;
- операцияның нәтижесінде пайда болған артықшылықты немесе тапшылықты пайда немесе зиян ретінде мойындайды;
- бұрын өзге де жиынтық кірістің құрамында мойындалған құрамдауыштардағы негізгі компанияның үлесін, егер Топтың тиісті активтерді немесе міндеттемелерді тікелей шығаруды жүзеге асырғаны сияқты, пайданың немесе шығындың немесе бөлінбеген пайданың құрамына қайта жіктейді.

Кәсіпорындарды біріктіру

Кәсіпорындарды (бизнесті) біріктіру сатып алу әдісі пайдаланыла отырып ескеріледі. Сатып алу құны сатып алу күніндегі әділ құн бойынша бағаланған берілген сыйақы сомасы және сатып алынатын компаниядағы бақыламайтын қатысу үлесі ретінде бағаланады. Бизнесі біріктіру жөніндегі әрбір мәміле үшін сатып алатын тарап сатып алынатын компаниядағы бақыламайтын қатысу үлесі әділ құн бойынша, не сатып алынатын компанияның сәйкестендірілетін таза активтеріндегі теңбе-тең үлес бойынша бағалайды. Сатып алуға байланысты болған шығындар жалпы және әкімшілік шығыстардың құрамына енгізіледі.

Егер Топ бизнесті сатып алса, ол сатып алынған қаржы активтері мен қабылданған міндеттемелерді тиісті түрде шартты талаптарына, экономикалық жағдайға және сатып алу күніндегі тиісті жағдайларға байланысты жіктейді. Бұған компания сатып алатын негізгі шарттарға қосылған туынды құралдарды бөлу қажеттілігі мәніне талдау жасау жатады.

Бизнес сатылап біріктірілген жағдайда Топқа ертеректе тиесілі болған сатып алынатын компанияның қатысу үлесі пайда немесе зиян арқылы бақылауды сатып алу күніне әділ құны бойынша қайта бағаланады.

Сатып алатын тарап беруге тиіс шартты сыйақы сатып алу күніндегі әділ құн бойынша танылуға тиіс. Қаржы құралы болып табылатын және 9 ХҚЕС-тің қолданылу аясына түсетін актив немесе міндеттеме ретінде жіктелетін шартты өтемақы әділ құны бойынша бағаланады, ал әділ құнның өзгеруі 9 ХҚЕС-ке сәйкес пайда немесе зиян құрамында танылады. Егер шартты сыйақы 9 ХҚЕС-тің қолданылу аясына түспесе, ол пайда немесе зиян құрамында әділ құны бойынша бағаланады. Егер шартты өтеу меншікті капитал ретінде жіктелетін болса, ол кейіннен қайта бағаланады және оны өтеу меншікті капитал құрамында көрсетіледі.

Гудвилл бастапқыда берілген сыйақы және танылған бақыланбайтын қатысу үлесі сомасының және сатып алушыға бұрын тиесілі болған қатысу үлестерінің Топ сатып алған таза сәйкестендірілетін активтердің және ол қабылдаған міндеттемелердің сомасынан асып түсуі ретінде айқындалатын бастапқы құны бойынша бағаланады. Егер сатып алынған таза активтердің әділ құны берілген өтемақы сомасынан асатын болса, Топ барлық сатып алынған активтердің және барлық қабылданған міндеттемелердің анықталу дұрыстығын, сондай-ақ сатып алу күніне танылуы тиіс болған сомаларды бағалау кезінде пайдаланылған процедураларды қайталап талдайды. Егер қайталап жасалған талдаудан кейін берілген өтемақы сатып алынған таза активтердің әділ құнынан кем болып қалса, табыс пайда немесе зиян құрамында танылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)

Кәсіпорындарды біріктіру (жалғасы)

Кейіннен гудвилл құнсызданудан болған жинақталған шығындар шегеріліп, бастапқы құн бойынша бағаланады. Бизнесі біріктіру кезінде сатып алынған гудвилді құнсыздану тұрғысынан тексеру мақсаттары үшін, гудвилл компаниялар Тобы сатып алған күннен бастап Топтың сатып алынатын компанияның басқа активтері немесе міндеттемелері көрсетілген бөлімшелерге жататын-жатпайтындығына қарамастан, бизнестің бірігуінен пайда алады деп болжанатын ақша ағындарын біріктіретін әрбір бөлімшесіне бөлінеді.

Егер гудвилл ақша ағындарын генерациялайтын бөлімшенің бір бөлігін құраса, және осы бөлімшенің бір бөлігі шығып қалса, тоқтатылған қызметке жататын гудвилл оның шығарылуынан келетін пайданы немесе зиянды анықтау кезінде осы қызметтің баланстық (ағымдағы) құнына қосылады. Осындай жағдайларда шығып қалған гудвилл тоқтатылған қызметтің құны мен ақша ағындарын қалыптастыратын бөлімшенің қалған бөлігі құнының қатынасы негізінде бағаланады.

Кезең-кезеңмен болатын бизнесті біріктіру

Сатып алу күніне сатып алынатын ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесі тиісті кірісті немесе шығысты пайданың немесе зиянның құрамында мойындай отырып әділ құнына дейін қайта бағаланады.

Кезең-кезеңмен болатын бизнесті біріктіру кезінде сатып алушы сатып алу күнгі гудвилді төменде көрсетілгендей (а)-ның (б)-дан асып түсуі ретінде есептейді:

- (а) Сомасы:
- (i) берілген сыйақы, әрі ол әдеттегідей, «Бизнесті біріктіру» 3 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес сатып алу күніне әділ құны бойынша бағаланады;
 - (ii) 3 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес сатып алынатын ұйымдағы бақыланбайтын қатысу үлесінің құны;
 - (iii) сатып алатын тарапқа бұрын тиесілі болған сатып алу күнге әділ құны сатып алынатын ұйымдағы қатысу үлесінен.

(б) Сатып алынған активтерді және қабылданған міндеттемелерді сатып алу күніне таза әділ құны.

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды сатып алу

Жалпы бақылаудағы тараптардан еншілес ұйымдарды (Мемлекет бақылайтын кәсіпорындар) сатып алуды есепке алу үлестерді біріктіру әдісі бойынша жүргізіледі.

Берілген еншілес ұйымның жалпы бақылаудағы активтері мен міндеттемелері берілген күнгі беруші компанияның (алдыңғы иесі) есептілігінде олардың баланстық құны бойынша осы шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында көрсетіледі. Алдыңғы иесі ұйымды бастапқы сатып алған кезде пайда болған гудвилл, сондай-ақ осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Алдыңғы иесінің гудвилін қоса алғанда, таза активтердің жалпы баланстық құны мен төленген қаражат сомасы арасындағы айырма осы шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында капиталды түзету ретінде ескеріледі.

Осы шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандары, егер осындай еншілес ұйымды Топ оны бастапқыда алдыңғы иесі сатып алған күні сатып алған күндегідей дайындайды.

Бар еншілес ұйымдардағы қатысу үлесінің өзгеруі

Бақылауды сақтай отырып, бар еншілес ұйымдағы қатысу үлесінің бір бөлігі сатылатын немесе сатып алынатын мәмілелерде еншілес ұйымның таза активтеріндегі иеліктен шығарылатын немесе сатып алынатын үлестің баланстық құны мен осы үлесті сатып алу құнының арасындағы айырма бөлінбеген пайданың ұлғаюы немесе азаюы ретінде көрсетіледі.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТИЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)

Бірлесіп-бақыланатын операциялар

Бірлескен операция – бұл қызметке бірлескен бақылауға ие болатын тараптың қызметпен байланысты міндеттемелер бойынша активтер мен жауапкершілікке құқықтарының болуын болжайтын бірлескен кәсіпкерлік типі. Топ бірлескен операциялардағы өзінің мүдделеріне қатысты мыналарды: Бірлескен активтердегі өз үлесін қоса алғанда, активтерді; Бірлескен міндеттемелердегі өз үлесін қоса алғанда, міндеттемелерді; Бірлескен операциялардың нәтижесінде өндірілген өнімдегі үлесті сатудан түскен түсімді; Бірлескен операциялардан болған өнімді сатудан түскен түсімнің үлесін; бірлесіп шеккен шығыстардағы үлесті қоса алғанда, Шығыстарды мойындайды.

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар

Қауымдасқан компания – соған қатысты Топтың айтарлықтай ықпалы бар компания. Айтарлықтай ықпал – инвестициялар объектісінің қаржылық және операциялық саясатына қатысты шешімдерді қабылдауға қатысу өкілеттіктері, бірақ мұндай саясатқа қатысты бақылау немесе бірлескен бақылау.

Бірлескен кәсіпорын – бірлескен қызмет туралы келісім, әрі соған сай келісімге қатысты бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірлескен кәсіпорынның таза активтеріне құқықтары бар. Бірлескен бақылау – бұл шартпен негізделген бақылауды бірлесіп жүзеге асыру, әрі ол тек маңызды қызметке қатысты шешімдердің қабылдануы бірлескен бақылауды жүзеге асыратын тараптардың бірауызды келісімін қажет еткен жағдайларда ғана орын алады.

Айтарлықтай ықпалдың немесе бірлескен бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторлар еншілес компанияларға бақылаудың болуын анықтау кезінде ескерілетін факторларға ұқсас келеді.

Топтың бірлескен қызметке қатысушылар олардың экономикалық қызметіне бірлескен бақылауды белгілейтін шарттық келісімге кірген, бірлесіп бақыланатын компаниялар нысанындағы бірлескен кәсіпорындарда қатысу үлестері бар. Сондай-ақ Топтың олардың экономикалық қызметіне елеулі ықпал ете алатын қауымдасқан компанияларда да үлесі бар. Топтың бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі.

Қатысу үлесі әдісіне сәйкес бірлескен кәсіпорындарға/қауымдасқан компанияларға инвестициялар қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте бастапқы құны бойынша ескеріледі плюс Топқа тиесілі бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның таза активтері үлесінде сатып алғаннан кейін туындаған өзгерістер. Бірлескен кәсіпорынға/қауымдасқан компанияға тиесілі гудвилл инвестицияның баланстық құнына енгізіледі және амортизацияланбайды, сондай-ақ құнсыздану тұрғысынан жеке тексеруге ұшырамайды.

Жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есеп бірлескен кәсіпорын/қауымдасқан компания қызметінің қаржылық нәтижелерінің үлесін көрсетеді. Егер бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның капиталында тікелей мойындалған өзгерістер болса, Топ осындай өзгерістегі өз үлесін мойындайды және оны капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте қолдануға болатын болса, бұл фактіні ашады. Топтың бірлескен кәсіпорынмен/қауымдасқан компаниямен операциялары бойынша туындаған, іске асырылмаған пайдасы мен зияны бірлескен кәсіпорында/қауымдасқан компанияда Топтың үлесі бар дәрежеде шығарылады.

Бірлескен кәсіпорындағы/қауымдасқан компаниядағы пайдадағы үлесі тікелей жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте берілген. Ол бірлескен кәсіпорынның / қауымдасқан компанияның акционерлеріне келетін пайданы білдіреді, және сондықтан бірлескен кәсіпорындардың / қауымдасқан компаниялардың еншілес ұйымдарындағы салық салу мен бақыламайтын қатысу үлесін есептегеннен кейін пайда ретінде айқындалады.

Бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның қаржылық есептілігі негізгі компанияның қаржылық есептілігі кезеңіндегі есепті кезеңге жасалады. Қажет болған жағдайда, есеп саясатын Топтың есеп саясатына сәйкес келтіру мақсатында түзетулер енгізіледі.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТИЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Шоғырландыру қағидаттары (жалғасы)

Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар (жалғасы)

Үлестік қатысу әдісі қолданылғаннан кейін Топ Топтың бірлескен кәсіпорындарға/қауымдасқан компанияларға инвестициялары бойынша құнсызданудан болған қосымша шығынын мойындау қажеттігін айқындайды. Әрбір есепті күнге Топ бірлескен кәсіпорындарға/қауымдасқан компанияларға инвестициялардың құнсыздануының объективті куәсі болуын анықтайды. Осындай куәлар болған жағдайда, Топ құнсыздану сомасын бірлескен кәсіпорынның/қауымдасқан компанияның өтелетін құны мен оның баланстық құны арасындағы айырма ретінде есептейді және бұл соманы жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте құнсызданудан болған шығынды мойындайды.

Бірлескен кәсіпорынды бірлескен бақылаудан/қауымдасқан компанияға елеулі ықпалынан айырылған жағдайда, Топ қалған инвестицияларды әділ құн бойынша бағалайды және мойындайды. Бірлескен бақылаудан елеулі ықпалынан айырылған сәттегі бірлескен кәсіпорынға/қауымдасқан компанияға инвестицияның баланстық құны және қалған инвестициялардың әділ құны мен шығудан түскен түсімдердің арасындағы айырма пайдада немесе зиянда танылады.

Активтер мен міндеттемелерді қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктеу

Топтың қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есебінде активтер мен міндеттемелерді олардың қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді етіп жіктелуінің негізінде ұсынады. Актив мына жағдайда қысқа мерзімді ретінде жіктеледі:

- оны сату болжанса немесе ол әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде сатуға және тұтынуға арналса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өткізу болжанса; немесе
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға немесе айырбастауға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе оның баламаларын білдіреді.

Барлық басқа активтер ұзақ мерзімді ретінде жіктеледі.

Міндеттеме мына жағдайларда қысқа мерзімді болып табылады, егер:

- оны әдеттегі операциялық циклдің шеңберінде өтеу болжанса;
- ол негізінен сауда жасау мақсаттары үшін ұсталса;
- ол есепті кезең аяқталғаннан кейін он екі айдың ішінде өтелуге тиіс болса; немесе
- компанияның есепті кезең аяқталғаннан кейін кем дегенде он екі айдың ішінде міндеттемелердің өтелу мерзімін ұзартуға сөзсіз құқығы болмаса.

Топ барлық басқа міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді. Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелер ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Сатуға арналған ретінде жіктелген активтер және тоқтатылған қызмет

Сатуға арналған ретінде жіктелген активтер мен шығу топтары сатуға арналған шығындар шегеріліп тасталғанда, екі мәннің – баланстық құны мен әділ құнының азы бойынша бағаланады. Активтер мен шығу топтары, егер олардың баланстық құны жалғасқан пайдалану нәтижесінде емес, сату бойынша сату бойынша мәміле арқылы өтелуге жатса, сату үшін арналған болып жіктеледі.

Бұл шарт егер сату мүмкіндігі жоғары, ал актив немесе шығу тобы өзінің ағымдағы жағдайында жедел сатылуы мүмкін болса, сақталған болып саналады. Басшылықтың, оған қатысты жіктелген күннен бастап 1 (бір) жыл ішінде аяқталған сату мәмілесі ретінде мойындау өлшемшарттарына сәйкестігі күтілуге тиіс, сауда-саттық жасауға бекем ниеті болуы тиіс.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Сатуға арналған ретінде жіктелген активтер және тоқтатылған қызмет (жалғасы)

Есепті кезеңдегі, сондай-ақ өткен жылдың салыстырмалы кезеңіндегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тоқтатылған қызметтен түскен кірістер мен шығыстар, егер тіпті сатқаннан кейін де Топ еншілес ұйымдағы бақыламайтын қатысу үлесін сақтап қалса да, әдеттегі кірістер мен шығыстардан жеке ескеріледі. Табыс салығы есептелгеннен кейін пайда немесе зиян жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жеке ұсынылады.

Сатуға арналған ретінде жіктелгеннен кейін негізгі құралдар мен материалдық емес активтер амортизациялауға жатпайды.

Кен орындарын барлауға, бағалауға және әзірлеуге байланысты шығыстар

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын (лицензияларды) иемденгенге дейін болған шығындар

Лицензияларды алғанға дейін болған шығындар келтірілген кезеңдегі шығындарға жатқызылады. Қазақстан Республикасының Үкіметімен тиісті келісімге қол қойылғаннан кейін болған шығындар капиталдандырылады.

Жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындары

Жер қойнауын пайдалану (барлау және өндіру) құқығын сатып алу жөніндегі шығындар қол қою бонустарын, тарихи шығындарды, экологиялық және әлеуметтік бағдарламаларға жұмсалатын міндетті шығыстарды қамтиды және материалдық емес активтердің құрамында кен орны бойынша барлау және бағалау сатысында жер қойнауын пайдалану құқығы ретінде капиталдандырылады.

Жер қойнауын пайдалану құқықтарын сатып алу шығындарын есепке алу кен орындары бөлінісінде жүргізіледі. Әрбір кен орны жыл сайын құнсыздану тұрғысынан қаралады. Егер объекті бойынша болашақта жұмыстар жоспарланбаған жағдайда, жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындарының қалған сальдосы есептен шығарылады. Кен орындарында коммерциялық өндіру басталғаннан бастап жер қойнауын пайдалану құқығы (қалған шығындар) негізгі құралдар құрамына көшіріледі және дәлелденген қорлардың жалпы сомасына сүйене отырып, іс жүзіндегі өндіру бойынша өндірістік әдіс бойынша амортизацияланады.

Барлау және бағалау шығындары (аяқталмаған құрылыс)

Барлау және бағалау шығындары геологиялық және геофизикалық шығыстарды; барлау ұңғымаларына тікелей жататын шығындарды; ашу жұмыстарын; әкімшілік нақты кен орнына жатқызуға болатын барлау және бағалау бойынша өзге де шығыстарды қамтиды. Мұндай шығындар жалақыны, материалдар мен жанармайды, бұрғылау станоктарының құны мен мердігерлерге төлемдерді қамтиды. Геологиялық және геофизикалық шығыстарды қоспағанда, барлау және бағалау бойынша шығындар барлау және бағалау бойынша материалдық емес әрі материалдық активтердің құрамында капиталдандырылады және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттар бөлінісінде ескеріледі және амортизацияланбайды. Егер минералдық ресурстар немесе көмірсутегілер табылмаса, бұл құнсызданудың дәлелі болуы мүмкін. Барлық капиталдандырылған шығындар табылған затты коммерциялық өндіру немесе одан пайда алудың қандай да бір басқа тәсілі туралы ниетті растау үшін, кемінде жылына бір рет техникалық, коммерциялық және басқарушылық тексеруге жатады. Керісінше жағдайда шығындар шығысқа есептен шығарылады. Минералдық ресурстардың қорлары дәлелденген және өндіруді жалғастыруға шешім қабылданғанда, тиісті шығындар мұнай-газ немесе тау-кен активтерінің кіші сыныптарына көшіріледі.

Барлау және өндіру шығындары (мұнай-газ және тау-кен активтері)

Барлауға және өндіруге жұмсалатын шығындар бұрын капиталдандырылған (және игерудің басында қайта жіктелген) жер қойнауын пайдалану құқығын сатып алу шығындарын және барлау және бағалау шығындарын; бұрғылау нәтижелеріне қарамастан пайдалану ұңғымаларын бұрғылауға; полигондар салуға; кен орындарындағы көміртегілер мен минералдық ресурстарды өндіру, жинау және дайындау үшін қажетті жерүсті технологиялық құрылыстар салуға арналған шығыстарды; кен орындарында коммерциялық өндіруді ұйымдастыру барысында жұмсалған өзге де шығындарды; ұңғымаларды консервациялауға және учаскелерді қалпына келтіруге арналған капиталдандырылған дисконтталған шығындарды қамтиды. Әзірлеуге және өндіруге жұмсалған шығындар негізгі құралдардың (мұнай-газ және тау-кен активтері) құрамында капиталдандырылады, есеп кен орындары бөлінісінде жүргізіледі.

3. Есеп саясатының маңызды аспектілеріне шолу (жалғасы)

Кен орындарын барлауға, бағалауға және әзірлеуге байланысты шығыстар (жалғасы)

Барлау және өндіру шығындары (мұнай-газ және тау-кен активтері) (жалғасы)

Мұнай-газ және тау-кен активтері кен орындарында коммерциялық өндіру басталғаннан бастап іс жүзіндегі өндіру бойынша тозуды есептеудің өндірістік әдісі пайдаланыла отырып амортизацияланады. Мұнай-газ және тау-кен активтерінің кен орындарының пайдалы қызмет мерзімінен айтарлықтай ерекшеленетін пайдалы қызмет мерзімі бар кейбір объектілері (жерүсті технологиялық құрылыстар мен жабдықтар) тұзу сызықты әдіс пайдаланыла отырып, пайдалы қызмет мерзімі ішінде амортизацияланады. Кен орындарын пайдаланудан шығаруға жұмсалған дисконтталған шығындарды қамтитын жер қойнауын пайдалану құқығын алуға жұмсалатын шығындар, дәлелденген қорлардың жалпы сомасы бойынша амортизацияланады. Кен орындарын игеруге жұмсалған қалған шығындар дәлелденген әзірленген қорларға есептеле отырып, амортизацияланады.

Негізгі құралдар (мұнай-газ және тау-кен активтерінен басқа)

Бастапқы мойындау кезінде негізгі құралдар бастапқы құн бойынша бағаланады. Кейін негізгі құралдар жинақталған тозуды, түгесілуді және құнсыздануды шегергенде ескеріледі. Шаруашылық тәсілмен құрылған активтердің құны материалдардың құнын, тікелей еңбек шығындарын және өндірістік жүктеме шығыстарының тиісті үлесін қамтиды.

Мұнай-газ активтерінен басқа негізгі құралдар негізінен мынадай негізгі құралдардың кластарын қамтиды, олар мына пайдалы қызмет мерзімі ішінде тұзу сызық әдісімен амортизацияланады:

ҰЭЖ электрді тарату желілері	50 жыл
МӨЗ активтері	4-100 жыл
Құбырлар	2-30 жыл
Ғимараттар мен құрылысжайлар	2-100 жыл
Темір жолдар мен инфрақұрылым	10-80 жыл
Машиналар, жабдық және көлік құралдары	2-50 жыл
Басқасы	2-20 жыл

Негізгі құралдардың объектілері ірі ауқымды техникалық тексеру нысаны болып табылғанда, тиісті шығындар 16 ХБЕС-да белгіленген мойындау өлшемшарттары сақталған жағдайда құрамдас бөлігін ауыстыру ретінде негізгі құралдардың баланстық құнында мойындалады.

Негізгі құралдар объектісін мойындау ол істен шыққаннан кейін немесе оны пайдаланудан не шығуынан болашақ экономикалық пайда алу күтілмейтін болса, тоқтатылады. Активті мойындау тоқтатылған кезде пайда болған кез келген пайда немесе зиян (шығу мен активтің қалдық құнынан түскен таза түсімдер арасындағы айырма ретінде есептелген) активті мойындау тоқтатылған есепті кезеңдегі пайда мен зиянға қосылады.

Активтің қалдық құны, қажеттілік болғанда пайдалы қызмет мерзімі және амортизациялау әдістері әрбір қаржы жылының аяғында қайта қаралады және түзетіледі.

Материалдық емес активтер

Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқы мойындау кезінде сатып алу құны бойынша ескеріледі. Ұйымдарды біріктіру бойынша операциялар шеңберінде сатып алынған материалдық емес активтердің құны сатып алу күніндегі әділ құнды білдіреді. Материалдық емес активтер бастапқы мойындалғаннан кейін кез келген жинақталған амортизацияны және құнсызданудан болатын кез келген жинақталған шығын шегеріле отырып, сатып алу құны бойынша ескеріледі. Әзірлеуге жұмсалған капиталдандырылған шығындарды қоспағанда, өз күштерімен құрылған материалдық емес активтер капиталдандырылмайды және тиісті шығыстар, шығыстар туындаған кезеңдегі пайда мен зиянда мойындалады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Материалдық емес активтер (жалғасы)

Материалдық емес активтердің пайдалы қызмет мерзімі шектеулі немесе шектеусіз ретінде айқындалады. Пайдалы қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер қызметтің осы мерзімі ішінде амортизацияланады және материалдық емес актив құнсыздануы мүмкін көрсеткіш болған кезде құнсыздану тұрғысынан бағаланады. Амортизациялау кезеңі және пайдалы қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер үшін амортизация әдісі кем дегенде әрбір есепті жылдың аяғында қайта қаралады. Пайдалы қызметтің күтілетін мерзіміне немесе материалдық емес активтен түсетін болашақ экономикалық пайданың күтілетін көлеміне өзгерістер амортизация кезеңіне өзгерістер немесе мән-жайлар бойынша амортизация әдісі арқылы ескеріледі және бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер ретінде қаралады.

Қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтерді амортизациялау бойынша шығыстар материалдық емес активтің мақсатына сәйкес шығыстар құрамында жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Пайдалы қызмет мерзімі шектелген материалдық емес активтер негізінен мынадай пайдалы қызмет мерзімі ішінде түзу сызық әдісімен амортизацияланатын активтердің мынадай сыныптарын қамтиды:

Лицензиялар	3-20 жыл
Бағдарламалық жасақтама	1-14 жыл
Басқасы	2-15 жыл

Қызмет мерзімі шектеусіз материалдық емес активтер амортизацияланбайды, бірақ жыл сайын немесе құнсыздану көрсеткіштері болған кезде құнсыздану тұрғысынан тексеріледі және қажет болған кезде өтелетін шамаға дейін есептен шығарылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Инвестициялық жылжымайтын мүлік алғашқыда, мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, бастапқы құны бойынша бағаланады.

Топ есептеу әдісін бастапқы құн бойынша қолданатындықтан, бастапқы мойындалғаннан кейін инвестициялық жылжымайтын мүлік «Негізгі құралдар» 16 ХҚЕС-ке сәйкес қабылданған әдіс бойынша, яғни жинақталған құнсыздану және жинақталған амортизация ескеріле отырып, ескеріледі.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік 2 жылдан 100 жылға дейінгі пайдалы қызмет ету мерзімінің ішінде тік желілік әдіспен амортизацияланады.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің танылуы ол шыққан кезде (қаржылық жағдай туралы есепте элиминация кезінде) не болмаса егер ол пайдаланудан шығарылса және оның шығуынан келешекте экономикалық пайда күтілмесе, тоқтатылады. Шығудан туындайтын таза түсімдер мен активтің баланстық құны арасындағы айырма оны мойындау тоқтатылған кезең ішіндегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте мойындалады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Топ қаржылық емес активтерді немесе активтер тобын оқиғалар немесе жағдаяттардағы өзгерістер активтің баланстық құны өтелмейтіндігін көрсеткен жағдайларда, құнсыздану тұрғысынан бағалайды. Жекелеген активтер негізінен басқа активтер топтары өндіретін ақша ағындарынан тәуелсіз сәйкестендірілетін ақша ағындары бар ең төменгі деңгейде құнсыздануға бағалау мақсаттары үшін топтастырылады. Егер құнсызданудың осындай көрсеткіштері болған жағдайда немесе активтер топтарын құнсыздану тұрғысынан жыл сайын тестілеу талап етілген кезде, Топ активтің өтелетін құнын бағалауды жүзеге асырады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы (жалғасы)

Активтің немесе ақша ағындарын жасайтын бірліктің («ААЖБ») өтелетін құны оларды өткізуге шығатын шығыстарды және пайдалану құнын шегере отырып әділ құнынан ең көбі болып табылады. Активтердің немесе ААЖБ баланстық құны оның өтелетін құнынан артық болған жағдайда, активтер немесе ААЖБ құнсыздануға жатады және активті өтеу құнына дейін төмендетуге арналған резерв құрылады. Пайдалану құндылығын бағалау кезінде күтілетін ақша ағындары активтер немесе ААЖБ үшін тән тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағалауды көрсететін салық салуға дейінгі дисконт мөлшерлемесін пайдалана отырып, оның ағымдағы құнына дейін дисконтталады. Бағалау бұрын мойындалған құнсыздану жөніндегі резервтер енді жоқ немесе азайды деген қандай да бір көрсеткіштің бар-жоқтығына қатысты әрбір есепті күні жүргізіледі. Егер ондай көрсеткіштер бар болса, онда өтелетін құн бағаланады.

Бұрын мойындалған құнсыздану шығыны, тек егер құнсызданудан болған соңғы шығын танылған сәттен бастап активтің өтелетін құнын айқындау үшін пайдаланылған бағалауларда өзгеріс болса ғана, түзетіледі. Мұндай жағдайда активтің қалдық құны өтелетін құнға дейін ұлғайтылады. Активтің ұлғайтылған құны, егер алдыңғы кезеңдерде құнсыздану бойынша шығын мойындалмаса, тозуды немесе амортизацияны шегере отырып, айқындалған баланстық құнынан аспауы мүмкін емес. Мұндай түзету пайда мен зиянда танылады.

Түзетілген жазба жасалғаннан кейін кейінгі кезеңдерде, қалдық құнын шегере отырып, қалған пайдалы қызмет мерзімінің ішінде жүйелі негізде активтің қайта қаралған баланстық құнын бөлу үшін тозу/амортизация бойынша шығыстар келешек кезеңдерде түзетіледі.

Гудвилдің құнсыздануын бағалау кезінде мынадай процесс қолданылады:

- гудвилл 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жыл сайын және жағдаяттар баланстық құнның құнсыздануы мүмкіндігін көрсеткен кезде құнсыздану белгілерінің болуына тестіленеді;
- гудвилдің құнсыздануы, гудвилл жататын ақша ағындарын қалыптастыратын өтелетін бірліктер сомасын бағалау арқылы айқындалады. Егер оған гудвилл жататын ақша ағындарын қалыптастыратын өтелетін бірліктер сомасы оның баланстық құнынан аз болса, онда құнсызданудан болған шығын мойындалады. Құнсызданудан болған шығынды болашақ кезеңдерде қалпына келтіру мүмкін емес.

Барлау және бағалау бойынша активтердің құнсыздануы

Топ барлау және бағалау бойынша активтерді құнсыздану мәніне тексереді, әрі мұндай активтер әзірлеу бойынша материалдық және материалдық емес активтердің құрамына немесе активтердің құнсыздануына нұсқайтын фактілер мен жағдайлар болғанда аударылады. Бір немесе одан да көп төмендегі фактілердің және жағдайлардың болуы Топ барлау әрі бағалау жөніндегі өз активтерін құнсыздану мәніне тексеруге міндетті екендігіне нұсқайды (тізбесі толық болып табылмайды):

- соның ішінде Топ компаниясы белгілі бір учаскені барлауға құқылы болған кезең өтіп кеткенде немесе таяу арада өтеді және оның ұзартылуы күтілмейді;
- белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды одан әрі барлауға және бағалауға едәуір шығыстар бюджетке қосылмаған және жоспарланбайды;
- белгілі бір учаскеде минералды ресурстарды барлау және бағалау минералды ресурстардың коммерциялық тиімді көлемдерін анықтауға әкеліп соқтырмады және Топ белгілі бір учаскеде мұндай қызметті тоқтату шешімін қабылдады;
- топтың белгілі бір учаскені әзірлеу ықтималдылығына қарамастан барлау және бағалау жөніндегі активтің ағымдағы құны нәтижелі әзірлеудің немесе өткізудің нәтижесінде толық шамада өтелмейді деген жеткілікті деректері бар.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері алғаш рет танылғанда кейіннен амортизацияланған құны бойынша, басқа да жиынтық кіріс (БЖКӘҚ) арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе зиян арқылы әділ құны (ПЗӘҚ) бойынша бағаланатын ретінде жіктеледі.

Қаржы активтерінің бастапқыда танылған кездегі жіктелуі келісімшартта көзделген қаржы активі мен Топ бұл активтерді басқару үшін қолданатын бизнес-модель бойынша ақша ағындарының сипаттамаларына тәуелді болады. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешекті қоспағанда, Топ қаржы активтерін бастапқыда пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың едәуір компонентін қамтымайтын немесе соған қатысты Топ іс жүзіндегі сипаттың жеңілдетілуін қолданған сауда дебиторлық берешек 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес айқындалған мәміленің бағасы бойынша айқындалады.

Қаржы активін амортизацияланған құны бойынша немесе БЖКӘҚ бойынша жіктеу және бағалау үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана» болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздеуі қажет. Мұндай бағалау SPPI-тест деп аталады және әрбір құралдың деңгейінде жасалады.

Топ қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель ақша ағындарын әкелу мақсатында Топ өзінің қаржы активтерін басқаратын тәсілді сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алудың, қаржы активтерін сатудың немесе екеуінің де салдары болатындығын айқындайды.

Заңнамамен немесе белгілі бір нарықта (стандартты талаптарда жасалатын сауда-саттық) қабылданған қағидамен белгіленген мерзімде активтерді жеткізуді талап етуші қаржы активтерін сатып алу немесе сату бойынша барлық операциялар ол жасалған күнге, яғни Топ активті сатып алуға немесе сатуға өзіне міндеттеме қабылдаған күнге танылады.

Одан кейінгі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері үш санатқа жіктеледі:

- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері;
- пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Топ қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды, егер келесі талаптардың екеуі де орындалса:

- қаржы активі бизнес-модельдің шеңберінде ұсталады, оның мақсаты қаржы активтерін шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін ұстау болып табылады; және
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерге борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне борыштың негізгі сомасы мен пайыздардың есебінен төлемдер ғана болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе зиян активтің мойындалуы тоқтаған, ол түрлендірілген немесе құнсызданған жағдайда пайданың немесе зиянның құрамында танылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Одан кейінгі бағалау (жалғасы)

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар) (жалғасы)

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ сауда және басқа да дебиторлық берешекті, үшінші және байланысты тараптарға берілген қарыздар, үшінші және байланысты тараптардың борыштық бағалы қағаздары мен банк салымдарын жатқызады.

Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

Топ қаржы активтерін БЖКАӘҚ бойынша бағаланады, егер екі критерий сақталса:

- бизнес-модельдің мақсаты барлық шарттық ақша ағындарын алу үшін, сол сияқты қаржы активін сату арқылы қаржы активін ұстап қалу болып табылады; және
- шарттық ақша ағындары тек пайыздық сыйақы мен негізгі борыш бойынша төлемдермен ғана білдірілген. Сыйақы ақшаның уақытша құны мен белгілі бір уақыт кезеңінде өтелуге жататын негізгі борышпен байланысты несиелік тәуекел үшін ақы төлеуді білдіреді.

БЖКАӘҚ бойынша бағаланатын қаржы активтеріне негізінен үшінші және байланысты тараптардың борыштық бағалы қағаздары жатады.

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері

ПЗАӘҚ бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Топ байланысты тараптарға берген және әділ құны бойынша міндетті түрде бағаланатын басқа да қаржы активтерінің құрамына қосылған туынды қаржы құралдары мен купондық облигацияларды қамтитын кейбір қарыздар жатады. Солар бойынша ақша ағындары борыштың негізгі сомасының және пайыздардың есебінен тек төлемдер болып табылмайтын қаржы активтері пайдаланылатын бизнес-модельге қарамастан ПЗАӘҚ бойынша жіктеледі және бағаланады. Борыштық құралдарды амортизацияланған құны немесе БЖКӘҚ бойынша жоғарыда сипатталғандай жіктеуге арналған критерийлерге қарамастан, борыштық құралдар бастапқыда танылған кезінде, егер осы сияқты жіктеу есептегі сәйкессіздікті жойса немесе айтарлықтай азайтса, ПЗАӘҚ бойынша ескерілетін ретінде жіктелуі мүмкін.

ПЗАӘҚ бойынша бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте әділ құны бойынша ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгеруі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

ПЗАӘҚ бойынша бағаланатын қаржы активтеріне негізінен ноттар, берілген қарыздар, үшінші және байланысты тараптардың борыштық және үлестік бағалы қағаздары жатады.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есептен алынып тасталады) мойындалуын тоқтатады, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса; не болмаса
- Топ активтен ақша ағымын алу құқығын берсе не болмаса үшінші тарапқа түсетін ақша ағымдарын толық көлемде және «транзиттік» келісім бойынша ешбір елеулі кідіріссіз төлеу бойынша өз мойнына міндеттеме алса; және не болмаса (а) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы берсе, не болмаса (б) Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен пайданы бермей, оларды сақтама, бірақ осы активтің бақылауын берсе.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржы активтері (жалғасы)

Тануды тоқтату (жалғасы)

Егер Топ өзінің активтен ақша ағынын алу барлық құқығын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығына байланысты тәуекелдер мен табысты сақтап қала алған-алмағанын және, егер сақтап қала алған болса, онда қандай көлемде екендігін бағалайды. Егер Топ активтен болатын барлық тәуекелдер мен табысты іс жүзінде бермесе және өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Топ берілген активке өзінің қатысуын жалғастыруы дәрежесінде тануын тоқтатады. Бұл жағдайда Топ тиісті міндеттемені де таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Топ сақтаған құқық пен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады.

Берілген актив бойынша кепілдік түрін қабылдайтын жалғасатын қатысу келесі өлшемдердің: активтің бастапқы баланстық құны немесе төленуін Топ талап етуі мүмкін өтемақының ең көп соманың ең азы бойынша бағаланады.

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Топ пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланбайтын барлық борыштық қаржы активтеріне қатысты күтілетін несиелік зиянның (КНЗ) бағалау резервін мойындайды.

КНЗ шартқа сәйкес Топқа тиесілі болатын ақша ағындары мен Топ бұл актив бойынша бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлемеге шамамен тең болатын мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған алуды күтіп отырған барлық ақша ағындарының арасындағы айырма ретінде есептеледі.

Күтілетін ақша ағындарына ұсталатын қамтамасыз етуді сатудан немесе шарттық талаптардың ажырамас бөлігі болып табылатын несие сапасын арттырудың басқа тетіктерінен болатын ақша ағындары жатады.

КНЗ екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап несие тәуекелі айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары бойынша келесі 12 айдың (12 айлық КНЗ) ішінде мүмкін болатын дефолттардың салдарынан туындауы мүмкін несиелік зиянға қатысты зиянды бағалау резерві құрылады. Солар бойынша бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралдары үшін несиелік тәуекел айтарлықтай ұлғайған дефолттың орын алу мерзімдеріне қарамастан (бүкіл мерзім үшін КНЗ) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімінің ішінде күтілетін несиелік зиянға қатысты залалға бағалау резерві құрылады.

Сауда және басқа да дебиторлық берешекке қатысты Топ КНЗ-ны есептеу кезінде жеңілдетілген тәсілді қолданады. Тиісінше, Топ несиелік тәуекелдің өзгерістерін қадағаламайды, ал оның орнына әрбір есепті күнге бүкіл мерзім үшін күтілетін несиелік зиянға тең сомада залалға бағалау резервін мойындайды. Топ қарыз алушылар мен жалпы экономикалық талаптарға тән болатын болжамды факторларды ескере отырып түзетілген несиелік зиянның пайда болуының өткен тәжірибесіне сүйене отырып бағалау резервтерінің матрицасын пайдаланды.

Егер шартта көзделген төлемдердің мерзімі 90 күнге өтіп кетсе, Топ қаржы активі бойынша дефолт болды деп есептейді. Дегенмен, белгілі бір жағдайларда Топ, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Топ ұстап қалатын несие сапасын арттыру тетіктерін ескерместен, Топтың шартта көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын алатындығына нұсқаса, қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытындыға келе алады. Егер Топтың шартта көзделген ақша ағындарының өтелуіне қатысты негізделген үміттері болмаса, қаржы активі есептен шығарылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Хеджирлеуді есепке алу

Топ валюталық тәуекелдер бойынша хеджирлеудің жекелеген құралдарын ақша ағындарын хеджирлеу немесе таза инвестицияларды шетелдік бөлімшеге хеджирлеу ретінде айқындайды.

Топ тәуекелдерді басқару және хеджирлеу стратегиясына сәйкес хеджирлеу құралдары мен хеджирленетін баптардың арасындағы қатынастарды олар белгіленген сәттен бастап құжаттамалы түрде ресімдейді.

Бұдан басқа, хеджирлеу қатынастары белгіленген сәтте және одан әрі Топ әділ құнның немесе хеджирленетін тәуекелге жататын хеджирленетін баппен байланысты ақша ағындарының өзгерістерін өтеу тұрғысынан хеджирлеу құралының тиімділігін тұрақты түрде құжаттайды.

Бұрын жиынтық кірісте мойындалған сомалар хеджирленетін позиция пайда мен зиянға әсер ететін кезеңдердегі пайдаға және зиянға, хеджирленетін позицияны есептен шығару көрсетілетін бапқа қайта жіктеледі.

Хеджирлеуді есепке алу:

- Топ хеджирлеу қатынастарын тоқтатқан;
- хеджирлеу құралын қолдану, сату, бұзу немесе оны орындау мерзімі өткен; немесе
- қаржы құралы хеджирлеу құралы ретінде есепке алу талаптарын қанағаттандыруды тоқтатқан күні тоқтатылады.

Басқа да жиынтық кірістің құрамында және капиталда көрсетілген пайда немесе зиян болжанатын мәміле мойындалғаннан кейін пайда мен зиянда көрсетіледі. Егер болжанатын мәмілені жасау енді күтілмесе, капиталда жинақталған пайда немесе зиян дереу пайда мен зиянға жатқызылады. Тиімді емес бөлікке жататын пайда немесе зиян да дереу пайда мен зиянға жатқызылады.

Таза инвестицияларды шетелдік бөлімшеге хеджирлеу

Валюталық тәуекелдерді хеджирлеу құралдары бойынша есеп айырысулардың нәтижесінде туындайтын бағамдық айырмадан туындайтын кірістер мен шығындар есепті күнгі бағам бойынша шетелдік валютада көрсетілген активтер мен міндеттемелерді қайта есептеу кезінде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте есептілік валютасын қайта есептеу жөніндегі резервтің құрамында мойындалады.

Ақша ағындарын хеджирлеу

Қаржы құралдарын қайта есептеу кезінде туындайтын және ақша ағындарын хеджирлеу құралдары болып табылатын бағамдық айырмадан болған пайда мен зиян жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте хеджирлеу резервінің құрамында мойындалады.

Қорлар

Қорлар өзіндік құнының ең аз мәні немесе таза өткізу құны бойынша бағаланған. Өзіндік құн қорларды жеткізуге және ағымдағы жағдайға келтіруге байланысты шығындарды қамтиды. Таза өткізу құны аяқтауға жұмсалған шығындарды және өткізуге жұмсалған есеп айырысу шығындарын шегере отырып, әдеттегі қызмет барысында қорларды өткізу бағасын бағалауды білдіреді. Шығындарды есептеп шығарудың ұқсас формуласы сипаттамасы мен мақсаты ұқсас барлық қорлар үшін пайдаланылады. Операциялық мұнай-газ және энергетикалық сегменттердің қорлары ФИФО әдісі негізінде бағаланады. Барлық қалған қорлар орташа өлшенген құн негізінде бағаланады.

Ақша қаражаты мен оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламалары кассадағы қолма-қол ақшаны, мерзімді депозиттерді, алдын ала келісілген ақша қаражаты сомасына еркін айырбасталатын және олардың құнының өзгеруіне байланысты елеусіз тәуекел деңгейіне ұшырайтын өтеу мерзімі 3 (үш) айдан аспайтын қысқа мерзімді және өтімділігі жоғары инвестицияларды қамтиды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер бастапқы тану кезінде пайда немесе зиян, несиелер, қарыздар мен берешек немесе туынды құралдар арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Қаржылық міндеттемелер бастапқыда несиелер мен қарыздар болған жағдайда тікелей солармен байланысты мәміле бойынша шығындарға көбейтілген әділ құны бойынша мойындалады.

Топтың қаржылық міндеттемелеріне сауда және басқа да кредиторлық берешек, несиелер мен қарыз алулар, сондай-ақ туынды қаржы құралдары кіреді.

Қаржылық міндеттемелерді кейіннен бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау оларды былай жіктеуге байланысты:

Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер

«ПЗАӘҚ бойынша қайта бағаланатын қаржылық міндеттемелер» санатына саудаға арналған қаржылық міндеттемелер және бастапқыда мойындалған кезде пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша қайта бағаланатын деп айқындалған қаржылық міндеттемелер жатады.

Егер олар таяу арада сату мақсатында сатып алынған болса, қаржылық міндеттемелер саудалауға арналған деп жіктеледі. Бұл санатқа Топ шарт бойынша бір жақ болып табылатын, олар 9 ХҚЕС айқындалғандай хеджирлеу операциясында хеджирлеу құралдары ретінде айқындалмаған туынды қаржы құралдары жатады. Бөлінген ендірілген туынды құралдар тиімді хеджирлеу құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, саудаға арналған деп жіктеледі.

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар пайда мен зиянда танылады.

Топтың ПЗАӘҚ бойынша қайта бағаланатын ретінде бастапқыда мойындалған кезде ол айқындаған қаржы міндеттемелері жоқ.

Сауда және басқа да кредиторлық берешек

Сауда кредиторлық берешек бастапқыда әділ құны бойынша көрсетіледі және кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады.

Несиелер мен қарыздар

Бастапқыда танылғаннан кейін пайыздық несиелер мен қарыздар тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып амортизацияланған құн бойынша бағаланады. Мұндай қаржылық міндеттемелер бойынша кірістер мен шығыстар, оларды тануды тоқтатқанда, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлемені пайдалану арқылы амортизацияның есептелуіне қарай жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте танылады.

Амортизацияланған құн сатып алу кезінде дисконттар немесе сыйақыларды, сондай-ақ тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын комиссиялық немесе шығындарды ескере отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме амортизациясы қаржылық шығындар құрамына енгізіледі.

Егер Топ төлемді есепті күннен кейін кем дегенде 12 айға кейінге қалдыруға сөзсіз құқылы болмаса, қарыздар ағымдағы міндеттемелер ретінде жіктеледі. Жіктелетін активті сатып алуға, оның құрылысына немесе өндірісіне тікелей жататын қарыздар бойынша шығындар осындай актив құнының бір бөлігі ретінде капиталдандырылады. Қарыздар бойынша басқа шығындар пайда болу сәтіне кезең шығыстары ретінде танылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелер (жалғасы)

Қаржылық міндеттемелерді кейіннен бағалау (жалғасы)

Қаржылық кепілдік шарттары

Топ шығарған қаржы кепілдігі шарттары осы шарт иесі белгілі бір борышкердің борыш құралдары шарттарына сәйкес уақтылы төлеуді жүзеге асыруға қабілетсіздігінің салдарынан шеккен залалды өтеу үшін төлем жасауды талап етуші шарттарды білдіреді. Қаржылық кепілдік шарттары ең алдымен кепілдік шығарылымымен тікелей байланысты мәміле бойынша шығындарды ескере отырып әділ құн бойынша міндеттеме ретінде танылады.

Кейіннен міндеттеме келесі өлшемдердің ең үлкені бойынша бағаланады: қажет болған жағдайда «Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім» 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес кірістің жинақталған сомасын/амортизациясын шегере отырып, бастапқыда танылған соманың және залал бойынша бағалау резерві сомасының құны.

Қаржылық міндеттемені тануды тоқтату

Қаржылық міндеттеменің танылуы, егер міндеттеме өтелсе, күші жойылса, немесе оның әрекет ету мерзімі аяқталған жағдайда тоқтатылады.

Егер қолданыстағы қаржылық міндеттеме дәл сол кредитордың алдында едәуір ерекшеленетін талаптарда басқа міндеттемеге ауыстырылса немесе егер қолданыстағы міндеттеменің талаптары едәуір өзгертілсе, мұндай ауыстыру немесе өзгеріс бастапқы міндеттеменің танылуын тоқтату ретінде және жаңа міндеттемені танудың басталуы ретінде ескеріледі, ал олардың ағымдағы құнындағы айырмасы пайда мен зиянда танылады.

Қаржы құралдарының өзара есепке алынуы

Қаржы активтері мен қаржылық міндеттемелер өзара есепке алынуы тиіс, ал нетто-сомасы қазіргі сәтте мойындалған сомаларды өзара есепке алуға, сондай-ақ нетто-негізде есеп айырысу ниетіне не болмаса активтерді өткізуге және осымен бірге міндеттемелерді өтеуге заңгерлік құқық болғанда ғана қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте ұсынылуы тиіс.

Қаржы құралдарының әділ құны

Әрбір есепті күнге белсенді нарықтарда саудалануы жүзеге асырылып отырған қаржы құралдарының әділ құны мәміле бойынша шығасылар шегерілмей нарықтық баға белгілеулерге немесе дилерлердің баға белгілеулеріне сүйене отырып (ұзақ позицияларды сатып алуға арналған баға белгілеу және қысқа позицияларды сатуға арналған баға белгілеу) анықталады.

Олармен сауда белсенді нарықта жүзеге асырылмайтын қаржы құралдары үшін әділ құн тиісті бағалау әдістемелерін қолдану жолымен анықталады. Мұндай әдістемелер мыналарды қамтуы мүмкін:

- жақында коммерциялық негізде жүргізілген мәмілелердің бағаларын пайдалануды;
- ұқсас құралдардың ағымдағы әділ құнын пайдалану;
- дисконтталған ақша ағындарын талдау не болмаса бағалаудың басқа да үлгілері.

Қаржы құралдарының әділ құнын талдау және оны айқындау әдістері туралы қосымша ақпарат 38-ескертпеде келтіріледі.

Жалдау

Келісім жалға алу болып табылатындығын немесе онда жалға алу белгілері бар екендігін анықтау жалдау қатынастарының басталу күніне келісім мазмұнын талдауға негізделеді. Келісім жалдау болып табылады немесе жалдау белгілерін қамтиды, егер келісімнің орындалуы нақты активті (немесе активтерді) пайдаланудан тәуелді болса және мұндай келісімнің нәтижесінде активті немесе активтерді пайдалану құқығы бір тараптан басқа тарапқа өтсе, тіпті егер бұл актив (немесе бұл активтер) келісімде анық көрсетілмесе.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Жалдау (жалғасы)

Топ жалға алушы ретінде

Солар бойынша Топқа өтемақыға айырбас ретінде белгілі бір кезең ішінде сәйкестендірілген активті (оны «Жалдау» 16 ХҚЕС (IFRS) айқындағандай) пайдалануды бақылау құқығы берілетін шарттарға (немесе шарттардың жеке құрауыштарына) қатысты Топ активті пайдалану құқығы нысанында және тиісті міндеттемені жалдаудың басталу күніне мойындайды. Шарттардың жалдауға қатысы жоқ құрауыштары өзге орынды стандарттарға сәйкес ескеріледі.

«Жалдау» 16 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес Топ көрсетілген стандартты жалдау шарттарына қолданбайды, солар бойынша жалдаудың басталу күніне көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайды және құбылмалы жалдау мөлшерлемесі бар жалдау шарттарына, сондай-ақ құны төмен активтерді жалдау шарттарына қатысты сатып алу опционын қамтымайды. Қысқа мерзімді жалдау мен төмен құны бар активтерді жалдауды Топ жалдау мерзімінің ішінде желілік әдіспен шығыс ретінде мойындайды.

Жалдаудың басталу күніне Топ жалдау бойынша міндеттемені осы күнге әлі жүзеге асырылмаған жалдау төлемдерінің келтірілген (ағымдағы) құны бойынша бағалайды. Дисконттау, егер оларды оңай айқындауға мүмкіндік болса, жалдау шарттарында белгіленген мөлшерлемелерді қоспағанда, Топтың қосымша қарыз қаражатын тартудың пайыздық мөлшерлемесін пайдалана отырып жүзеге асырылады.

Топ жалдау бойынша міндеттемені мына жағдайларда қайта бағалайды (және пайдалану құқығы нысанындағы тиісті активті тиісінше түзетеді):

- жалдау мерзімі өзгерді немесе сатып алу опционының орындалуын бағалауда өзгеріске әкеп соқтырған айтарлықтай оқиға немесе жағдайларда өзгеріс болды, және жалдау бойынша міндеттеме қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау арқылы қайта бағаланады;
- жалдау төлемдері индекстің немесе мөлшерлеменің өзгеруіне немесе кепілдік берілген тарату құны бойынша күтілетін төлемнің өзгеруіне байланысты өзгереді және мұндай жағдайларда жалдау бойынша міндеттеме өзгермеген дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау арқылы қайта бағаланады (егер тек жалдау төлемдерінің өзгеруі құбылмалы пайыздық мөлшерлеменің өзгеру салдары болып табылса, мұндай жағдайда қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесі қолданылады);
- жалдау шарты түрлендірілген және жалдау шартының өзгеруі бөлек жалдау шарты ретінде ескерілмейді және мұндай жағдайда жалдау бойынша міндеттеме түрлендірудің күшіне ену күніне қайта қаралған дисконттау мөлшерлемесін пайдалана отырып қайта қаралған жалдау төлемдерін дисконттау арқылы түрлендірілген жалдау шартының жалдау мерзімінің негізінде қайта бағаланады.

Жалдаудың басталу күніне Топ пайдалану құқығы нысанындағы активті бастапқы құны бойынша бағалайды, оған жалдау бойынша міндеттемені бастапқы бағалаудың көлемі, жалдаудың басталу күніне немесе жалдау бойынша ынталандыратын төлемдерді шегере отырып мұндай күнге дейін жалдау төлемдері, жалға алушы шеккен кез келген бастапқы тікелей шығындар жатады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтерді кейіннен есепке алуға қатысты меншіктегі активтерге қатысты, оның ішінде тозу мен амортизацияны есептеуге қатысты қолданылатын есеп саясаты, сондай-ақ құнсыздану мәніне тексерулер қолданылады.

Пайдалану құқығы нысанындағы танылған актив келесі кезеңдердің барынша қысқасы бойына тікжелілік әдіспен амортизацияланады: активтің пайдалы қызмет етуінің болжамды мерзімі немесе жалдау мерзімі.

Топ жалдау бойынша міндеттемелерді қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте бөлек баппен (21-ескертпе) көрсетіледі, ал дәл сол баптардағы пайдалану құқығы нысанындағы активтер, егер олар меншікте болса, яғни негізгі құралдардың құрамында болса, тиісті базалық активтер ретінде көрсетіледі (6-ескертпе).

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Жалдау (жалғасы)

Топ жалға алушы ретінде (жалғасы)

16 ХҚЕС (IFRS) талаптарына сәйкес жалдау төлемдері жалдау міндеттемесінің пайыздық бөлігі мен оның негізгі бөлігін өтеу бойынша ақшалай төлемдерге бөлінеді. Топ қаржылық қызметтен болған ақша ағындарындағы негізгі борыштың өтелуін жіктеді және Топтың Есеп саясатына сәйкес, төленген пайыздар операциялық қызметтен болған ақша қаражаты ағындарының бір бөлігі ретінде жіктеледі. Қысқа мерзімді жалдау бойынша төлемдер, құны төмен активтерді жалдау төлемдері мен жалдау міндеттемесін бағалауға қосылмаған ауыспалы жалдау төлемдері операциялық қызметтің бір бөлігі ретінде көрсетілген.

Топ жалға беруші ретінде

Топ жалдау шарттарын негізгі құралдардың кейбір объектілеріне қатысты жалға беруші ретінде жасайды.

Соның шеңберінде Топ жалға беруші болып табылатын жалдау қаржылық немесе операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Жалдау талаптарына сай жалға алушыға меншік құқығымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайда өтеді, жалдау шарты қаржылық жалдау шарты ретінде жіктеледі. Жалдаудың барлық басқа түрлері операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Операциялық қызметтен түскен кіріс жалдау мерзімінің ішінде желілік негізде танылады.

Резервтер

Активтің шығуы бойынша міндеттеме (пайдаланудан шығару)

Пайдаланудан шығаруға арналған резервтер Топтың объектіні немесе негізгі құралды демонстрацияда мен көшіру бойынша және объекті тұрған учаскені қалпына келтіру бойынша міндеттемесі болған кезде, сондай-ақ мұндай резервті пайымды бағалауды жүзеге асыру мүмкін болған кезде, дисконттау негізінде толық көлемде мойындалады.

Мойындалатын сома жергілікті шарттар мен талаптарға сәйкес анықталған бағаланған болашақ шығындардың ағымдағы құнын білдіреді. Сондай-ақ сомасы резервтің мөлшеріне балама болатын негізгі құралдардың баланстық құнының тиісінше ұлғаюы мойындалады. Соның салдарынан, бұл шығындар тиісті амортизациялау әдісі негізінде өндірістік құралдар мен тасымалдау құралдары бойынша күрделі шығындар шеңберінде амортизацияланады.

Есепті мерзімдегі немесе міндеттемелерді өтеуге қажетті экономикалық пайданың негізіндегі ресурстардың ағып кету сомасындағы өзгерістердің нәтижесі болған пайдаланудан шығару бойынша қолдағы резервті бағалаудағы өзгерістер немесе дисконттау мөлшерлемесіндегі өзгеріс былайша ескеріледі:

- резервтегі өзгерістер ағымдағы кезеңде тиісті активтің баланстық құнына қосылады немесе шегерілетіндей;
- актив құнынан шегерілген сома оның теңгерім құнынан асып кетпеуі қажет. Егер резервтегі кему активтің баланстық құнынан асып кетсе, онда асып кету жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте дереу мойындалады; және
- егер активтің құны ұлғаюға әкелсе, Топ активтің жаңа теңгерім құны толығымен өтелмейтіні осы көрсеткіш болып табылатындығын қарастырады. Егер бұл мұндай көрсеткіш болып табылса, Топ активтің өтелетін құнын бағалау арқылы оны құнсыздануға тестілейді және 36 ХБЕС-ке сәйкес құнсыздану бойынша кез келген залалды ескереді..

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Резервтер (жалғасы)

Басқа резервтер

Резервтер Топтың өткен шақта болған оқиғалардың нәтижесінде ағымдағы (құқықтық немесе іс-тәжірибеден туындаған) міндеттемесі болса, сондай-ақ міндеттемелерді өтеу үшін экономикалық пайдаға байланысты қаражат ағыны болатын ықтималдық болғанда және осы міндеттеменің тиісті дұрыс бағасы жүргізілгенде шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетіледі. Егер Топ резерв өтеледі деп күтсе, мысалы, сақтандыру шарты бойынша, өтеу жеке актив ретінде көрсетіледі, бірақ өтеу іс жүзінде кепілді болып табылғанда ғана.

Егер ақша қаражатының уақытша құнының әсері мәнді болып табылса, резервтер ақша қаражатының уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағасын көрсететін және онда міндеттемеге тән тәуекелдер орынды салықтарды төлегенге дейінгі мөлшерлеме бойынша ақша қаражатының күтілетін болашақ қозғалысын дисконттау арқылы есептеледі. Дисконттауды пайдалану кезінде резервтің ұлғаюы уақыттың өтуі салдарынан қаржылық шығындар ретінде танылады.

Жұмыскерлерге сыйақылар

Зейнетақы қорларына аударымдар

Топ аударымдар ретінде өзінің жұмыскерлерінің жалақысынан олардың зейнетақы қорларына аударымдар ретінде 10% ұстайды. Заңнамаға сәйкес жұмыскерлер өздерінің зейнетақы қорларына зейнетақы төлемдеріне өздері жауапты болады және Топтың жұмыскерлерге олар зейнеткерлікке шыққаннан кейін бұл төлемдер бойынша ағымдағы және болашақтағы міндеттемелері жоқ.

Әлеуметтік салық

Топ Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес әлеуметтік салық төлейді. Әлеуметтік салық есептелуіне қарай шығыстарға жатқызылады.

Төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспары

Кәсіптік одақтармен жасалған ұжымдық шарттарға және өзге де сыйақылар туралы ережелерге сәйкес Топтың кейбір еншілес ұйымдары өздерінің жұмыскерлеріне еңбек қызметін аяқтағанда («Төлемдердің белгіленген мөлшерімен зейнетақы жоспары») белгілі бір сыйақылар төлейді.

Топ олар басқа да жиынтық пайда мен зиянның құрамында анықталған кезеңде жұмыскерлерге сыйақы төлеу бойынша міндеттемелерді қайта бағалаудан туындаған актуарлық пайда мен зиянды мойындайды және «Жұмыскерлерге берілетін сыйақы» 19 ХБЕС-те айқындалған бағаға сәйкес сыйақы бойынша шығыстарды және міндеттемені мойындайды.

Төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспарына сәйкес міндеттемелер мен сыйақы бойынша шығыстар болжамдалған шартты бірлік әдісінің көмегімен анықталады. Бұл әдіс әрбір жұмыс істелген жылды сыйақы алу құқығына қосымша бірлігіне өсу ретінде қарастырады және жиынтық міндеттемені көрсету үшін әрбір бірлікті жеке өлшейді. Сыйақылар беру бойынша шығыстар, белгіленген төлемдер мөлшерімен зейнетақы жоспары бойынша сыйақы формуласына сәйкес жұмыскерлердің жұмыс өтілі ішінде жиынтық сыйақыны бөлу үшін пайда мен зиянда көрсетіледі. Бұл міндеттеме валютасы мен шарттары төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспары бойынша міндеттемелер валютасымен және бағаланған шарттарымен салыстыруға болатын мемлекеттік облигациялар бойынша сыйақы мөлшерлемесіне ұқсас дисконт мөлшерлемесін қолдана отырып, болашақтағы есеп айырысу ақша қозғалысының ағымдағы құны бойынша өлшенеді. Топтың еншілес ұйымдарының төлемдер мөлшері белгіленген зейнетақы жоспарлары қаржыландырылмайтын болып табылады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Капитал

Жарғылық капитал

Жай акциялар капитал ретінде жіктеледі. Ұйымдарды біріктіру жағдайларынан басқа, жаңа акциялар шығаруға тікелей қатысы бар сыртқы шығындар капиталға түсімдер сомасынан шегерім ретінде көрсетіледі. Шығарылған акциялардың номиналды құнынан алынған қаражаттың әділ құнының кез келген асып түсуі бөлінбеген пайданың ұлғаюы ретінде мойындалады.

Бақыламайтын қатысу үлесі

Бақыланбайтын қатысу үлесі Акционерге жататын капиталдан бөлек меншікті капиталдың құрамында қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте көрсетілген. Еншілес ұйымның шығындары, тіпті егер бұл теріс сальдоға әкеп соқтырған жағдайда да бақыламайтын қатысу үлесіне жатады.

Дивидендтер

Дивидендтер есепті мерзімге дейін жарияланған жағдайда ғана міндеттемелер ретінде танылады және есепті мерзімдегі капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есепті күнге дейін ұсынылса, сондай-ақ есепті күннен кейін, бірақ шығаруға қаржылық есептіліктің шоғырландырылған нысандары бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, қаржылық есептіліктің шоғырландырылған нысандарында ашып көрсетіледі.

Акционерге басқа да бөлу

Бөлінбеген пайданың азаюы ретінде танылатын Акционерге басқа да бөлу болған шығындармен немесе активтердің акционер бұйрығымен бөлумен білдірілген, оған қоса негізгі құралдар объектілері, басқа кәсіпорынға қатысу үлестері, басқа да шығу топтары, ақша қаражаты және Топтың корпоративтік есеп саясатының анықтамасына сай басқа да активтер жатады.

Түсімді мойындау

Егер Топ экономикалық пайда алады деген ықтималдық болса және, егер пайданың сенімді бағалануы мүмкін болса, түсім мойындалады.

Тауарларды сату

Топ уәде етілген тауарды немесе қызметті (яғни активті) сатып алушыға бере отырып, атқару бойынша міндеттемені орындаған кезде (немесе қалайша) түсім мойындалады. Сатып алушы бұл активке бақылауды алғанда (немесе ретінде) актив беріледі, бұл әдетте келісімшарттың бағасы белгіленген немесе айқындалатын болып табылуы, ал дебиторлық берешекті алу мүмкіндігі негізделген түрде қамтамасыз етілген деген талаппен меншік құқығын беру кезінде орын алады. Атап айтқанда, сатудан түскен кірістер, әдетте, оларға меншік құқығы өткен кезде танылады. Экспортқа сату үшін меншік құқығы, әдетте, Қазақстан Республикасының шекарасында өтеді. Түсім кез келген сауда жеңілдіктерінің сомаларын, көлемі үшін жеңілдіктер мен өтелетін салықтарды ескере отырып, алынған немесе алынуға жататын сыйақының әділ құны бойынша бағаланады.

Қосалқы қызметтерді сату қызметтің бағасы айқындалуы мүмкін және кірістердің алынуына қатысты елеулі белгісіздіктің жоқ екендігі талабымен қызметтердің көрсетілу шамасына қарай танылады.

Қызметтерді көрсету

Қызметтер көрсетуден түсетін кірістер қызметтер көрсетілген сәтте мойындалады.

Тасымалдауға жататын қызметтерге қатысты, аяқталу дәрежесі мен кіріс сомасының жеткілікті түрде дәл анықталған жағдайда есепті күнгі тасымалдаудың аяқталу дәрежесі бойынша мойындалады. Әлі көрсетілмеген көлік қызметтері үшін тапсырыс берушілерден алынған алдын ала төлем сомалары алу сәтінде тапсырыс берушілерден алынған аванстар құрамында көрсетіледі. Болашақ кезеңдердің кірістері қызмет көрсетілуіне қарай ағымдағы кірістерге жатады.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Түсімді мойындау (жалғасы)

Қызметтерді көрсету (жалғасы)

Энергетика, коммуникациялар мен тасымалдау секторлары Тобының түсімі негізінен уақыт кезеңінің ішінде танылады, Топтың қалған сегменттерінің түсімі негізінен белгіленген уақыт сәтіне танылады.

Кері жалдаумен сату операциялары

Топ кері жалдаумен операцияларда активтің берілуін тек егер берілу *«Сатып алушылармен шарттар бойынша түсім»* 15 ХҚЕС-тің (IFRS) талаптарына жауап берсе ғана сату ретінде ескереді.

15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай, егер жалға алушы-сатушы сатуды мойындайтын болса, жалға алынатын активті пайдалану құқығы жалға алушы-сатушы сақтап қалатын пайдалану құқығымен байланысты активтің алдыңғы баланстық құнының бөлігі ретінде бағаланады. Жалға алушы-сатушы жалға беруші-сатып алушыға берілген құқықтарға жататын пайданың немесе зиянның сомасын мойындайды.

Егер жалға алушы-сатушының активті беруі активті сату ретінде есепке алу үшін 15 ХҚЕС-тің (IFRS) талаптарына жауап бермесе, жалға алушы-сатушы берілген активтің мойындалуын жалғастырады және қаржылық міндеттемені *«Қаржы құралдары»* 9 ХҚЕС (IFRS) қолдана отырып берілуден болған түсімдердің мөлшерінде мойындайды.

Пайыздық кірістер мен шығыстар

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары мен БЖКӘҚ бойынша ескерілетін инвестициялар ретінде жіктелген пайыздық қаржы құралдары бойынша пайыздық кірістер мен шығыстар дисконттау кезіндегі тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша бейнеленеді, ол бойынша қаржылық құралды пайдаланудың болжалды мерзімі ішінде немесе қолданылуына қарай қысқарақ мерзім ішінде күтілетін болашақ ақша төлемдері мен түсімдері дәлдікпен қаржылық активтің немесе қаржылық міндеттеменің таза баланстық құнында келтіріледі.

Сауда дебиторлық берешек

Дебиторлық берешек шартсыз (яғни мұндай өтемақы төленуге жататын сәтті орын алуы тек уақыт өтуімен ғана негізделген) болып табылатын өтемақы сомасын сатып алушы төлеуі тиіс болғанда танылады.

Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттеме

Шарт бойынша міндеттеме, егер сатып алушыдан төлем Топ тиісті тауарларды бермейінше немесе қызметтерді көрсетпейінше алынса немесе төленуге жататын болса (қайсысының бұрын орын алатындығына қарай), танылады. Шарт бойынша міндеттемелер Топ шарт бойынша өз міндеттерін орындағанда (яғни тиісті тауарларға немесе қызметтерге бақылауды сатып алушыға бергенде), түсім ретінде мойындалады.

Шартты жасау шығындары

Топ коммуникациялар сегментінде жаңадан қосылған абоненттер үшін агенттерге сатулар бойынша комиссиялық сыйақыны төлейді. Сату жөніндегі агенттерге комиссиялық сыйақы қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте басқа да ұзақ мерзімді активтердің құрамында капиталдандырылды. Келісімшартты алу шығындары қызмет тапсырыс берушіге көрсетілген кезең ішінде амортизацияланады.

Тарифтер белгілеу

Топтың бірқатар еншілес ұйымдары Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу, бәсекелестікті және тұтынушылардың құқықтарын қорғау комитеті (бұдан әрі – «ТМРК») тарапынан реттеу объектілері болып табылады. ТМРК негізінде еншілес ұйымдар өз кірістерінің айтарлықтай бөлігін алатын тарифтерді және тариф мөлшерлемелерін есептеу әдістемелерін бекітуге жауапты.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Мемлекеттік субсидиялар

Қазақстан Республикасының Үкіметі Қордың жалғыз акционері болып табылатындығына байланысты Топ Үкімет қандай жағдайларда ең алдымен Акционер ретінде, ал қандай жағдайларда реттеуші ретінде әрекет ететіндігін бағалай отырып, Үкіметпен жасасқан барлық мәмілелерді талдайды. Егер нақты операция кезінде Үкіметтің акционер ретінде әрекет ететіндігі анықталса, Топтың мұндай операцияның нәтижесінде алған кез келген пайдасы немесе шеккен шығыны тікелей капиталда жарна немесе Акционердің капиталын алып қою ретінде мойындалады.

Егер Үкіметтің ерекше операциясы Акционер ретіндегі әрекет ретінде анықталмаса, мұндай операциялар *«Мемлекеттік субсидияларды есепке алу және мемлекеттік көмек туралы ақпаратты ашу»* 20 ХБЕС ережелеріне сәйкес ескеріледі. Мұндай жағдайларда мемлекеттік субсидиялар субсидиялардың алынатындығы және онымен байланысты барлық қажетті жағдайлардың орындалатындығына ақылға қонымды сенімділік болған кезде олардың әділ құны бойынша мойындалады.

Егер субсидия шығыс бабына қатысты болған жағдайда, ол жүйелі негізде өтеуі тиіс тиісті шығыстармен салыстыру үшін қажетті кезең ішіндегі кіріс ретінде мойындалады. Субсидия активке қатысты болған кезде оның әділ құны болашақ кезеңдердің кірісіне жатқызылады және тиісті активтің пайдалы қызмет етуінің күтілетін кезеңі ішінде жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте тең бөліктермен жыл сайын көрсетіледі. Кіріске жататын субсидиялар жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте операциялық қызметтен түсетін кірістердің құрамында жеке ұсынылған.

Шығыстарды тану

Шығыстар пайда болуына қарай мойындалады және олар есептеу әдісінің негізінде, жатқызылған кезеңдегі жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте көрсетіледі.

Табыс салығы

Бір жылғы табыс салығы ағымдағы және кейінге қалдырылған салықты қамтиды. Табыс салығы өзге жиынтық кірісте немесе капиталда көрсетілетін баптарға жататын сомаларды қоспағанда, пайда мен зиянда көрсетіледі, бұл жағдайда, ол тиісінше өзге жиынтық кірісте немесе капиталда мойындалады. Салық бойынша ағымдағы шығыстар – бұл бір жылғы салық салынатын кіріс бойынша төлеуге күтілетін салық және алдыңғы жылдарға қатысты төленетін салыққа қатысты кез келген түзетулер.

Үстеме пайдаға салынатын салық табыс салығы ретінде қаралады және табыс салығы бойынша шығыстардың бір бөлігін құрайды. Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға сәйкес Топ белгілі бір мәндерден асатын пайданың ішкі нормасы кезінде қолданылатын жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшартқа сәйкес белгілі бір шегерімдер сомасына түзетуге жататын салық салудан кейін пайда сомасынан көрсетілген мөлшерлеме бойынша үстеме пайдаға салық есептейді және төлейді.

Кейінге қалдырылған салық корпоративтік табыс салығы («КТС») үшін, сол сияқты үстеме пайда салығы үшін есептеледі. Үстеме пайдаға салынатын кейінге қалдырылған салық келісімшарт бойынша төлеуге жататын үстеме пайдаға салықтың күтілетін мөлшерлемесі бойынша жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарға жатқызылған активтер үшін уақытша айырмалар бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық қаржылық жағдай туралы есепте активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен салық салу мақсаты үшін пайдаланылған сома арасындағы уақыт айырмалары бойынша баланстық әдіспен ескеріледі. Мыналардың нәтижесінде туындаған:

- компанияларды біріктіру болып табылмайтын мәміледе активті немесе міндеттемені бастапқы мойындау және мәміле жасасу сәтінде де, бухгалтерлік пайдаға да, салық салынатын пайдаға немесе шығынға да әсер етпейді; және
- еншілес ұйымдарға, қауымдасқан компанияларға инвестициялармен, сондай-ақ бірлескен қызметке қатысу үлестерімен байланысты салық салынатын уақытша айырмаларға қатысты егер уақыт айырмасын азайту уақытындағы бөлуді бақылау мүмкін болса уақытша айырмасы жақын болашақта азаймайды деген айтарлықтай ықтималдылық болса, уақытша айырмалар мойындалмайды.

3. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ МАҢЫЗДЫ АСПЕКТІЛЕРІНЕ ШОЛУ (жалғасы)

Табыс салығы (жалғасы)

Табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер қолданылған немесе есепті күні іс жүзінде қолданысқа енгізілген салық мөлшерлемелері (және салық заңнамасы) негізге алына отырып, актив алынған немесе міндеттеме төленген кезеңге қолданылатын салық мөлшерлемелері бойынша есептеледі.

Кейінге қалдырылған салық бойынша актив оның есебін актив өткізілуі мүмкін салық салынатын пайданы алу ықтималдығы бар көлемде ғана мойындалады. Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша активтер тиісті салық жеңілдігін іске асыру ықтималдығы бұдан әрі болмайтын көлемде азаяды.

Қосылған құн салығы («ҚҚС»)

Салық органдары нетто негізде сату мен сатып алу бойынша ҚҚС өтеуді жүргізуге мүмкіндік береді. Өтелуге жататын ҚҚС, ішкі нарықтағы сатулар бойынша ҚҚС-ты шегере отырып, ішкі нарықтағы сатып алулар бойынша ҚҚС-ты білдіреді. Экспортқа сатылымдар нөлдік мөлшерлеме бойынша салынады.

Байланысты тараптар

Байланысты тараптар Топтың акционерін, негізгі басқарушы персоналды, қауымдасқан компаниялар мен бірлескен кәсіпорындарды және дауыс беретін акцияларының елеулі үлесі тікелей немесе жанама түрде Топтың акционерлеріне немесе негізгі басқарушы персоналына тиесілі ұйымдарды қамтиды.

Шартты міндеттемелер мен шартты активтер

Шартты міндеттемелер шоғырландырылған қаржылық есептілікте танылмайды. Мұндай міндеттемелер туралы деректер, экономикалық пайданы құрайтын ресурстардың шамадан тыс кету ықтималдығы аз болып табылатын жағдайларды қоспағанда, шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарына ескертпелерде (37-ескертпе) ашылып көрсетіледі.

Шартты түрдегі активтер шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілмейді. Егер мұндай активтерге байланысты экономикалық пайда алудың жеткілікті ықтималдығы болған жағдайда, көрсетілген активтер туралы деректер ескертпелерде ашылып көрсетіледі.

Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Есепті жыл аяқталғанда болған және есепті күнгі Топтың қаржылық жағдайы туралы қосымша ақпаратты қамтитын оқиғалар (түзетуші оқиғалар) шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында көрсетіледі. Есепті жыл аяқталғанда болған және түзетуші оқиғалар болып табылмайтын оқиғалар, егер олар елеулі болып табылса, шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарына ескертпелерде ашылып көрсетіледі.

4. Маңызды бухгалтерлік бағалаулар мен пайымдаулар

ХҚЕС-ға сәйкес шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарын дайындау басшылықтан есептілікте көрсетілген активтерге, міндеттемелерінің және есепті күнгі шартты түрдегі активтер мен міндеттемелерге ықпал ететін бағалар мен жол берулерді, сондай-ақ есептілікте көрсетілген активтерді, міндеттемелерді, кірістерді, шығыстарды және есепті кезеңдегі шартты түрдегі активтер мен міндеттемелерді пайдалануды талап етеді. Іс жүзіндегі нәтижелер осы бағалаулардан ерекшеленуі мүмкін.

Болашақ туралы негізгі болжаулар және есепті күнге бағалаулардағы айқынсыздықтың басқа да негізгі көздері төменде қаралады, олар келесі қаржы жылы ішінде активтердің баланстық құны мен міндеттемелерге елеулі түзетулердің себебі болуы мүмкін.

COVID-19 пандемиясының және 2021 жылғы көмірсутек нарығының әсері

COVID-19 бен әлемдік көмірсутек нарығының жағымсыз үрдістерінің әсері осы шоғырландырылған қаржылық есептілікті қызметтің үздіксіздігін бағалау ретінде дайындау уақытында сараланды. Бұл жорамалды бағалау үшін Топ бірнеше стресс тесттердің негізінде өтімділік болжамын жасады. Және нәтижесінде құнсыздану тесттері өткізілді.

4. Маңызды бухгалтерлік бағалаулар мен пайымдаулар (жалғасы)

Мұнай-газ активтерінің, мұнайды қайта өңдейтін және басқа активтердің өтелетіндігі

Топ активтерді немесе ақша қаражатын жасайтын активтер тобын («жасайтын бірлік») оқиға немесе жағдаяттардағы өзгерістер олардың құны өтелмейтіндігін куәландыратын жағдайларда индикаторлардың болуын айқындау үшін бағалайды. Егер мұндай индикатор бар болып шықса, өткізу шығыстарын және пайдалану құнын шегере отырып әділ құнынан барынша жоғары мән ретінде қарастырылатын өтелетін құнның лайықты бағалануы жүргізіледі. Бұл есептемелер мұнайдың ұзақ мерзімді бағасы, дисконт мөлшерлемелері, болашақтағы капитал қажеттілігі, тәуекел мен белгісіздікке ұшыраған операциялық қызмет (бұл өндіру және сату көлемдерін қамтиды) сияқты бағалаулар мен жол берулерді пайдалануды қамтиды. Егер активтің немесе активтер тобының баланстық құны олардың өтелетін құнынан асатын болса, актив немесе активтер тобы құнсызданған болып есептеледі, олардың баланстық құны өтелетін құнға дейін азаяды. Өтелетін құнды бағалау кезінде келешекте күтілетін ақша ағындары активтер тобына тән болатын тәуекелдерге түзетіледі және ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағалауын және активке тән тәуекелдерді көрсететін дисконттау мөлшерлемесі бойынша келтірілген құнға дейін дисконтталады. Әділ құн активті және/немесе әкелуші бірлікті нарықтық талаптарда мәлім және мұндай мәмілені жасауға дайын тараптардың арасында сатудан түсуі мүмкін сома ретінде айқындалады және компанияға тән болуы мүмкін және жалпы қолданылмайтын факторлардың әсерін ескермейді.

36 ХБЕС-ке (IAS) сай құнсыздану белгілерінің бірі кезең ішінде болған немесе таяу болашақта Топ қызметін жүзеге асыратын технологиялық, нарықтық, экономикалық немесе заңгерлік талаптарда немесе соған актив арналған нарықта күтілетін Топ үшін теріс салдары болған елеулі өзгерістердің болуы болып табылады.

Құнсыздану тестісін жүргізу кезінде қабылданған жорамалдар

Топтың Brent маркалы мұнайға болжамды бағаларға, теңгенің АҚШ долларына айырбастау бағамы мен инфляцияның көрсеткіштеріне қатысты ұзақ мерзімді жорамалдары қайта қаралды және сыртқы дерек көздерінен алынған болжамдарға және ұзақ мерзімді нарықтық үміттерді болжайтын тәуелсіз зерттеу ұйымдарының бағалауларына негізделген. Өндіріс көлемдерінің есептеулері еншілес ұйымның дәлелденген әзірленген және әзірленбеген қорларына, сондай-ақ елеулі бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар үшін дәлелденген және ықтимал қорларына негізделген. Өндіру кезеңі жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының қолданылу мерзімінің аяқталу күнімен не болмаса Топтың лицензияның қолданылу мерзімін ұзартуға ниеті болғанда, лицензияның қолданылу мерзімін ұзарту кезеңімен айқындалады. Өндірістің бағаланған көлемі Топтың өндірістік жоспарларына негізделген, олар, негізінен, жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының қолданылу мерзімін ұзартуға арналған өтінімдерді беру үшін пайдаланылады.

Дисконттау мөлшерлемелері ақша ағындарын жасайтын бөлек бірлік капиталының орташа алынған құнының негізінде есептелді және функционалдық валютаға, өндіріс кезеңіне, тәуекел үшін сыйлықақыға, бета коэффициентке және ақша ағындарын жасайтын тиісті бірліктің меншікті және қарызға алынған қаражатының ара қатынасына қарай 10,70%-дан бастап 16,30%-ға дейін құбылып отырды.

Ұзақ мерзімді баға жорамалдары Bloomberg consensus, сондай-ақ қысқа мерзімді жорамалдың негізінде қабылданды, әрі солар бойынша бағалар 2021 жылға нақты көрсеткіштерде төменде көрсетілген:

	2022 жыл	2023 жыл	2024 жыл	2025 жыл	2026 жыл
Brent маркалы мұнай (\$/баррель)	73	71,5	73	70	71

«Мұнай-газ» сегментінде 12.751 миллион теңге мөлшерінде құнсыздану залалы танылды. Құнсыздану шығыстары негізінен KMG International N.V. (бұдан әрі – «КМГИ») 8.298 миллион теңге мөлшерінде мұнайды қайта өңдеу активтерінің ішінара құнсыздануына (29-ескертпе) және «Қазтеңізкөлікфлоты» ҰТЖК» ЖШС-нің 4.453 миллион теңге мөлшерінде баржаларының құнсыздануы (29-ескертпе) жатады. Баржалардың өтелетін құны пайдалану құндылығы әдісінің негізінде айқындалды және КМГИ активтерінің өтелетін құны құнсыздануға тексеру мақсатында есептен шығару шығыстарын шегере отырып әділ құнға сүйене отырып айқындалды.

4. Маңызды бухгалтерлік бағалаулар мен пайымдаулар (жалғасы)

Мұнай-газ активтерінің, мұнайды қайта өңдейтін және басқа активтердің өтелетіндігі (жалғасы)

Құнсыздану тестісін жүргізу кезінде қабылданған жорамалдар (жалғасы)

Көптеген мұнай және мұнайды қайта өңдейтін активтердің өтелетін құнының баланстық құнынан асуы бағалардың өзгеруіне немесе басқа да жорамалдарға сезімтал келеді. Келесі қаржы кезеңдерінің ішінде болған өзгерістер бұл активтердің өтелетін құны олардың ағымдағы баланстық құнынан асып түсуіне немесе төмен болып қалуына әкеп соқтыра алады және тиісінше, сол кезеңде құнсызданудың қалпына келу немесе есептелу тәуекелі бар.

Мұнай және газ қорлары

Мұнай және газ қорларын бағалау мұнай сегментінің тозуы, ескіруі және амортизациясы бойынша есеп айырысуда маңызды фактор болып табылады. Топ Қоғамның мұнай-газ инженерлерінің әдістемесіне сәйкес өзінің мұнай және газ қорларын бағалайды. Мұнай-газ инженерлері қоғамының әдістемесі бойынша қорларды бағалау кезінде Топ ұзақ мерзімді жоспарлы бағаларды пайдаланады. Дәлелденген қорларды бағалау үшін жоспарлық бағаларды пайдалану жыл соңындағы споттық бағаны пайдалануға тән тұрақсыздықтың ықпалын жояды. Басшылық ұзақ мерзімді жоспарлы бағалар бойынша жорамалдар өндіру қызметінің ұзақ мерзімді сипатына көбірек сәйкес келеді және мұнай мен газдың қорларын бағалау үшін барынша лайықты негізді білдіреді деп есептейді.

Барлық мұнай мен газ қорларын бағалаулар кейбір белгісіздік дәрежесін білдіреді. Белгісіздік негізінен мұндай деректерді бағалау және түсіндіру сәтін қолжетімді болатын геологиялық және инженерлік деректердің көлеміне тәуелді болады.

Салыстырмалы түрдегі белгісіздік деңгейі қорларды екі негізгі санаттың біріне: дәлелденген немесе дәлелденбеген қорларға жатқызу арқылы көрсетілуі мүмкін. Дәлелденген қорларды өндіруде дәлелденбеген қорлармен салыстырғанда үлкен айқындылық бар және дәлелденген қорлар оларды өндіру мүмкіндігіне қатысты белгісіздіктің прогрессивті өсуін белгілеу үшін әзірленген және әзірленбеген қорларға бөлінуі мүмкін.

Жыл сайын бағалаулар талданып, түзетіліп отырады. Түзетулер қолдағы геологиялық деректерді, өндіру туралы өнеркәсіптік параметрлерді немесе деректерді бағалау немесе қайта бағалау; жаңа деректердің; немесе бағалар бойынша жорамалдардағы өзгерістердің салдарынан туындайды. Қорларды бағалау сондай-ақ кері әрекетті арттыру үшін жобалардың қолданылуы, пласт өнімділігіндегі өзгерістердің немесе әзірлеу стратегиясындағы өзгерістердің салдарынан қайта қаралуы мүмкін. Дәлелденген әзірленген қорлар тозуды, тауысылуды және амортизацияны есептеу үшін орындалған жұмыс көлеміне тепе-тең етіп амортизация мөлшерлемелерін есептеу үшін пайдаланылады. Топ бастапқы лицензиялық кезең ішінде өндірілетін болады деп күтілетін ретінде осындай көлемді ғана дәлелденген қорларға қосты. Бұл ұзарту бойынша рәсім нәтижесіне жатқызылатын айқындылықтың болмауынан пайда болды, өйткені лицензияларды ұзарту ең соңында Үкіметтің қарауы бойынша жүзеге асырылады. Топтың лицензиялық кезеңдерін ұзарту және қорлардың көрсетілген қорларын тиісінше ұлғайту, әдетте, тозу бойынша неғұрлым төменгі шығысқа әкеледі және кірістерге біршама әсер етуі мүмкін. Дәлелденген әзірленген қорлардың кемуі тозуға, тауысылуға және амортизацияға арналған ақша аударымдарының ұлғаюына (тұрақты өндіру деңгейінде), кірістің азаюына әкеліп соқтырады және сондай-ақ мүліктің ағымдағы құнының тікелей азаюына әкеліп соқтыра алады. Салыстырмалы түрде пайдаланылатын кен орындарының саны болған кезде өткен жылмен салыстырғанда қорларды бағалауға кез келген өзгерістер тозуға, ескіруге және амортизацияға аударымдарға біршама әсер етуі мүмкіндігі болады.

Құнсыздану тестісінің жыл сайынғы нәтижелері туралы толық ақпарат *29-ескертпеде* ашып көрсетілген.

Тау-кен қорлары

Тау-кен қорлары активтердің өтелетін құнын бағалау үшін және тау-кен өндіретін сегменттің тозуы және амортизациясы бойынша аударымдарды анықтау үшін пайдаланылатын ақша қаражатының болжанатын қозғалысын бағалаудың негізгі құрамдаушы болып табылады.

Топ қорларды әдетте кен орнын егжей-тегжейлі барлау нәтижелері бойынша бағалайды, әрі оны Қазақстан Республикасы Геология комитетінің Қорлар жөніндегі мемлекеттік комиссиясы («ҚМК») қарастырып, бекітеді. Әдетте, әрбір тыңайтылған жер бойынша өндіру сатысында олар ҚМК бекіткен геологиялық қорлардан көп немесе аз жағына қарай ерекшеленеді.

4. Маңызды бухгалтерлік бағалаулар мен пайымдаулар (жалғасы)

Тау-кен қорлары (жалғасы)

Уран қорлары (бағалау)

Уран қорлары активтердің өтелетін құнын бағалау үшін және тозу және амортизация бойынша аударымдарды анықтау үшін пайдаланылатын Қордың ақшалай қаражатының болжанатын қозғалысын бағалаудың негізгі құрамдаушы болып табылады. Уран қорларын бағалау сондай-ақ кен орындарын пайдалану мерзімін айқындайды, олар өз кезегінде активтерді жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелердің резервін есептеуге әсерін тигізеді.

2021 және 2020 жылдары Топ геологиялық барлау жұмыстарының нәтижелері, минералды ресурстар мен кен қорлары туралы есепті жасау үшін Австралазиялық кодекске (бұдан әрі – «JORC кодексі») сәйкес Топтың Тау-кен қорлары мен Минералды ресурстарын бағалау үшін тәуелсіз кеңес берушіні тартты. Қорлар мен ресурстарды тәуелсіз бағалау амалдары 2021 жылғы 31 желтоқсандағы және тиісінше 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жасалды. Кеңес беруші Топтың өндіру активтері үшін Минералды ресурстар мен Тау-кен қорлары туралы есептер негізделген барлық шешуші ақпаратты қарастырды.

Кеңес берушінің есебінде жер асты сілтіден айыру (минералды ресурстар) бойынша қазіргі және жоспарланған жұмыстардың шеңберінде әлеуетті өндірілуі мүмкін уранның көлемдері, сондай-ақ тау жұмыстарын дамытудың тиісті жоспарларында өндіруге жоспарланған (кен қорлары) уран көлемдері туралы пікірді қамтиды. Топ ұзақ мерзімді активтердің құнсыздануын және Топтың әрбір кен орны бойынша өндірістік әдіспен амортизацияны есептеу үшін, сондай-ақ активтерді жою және қалпына келтіру бойынша міндеттемелердің резервін есептеу үшін Тау-кен қорларының деректерін пайдаланды.

Гудвилл

Гудвилді қоса алғанда, КМГИ АҚГБ

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топ гудвилдің және КМГИ бөлімшелерінің құнсыздануына, оның ішінде мұнай өнімдерін өткізу, қайта өңдеу және құнсыздану индикаторларының болуына орай басқа активтер бойынша тест өткізді. Құнсыздануды талдау нәтижесінде КМГИ бөлімшелерінің өтелетін құны олардың баланстық құнынан асты.

Гудвилді қоса алғанда, ПМХЗ

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың «Павлодар мұнай-химия зауыты» ЖШС-ті (бұдан әрі – «ПМХЗ») сатып алуымен байланысты 88.553 миллион теңге мөлшерінде гудвилі бар. 2021 және 2020 жылдардың желтоқсанында Топ қазіргі уақытта қолданылатын толлинг нобайын пайдалана отырып, ПМХЗ гудвиліне жыл сайынғы тестілеуді өткізді. Құнсыздану индикаторларын талдау кезінде Топ шикі мұнайды қайта өңдеу көлемдерінің болжамын, мұнайды қайта өңдеу тарифтерін, күрделі шығындарды және басқа да факторларды ескерді. Өтелетін құн дисконтталған ақша ағындарының моделін пайдалана отырып есептелген. 2021 жылы 12,06% дисконттау мөлшерлемесі салықтарға дейін капиталдың орташа алынған құнының негізінде есептелді. 2029 жылға дейінгі болжамды ақша ағындары басшылықтың ықтимал операциялық және күрделі шығындар бойынша ағымдағы бағалауын болжайтын, ПМХЗ-дың 2022-2026 жылдарға бес жылдық бизнес-жоспарына негізделген. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша пайдалану құндылығының негізінде есептелген ПМХЗ гудвилінің өтелетін құны оның баланстық құнынан көп болды, тиісінше, құнсыздану танылмады.

Болжамдардағы өзгерістерге сезімталдық

ПМХЗ гудвилінің өтелетін құнын бағалау нәтижелері негізгі жорамалдарды, атап айтқанда, дисконттау мөлшерлемесін өзгертумен, сондай-ақ терминалдық кезеңде жоспарланған EBITDA мәндерін өзгертумен байланысты жол берулерді өзгертуге сезімтал болып табылады. Дисконттау мөлшерлемесінің 13,06%-ға дейін 1,0%-ға артуы және EBITDA жоспарланған мәнінің терминалды кезеңде 1%-ға төмендеуі ПМХЗ жасайтын бірліктің өтелетін құнының оның баланстық құнына дейін азаюына әкеп соқтырмайды.

Басқа да АҚГБ

Топтың шикізат тауарларына бағаларды қайта қарау және басқа да жорамалдар «Мұнай-газ сегменті» басқа АҚГБ құнсыздану шығыстарының пайда болуына әкеп соқтырмады.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Гудвилл (жалғасы)

«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚТЖ ҰК»)

Басшылық гудвилдің өтелімділігін 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жыл сайын немесе бірыңғай АҚГБ құнсыздану индикаторлары пайда болған сайын бағалап отырады.

Гудвилдің құнсыздануын бағалау үшін басшылық 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша алдыңғы кезеңде жасалған бірыңғай өндіруші бірлікті пайдалану құндылығының егжей-тегжейлі есептелуін келесі факторларды ескере отырып жаңартты:

- Топ АҚГБ-ның баланстық құнын құрайтын активтер мен міндеттемелерде елеулі өзгерістердің болмауы;
- алдыңғы жыл үшін пайдалану құндылығының егжей-тегжейлі есептелуі елеулі қорға әкеп соқтырды, және басшылық 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қордың азаюына әкеп соқтыра алатын оқиғалар мен жағдайлардың жоқ екендігіне көз жеткізді;
- пайдалану құндылығының соңғы есептелуінен болған оқиғаларды және жағдайлардағы өзгерістерді талдауға сүйене отырып ағымдағы өтелетін сома бірліктің баланстық құнынан төмен болатындығы шамалы.

Жоғарыда аталған факторларды талдау үшін басшылық 2021 жылғы шешуші операциялық көрсеткіштер бюджеттен асатындығына көз жеткізді және мынадай ең сезімтал жорамалардың өзгеру әсерін саралады:

- транзиттік қатынастарда жүк тасымалының көлемі – нарық транзиттің өсуі үшін жағымды ортаны көрсетіп отыр; және
- дисконттау мөлшерлемесі (WACC) – дисконттау мөлшерлемесін есептеу үшін қолданылатын кіріс деректерінде айтарлықтай өзгерістер болмады.

Басшылық гудвилдің өтелетін құны оның 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша баланстық құнынан асады деген тұжырымға келді:

Топ сезімталдылықты талдап, қалған жеке және өзгермейтін параметрлердегі шешуші жорамалдардағы келесі негізделген ықтимал өзгерістері кезінде негізгі құралдардың, материалдық емес активтер мен гудвилдің әділ құны баланстық құнға тең болады деген тұжырымға келді:

- транзиттік қатынаста жүк тасымалының көлемдері – есепті көлеммен салыстырғанда көлемнің 9,84%-ға төмендеуі;
- дисконттау мөлшерлемесі (WACC) – дисконттау мөлшерлемесінің 11,46%-дан 12,65%-ға дейін ұлғаюы.

Келешекте сыртқы немесе ішкі индикаторлардағы едәуір өзгерістер кезінде немесе бірнеше факторлардың бір мезгілде теріс әсері кезінде сыртқы немесе ішкі көрсеткіштердің бар-жоғын талдау әлеуетті құнсызданудың бар-жоғына нұсқай алады.

«Орталық ЕК» ЖШС, «Ақбастау» БК» АҚ мен «Қаратау» ЖШС

Гудвилл алдыңғы кезеңдерде бизнестің бірігуіне жатады және мыналарды құрайды: 5.166 миллион теңге «Орталық ЕК» ЖШС-тің «Мыңқұдық» кен орнының «Орталық» учаскесінде жер қойнауын пайдалану операцияларына жатады, 24.808 миллион теңге «Қаратау» ЖШС-не жатады және 18.520 миллион теңге «Ақбастау» БК» АҚ-на жатады, олар «Буденовское» кен орны учаскелерінде жер қойнауын пайдалану операцияларын тәуелсіз жүзеге асырады. Гудвилл жылына кем дегенде бір рет құнсыздану мәніне тестіленіп отырады. Осы кәсіпорындардың әрқайсысына қолданылатын гудвилдің баланстық құны оларды өндіруші ақша ағындарының бірліктері арасында бөлінді және өтелетін құны жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттардың қолданылу мерзімінің бойына болжамды ақша ағындарының негізінде есептелген пайдалану құндылығы ретінде айқындалды.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Гудвилл (жалғасы)

«Орталық ЕК» ЖШС, «Ақбастау» БК» АҚ мен «Қаратау» ЖШС (жалғасы)

Ақша ағындарының болжамдары барланған қорлардың бекітілген көлемдерінің, өндірудің есепті көлемдерінің және басшылық бекіткен кен орындарын пайдалану мерзімдерінің және 2021 жылы жылдық 12,97% (2020 жыл: жылдық 12,35%) дисконттау мөлшерлемесінің негізінде айқындалған. Өндіріс көлемдері құзырлы органмен келісілген тәуелсіз кеңес берушінің есебіне сәйкес келеді және өндіруші бірліктердің өндірістік қуаттылықтарына негізделген.

Есептеулерде пайдаланылған шешуші жорамалдарға өткізу бағасындағы болжанатын өзгерістер және өндірістік әрі күрделі шығындар жатады. Болжамды ақша ағындарын есептеуде пайдаланылатын өткізу бағалары 2021 жылғы төртінші тоқсанда жарияланған «Ux Consulting LLC» тәуелсіз ресми көзін пайдалана отырып айқындалады. Өндірістік шығындар мен кезеңнің күрделі шығындары 2022-2026 жылдарға бекітілген бюджетке және есептеулерде көзделген 5,12% өсімге негізделген, бұл шамамен инфляцияның ұзақ мерзімді орта болжамына сәйкес келеді. Есептелген өтелетін құн, гудвилді қоса, үш өндіруші бірліктің ұзақ мерзімді активтерінің баланстық құнынан едәуір асады, сондықтан шешуші жорамалдардағы елеулі өзгерістер құнсыздануға әкеп соқтырмайды.

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.», «Кселл» АҚ және IP TV

Құнсыздануға тестілеу мақсатында бизнестерді біріктіру нәтижесінде сатып алынған «Коммуникациялар» сегментіне жататын гудвилл ақша қаражатын генерациялайтын үш бірлікке («АҚГБ») IP TV, «Кселл» АҚ мен «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» бөлінді.

Ақша қаражатын генерациялайтын әр бірлікке бөлінген гудвилдің баланстық құны:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
«Хан Тенгри Холдинг Б.В.»	96.206	96.206
«Кселл» АҚ	53.490	53.490
IP TV	2.706	2.706
	152.402	152.402

Топ 2021 және 2020 жылдардың желтоқсанында жыл сайынғы құнсыздану тестін өткізді:

- «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» ЕГДС өтелетін құны есептен шығару шығындарын шегере отырып әділ құнды есептеудің негізінде айқындалды, өйткені ол барынша сенімді нәтиже береді деп есептелді. Бұл бағалау әдісі бақыланбайтын бастапқы деректерге (дисконтталмаған ақша ағындарына) негізделген, олар әділ құн иерархиясының 3-деңгейін білдіреді.
- Салық салынғаннан кейін «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 21,09% (2020 жыл: 18,63%) болды, ал бес жылдық мерзімнен тыс ақша ағындары 1,5% (2020 жылы: 1,5%) тең болатын өсу қарқынын ескере отырып экстраполяцияланды. Салық салынғаннан кейін «Кселл» АҚ-ның болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 19,56% (2020 жыл: 17,88%) болды, ал бес жылдық мерзімнен тыс ақша ағындары 1,5% (2020 жыл: 1,5%) өсу қарқынын ескере отырып экстраполяцияланды.
- IP TV ЕГДС өтелетін құны басшылық бес жылдық мерзімге бекіткен қаржы жоспарларына негізделген болжамды ақша ағындарының негізінде активтерді пайдалану құндылығын есептеу арқылы айқындалды. Салық салынғанға дейін болжамды ақша ағындарына қолданылатын дисконттау мөлшерлемесі 16,94% (2020 жыл: 15,02%) болды, ал бес жылдық мерзімнен тыс ақша ағындары 1,5% (2020 жыл: 1,5%) өсу қарқынын ескере отырып экстраполяцияланды.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Гудвил (жалғасы)

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.», «Кселл» АҚ және IP TV (жалғасы)

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.» мен «Кселл» АҚ АҚГБ есептен шығару шығындарын шегере отырып «IP TV» АҚГБ активтерін пайдалану құндылығы мен әділ құнын есептеу кезінде келесі көрсеткіштерге қатысты жасалған жорамалдар барынша мағынаға ие болды:

- болжамды кезең ішіндегі клиенттік база және түсімнің өсу қарқынына тікелей әсер ететін абоненттен орта кіріс;
- қаржы жоспарына салынатын күрделі салымдар деңгейі;
- қаржы жоспарына салынатын EBITDA маржасы;
- болжамды кезеңнен тыс ақша ағындарын экстраполирлеу үшін өсу қарқындары;
- дисконттау мөлшерлемесі.

Бұл талдаудың нәтижесінде басшылық 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл АҚГБ-ның құнсыздануын анықтамады.

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдылық – «Хан Тенгри Холдинг Б.В.», «Кселл» АҚ

Басшылық Топқа тиесілі нарық үлесі қаржылық жоспарға сай болжамды кезең ішінде өседі деп үміттеніп отырса да, ағымдағы бизнес жоспардан түсетін кірістердің 6,67% (2020 жыл: 6,30%) артық өсу қарқының баяулауына әкеп соқтыратын клиенттік базаның баяулауы немесе абоненттен түсетін орташа кірістің азаюы «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-де 389 миллион теңге (2020 жыл: 721 миллион теңге) сомаға және 11,87% (2020 жыл: 5,06%) артық құнсыздану залалының пайда болуына әкеп соқтырады, бұл «Кселл» АҚ АҚГБ-де 177 миллион теңге (2020 жыл: 84 миллион теңге) сомаға құнсыздану залалының пайда болуына әкеп соқтырады.

Күрделі салымдардың 45%-дан артық (2020 жыл: 85%) ұлғаюы «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-де 3.481 миллион теңге (2020 жыл: 1.415 миллион теңге) сомаға құнсыздану залалының пайда болуына, және 154%-дан (2020 жыл: 91,5%) артық «Кселл» АҚ АҚГБ-де 249 миллион теңге (2020 жыл: 189 миллион теңге) сомаға құнсыздану залалының пайда болуына әкеп соқтырады.

EBITDA маржасының 8%-дан артық (2020 жыл: 14%) төмендеуі «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-де 2.211 миллион теңге (2020 жыл: 980 миллион теңге) сомаға құнсыздану залалының пайда болуына, және 15% (2020 жыл: 11,2%) артық «Кселл» АҚ АҚГБ-де 247 миллион теңге (2020 жыл: 204 миллион теңге) сомаға құнсыздану залалының пайда болуына әкеп соқтырады.

Басшылық технологиялық өзгерістердің жылдамдығы мен жаңа қатысушылардың пайда болу ықтималдылығы өсім қарқындары туралы болжамдарға айтарлықтай әсер ете алады. «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-дегі жылдық ұзақ мерзімді өсу қарқынының 17%-ға (2020 жыл: 54,3%) төмендеуі 208 миллион теңге сомаға (2020 жыл: 41 миллион теңге) құнсыздану залалына әкеп соқтырады. «Кселл» АҚ АҚГБ-дегі жылдық және одан да ұзақ мерзімді өсу қарқынының 11,15%-ға (2020 жыл: 30,21%) төмендеуі 99 миллион теңге сомаға (2020 жыл: 261 миллион теңге) құнсыздану залалына әкеп соқтырады.

Дисконттау мөлшерлемесінің салық салынғанға дейін 31%-ға дейін (2020 жыл: 33%) ұлғаюы «Хан Тенгри Холдинг Б.В.» АҚГБ-де 2.35 миллион теңге (2020 жыл: 2.399 миллион теңге) сомаға құнсыздану залалының пайда болуына, және 38,8%-ға дейін (2020 жыл: 28,85%) «Кселл» АҚ АҚГБ-де 445 миллион теңге (2020 жыл: 271 миллион теңге) сомаға құнсыздану залалының пайда болуына әкеп соқтырады.

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдылық – «IP TV»

Басшылық Топқа тиесілі нарық үлесі қаржылық жоспарға сай болжамды кезең ішінде өспейді деп үміттеніп отырса да, ағымдағы бизнес жоспардан түсетін кірістердің 8,08% (2020 жыл: 3,65%) артық өсу қарқының баяулауына әкеп соқтыратын клиенттік база өсімінің баяулауы «IP TV» АҚГБ-де 59 миллион теңге (2020 жыл: 0,03 миллион теңге) сомаға құнсыздану залалының пайда болуына әкеп соқтырады.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Гудвилл (жалғасы)

«Хан Тенгри Холдинг Б.В.», «Кселл» АҚ және IP TV (жалғасы)

Жорамалдардағы өзгерістерге сезімталдылық – «IP TV» (жалғасы)

Күрделі салымдардың деңгейі 240%-дан артық (2020 жыл: 95%) ұлғаюы бұл «IP TV» АҚГБ-де 3 миллион теңге (2020 жыл: 0,2 миллион теңге) сомаға құнсыздану залалының пайда болуына әкеп соқтырады.

Басшылық технологиялық өзгерістердің жылдамдығы мен сол салада жұмыс істейтін жаңа компаниялардың пайда болу ықтималдылығы өсім қарқындары туралы қабылданған жорамалдарға айтарлықтай әсер ете алатындығын мойындайды. «IP TV» бөлімшесі үшін өсімнің ұзақ мерзімді қарқынының төмендеуі құнсыздану залалының пайда болуына әкеп соқтырмайды.

Дисконттау мөлшерлемесінің салық салуды есепке алғанға дейін 27%-ға дейін (2020 жыл: 23,56%) өсуі «IP TV» АҚГБ-де 48 миллион теңге (2020 жыл: 0,03 миллион теңге) сомаға құнсыздану залалының пайда болуына әкеп соқтырады.

Энергия өндіруші активтер

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті кезең соңына басшылық жеке активтердің немесе активтер топтарының құнсыздану белгілерінің және гудвилден басқа активтер немесе активтер тобы үшін алдыңғы кезеңдерде танылған құнсыздану залалы бұдан былай жоқ немесе азайды деген белгілердің бар-жоғын бағалайды.

2021 жылдың соңындағы жағдай бойынша жасалған талдау нәтижелері бойынша «Алматы Электр Станциялары» АҚ (бұдан әрі – «АлЭС») еншілес компаниясының негізгі құралдарының құнсыздану индикаторларын анықтады.

Топ «Активтердің құнсыздануы» 36 ХҚЕС-ке сәйкес өткізілген АлЭС активтерінің құнсыздану тестін өткізу үшін тәуелсіз сарапшыларды тартты.

Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің өтелетін құнын болжамдалған болашақтағы түсімдерді және активтерді пайдаланудан түскен ақша қаражаты ағындарын, дисконт мөлшерлемесін және өзге де көрсеткіштерді бағалауға сүйене отырып айқындалды. Басшылық негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді ақша ағындарын әкелетін бірегей бірлікке жатқызады, өйткені бұл басқа активтер әкелетін ақша ағындарына қарамастан едәуір дәрежеде ақша қаражатының ағынын жасайтын активтердің мейлінше сәйкестендірілетін тобы және әрбір еншілес компания активтер құнының өтелуіне бақылау жасайтын барынша төмен деңгей болып табылады. Басшылық негізгі құралдардың өтелетін сомасын Топ оларды пайдаланудан алуға үміттеніп отырған бағаланып дисконтталған келешек ақша ағындарының сомасы ретінде айқындалған пайдалану құндылығының негізінде бағалайды.

Құнсыздану тестісінің нәтижелері туралы толық ақпарат 29-ескертпеде ашып көрсетілген.

Қоршаған ортаға әсерді барынша азайта отырып Алматы ЖЭС-2 жаңғырту

ҚР Президентінің атмосфераға тастауларды азайту үшін шараларды қабылдау туралы тапсырмасын орындау мақсатында қоршаған ортаға әсерді барынша азайта отырып Алматы ЖЭС-2 жаңғыртудың төрт нұсқасы қарастырылды: жұмыс істеп тұрған қазандықтарды газды жағуға аудару, газды тазартатын жабдықты орната отырып жұмыс істеп тұрған қазандықтарды қайта құру, бу-газды қондырғыларды сала отырып және табиғи газға өтпестен газды тазартатын қосымша жабдықты орната отырып ЖЭС-2 кеңейту және газбен жұмыс істейтін жаңа станцияны салу.

2021 жылғы 31 мамырда Қазақстан Республикасының Үкіметі Алматы ЖЭС-2 алаңында қуаты 600 МВт болатын бу-газды қондырғыны («БГҚ») салу жөніндегі ұсынысты мақұлдады.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Энергия өндіруші активтер (жалғасы)

Қоршаған ортаға әсерді барынша азайта отырып Алматы ЖЭС-2 жаңғырту (жалғасы)

Мәжіліс барысында Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі Энергетика министрлігіне мүдделі мемлекеттік органдармен, «Самұрық-Қазына» АҚ-мен бірлесіп заңнамада белгіленген тәртіппен «Электр энергетикасы туралы» ҚР Заңына электр қуаты нарығының тетігі арқылы экологиялық ахуалды шешуге бағытталған, жұмыс істеп жатқан энергия өндіруші ұйымдарға жобаларды іске асыру мүмкіндігін беру бөлігінде өзгерістер мен толықтыруларды енгізу мәселесін пысықтауды тапсырды.

Сондай-ақ Қазақстан Республикасының Премьер-Министрі «Самұрық-Энерго» АҚ-на ҚР Энергетика министрлігімен бірлесіп белгіленген тәртіппен ЖЭС-2 газға ауыстыру жобасын қаржыландыру үшін банк қарызын тарту жұмысын жалғастыруды, оның ішінде газ инфрақұрылымын тартуды тапсырды. Бұл тапсырманың шеңберінде Топ қарыз қаражатын тарту арқылы жобаның қаржыландырылуын ұйымдастыру жұмысын жүргізуде.

Алматы ЖЭС-2 жаңғырту жобасын іске асыру мақсатында «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына түзетулер жобасы дайындалды, онда тастау көлемдерін азайту үшін газды жағар майдың баламалы түрі ретінде пайдалана отырып генерациялайтын қондырғыларды сала отырып жаңғырту, қайта құру және (немесе) кеңейту жөніндегі инвестициялық жобаларды іске асыратын энергия өндіруші ұйымдарға дербес қуаттылық тарифін беру көзделген. «Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына түзетулер жобасының жасалуы Қазақстан Республикасының Үкіметімен келісілген және Қазақстан Республикасы Парламентінің мәжілісіне жіберілді. Өзгерістер 2022 жылғы сәуірде қабылданады деп күтілуде.

«Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына мұндай түзетулердің енгізілуі «АлЭС» АҚ-ын қарыз қаражатының қайтарылуын және электр қуатының нарығы тетігінің есебінен келешекте инвестициялардың өтелімділігін қамтамасыз етеді.

2021 жылғы 30 желтоқсанда Алматы ЖЭС-2 алаңында 600 МВт-қа дейінгі қуаттылықпен газбен жұмыс істейтін жаңа станцияны салу нұсқасымен қоршаған ортаға әсерді барынша азайта отырып «Мемсараптама» РМК-ның ЖЭС-2 жаңғырту жобасын ТЭН-ге № 02-0210/21 оң қорытындысы алынды.

ЖЭС-2 жаңғырту жобасы газбен жұмыс істейтін жаңа станция пайдалануға берілгеннен кейін ЖЭС-2 қолданыстағы қуаттылықтарын консервациялауды көздейді. Топ басшылығы ЖЭС-2-ні газға ауыстыру жобасын 2026 жылғы 31 желтоқсанға дейін аяқтауды жоспарлап отыр.

ЖЭС-2 негізгі құралдарының өтелетін құнын бағалау

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, Топ басшылығы Алматы ЖЭС-2 алаңында 600 МВт-қа дейінгі қуаттылықпен газбен жұмыс істейтін жаңа станцияны салу нұсқасымен (бұдан әрі – «ЖЭС-2-ні газға ауыстыру жобасы») қоршаған ортаға әсерді барынша азайта отырып «Мемсараптама» РМК-ның ЖЭС-2 жаңғырту жобасын техникалық-экономикалық негіздемеге (бұдан әрі – «ТЭН») оң қорытындысын алу және ЖЭС-2 қолданыстағы қуаттылықтарын консервациялау активтердің құнсыздану индикаторы болып табылады деп тапты және негізгі құралдардың өтелетін құнын бағалау жөнінде шешім қабылдады.

Басшылық «Активтердің құнсыздануы» 36 ХБЕС-ке сәйкес құнсыздану тестісін өткізу үшін «Grant Thornton Appraisals» ЖШС тәуелсіз сарапшыны тартты.

Басшылық болжамдалған болашақтағы түсімдерді және активтерді пайдаланудан түскен ақша қаражаты ағындарын бағалауды, дисконт мөлшерлемесін және өзге де көрсеткіштерді ескере отырып, «АлЭС» АҚ негізгі құралдарының өтелетін құнын бағалады.

Топ басшылығы барлық негізгі құралдарды ақша ағындарын генерациялайтын бірегей бірлікке жатқызады, өйткені бұл басқа активтер генерациялайтын ақша ағындарына қарамастан едәуір дәрежеде ақша қаражатының ағынын жасайтын активтердің мейлінше сәйкестендірілетін тобы және Топ активтер құнының өтелуіне бақылау жасайтын барынша төмен деңгей болып табылады. Басшылық негізгі құралдардың өтелетін сомасын Топ оларды пайдаланудан алуға үміттеніп отырған бағаланып дисконтталған келешек ақша ағындарының сомасы ретінде айқындалған пайдалану құндылығының негізінде бағалады.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Энергия өндіруші активтер (жалғасы)

Қоршаған ортаға әсерді барынша азайта отырып Алматы ЖЭС-2 жаңғырту (жалғасы)

ЖЭС-2 негізгі құралдарының өтелетін құнын бағалау (жалғасы)

Басшылық пайдалану құндылығын айқындау кезінде пайдаланған негізгі жорамалдар мыналар болып табылды:

Электр-жылу энергиясын өткізуге және электр қуатының әзірлігін қолдау қызметінің болжамды көлемдері мен тарифтері

«Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес энергия өндіруші ұйым электр қуатын жіберетін бағаны өз бетімен, бірақ электр қуатын сататын энергия өндіруші ұйымдардың тиісті тобының электр қуатына шекті тарифтен жоғары емес етіп белгілейді және қажет болғанда баға түзетіліп отырады. Шекті тарифті ҚР Энергетика министрлігі электр станциялардың типі, белгіленген қуаттылық, пайдаланылатын жағар май түрі бойынша, жағар майдың орналасқан жерінен қашықтығына қарай қалыптасатын энергия өндіруші ұйымдардың топтары бойынша бекітеді.

Қазақстан Республикасы Энергетика Министрінің «Электр энергиясын сататын энергия өндіруші ұйымдардың топтарын бекіту туралы» 2018 жылғы 5 желтоқсандағы № 475 бұйрығымен «АлЭС» АҚ энергия өндіруші ұйымдардың бөлек 26-шы тобына айқындалды. «Электр энергиясына шекті тарифтерді бекіту туралы» ҚР Энергетика министрінің 2018 жылғы 14 желтоқсандағы № 514 бұйрығына өзгеріс енгізу туралы» ҚР ЭМ 2021 жылғы 24 маусымдағы № 211 бұйрығымен «АлЭС» АҚ электр энергиясына тариф 10,23 теңге/кВтс болды. (ҚҚС-сыз) 2021 жылғы 1 шілдеден бастап жылдар бойынша бөле отырып бес жылға тең мерзімге. Сонымен бірге, «ЖЭК пайдалануды қолдау туралы» ҚР Заңына сәйкес 2021 жылғы 1 шілдеден бастап 2021 жылға электр энергиясын тұтынудың 1-ші аймағы бойынша шартты тұтынушылар үшін жаңартылатын энергия көздерін пайдалануды қолдауға 1,57 теңге/кВтс (ҚҚС-сыз) және 2022 жылға 1,58 теңге/кВтс (ҚҚС-сыз) мөлшерінде үстемеақы енгізілді. Осылайша, «АлЭС» АҚ электр энергиясына 2021 жылға жіберу тарифі 11,80 теңге/кВтс (ҚҚС-сыз) және 2022 жылға 11,81 теңге/кВтс (ҚҚС-сыз) құрады.

Мемлекет басшысының тапсырмасына байланысты реттелетін коммуналдық қызметтерге, атап айтқанда сумен жабдықтауға, су бөлуге, жылумен жабдықтауға, газбен жабдықтауға және электрмен жабдықтауға тарифтерді 2022 жылғы 1 шілдеге дейін көтеруге мораторий енгізілді, 2022 жылғы бірінші жарты жылдыққа кВт.с бірлігіне электр энергиясына шекті тарифтің болжамы Қазақстан Республикасының Энергетика Министрінің 2021 жылғы 24 маусымдағы № 211 бұйрығымен бекітілген тарифке негізделген. 2022 жылдың екінші жарты жылдығынан бастап болжамды тариф электр энергиясына шекті тарифті бекіту туралы қағиданың қолданылуымен есептелді.

Топтың ЖЭС-2-ні газға ауыстыру жобасын 2026 жылғы 31 желтоқсанға дейін аяқтау жоспарларына сәйкес ақша ағындары 2026 жылдан кейін ЖЭС-2 ақша ағындарын ескерместен есептелді. 2027 жылы электр энергиясына тариф ЖЭС-2 активтерінің есептен шығарылуын ескере отырып есептелді.

«Электр энергетикасы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына түзетулер енгізілгеннен кейін электр қуатының нарығы арқылы жаңа станцияның құрылысына инвестициялардың толық өтелуі болжануда.

Сатудың болжамды көлемі алдыңғы жылдар үшін ақпараттың және басшылықтың 2022-2026 жылдарға Топтың Даму Жоспарына сәйкес үміттерінің негізінде жасалды. Электр қуатын өткізу көлемі шамамен 2022 жылғы деңгейде болжануда.

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Электр энергиясын өткізу көлемі, млн. кВтс	4.835	4.835	4.835	4.835	4.835	2.611
Электр энергиясын бір жылда шекті тариф бойынша өткізу көлемі, МВт*ай	781	781	781	850	850	470
Электр энергиясын бір жылда дербес тариф бойынша өткізу көлемі, МВт*ай	70	70	70	-	-	-
Электр энергиясын жіберу тарифі, теңге/кВт.с	12,19	13,29	13,78	13,98	14,28	12,85
Қуаттылыққа шекті тариф мың теңге/МВт*ай	590	590	590	590	619	619
Қуаттылыққа дербес тариф мың теңге/МВт*ай	3.139	3.139	2.479	-	-	-

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Энергия өндіруші активтер (жалғасы)

Қоршаған ортаға әсерді барынша азайта отырып Алматы ЖЭС-2 жаңғырту (жалғасы)

ЖЭС-2 негізгі құралдарының өтелетін құнын бағалау (жалғасы)

Электр-жылу энергиясын өткізуге және электр қуатының әзірлігін қолдау қызметінің болжамды көлемдері мен тарифтері (жалғасы)

Қуатқа дербес тариф ҚР Энергетика министрлігімен дербес инвестициялық келісімге сай айқындалған және «Алматы ЖЭС-2 қайта құру және кеңейту» жобасын қаржыландыру үшін тартылған қайта қаржыландырылған қарыздар бойынша негізгі борыштың жылдық төлемдерінің өтелуіне бағытталған. III-ші кезек. №8 қазандық агрегаты», қарыздарды өтеу мерзіміне дейін - 2024 жыл.

Егер электр энергиясын жіберу тарифі 2022-2026 жылдарға 11,81 теңге/кВтс деңгейінде қалған жағдайда, негізгі құралдарды өтеу құны 22.665 миллион теңгеге азаяды.

Жылу энергиясын және химиялық тазартылған суды болжамды өткізу көлемі және тарифтер деңгейінің болжамы

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Жылу энергиясын өткізу көлемі, мың Гкал	5.298	5.298	5.298	5.298	5.298	2.038
Химиялық тазартылған суды өткізу көлемі, мың т	29.371	29.371	29.371	29.371	29.371	4.661
Жылу энергиясын өндіру тарифі, теңге/Гкал	3.703	3.820	3.911	4.004	4.096	6.244
Химиялық тазартылған суды өндіру тарифі, теңге/тонна	60,86	60,99	61,07	61,15	61,15	81,19

Жылу энергиясын өткізудің болжамды көлемі алдыңғы жылдар үшін ақпараттың және басшылықтың 2022-2026 жылдарға Топтың Даму Жоспарына сәйкес үміттерінің негізінде жасалды. Жылу энергиясын және химиялық тазартылған суды өткізу көлемі 2022 жылдың деңгейінде болжануда. 2027 жылы өткізу көлемінің азаюы ЖЭС-2 қолданыстағы активтерінің есептен шығарылуымен байланысты болды.

2022 жылғы бірінші жарты жылдықта жылу энергиясын Гкал бірлігіне өндіру тарифі бекітілген тарифке негізделген. 2022 жылғы екінші жарты жылдықтан бастап 2026 жылға дейінгі тариф төтенше реттеуші шара ретінде жағар майдың болжамды құнына түзете отырып бекітілген тарифтер деңгейінде есептелген. 2027 жылдан бастап ЖЭС-2 қолданыстағы активтерінің есептен шығарылуымен жылу энергиясының тарифі терминалды құнды есептеу үшін ұзақ мерзімді перспективада жылу энергиясынан кірістіліктің шығынсыз деңгейін қолдап тұрады деп күтілуде.

2022-2026 жылдары тоннаның бірлігі үшін химиялық тазартылған суды өндіру тарифі бекітілген тарифтерге негізделген. 2027 жылдан бастап тариф ЖЭС-2 қолданыстағы активтерінің есептен шығарылуын ескере отырып болжанады.

Электр-, жылу энергиясын және химиялық тазартылған суды өткізу көлемдері 10%-ға азайған/өскен жағдайда, негізгі құралдарды өтеу құны 31.189 миллион теңгеге төмендейді / 31.236 миллион теңгеге өседі.

Электр энергиясын, жылу энергиясын және химиялық тазартылған суды өткізуге арналған шекті тарифтер 10%-ға азайған/өскен жағдайда, негізгі құралдарды өтеу құны 25.370 миллион теңгеге төмендейді/ 25.397 миллион теңгеге өседі

Дисконттау мөлшерлемесі

Ақша ағындары жылдық 12,68% мөлшерінде салық салынғаннан кейінгі пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып дисконтталды, ол «АлЭС» АҚ капиталының орташа алынған құнының негізінде айқындалды. Дисконт 1%-ға өскен/азайған жағдайда, негізгі құралдарды өтеу құны 4.854 миллион теңгеге төмендейді/ 5.916 миллион теңгеге өседі.

Инфляцияның ұзақ мерзімді мөлшерлемесі

Терминалды құнды есептеу үшін пайдаланылған ұзақ мерзімді инфляция мөлшерлемесі жылдық 3,24% құрайды.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Энергия өндіруші активтер (жалғасы)

Қоршаған ортаға әсерді барынша азайта отырып Алматы ЖЭС-2 жаңғырту (жалғасы)

Күрделі шығындар көлемі

Миллион теңгемен	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Күрделі шығындар көлемі	9.928	5.553	5.175	3.353	5.415	3.445

Жүргізілген тест нәтижесінде, негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді пайдалану құндылығы 2021 жылғы 31 желтоқсанға 61.243 миллион теңге мөлшерінде айқындалды, бұл олардың баланстық құнынан жоғары болды. Топ 20.737 миллион теңге сомасында активтердің құнсыздануынан болған зиянды таныды.

2020 жылғы 31 желтоқсанға құнсыздану белгілері болмады.

Энергияны генерациялайтын негізгі құралдардың құнсыздану белгілерін талдау

Топ басшылығы «Болат Нұржанов атындағы Екібастұз 1-МАЭС» ЖШС (бұдан әрі – «ЕМАЭС-1»), «Алатау Жарық Компаниясы» АҚ (бұдан әрі – «АЖК»), «Тегіс Мұнай» ЖШС, «Маңғышлақ Мұнай» ЖШС және «Екібастұз 2-МАЭС станциясы» АҚ (бұдан әрі – «ЕМАЭС-2») еншілес компаниялардың негізгі құралдарының құнсыздануына талдау жүргізді, ол «Активтердің құнсыздануы» 36 ХБЕС-ке (IAS) сай жасалды.

Құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған негізгі фактілер мен жорамалдар мыналар болып табылады:

- есепті кезеңде еншілес компаниялардың экономикалық тиімділігінде жағымсыз өзгерістердің болмауы;
- несиелер бойынша пайыздық мөлшерлемелер мен инфляцияның ұзақ мерзімді мөлшерлемесіндегі өзгерістер елеулі болып табылмайды;
- еншілес компаниялар үшін кезең ішінде орын алған немесе жақын болашақта болжамды орын алуы мүмкін қолайсыз салдары бар едәуір өзгерістердің болмауы;
- Қазақстан Республикасының солтүстік және оңтүстік аймағында электр энергиясына сұраныстың орта мерзімді перспективадағы болжамды өсім;
- Пайда нормасын айқындау әдістемесіне сәйкес айқындалатын пайда нормасын ескере отырып Қазақстан Республикасы Энергетика Министрінің 2021 жылғы 24 маусымдағы № 211 Бұйрығына сай 2021 жылғы 1 шілдеден бастап энергия өндіруші ұйымдар (бұдан әрі – «ЭӨҰ») үшін электр энергиясына шекті тарифтерді ұлғайту;
- 2021 жылғы 1 шілдеден бастап жаңартылатын энергия көздерін (бұдан әрі – «ЖЭК») пайдалануды қолдауға «өтпелі» үстемеақы тетігін енгізу бөлігінде электр энергетикасы саласындағы Заңнамаға өзгерістер; Бұл өзгерістер дәстүрлі ЭӨҰ-ның электр энергиясын сатып алу шығындарын есепке алу тетігін жетілдіру мақсатында ендірілді және соларға сай, дәстүрлі ЭӨҰ шекті тарифіне ЖЭК пайдалануды қолдауға үстемеақы қосылады, бұл ЖЭК электр энергиясын сатып алу кезінде туындайтын шығындарды жоққа шығарады.

«ЕМАЭС-1» бойынша құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған қосымша фактілер мен жорамалдар:

- 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметтің негізгі операциялық және қаржылық көрсеткіштері бойынша жоспарды асыра орындау;
- 2026 жылдан бастап № 1 энергия блогын пайдалануға беру есебінен электр энергиясын өткізу көлемінің болжамды ұлғаюы;
- 2024 жылы пайдалануға бере отырып «Жаңа электр сүзгілерді орната отырып № 1 энергия блогын қалпына келтіру» жобасы бойынша инвестициялардың қайтарылуын қамтамасыз ететін электр қуатының әзірлігін қолдау қызметтеріне дербес тарифті алу (Қазақстан Республикасының Энергетика Министрлігімен 2021 жылғы 22 ақпандағы инвестициялық келісім).

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Энергия өндіруші активтер (жалғасы)

Энергияны генерациялайтын негізгі құралдардың құнсыздану белгілерін талдау (жалғасы)

«ЕМАЭС-2» бойынша құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған қосымша фактілер мен жорамалдар:

- 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметтің негізгі операциялық және қаржылық көрсеткіштері бойынша жоспарды асыра орындау;
- 2026 жылдан бастап № 3 энергия блогын пайдалануға беру есебінен электр энергиясын өткізу көлемінің болжамды ұлғаюуы;
- электр энергиясы тарифінің едәуір ұлғаюуы – 2021 жылғы 1 сәуірден бастап 9,13 теңге/кВтс-тан 9,69 теңге/кВтс-қа дейін және 2021 жылғы 1 шілдеден бастап 10,16 теңге/кВтс-қа дейін.

«АЖК» бойынша құнсыздану белгілерін талдау кезінде пайдаланылған қосымша фактілер мен жорамалдар:

- 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қызметтің негізгі операциялық және қаржылық көрсеткіштері бойынша жоспарды асыра орындау;
- Алматы қ. мен Алматы облысында электр энергиясына сұраныстың орта мерзімді перспективадағы болжамды өсімі.

Құнсызданудың сыртқы және ішкі белгілеріне жасалған талдаудың нәтижесінде Топ басшылығы талдау жасау күніне құнсыздану белгілері жоқ деген тұжырымға келді. Тиісінше, Топ басшылығы 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл еншілес компаниялардың негізгі құралдары мен материалдық емес активтерінің және бірлескен кәсіпорынға инвестициялардың құнсыздануына тест өткізбеу шешімін қабылдады.

«Тегіс Мұнай» ЖШС-тің газды өндіруді бастау мерзімдері

Табиғи газдың өндірісі 2024 жылы басталады деп болжануда және газ өндірісінің 65% жыл сайын, 2024 жылдан бастап экспортқа жіберіледі деп жоспарлануда.

Газды өндіруді бастау мерзімдерін ауыстыру келісімшарттық аумақтың Оңтүстік Қазақстанның мемлекеттік қорықтық аймағына кіретіндігімен байланысты болды, онда аумақты қорық аймағының құрамынан шығарғанға дейін кен орнын жайластыру және әзірлеу жұмыстарын жүргізуге тыйым салынған. Топ басшылығы келісімшарттық аумақтың шығарылуын ескере отырып, қорық аймағының шекарасын уәкілетті мемлекеттік мекемелермен бірлесіп келісу жұмысын жүргізуде. Басшылықтың пікірінше, келісімшарттық аумақтары Оңтүстік Қазақстанның мемлекеттік қорық аймағының ауданында орналасқан, бірақ кейіннен пайдалы қазбаларды өндіруге рұқсат алған, Топ құрамына кіретін басқа компаниялардың тәжірибесі негізінде Топ пайдасына қолайлы шешімнің жоғары ықтималдығы бар.

Сонымен бірге, Тегіс Мұнай ҚР Энергетика министрлігіне (бұдан әрі – «ҚР ЭМ») келісімшарттық аумақты шығару туралы мәселенің шешілмеуіне орай өндіру кезеңінің басталуын ұзарту, газды өндіру үшін кен орнын жайластыру, жұмыс бағдарламасының орындалу мерзімдерін және келісімшарттық қолданылу мерзімін ауыстыру қажеттілігі туралы мәселемен хабарласты. 2020 жылғы қыркүйекте ҚР ЭМ жер қойнауын пайдалану мәселелері жөніндегі сараптамалық комиссия оқытуды қаржыландыру; НИОКР; өңірді әлеуметтік-экономикалық дамыту бойынша міндеттемелерді ауыстыру туралы шешімді қабылдады, бұл ретте жер қойнауын пайдалану келісімшарты бойынша инвестициялық міндеттемелер жөніндегі жұмыс бағдарламасына өзгерістер енгізу бөлігінде бас тарту берілді.

2020 жылғы 3 желтоқсанда Тегіс Мұнай ҚР Жоғарғы сотына ҚР ЭМ-нің жер қойнауын пайдалану келісімшарты бойынша инвестициялық міндеттемелер жөніндегі жұмыс бағдарламасына өзгерістер енгізу бөлігіндегі бас тартуды заңсыз деп тану туралы өтінішті жолдады. 2020 жылғы 30 желтоқсанда Тегіс Мұнай «Атамекен» ҰКП құрамына кіретін «Қазақстанның Сыртқы сауда палатасы» ЖШС-тен Тегіс Мұнай келісімшарттық аумақ қорық аймағынан шығарылғанға дейін жер қойнауын пайдалану келісімшарты бойынша міндеттемелерді орындай алмайтындығын және жер қойнауын пайдалану бойынша операцияларды жасай алмайтындығын растайтын еңсерілмейтін күш жағдайларының орын алуы туралы куәлікті алды. Еңсерілмейтін күш жағдайлары келісімшарттық аумақ қорық аймағынан шығарылғанға дейін қолданылады.

2021 жылғы 15 қыркүйекте, келісімшарттық аумақты қорық аймағынан шығару бойынша жалғасып отырған процеске орай, Топ «Қазақстанның сыртқы сауда палатасы» ЖШС-тен еңсерілмейтін күш жағдайларының қолданылу мерзімдері бөлігінде жаңа куәлікті алды.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Уран өнімін өндірумен байланысты активтер

Уран өнімінің өндірісімен байланысты активтерге негізгі құралдар, өндіріске дайындық бойынша шығындар, жер қойнауын пайдалану құқықтары, барлау және бағалау активтері, қауымдасқан кәсіпорындарға инвестициялар, бірлескен кәсіпорындарға инвестициялар және басқа да инвестициялар жатады.

Құнсыздануды бағалау үшін активтер ең төменгі деңгейлерге топтастырылады, солар бойынша басқа активтерден немесе активтер топтарынан (тудыратын бірліктерден) ақша ағындары ағынынан едәуір дәрежеде тәуелсіз болатын жеке сәйкестендірілетін ақша ағындары бар. Топ әрбір кен орнын (келісімшарттық аумақты) бөлек тудыратын бірлік ретінде айқындайды. Егер бірнеше кен орны бір қайта өңдеуші зауытпен технологиялық тұрғыдан байланысты болса, Топ мұндай кен орындарды бірегей тудыратын бірлік ретінде қарастырады.

2021 жылғы 31 желтоқсанға Топ Басшылығы талдау жасап, уран өнімін өндірумен байланысты активтердің (бірліктерді тудыратын) құнсыздану белгілерін анықтамады.

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер

Мұнай-газ активтерінің шығуы бойынша міндеттемелер

Жер қойнауын пайдалануға арналған белгілі бір келісімшарттардың талаптары бойынша заңнамаға және нормативтік-құқықтық актілерге сәйкес Топтың негізгі құралдарды демонтаждау және жою және кез келген кен орындарындағы жер учаскелерін қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемелері болады. Атап айтқанда, Топтың міндеттемелеріне барлық өндірістік емес ұңғымаларды біртіндеп жабу және құбырларды, ғимараттарды демонтаждау және келісімшарттық аумақты рекультивациялау сияқты қызметті түпкілікті тоқтату, сондай-ақ әрбір өндірістік учаскеде қоршаған ортаны ластау бойынша пайдаланудан шығару әрекеттері жатады. Жер қойнауын пайдалану келісімшартының қолданылу мерзімі Топтың қалауы бойынша ұзартылмайтындықтан, түпкілікті жабу бойынша кен орнында міндеттемелерді өтеудің есептік мерзімі әрбір жер қойнауын пайдалану келісімшартының кезеңі аяқталған күн болып табылады. Егер активтерді жою бойынша міндеттемелер кен орындарын экономикалық тұрғыдан негізделген пайдалануды аяқтау өткенде өтелуі тиіс болса, онда көрсетілген міндеттеме ұңғымаларды жою бойынша барлық шығыстар мен жабу бойынша түпкілікті шығындарды енгізу салдарынан елеулі өскен болар еді. Ұңғымаларды жоюды қаржыландыру бойынша Топтың міндеттемелерінің және түпкілікті жабу бойынша шығыстардың көлемі тиісті келісім-шарттардың және қолданыстағы заңнаманың талаптарына байланысты.

Жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттық қолданылу кезеңі соңында түпкілікті жою және түпкілікті жабу жөніндегі мұндай шығыстарды қаржыландыру бойынша келісімшарт та, заңнама да белгілі бір міндеттемені білдірмеген жағдайларда міндеттемелер мойындалмайды. Мұндай шешімді қабылдау кейбір айқындылықтың болмауымен және біршама байымдаулармен түсіндіріледі. Басшылықтың мұндай міндеттемелердің болуына немесе болмауына қатысты бағасы Үкіметтің саясаты мен тәжірибесіндегі немесе жергілікті салалық тәжірибеге өзгерістермен бірге өзгеруі мүмкін.

Топ активтердің істен шығуы бойынша міндеттемелерді әрбір келісім-шарт бойынша бөлек есептейді. Міндеттемелердің сомасы инфляцияның күтілетін деңгейіне түзетілген және қазақстандық нарыққа тән тәуекелдерге түзетілген өтпелі экономикамен елдің мемлекеттік борышы бойынша орташа тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып дисконтталған міндеттемелерді өтеу үшін күтілетін, талап етілетін ретіндегі бағаланған шығындардың ағымдағы құны болып табылады.

Активтердің істен шығуы бойынша міндеттеме әрбір есепті күнге қайта қаралады және «Негізгі құралдардың объектісін пайдаланудан шығару, олар орналасқан учаскедегі табиғи ресурстарды қалпына келтіру бойынша міндеттемелерге және өзге де осыған ұқсас міндеттемелерге өзгерістер» 1 КРМФО түсіндірмеге сәйкес ең үздік бағаны көрсету үшін түзетіледі.

Активтерді жабуға және есептен шығаруға болашақтағы шығындарды бағалау кезінде мәнді бағалар мен басшылық жасаған пайымдаулар пайдаланылды. Бұл міндеттемелердің көпшілігі алыс болашаққа жатқызылады және заңнама талаптарындағы түсініксіздіктен басқа, Топтың бағасына активтерді демонтаждау технологиясындағы, шығындардағы және салалық тәжірибедегі өзгерістер әсер етуі мүмкін. Активтерді түпкілікті жабуға және есептен шығаруға арналған шығындарға жатқызылатын айқындықтың болмауы күтілетін ақша ағындарын дисконттаудың әсер етуі есебінен кемітіледі. Топ ағымдағы жылдың бағасын және ұзақ мерзімді инфляция деңгейінің орташа мәнін пайдалана отырып, ұңғымалардың болашақтағы жою құнын бағалайды.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Мұнай-газ активтерінің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Ұзақ мерзімді инфляция және Топ кәсіпорындары бойынша қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есеп бойынша міндеттемелерді айқындау үшін пайдаланылған дисконттау мөлшерлемелері 2021 жылғы 31 желтоқсанда 2,23%-дан 8,10%-ға дейін және тиісінше 3,80%-дан 10,25%-ға дейінгі аралықта болды (2020 жылғы 31 желтоқсан: 2,00%-дан 7,3%-ға дейін және 3,68%-дан 11,00%-ға дейін). 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мұнай-газ активтерін жою міндеттемесіне резервтің баланстық құны 174.913 миллион теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 156.671 миллион теңге) (22-ескертпе).

Магистралдық мұнай құбырлары мен газ құбырлары

2012 жылғы 4 шілдеде күшіне енген «Магистралдық құбыр туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес, Топтың еншілес ұйымы, «ҚазТрансОйл» АҚ пайдалануды аяқтағаннан кейін магистралдық құбырды жою және кейіннен қоршаған ортаны қалпына келтіру, соның ішінде жерді қайта өңдеу бойынша шаралар жүргізу бойынша заңды міндеттемесі бар. Мұнай құбырларын жою және топырақ құнарлығын қалпына келтіру бойынша міндеттеменің резерві Топ есептеген демонтаждау және топырақ құнарлығын қалпына келтіру жұмыстарының құны негізінде бағаланады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша құбырларды жою және топырақтың құнарлығын қалпына келтіру бойынша міндеттемеге резервтің теңгерімдік құнын 174.913 миллион теңге құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 113.558 миллион теңге) (22-ескертпе).

Өндірістік уран активтері

Табиғатты қорғау заңнамасына және жер қойнауын пайдалану келісімшарттарына сәйкес Топтың өз операциялық қызметінің нәтижесінде қоршаған ортаға келтірілген зиянды жою және кен орындары мен қалдықтарды орналастыру полигондарын жою, құрал-жабдықтарды демонтаждау және жұмыстар аяқталғаннан кейін жер құнарлығын қалпына келтіру бойынша заңды міндеттемесі бар. Резервтер бұрынғы операциялық қызметтің салдарынан міндеттемелердің пайда болуына қарай жою және қалпына келтіру бойынша шығындардың дисконтталған құнының негізінде қалыптасады.

Кен орындарын жою және қалпына келтіру бойынша міндеттеменің резервтері Топтың Қазақстан Республикасының қолданыстағы табиғатты қорғау заңнамасын және келісімшарттық аумақтарда жер қойнауын пайдалану салдарын жою бойынша байланысты бағдарламалардың және жер құнарлығын қалпына келтіру жұмыстарын қалпына келтірудің әрі жасаудың ағымдағы нормалары мен әдістеріне сәйкес техникалық-экономикалық негіздемемен және инженерлік зерттеулермен тиянақталған басқа да операциялық қызметті түсіндірудің негізінде айқындалады.

Залалды жою жөніндегі шығындарды бағалау табиғатты қорғау талаптары мен заңнаманың интерпретацияларында ықтимал өзгерістерге ұшырағыш. Кен орындарын жою бойынша міндеттемелер олардың пайда болу ықтималдылығы кезінде және олардың сомасын мүмкіндігінше негізделген бағалау кезінде танылады. 2020 жылғы 31 желтоқсанға өндірістік активтерді тарату бойынша міндеттемелердің есептелуін Топ тәуелсіз кеңес беруші жасаған бағалау нәтижелерінің негізінде орындалды. Заңнамамен көзделген және есепке қосылған жұмыстардың көлеміне объектілер мен инфрақұрылымды демонтаждау (тартып шығару, айдау және қадағалау ұңғымаларын, қышқылданудың технологиялық тораптары және ерітінділерді, құбырларды, келу жолдарын, технологиялық алаңдарды, полигондарды, ғимараттарды және басқа да объектілерді бөлу) және жерлерді кейіннен қалпына келтіру жатады.

Мұндай бағалауды жүргізу кезіндегі негізгі жорамалдарға дисконт мөлшерлемесін және келешек ақша ағындарының сомалары мен мерзімдерін бағалау кіреді. Дисконт мөлшерлемесі басшылық кен орындарын келешекте жоюға және қалпына келтіруге шегуге болжайтын жұмыстардың номиналды құнына қолданылады. Басшылық ағымдағы бағалар бойынша жасаған есепті бағалаулар 2021 жылы 5,12% (2020 жыл: 5,17%) инфляцияның болжамды ұзақ мерзімді деңгейін пайдалана отырып ұлғайтылған және кейіннен дисконт мөлшерлемесінің негізінде дисконтталған. Дисконт мөлшерлемесі ақша қаражатының уақытша құнын ағымдағы нарықтық бағалауын, сондай-ақ шығындардың ең үздік бағалауларында ескерілмеген міндеттемелер бойынша тәуекелдерді көрсетеді. Дисконт мөлшерлемесі өтеу мерзімдері жер қойнауын пайдалану келісімшарттарының мерзімдерімен сай келетін мемлекеттік облигациялардың кірістілігі ретінде айқындалған тәуекелсіз мөлшерлемеге негізделеді. Топ компаниялары 2021 жылғы 31 желтоқсанға резервті есептеу үшін қолданған дисконт мөлшерлемесі 9,85% (2020 жыл: 9,87%) болды.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Активтердің шығуы бойынша міндеттемелер (жалғасы)

Өндірістік уран активтері (жалғасы)

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кен орындарын қалпына келтіру бойынша міндеттеме резервінің баланстық құны 31.431 миллион теңгені құрады (2020 жыл: 23.841 миллион теңге) (22-ескертпе). Ұлғау негізінен «РУ-6» ЖШС (100%-дық кәсіпорын) топырақ құнарлығын қалпына келтіру шығындарымен негізделген, өйткені кәсіпорынның тау иіліміне егінді жерлер, жайлаулар, сондай-ақ Қарғалы мемлекеттік табиғи қорық кіреді.

Үлбі металлургиялық зауытты пайдаланудан шығару және демонтаждау

Топ басшылығы «Үлбі металлургиялық зауыты» АҚ барлық өндірістік кешенін пайдаланудан шығару және демонтаждау бойынша міндеттемелерді мойындау қажеттілігіне қатысты талдау жасады және 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына Топтың бұл өндірістік кешенді қызмет ету мерзімінің соңында пайдаланудан шығару бойынша заңгерлік міндеттемесінің жоқ деген тұжырымға келді.

Басшылық Топтың саясаты мен басшылықтың мәлімдемелері өндірістік кешенді пайдаланудан шығару бойынша конструктивті (болжамды) міндеттемені қаншалықты жасай алатындығын бағалады және пайдаланудан шығару бойынша қосымша міндеттемелерді мойындау қажеттілігінің жоқ екендігі жөнінде тұжырымға келді, өйткені:

- Объектінің радиациялық ластануы шектелген, ал қалпына келтірумен байланысты шығындар елеусіз.
- Өндірістік қызмет тоқтаған жағдайда Топ ғимарат пен басқа да инфрақұрылымды жоюға міндетті болмайды. Сонымен бірге, баламалы пайдалану үшін өндірістік қуаттылықтардың профилін өзгерту мүмкіндігі бар.
- Конструкциялар мен инженерлік құрал-жабдықтың физикалық зиянын азайту және өнімділігінің қалыпты деңгейін қолдау мақсатында уақтылы тексерулер, шолулар, жөндеу жұмыстары объектінің қызмет ету мерзімін белгісіз кезеңге ұзарта алады. Бұл факторлар, сондай-ақ соның ішінде Топ уранының қорларын өндіру үшін қолжетімді болатын ұзақ кезең Үлбі металлургиялық зауыттың өндірісін жабудың дәл күнін бағалау мақсатына лайық емес екендігін білдіреді.

Табиғатты қорғау заңнамасы мен атом энергиясын пайдалану саласында немесе оның интерпретациясында, сондай-ақ Топ саясатында келешекте өзгерістер болған жағдайда мұндай міндеттемелер міндеттемені қаржылық есептілікте мойындау қажеттілігіне әкеп соқтыра алады.

Қоршаған ортаға келтірген зияны үшін міндеттемелер бойынша резервтер

Топ бағалау да жасайды және экологиялық тазарту жұмыстары мен оңалтуға міндеттемелер бойынша резервтер қалыптастыру бойынша пайымдау шығарады. Қоршаған ортаны қорғауға шығындар капиталдандырылады немесе олардың болашақ экономикалық пайдасына қарай шығыстарға жатқызылады. Өткен қызметте пайда болған қазіргі жағдайға жатқызылатын және болашақ экономикалық пайдасы жоқ шығындар шығыстарға жатқызылады.

Міндеттемелер шығындар туралы ағымдағы ақпараттың және топырақ құнарлығын қалпына келтіру бойынша күтілетін жоспарлардың негізінде айқындалып, дисконтталған негізде ескеріледі. Топтың экологиялық оңалту резерві Топ қолданыстағы қазақстандық және еуропалық нормативтік базалардың талаптарын сақтауға қажетті күтілетін шығындарды тәуелсіз бағалауға негізделген басшылықтың үздік бағасын білдіреді. Топ бұл міндеттемені, 2022 жылдың жылдық бюджетін қосылған шығындар бөлігін қоспағанда, ұзақ мерзімді ретінде жіктеді. Экологиялық оңалту жөніндегі резервтерге қатысты іс жүзіндегі шығындар заңнамадағы және нормативтік-құқықтық актілердегі өзгерістер салдарынан бағалардан, қоғамдық күтулерден, тазарту технологияларындағы аумақтық жағдайлар мен өзгерістерді анықтау мен талдаудан ерекшеленуі мүмкін. Экологиялық оңалтудағы міндеттемелер бойынша резервтегі өзгерістер 22-ескертпеде ашылып көрсетілген.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Салықтар бойынша резервтер

Күрделі салық заңнамасын интерпретациялауға, салық заңнамасындағы өзгерістерге, сондай-ақ болашақтағы салық салынатын пайда алу сомалары мен мерзімдеріне қатысты белгісіздік бар. Топ халықаралық операцияларының елеулі әр алуандығын, сондай-ақ ұзақ мерзімді сипатын және қолда бар шарттық қатынастардың күрделілігін ескере отырып, іс жүзіндегі нәтижелер мен қабылданған жол берілімдердің арасындағы айырма, немесе осындай жол берілімдердің болашақтағы өзгерістері табыс салығы бойынша шығыстардың немесе кірістердің көрсетілген есептілігіне болашақта түзетулерге әкелуі мүмкін. Негізді жол берілімдерді негізге ала отырып, Топ өз қызметін жүзеге асыратын елдің салық органдары жүргізетін салық аудитінің ықтимал салдарларына резервтер жасайды.

Осындай резервтердің шамасы әр түрлі факторларға, мысалы, алдыңғы тексерулердің нәтижелеріне және салық төлеуші компанияның және тиісті салық органының салық заңнамасының әртүрлі интерпретацияларына байланысты. Интерпретациядағы осындай айырмашылықтар Топтың тиісті компаниясы тіркелген елде басым болатын жағдайларға байланысты мәселелердің көп саны бойынша туындауы мүмкін.

Салық тәуекелдерін бағалау кезінде Топ басшылығы, егер қосымша салықтарды салық органдары есептейтін болса, ол сәтті шағымдана алады деп Топ дауласпайтын немесе санамайтын салық заңнамасын сақтамаудың белгілі салаларының ықтимал міндеттемелері ретінде қарайды. Мұндай анықтау елеулі пайымдауларды шығаруды талап етеді және салық заңнамасы мен нормативтік құқықтық актілердегі өзгерістер, Топтың жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарында салық салу талабына түзетулер, өзі шешімін күтіп отырған салық талқылаулары бойынша күтілетін нәтижелерді және сәйкестікті тексеруге салық органдары жүзеге асыратын нәтижені анықтау нәтижесінде өзгеруі мүмкін. 22-ескертпеде ашылып көрсетілген салықтар бойынша резерв, негізінен, Топтың трансферттік баға белгілеу туралы қазақстандық заңнаманы қолдануына қатысты. Салық салуға жатқызылған қалған айқындылықтың болмауы 37-ескертпеде ашылған.

Әлеуметтік объектілерді салу резервтері

Үкімет Топқа демеушілікпен және қаржыландырумен байланысты түрлі міндеттемелерді жүктейді. Топ басшылығы мұндай міндеттемелер конструктивті болып табылады және ҚР Үкіметінің шешімдеріне сәйкес танылуы тиіс деп болжап отыр. Үкімет Топтың түпкі акционері болып табылғандықтан, мұндай міндеттемелерді орындаумен байланысты шығыстар «Акционердің пайдасына басқа да бөлу» ретінде шоғырландырылған қаржылық есептілікте капитал құрамында танылады.

Негізгі құралдар объектілерінің пайдалы қызмет мерзімі

Топ әрбір есепті күнгі негізгі құралдардың пайдалы қызметінің қалған мерзімін қайта қарайды, егер күту өткен бағалаудан ерекшеленген жағдайда, өзгерістер «Есеп саясаты, есеп бағаларындағы өзгерістер және қателер» 8 ХБЕС-ке сәйкес есеп бағалауларындағы өзгерістер ретінде ескеріледі.

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер салық салынатын уақытша айырмалар мен осындай шығыстардың коммерциялық сипатының негізделетіндігі мүмкіндігі бар дәрежеде барлық резервтер мен ауыстырылған салық шығындары бойынша танылады. Басшылықтың елеулі пайымдаулары жоспарланатын деңгей мен кірістілік уақытының негізінде мойындалуы мүмкін кейінге қалдырылған салық жөніндегі активтерді бағалау үшін талап етіледі. Кейінге қалдырылған салық жөніндегі мойындалған активтер сомасы 2021 жылғы 31 желтоқсанда 70.859 миллион теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсан: 79.267 миллион теңге). Барынша толық ақпарат 33-ескертпеде қамтылған.

Қаржы құралдарының әділ құны

Қаржылық жағдай туралы шоғырландырылған есепте танылған қаржы құралдарының және қаржылық міндеттемелердің әділ құны осы активті нарықтар негізінде анықталмайтын жағдайларда, ол дисконтталған ақша ағындарының моделін қоса алғанда, бағалау әдістерін пайдалана отырып, анықталады.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

Мүмкіндігіне қарай осы модельдер үшін бастапқы деректер ретінде алайда, бұл іс жүзінде жүзеге асыру мүмкін болмаған жағдайларда, бақылаушы нарықтардан түсетін ақпарат пайдаланылады, әділ құнды белгілеу үшін пікірдің белгілі бір үлесі талап етіледі.

Пайымдаулар өтімділік тәуекелі, несиелік тәуекел және өзгермелілік сияқты бастапқы деректерді есепке алынуын қамтиды. Осы факторларға қатысты болжамдарға өзгерістер шоғырландырылған қаржылық есептілік нысандарында көрсетілген қаржы құралдарының әділ құнына ықпал етуі мүмкін. Барынша толық ақпарат 36-ескертпеде ашылып көрсетілген.

Қызметкерлерге берілетін сыйақылар бойынша міндеттеме

Топ зейнеткерлікке шыққаннан кейінгі белгіленген төлемдер бойынша міндеттемелердің ағымдағы құнын және осыған байланысты көрсетілетін ағымдағы қызметтердің құнын анықтау үшін бағалаудың актуарлық әдісін пайдаланады. Бұл сыйақы төленуі тиіс жұмыс істеп жатқан және жұмыстан кеткен қызметкерлердің болашақтағы мінездемелеріне қатысты демографиялық жорамалдарды (жұмыста немесе одан кейін қайтыс болуы, персонал санының өзгеруі бойынша статистика және басқалар), сондай-ақ қаржылық жорамалдарды (дисконттау мөлшерлемесі, болашақтағы жылдық материалдық көмек, болашақтағы жылдық ең төменгі жалақы, темір жол билетінің болашақтағы орташа құны) пайдалануды талап етеді.

Негізгі болжамдарды бағалаудың күрделілігіне және жұмыскерлердің еңбек қызметін аяқтауы бойынша олардың сыйақылары бойынша міндеттемелердің ұзақ мерзімді сипатына орай мұндай міндеттемелер осындай болжамдардың өзгерістеріне аса сезімтал келеді. Барлық болжамдар әрбір есепті күнге қайта қаралады.

Күтілетін несиелік зиянды бағалау

9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай қаржы активтерінің барлық санаттары бойынша залалды бағалау пайымдауды қолдануды қажет етеді, атап айтқанда, құнсыздану залалын айқындау және несиелік тәуекелдің едәуір ұлғаюын бағалау кезінде келешек ақша ағындарының көлемі мен пайда болу мерзімдерін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есепті бағалаулар бірқатар факторларға байланысты болады, солардағы өзгерістер құнсызданудың бағалау резервтерінің түрлі сомаларына әкеп соқтыра алады. Топтың КНЗ есептеулері ауыспалы бастапқы деректер мен олардың өзара тәуелділіктерін таңдауға қатысты бірқатар базалық жорамалдар кіретін күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады. Пайымдаулар мен есепті бағалаулар болып есептелетін КНЗ есептеу модельдерінің элементтеріне келесілер жатады:

- Топ дефолт ықтималдылығын (PD) айқындау үшін пайдаланатын ішкі несиелік рейтингіні тағайындау жүйесі;
- солар бойынша КНЗ топшілік негізде бағаланғанда қаржы активтерін топтарға біріктіру;
- КНЗ-ны есептеу модельдерін әзірлеу, оған қоса түрлі формулалар және бастапқы деректерді таңдау;
- макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы өзара байланыстарды айқындау, мысалы, бір жылға шегіне отырып мұнай бағасын, сондай-ақ дефолт ықтималдылығының (PD) көрсеткіштеріне, дефолт тәуекеліне ұшырайтын көлемге (EAD) және дефолт кезінде шығындар деңгейіне (LGD) әсері.

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен қаржы келісімдерінің шарттарын есепке алу

Топ, «Жолаушылар тасымалы» АҚ мен «Тұлпар» вагон шығару зауыты» ЖШС еншілес ұйымдары арқылы жолаушылар вагондарының паркін жаңарту үшін Акционердің жалпы бақылауындағы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен үш жақты сатып алу-сату және қаржы лизингі шарттарын жасайды. Бұл шарттарға сәйкес, «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ «Тұлпар» вагон шығару зауыты» ЖШС-тің жолаушылар вагондарын өз меншігіне сатып алу үшін олардың өндірісін 100% негізінде алдын ала төлем жасай отырып және кейіннен «Жолаушылар тасымалы» АҚ-на қаржылық жалдауға бере отырып қаржыландырады.

4. МАҢЫЗДЫ БУХГАЛТЕРЛІК БАҒАЛАУЛАР МЕН ПАЙЫМДАУЛАР (жалғасы)

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен қаржы келісімдерінің шарттарын есепке алу (жалғасы)

Топ басшылығы «Тұлпар» вагон шығару зауыты» ЖШС мен «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ арасындағы өзара әрекет ету бөлігіндегі транзакция Топ деңгейінде активтің сатылуы ретінде есепке алу үшін «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» 15 ХҚЕС-тің (IFRS) талаптарына жауап бермейді деген тұжырымға келді, өйткені вагондарды бақылау «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-на өтпей, Топта қалады.

«Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ вагондардың өндірісін қаржыландырады, бірақ активтен барлық қалған пайданы кейіннен пайдалану және іс жүзінде алу тәсілін айқындау қабілетінде шектелген. Тиісінше, Топ «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ алдындағы міндеттемені «Қаржы құралдары» 9 ХҚЕС-ке (IFRS) сай қаржылық міндеттеме (қарыз) ретінде, ал жолаушылар вагондары мен аяқталмаған құрылысты «Жалдау» 16.103 ХҚЕС-ке (IFRS) сәйкес меншік құқығындағы негізгі құралдар мен аяқталмаған құрылыс объектілері ретінде мойындады.

Қаржыландыру жеңілдік мөлшерлемелері бойынша берілгендіктен және мұндай талаптар тек «Жолаушылар тасымалы» АҚ-ның жолаушылар вагондарының паркін ҚР Үкіметінің жеке Қаулысының негізінде жаңартуды қаржыландыруға үшін ғана көзделгендіктен, Топ бұл транзакцияларды Акционермен басқа да операциялар ретінде қарастырады және түзетулерді нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша капитал арқылы алынған қарыздар бойынша әділ құнына дейін Акционермен операциялар ретінде бөлінбеген пайда құрамында көрсетеді (17-ескертпе).

Своп мәмілелері

Топ уран өнімінің бір бөлігін своп (swap) талаптарында өткізеді. Топ талаптарды келісіп, бір контрагентпен екі бөлек шартты жасайды, біреуі – жеткізуге, екіншісі – уранның бір көлемін екі түрлі жеткізу орнында немесе түрлі уақыт кезеңінде бірдей баға бойынша сатып алуға. Нәтижесінде өзінің (өндірілген немесе Топ кәсіпорындарынан сатып алынған) ураны және сатып алынған уран ауыстырылады.

Әдетте, своп операциялары кезінде Топ уранды бір жеткізу орнына нақты жеткізеді және түпкі сатып алушыларға одан кейін сату үшін уранның дәл сондай көлемін бөгде конвертордан сатып алады. Бұл ретте, Топ тауарды түпкі сатып алушыларға жеткізу бойынша көлік шығыстарында үнемдейді.

Своп мәмілелері бойынша шарттардың бір бірімен формальды түрде байланысты еместігіне қарамастан, басшылық бұл мәмілелер байланысты болып табылады және нарықтағы сұраныс пен ұсынысты түсіну амалдарына сүйене отырып, оқшауланып жүзеге асырылар еді деген тұжырымға келді. Басшылықтың пікірінше, біртекті тауарды (уранды) бірдей көлемде бірдей бағамен жеткізу іс жүзінде тауарды ауыстыру болып табылады, әрі ол бұл транзакцияның экономикалық мәнін көрсете отырып, қаржылық есептілікте ашық негізде көрсетілуі тиіс. Своп операциялардың талаптарын және көрсетілуіне тәсілді түсіну пайымдауды қажет етеді.

2021 жылы Топ 146.910 миллион теңге сомаға своп операцияларынан түскен түсімді, 135.158 миллион теңге сомаға өткізудің өзіндік құнын мойындамады. 2020 жылы Топ 71.331 миллион теңге сомаға своп операцияларынан түскен түсімді, 65.713 миллион теңге сомаға өткізудің өзіндік құнын мойындамады.

«Орталық» ӨК» ЖШС-не бақылау

2021 жылғы 22 шілдеде Топ «Орталық» ӨК» ЖШС-тегі үлестің 49%-ын сату мәмілесін аяқтады (17-ескертпе). Топ қолында қатысу үлесінің 51% және Қадағалау Кеңесінде дауыстардың көпшілігі. «Орталық» ӨК» ЖШС өнімі Маркетинг келісіміне сәйкес сатылады, оған өзгерістерді енгізу қос қатысушының келісімін қажет етеді. Топ шығару және өндіру процесін өзінің кәсіпорын бюджет көпшілік дауыспен бекіту құқығы арқылы заңнамамен рұқсат етілген 20% лимит шегінде басқарады. «Орталық» ӨК» ЖШС-ін қаржыландыру туралы шешімдер қос қатысушының бірауызды келісімі бойынша қабылданады. Қазіргі уақытта «Орталық» ӨК» ЖШС сыртқы қаржыландыруға немесе серіктестікке қатысушылардан қаржыландыруға үміт артпайды. Өндіріс көлемін Топ және CGNPC нарықтық баға бойынша сатып алуы тиіс екендігін ескере отырып, өндіріс көлемі мен өндірістік шығындардың қаржы нәтижелеріне айтарлықтай ықпалы бар және сондықтан бақылауды бағалау мақсаттары үшін релевантты болып саналады. Бұл факторлардың негізінде, Топ басшылығы Топ «Орталық» ӨК» ЖШС-іне бақылауды өзіне қалдырады деген тұжырымға келді.

5. Есептен шығарулар және акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтер

2021 жылы есептен шығарулар

«Жаңартылатын қуат көздерін қолдау бойынша есеп айырысу-қаржы орталығы» ЖШС

2021 жылғы желтоқсанда Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 30 қарашадағы Қаулысының негізінде Топ «Жаңартылатын қуат көздерін қолдау бойынша есеп айырысу-қаржы орталығы» ЖШС-ке қатысу үлесінің 100%-ын 37.122 миллион теңге таза активтер мөлшерінде «Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ-ге өтеусіз берді (17-ескертпе). Бұл операция капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте активтердің Акционерге берілуі ретінде көрсетілді.

Бақылаудан айырылу күніне «Жаңартылатын қуат көздерін қолдау бойынша есеп айырысу-қаржы орталығы» ЖШС-тің таза активтері былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	Беру күніне таза активтер
Активтер	
Негізгі құралдар	28
Материалдық емес активтер	15
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	235
Қорлар	155
Сауда дебиторлық берешек	25.792
Кредиттік мекемелердегі қаражат	38
Басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері	5.113
Басқа да ағымдағы активтер	2
Ақша қаражаты мен оның баламалары	38.848
Акционерге берілген активтер	70.226
Міндеттемелер	
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	31.602
Теленуге жататын табыс салығы	261
Басқа да ұзақ мерзімді және ағымдағы міндеттемелер	1.241
Акционерге берілген активтермен байланысты міндеттемелер	33.104
Таза активтер	37.122

«Востокмашзавод» АҚ

2020 жылғы 30 желтоқсанда Топ, «Қамқор» жөндеу корпорациясы» ЖШС еншілес ұйымы арқылы үшінші тараппен «Востокмашзавод» АҚ акцияларын сату бойынша сатып алу-сату шартын жасады. Топ 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Востокмашзавод» АҚ-ның активтері мен міндеттемелерін сату шығыстарын шегере отырып баланстық және әділ құнның ең азы бойынша сатуға арналған есептен шығарылатын топ құрамында жіктеді. 2021 жылғы 8 қаңтарда Топ «Востокмашзавод» АҚ-ның акцияларын сату мәмілесін аяқтады және нәтижесінде бұл еншілес ұйымды бақылаудан айырылып қалды.

Есептен шығару күніне «Востокмашзавод» АҚ-ның жеке есептілігіндегі активтер мен міндеттемелер тиісінше 6.656 миллион теңге және 9.980 миллион теңге болды.

Еншілес ұйымның есептен шығарылу нәтижесі былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	
Бұрын алынған аванс	100
Есептен шығарылған таза міндеттемелер	3.324
Есептен шығарылған бақыламайтын акционерлердің үлестері	(849)
Алынуға жататын қарыздардың әділ құнына дейін және бұрынғы еншілес кәсіпорыннан қалған дебиторлық берешекті түзету	(2.575)
«Востокмашзавод» АҚ есептен шығарылу нәтижесі	-

5. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУҒА НЕМЕСЕ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)

2021 жылы есептен шығарулар (жалғасы)

«Востокмашзавод» АҚ (жалғасы)

Есептен шығарылу күнгі жағдай бойынша «Востокмашзавод» АҚ-ның Топ алдында 5.529 миллион теңге және тиісінше 938 миллион теңге баланстық құнымен қарыздар бойынша берешегі және сауда кредиторлық берешегі болды. «Востокмашзавод» АҚ-дағы үлесті сатып алу мәмілесінің шеңберінде сатып алушы бұл берешектің өтелуіне кепілдігін берді. Осыған орай, есептен шығарудың нәтижесінде Топ 3.251 миллион теңге және тиісінше 641 миллион теңге мөлшерінде алынуға жататын қарыздар мен дебиторлық берешекті олардың әділ құны бойынша таныды, жоғарыдағы салыстыруда әділ құнына дейін түзетуді көрсетті.

Нәтижесінде, 2021 жылы еншілес кәсіпорынның есептен шығарылуы қаржы нәтижесіне әсерін тигізбеді.

«Шоқпар-Гагаринское» ЖШС

2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың еншілес ұйымының, «Шоқпар-Гагаринское» ЖШС-тің 2.056 миллион теңге және тиісінше 1 миллион теңге мөлшеріндегі активтері мен міндеттемелері сатуға арналған активтер және сатуға арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер ретінде жіктелді.

2021 жылғы 9 шілдеде Топ «Шоқпар-Гагаринское» ЖШС-тегі үлестің 100%-ын үшінші тарапқа 4.185 миллион теңгеге сатуды аяқтады.

Бақылаудан айырылу күніне «Шоқпар-Гагаринское» ЖШС-тің таза активтері мынадай үлгіде берілген:

Миллион теңгемен	Есептен шығару күніне таза активтер
Активтер	
Негізгі құралдар	2.056
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1
Сатуға арналған активтер	2.057
Міндеттемелер	
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	2
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	10
Сатуға арналған активтермен байланысты міндеттемелер	12
Таза активтер	2.045

Еншілес ұйымның шығуынан болған ақша қаражатының таза ағыны:

Миллион теңгемен	
Ақшалай сыйақы	2.953
Бұрын алынған аванс	1.286
Минусы: есептен шығарылған ақша қаражаты мен оның баламалары	(1)
Ақша қаражатының таза ағыны	4.238

«Шоқпар-Гагаринское» ЖШС-тің есептен шығарылуынан болған пайда 2.140 миллион теңгені құрады.

5. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУҒА НЕМЕСЕ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)

2021 жылы есептен шығарулар (жалғасы)

«KT Cloud Lab» ЖШС

2019 жылғы 17 маусымда Топ «KT Cloud Lab» ЖШС-ті сату туралы келісім жасады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «KT Cloud Lab» ЖШС-тің активтері мен міндеттемелері сатуға арналған активтер және сатуға арналған деп жіктелген активтермен тікелей байланысты міндеттемелер ретінде жіктелді және 1.872 миллион теңге мен 895 миллион теңгеге тең болды.

Шарт талаптары бойынша төлемдер 3 траншпен жасалуы тиіс (сатып алу құнының 30%-ы мөлшеріндегі алғашқы транш шартқа қол қойылған күннен бастап 30 күннің ішінде, сатып алу құнының 35%-ы мөлшеріндегі екінші транш шартқа қол қойылғаннан кейін 12 айдың ішінде және сатып алу құнының 35%-ы мөлшеріндегі үшінші транш шартқа қол қойылғаннан кейін 24 айдың ішінде).

2021 жылғы 14 шілдеде сатып алушы сатып алу құнының 30%-ы мөлшерінде сатып алу сату шарты бойынша бірінші траншты жүзеге асырды. Сатып алушының «KT Cloud Lab» ЖШС компаниясындағы қалған үлесті мерзімінен бұрын сатып алу құқығын пайдаланып қалу ниеті Топқа бірінші транш алынған сәттен бастап «KT Cloud Lab» ЖШС-тің шығуын тануға және байқау жеңімпазынан толық көлемде төлем бойынша берешекті тануға мүмкіндік берді.

2021 жылғы 20 қазанда сатып алушы сатып алу құнының қалған бөлігін мерзімінен бұрын өтеді.

Шығу күніне «KT Cloud Lab» ЖШС-тің таза активтері былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	Есептен шығару күніне таза активтер
Активтер	
Негізгі құралдар	526
Материалдық емес активтер	484
Басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтері	77
Қорлар	9
Сауда дебиторлық берешек	916
Басқа да қысқа мерзімді қаржы активтері	164
Басқа да ағымдағы активтер	39
Ақша қаражаты мен оның баламалары	448
Сатуға арналған деп жіктелген активтер	2.663
Міндеттемелер	
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	11
Сауда кредиторлық берешек	146
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	645
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер	802
Таза активтер	1.861

Төменде «KT Cloud Lab» ЖШС-ін сатудан болған әсерді түсіндіретін кесте келтірілген:

Миллион теңгемен	
Алынған ақшалай сыйақы	1.435
Минусы: ақша қаражатының кетуі	(448)
Түскен таза ақша қаражаты	987

Шығу нәтижесінде Топ 426 миллион теңге сомада еншілес ұйымның шығуынан болған залалды таныды.

5. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУҒА НЕМЕСЕ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)

2021 жылы есептен шығарулар (жалғасы)

Еншілес кәсіпорындарда қатысу үлесінің 100%-ын сату – KazPV жобасы

2021 жылғы 10 маусымда Топтың «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС-тегі барлық қатысу үлесін сатуға арналған шартқа қол қойылды. Сату 2021 жылғы 12 шілдеде 323 миллион теңге мөлшеріндегі толық төлем түскеннен кейін аяқталды. Бақылаудан айырылу күніне «Kazakhstan Solar Silicon» ЖШС-тің таза активтері 85 миллион теңге болды.

2021 жылғы 16 шілдеде Топтың «Astana Solar» ЖШС-тегі барлық қатысу үлесін сатуға арналған шартқа қол қойылды және 2021 жылғы 23 тамызда шарт бойынша толық төлем түскеннен кейін қабылдау-өткізу актісіне қол қойылды. Түскен төлем 380 миллион теңгені құрады. Бақылаудан айырылу күніне «Astana Solar» ЖШС-тің таза активтері 115 миллион теңге болды.

2021 жылғы 26 қазанда Топтың «MK Kazsilicon» ЖШС-тегі барлық қатысу үлесін сатуға арналған шартқа қол қойылды 19 қарашада шарт бойынша толық төлем түскеннен кейін қабылдау-өткізу актісіне қол қойылды. Түскен төлем 652 миллион теңгені құрады. Бақылаудан айырылу күніне «MK Kazsilicon» ЖШС-тің таза активтері 136 миллион теңге болды.

KazPV еншілес ұйымдарын сатудан түскен сыйақының жалпы сомасы сату күніне шыққан еншілес ұйымдардың 16 миллион теңге ақша қаражаты мен оның баламаларын шегере отырып 1.355 миллион теңгені құрады. KazPV еншілес кәсіпорындарының шығуынан болған таза кіріс 1.291 миллион теңгені құрады.

2020 жылы есептен шығарулар

«Транстелеком» АҚ

2018 жылғы сәуірде «Транстелеком» АҚ акциялары пакетінің 26%-ын минус 1 (бір) акциясын сату бойынша сатып алу-сату шарты жасалды. 2020 жылғы 24 қаңтарда сатып алушыдан «Транстелеком» АҚ акцияларының 26%-ын минус 1 (бір) акциясы үшін сатып алу бағасының қалдығын түсті. 2020 жылғы 29 қаңтарда «Транстелеком» АҚ-ның акциялары есептен шығарылды, тиісінше, Топ еншілес ұйымға бақылаудан айырылды және 9.086 миллион теңгеге тең болатын қалған акциялардың 25% әділ құны бойынша қауымдасқан ұйымға инвестициялар ретінде және капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте 14.040 миллион теңге мөлшерінде «Транстелеком» АҚ-да бақыландырылған қатысу үлесінің есептен шығарылуы ретінде мойындады.

5. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУҒА НЕМЕСЕ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)

2021 жылы есептен шығарулар (жалғасы)

«Транстелеком» АҚ (жалғасы)

Бақылаудан айырылу күніне «Транстелеком» АҚ-ның таза активтері былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	Есептен шығару күніне таза активтер
Негізгі құралдар	85.466
Материалдық емес активтер	4.607
Басқа да ұзақ мерзімді қаржы активтері	298
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	376
Қорлар	2.307
Өтелуге жататын ҚҚС	767
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	169
Сауда дебиторлық берешек	8.333
Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	798
Кредиттік мекемелердегі қаражат	27
Басқа да ағымдағы қаржы активтері	626
Басқа да ағымдағы активтер	11.545
Ақша қаражаты мен оның баламалары	6.352
Активтердің жиыны	121.671
Қарыздар	53.139
Жалдау бойынша міндеттемелер	1.853
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	4.467
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	504
Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер	2.472
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	18.841
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	7.646
Міндеттемелер жиыны	88.922
Таза активтер	32.749

Еншілес ұйымның шығуынан болған ақша қаражатының таза ағыны:

Миллион теңгемен	
Ақшалай сыйақы	9.450
Бұрын алынған аванстар	(470)
Минусы: шыққан еншілес ұйымның ақша қаражаты мен оның баламалары	(6.352)
Ақша қаражатының таза ағыны	2.628

«Транстелеком» АҚ 2020 жылғы 1 қаңтардан бастап есептен шығару күніне дейінгі кезең үшін шеккен зиян 15 миллион теңге болды. «Транстелеком» АҚ-ның есептен шығарылуынан болған зиян 173 миллион теңге болды.

5. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУҒА НЕМЕСЕ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)

2020 жылы есептен шығарулар (жалғасы)

«Қорғас – Шығыс қақпағы» АЭА УК» АҚ («Қорғас»)

2020 жылғы наурызда Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2019 жылғы 19 наурыздағы Қаулысының негізінде Топ Қорғас акциялары пакетінің 100%-ын Алматы облысының әкімдігіне өтеусіз берді. Нәтижесінде Топ Қорғасқа бақылаудан айырылды және 24.809 миллион теңге мөлшерінде таза активтердің есептен шығарылуын капиталдағы бөлінбеген пайда арқылы мойындады.

Бақылаудан айырылу күніне Қорғастың таза активтері былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	Есептен шығару күніне таза активтер
Негізгі құралдар	20.219
Материалдық емес активтер	555
Басқа да ұзақ мерзімді активтер	2.734
Қорлар	16
Сауда дебиторлық берешек	31
Басқа да ағымдағы активтер	332
Ақша қаражаты мен оның баламалары	1.886
Активтердің жиыны	25.773
Жұмыскерлерге сыйақылар бойынша міндеттемелер	3
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	847
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	114
Міндеттемелер жиыны	964
Таза активтер	24.809

Қорғастың 1 қаңтардан бастап есептен шығару күніне дейінгі кезең үшін түсімі мен зияны тиісінше 60 миллион теңге және 1.248 миллион теңге болды.

«Уранды байыту орталығы» АҚ (УБО)

2019 жылы Топ «Уранды байыту орталығы» АҚ-да (УБО) акциялардың 50% минус 1 акция өзінің бұл бірлескен кәсіпорын бойынша серіктесі – «ТВЭЛ» АҚ-на (ТВЭЛ) сатуға арналған кейінге қалдырылған талаппен келісімшарт жасады. Топ өзіне УБО-ның 1 акциясын қалдырды, ол Топтың ТВЭЛ-мен алдын ала келісілген талаптарға сәйкес уранды байыту қызметтеріне қолжеткізу құқығын сақтап қалады. 2020 жылғы 17 наурызда Топ «ТВЭЛ» АҚ-мен өткізу бойынша мәмілені аяқтады. Мәміле сомасы 6.253 миллион ресей рублі немесе 2019 жылғы 31 желтоқсанда тіркелген бағам бойынша 90 миллион еуро болды. Іс жүзінде алынған сыйақы 90 миллион еуро болды (баламасы 43.858 миллион теңге).

Миллион теңгемен	
2019 жылғы 31 желтоқсанға бағам бойынша мәмілелер сомасы	40.485
Минусы: бірлескен кәсіпорынға салынған инвестицияның баланстық құны	(18.671)
Бағамдық айырмаларын резервін аудару	249
Бірлескен кәсіпорынның шығуынан түскен пайда	22.063

Бірлескен кәсіпорынның шығуынан түскен пайда басқа да операциялық емес кірістердің құрамына қосылды.

5. ЕСЕПТЕН ШЫҒАРУЛАР ЖӘНЕ АКЦИОНЕРГЕ САТУҒА НЕМЕСЕ БӨЛУГЕ АРНАЛҒАН ДЕП ЖІКТЕЛГЕН АКТИВТЕР (жалғасы)

Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтер

Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтер былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	Сегмент	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Сатуға арналған деп жіктелген активтер		42.617	61.360
Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтер, оның ішінде		104	427
«КОРЭМ» АҚ	Энергетика	-	323
Басқалары		104	104
		42.721	61.787

Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	Сегмент	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Сатуға арналған ретінде жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер		-	4.814
Акционерге бөлуге арналған деп жіктелген активтермен байланысты міндеттемелер, оның ішінде		-	22
«КОРЭМ» АҚ	Энергетика	-	22
		-	4.836

2021 жылғы 14 сәуірде Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 17 наурыздағы Қаулысына сәйкес Топ «КОРЭМ» АҚ акцияларын «ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ-нің пайдасына өтеусіз берді. «КОРЭМ» АҚ таза активтерінің сомасы 312 миллион теңге болды (17-ескертпе).

2021 жылдың ішінде Топ сатуға арналған активтерге 45.451 миллион теңге жалпы сомаға, негізінен 40.378 миллион теңге сомаға «Арал» компрессорлық станциялармен және «ТКЖҰҚБ» ЖШС-тің 5.009 миллион теңге сомаға негізгі құралдарымен білдірілген негізгі құралдарды аударды.

2021 жылдың ішінде, Топ 2020 жылы сатуға арналған деп жіктелген активтерге аударылған «Қорқыт-ата» компрессорлық станцияны 42.886 миллион теңгеге сатты, олардың 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 40.742 миллион теңгесі төленді.

6. Негізгі құралдар

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Құбыржолдар және МӨЗ активтері	Ғимарат-тар мен құрылыс-жайлар	Теміржол жолдары және инфрақұрылым	Машиналар, жабдық және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	4.232.980	2.186.306	1.152.396	1.134.626	3.207.696	164.837	169.953	900.390	13.149.184
Есептілік валютасын қайта есептеу	366.276	43.416	9.164	(70)	28.817	-	9.579	15.345	472.527
Есепті бағалаудағы өзгерістер	27.038	10.923	(195)	-	(1.032)	(13.552)	3.358	-	26.540
Түсімдер	19.930	4.143	8.156	3.075	95.187	26.983	19.687	1.056.336	1.233.497
Жалдау шарттары бойынша түсім	1.558	468	11.294	-	139.493	-	5.365	-	158.178
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу	-	-	10.979	-	12.212	-	3.046	1.079	27.316
Есептен шығару	(18.443)	(29.041)	(17.528)	(134)	(73.516)	(3)	(4.746)	(7.304)	(150.715)
Тозу бойынша шығыстар	(271.726)	(149.339)	(72.040)	(36.788)	(330.223)	(27.308)	(20.722)	-	(908.146)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	13.876	12.257	4.148	100	40.446	-	4.156	5.294	80.277
Түзету жасауды шегергендегі құнсыздануға/есептен шығаруға арналған резерв, нетто (29-ескерте)	(38.202)	(156.275)	3.268	26	(21.569)	(376)	(2.077)	(34.617)	(249.822)
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған активтерден/(ге) аударымдар	-	(834)	(24.223)	-	(77.813)	(2.055)	(1.054)	(1.274)	(107.253)
Материалдық емес активтерден/(ге) аударымдар (7-ескерте)	(609)	(96)	-	-	31	-	(619)	(12.096)	(13.389)
Барлау активтерінен/(не) / инвестициялық жылжымайтын мүлктен/(ке) аударымдар	67	-	(21.045)	-	(68)	26	(1)	-	(21.021)
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	42	1.591	13	(5.098)	423	5.584	564	3.593	6.712
Басқа да аударымдар және қайта топтасулар	122.632	62.601	111.904	65.876	295.772	611	12.253	(671.649)	-
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	4.455.419	1.986.120	1.176.291	1.161.613	3.315.856	154.747	198.742	1.255.097	13.703.885
Бастапқы құн	6.207.948	3.607.779	1.764.392	1.447.389	5.812.284	338.271	375.664	1.374.385	20.928.112
Жинақталған тозу және құнсыздану	(1.752.529)	(1.621.659)	(588.101)	(285.776)	(2.496.428)	(183.524)	(176.922)	(119.288)	(7.224.227)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	4.455.419	1.986.120	1.176.291	1.161.613	3.315.856	154.747	198.742	1.255.097	13.703.885

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Құбыржолдар және МӨЗ активтері	Ғимарат-тар мен құрылыс-жайлар	Теміржол жолдары және инфрақұрылым	Машиналар, жабдық және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
Оның ішінде жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтер									
2020 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	43.814	928	73.958	-	276.203	-	22.484	-	417.387
Есептілік валютасын қайта есептеу	4.180	144	1.408	-	21.192	-	2.432	-	29.356
Есепті бағалаудағы өзгерістер	-	5.009	(294)	-	(1.225)	-	3.358	-	6.848
Жалдау шарттары бойынша түсім	1.558	468	11.294	-	139.493	-	5.365	-	158.178
Капиталға айналдырылған жөндеу жұмыстары	-	-	-	-	3.598	-	-	-	3.598
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу	-	-	939	-	1.659	-	-	-	2.598
Есептен шығару	(1.305)	-	(1.040)	-	(42.499)	-	(922)	-	(45.766)
Тозу бойынша шығыстар	(7.300)	(296)	(17.086)	-	(57.998)	-	(3.225)	-	(85.905)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	-	-	322	-	20.566	-	645	-	21.533
Түзету жасауды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто	-	-	-	-	(5.925)	-	-	-	(5.925)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	40.947	6.253	69.501	-	355.064	-	30.137	-	501.902
Жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құны	53.747	7.014	102.001	-	530.064	-	35.063	-	727.889
Жинақталған тозу және жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің құнсыздануы	(12.800)	(761)	(32.500)	-	(175.000)	-	(4.926)	-	(225.987)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	40.947	6.253	69.501	-	355.064	-	30.137	-	501.902

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Құбыржолдар және МӨЗ активтері	Ғимарат-тар мен құрылыс-жайлар	Теміржол жолдары және инфрақұрылым	Машиналар, жабдық және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2021 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	4.455.419	1.986.120	1.176.291	1.161.613	3.315.856	154.747	198.742	1.255.097	13.703.885
Есептілік валютасын қайта есептеу	98.734	8.465	1.522	19	9.795	-	2.585	4.725	125.845
Есепті бағалаудағы өзгерістер	11.268	2.710	(2.040)	-	1.219	5.474	1	-	18.632
Түсімдер	55.688	5.238	10.921	55	125.910	38.510	5.391	1.144.165	1.385.878
Жалдау шарттары бойынша түсім	3.570	32.599	6.445	-	89.991	-	4.320	-	136.925
Пайдалану құқығы нысанындағы активтер бойынша капиталдандырылған жөндеу жұмыстары	-	-	-	-	8.788	-	-	-	8.788
Жалдау шарттарын түрлендіру	-	(625)	3.949	-	1.001	-	(3.532)	-	793
Есептен шығару	(38.685)	(49.215)	(16.789)	(4.296)	(63.503)	(950)	(7.094)	(1.378)	(181.910)
Тозу бойынша шығыстар	(283.824)	(176.588)	(73.995)	(37.228)	(349.006)	(34.186)	(21.869)	-	(976.696)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	23.604	20.352	12.224	4.076	53.785	1	6.284	419	120.745
Түзету жасауды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто (29-ескерте)	(3.940)	(8.279)	(15.278)	(618)	(28.203)	199	383	16.604	(39.132)
Ауыртпалық шарты бойынша резервті қалпына келтіру	-	-	-	-	-	-	-	1.125	1.125
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған активтерден/(ге) аударымдар	-	(24)	(11.608)	-	(33.561)	-	(451)	(35)	(45.679)
Материалдық емес активтерден/(ге) аударымдар (7-ескерте)	(5.123)	-	(1)	-	(41)	-	(16)	(20.128)	(25.309)
Барлау активтерінен/(не) / инвестициялық жылжымайтын мүліктен/(ке) аударымдар	16.674	-	2.314	-	89	1.033	(22)	-	20.088
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	46	1.511	146	(4.383)	1.487	7.690	1.463	2.120	10.080
Басқа да аударымдар және қайта топтасулар	163.579	146.890	55.329	90.669	369.461	2.271	8.266	(836.465)	-
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	4.497.010	1.969.154	1.149.430	1.209.907	3.503.068	174.789	194.451	1.566.249	14.264.058
Бастапқы құн	6.536.027	3.781.994	1.817.250	1.516.829	6.319.236	385.966	387.546	1.661.461	22.406.309
Жинақталған тозу және құнсыздану	(2.039.017)	(1.812.840)	(667.820)	(306.922)	(2.816.168)	(211.177)	(193.095)	(95.212)	(8.142.251)
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	4.497.010	1.969.154	1.149.430	1.209.907	3.503.068	174.789	194.451	1.566.249	14.264.058

6. Основные средства (продолжение)

Миллион теңгемен	Мұнай-газ активтері	Құбыржолдар және МӨЗ активтері	Ғимарат-тар мен құрылыс-жайлар	Теміржол жолдары және инфрақұрылым	Машиналар, жабдық және көлік құралдары	Тау-кен активтері	Басқасы	Аяқталмаған құрылыс	Жиыны
2021 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	40.947	6.253	69.501	-	355.064	-	30.137	-	501.902
Есептілік валютасын қайта есептеу	868	148	730	-	7.691	-	734	-	10.171
Есепті бағалаудағы өзгерістер	-	-	85	-	-	-	-	-	85
Жалдау шарттары бойынша түсім	3.570	32.599	6.445	-	89.991	-	4.320	-	136.925
Капиталға айналдырылған жөндеу жұмыстары	-	-	-	-	8.788	-	-	-	8.788
Жалдау шарттарын түрлендіру	-	(625)	3.949	-	1.001	-	(3.532)	-	793
Есептен шығару	(11.296)	(9)	(2.992)	-	(7.665)	-	(507)	-	(22.469)
Тозу бойынша шығыстар	(6.494)	(32.200)	(16.590)	-	(69.070)	-	(5.007)	-	(129.361)
Износ и обесценение по выбытию	-	9	995	-	6.944	-	380	-	8.328
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	-	-	-	-	483	-	-	-	483
Негізгі құралдардан аудару	-	-	(18)	-	-	-	18	-	-
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	27.595	6.175	62.105	-	393.227	-	26.543	-	515.645
Жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құны	39.203	39.146	110.231	-	680.191	-	36.413	-	905.184
Жинақталған тозу және жалдау шарттары бойынша пайдалану құқығы нысанындағы активтердің құнсыздануы	(11.608)	(32.971)	(48.126)	-	(286.964)	-	(9.870)	-	(389.539)
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	27.595	6.175	62.105	-	393.227	-	26.543	-	515.645

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 898.485 миллион теңге сомасындағы таза баланстық құны бар негізгі құралдар Топтың кейбір қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде салынды (2020 жылғы 31 желтоқсан: 959.895 миллион теңге).

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың толығымен есептелген тозуы бар негізгі құралдарының бастапқы құны 1.228.077 миллион теңгені (2020 жылғы 31 желтоқсан: 1.320.644 миллион теңге) құрады.

2021 жылы Топ 48.624 миллион теңге сомаға 6,14% мөлшерінде орташа өлшенген пайыздық мөлшерлемесі бойынша қарыздар бойынша шығындарды (2020 жылы: 26.763 миллион теңге сомаға 4,85% орташа өлшенген пайыздық мөлшерлемесі бойынша) капиталдандырды (18-ескерте).

7. Материалдық емес активтер

Миллион теңгемен	Лицензиялар	Жер қойнауын пайдалану құқықтары	Гудвилл	Маркетинг бойынша материалдық емес активтер	Бағдарламалық жасақтама	Басқасы	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	700.364	845.690	299.459	28.960	51.900	75.535	2.001.908
Есептілік валютасын қайта есептеу	48.907	19.429	1.002	2.776	363	835	73.312
Түсімдер	5.156	100	-	-	17.702	3.808	26.766
Кәсіпорындарды біріктіру арқылы сатып алу	-	-	15.520	-	329	3.889	19.738
Есептен шығару	(1.354)	-	-	-	(7.117)	(2.176)	(10.647)
Амортизация бойынша шығыстар	(44.591)	(33.681)	-	-	(19.224)	(5.633)	(103.129)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	1.343	-	-	-	6.334	130	7.807
Құнсызданудан болған шығынның (құнсыздануы)/қалпына келтіру, нетто (29-ескертпе)	(222)	-	-	(6.911)	(1.158)	1.153	(7.138)
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтерден/(ге) аударымдар	-	-	-	-	(62)	-	(62)
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар (6-ескертпе)	124	609	-	-	11.455	1.201	13.389
Басқа да ұзақ мерзімді активтерден/(ге) аударымдар	-	-	-	-	80	-	80
Басқа да аударымдар және қайта топтасулар	1.318	-	-	-	3.328	(4.646)	-
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	711.045	832.147	315.981	24.825	63.930	74.096	2.022.024
Есептілік валютасын қайта есептеу	13.110	5.219	284	642	126	685	20.066
Түсімдер	8.287	2.918	-	-	21.495	3.039	35.739
Есептен шығару	(3.227)	-	-	-	(2.449)	(1.932)	(7.608)
Амортизация бойынша шығыстар	(43.399)	(39.215)	-	-	(20.858)	(3.354)	(106.826)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	3.196	-	-	-	2.285	1.930	7.411
Құнсызданудан болған шығынның (құнсыздануы)/қалпына келтіру, нетто (29-ескертпе)	(566)	-	-	-	(3.602)	5	(4.163)
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтерден/(ге) аударымдар	-	-	-	-	26	-	26
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар (6-ескертпе)	508	5.123	-	-	8.267	11.411	25.309
Материалдық емес активтерден/(ге) аударымдар (8-ескертпе)	-	9.665	-	-	-	-	9.665
Басқа да ұзақ мерзімді активтерден/(ге) аударымдар	2.158	-	-	-	231	-	2.389
Басқа да аударымдар және қайта топтасулар	1.045	-	-	-	5.014	(6.059)	-
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	692.157	815.857	316.265	25.467	74.465	79.821	2.004.032
Бастапқы құн	894.480	957.749	431.470	65.371	222.313	158.331	2.729.714
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(202.323)	(141.892)	(115.205)	(39.904)	(147.848)	(78.510)	(725.682)
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	692.157	815.857	316.265	25.467	74.465	79.821	2.004.032
Бастапқы құн	869.540	933.938	432.947	63.722	189.762	148.180	2.638.089
Жинақталған амортизация және құнсыздану	(158.495)	(101.791)	(116.966)	(38.897)	(125.832)	(74.084)	(616.065)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	711.045	832.147	315.981	24.825	63.930	74.096	2.022.024

8. Барлау және бағалау бойынша активтер

Барлау және бағалау бойынша активтердегі қозғалыс мынадай түрде берілген:

Миллион теңгемен	Материалдық	Материалдық емес	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтарға қалдық құны	340.865	31.029	371.894
Есептілік валютасын қайта есептеу	16.935	-	16.935
Есепті бағалаудағы өзгерістер	(845)	-	(845)
Түсімдер	15.208	787	15.995
Түзету жасауды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто (29-ескертпе)	(32.054)	(4.164)	(36.218)
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар, нетто	(93)	-	(93)
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	(274)	(1)	(275)
2020 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	339.742	27.651	367.393
Есептілік валютасын қайта есептеу	4.822	-	4.822
Есепті бағалаудағы өзгерістер	15	-	15
Түсімдер	13.069	831	13.900
Есептен шығару	(5.842)	(5.397)	(11.239)
Түзету жасауды шегергендегі құнсыздануға арналған резерв, нетто (29-ескертпе)	(76.869)	(2.214)	(79.083)
Тозу және шығулар бойынша құнсыздану	5.842	4.970	10.812
Негізгі құралдардан/(ға) аударымдар, нетто	(17.707)	-	(17.707)
Материалдық емес активтерден/(ге) аударымдар (7-ескертпе)	-	(9.665)	(9.665)
Қорлардан/(ға) аударымдар, нетто	(299)	-	(299)
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	262.773	16.176	278.949
Бастапқы құн	284.201	19.381	303.582
Жинақталған құнсыздану	(21.428)	(3.205)	(24.633)
2021 жылғы 31 желтоқсанға қалдық құны	262.773	16.176	278.949
Бастапқы құн	365.000	35.825	400.825
Жинақталған құнсыздану	(25.258)	(8.174)	(33.432)
Остаточная стоимость на 31 декабря 2020 года	339.742	27.651	367.393

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанына барлау және бағалау бойынша активтер келесі жобалармен көрсетілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Қашаған	191.463	186.062
ҚазТрансГаз жобалары	19.567	17.366
ЭмбаМұнайГаз	16.357	33.458
Өріктау	13.726	38.834
Жамбыл	-	59.603
Басқалары	37.836	32.070
	278.949	367.393

9. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар

31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға салынған инвестициялар мынадай түрде берілген:

Миллион теңгемен	Негізгі қызмет	Қызметті жүзеге асыру орны		2021 жыл		2020 жыл	
		Баланстық құн	Иелік ету үлесі	Баланстық құн	Иелік ету үлесі	Баланстық құн	Иелік ету үлесі
Бірлескен кәсіпорындар							
«Теңішевройл» ЖШС	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	20,00%	2.793.887	20,00%	2.793.887	20,00%
«Азиялық газқұбыры» ЖШС	Газ құбырын салу және пайдалану	Қазақстан	50,00%	2.911.086	50,00%	2.911.086	50,00%
Мангистау Инвестментс Б.В.	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	50,00%	142.585	50,00%	142.585	50,00%
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС	Газ құбырын салу және пайдалану	Қазақстан	50,00%	156.771	50,00%	156.771	50,00%
«КазРосГаз» ЖШС	Табиғи газды және қайта өңдеу өнімдерін қайта өңдеу және сату	Қазақстан	50,00%	76.702	50,00%	76.702	50,00%
Forum Muider B.V.	Көмір өндіру	Қазақстан	50,00%	42.437	50,00%	42.437	50,00%
Ural Group Limited BV1	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	50,00%	44.585	50,00%	44.585	50,00%
«СП «Казгермунай» ЖШС	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Қазақстан	50,00%	32.840	50,00%	32.840	50,00%
Басқалары				150.741		150.741	
Бірлескен кәсіпорындардың жиыны				4.375.592		4.375.592	
Қауымдасқан компаниялар							
«Қазмырыш» ЖШС	Кендерді өндіру және байыту, аффинирленген металдарды алу	Қазақстан	29,82%	531.591	29,82%	531.591	29,82%
«Каспий құбыр консорциумы» АҚ	Сұйық көмірсутектерді тасымалдау	Қазақстан/Ресей	20,75%	478.134	20,75%	478.134	20,75%
«КАТКО» БК» ЖШС	Уран өнімдерін өндіру, қайта өңдеу және экспорттау	Қазақстан	49,00%	55.845	49,00%	55.845	49,00%
«ПетроКазахстан Инк.» («ПКИ») ЖШС	Көмірсутектерді барлау, өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан	33,00%	78.636	33,00%	78.636	33,00%
Басқалары				109.836		109.836	
Қауымдасқан компаниялардың жиыны				1.305.642		1.254.042	
				5.681.234		4.985.676	

9. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Төменде үлестік есепке алу әдісі бойынша түзетулерді ескере отырып, ХҚЕС-қа сәйкес шығарылған 2021 жылғы осы кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне негізделген маңызды бірлескен кәсіпорындар туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	«Теңіз-шевройл» ЖШС		«Азиялық газқұбыры» ЖШС		«Мангистау Шымкент газ құбыры» ЖШС		«Бейнеу – Шымкент газ құбыры» ЖШС		«КазРосГаз» ЖШС		Forum Muider B.V.		«СП «Казгермунай» ЖШС	
	ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС	Инвестментс Б.В.	Мангистау Шымкент газ құбыры» ЖШС	«КазРосГаз» ЖШС	«КазРосГаз» ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС	ЖШС
Бірлескен кәсіпорындар														
Ұзақ мерзімді активтер	21.900.722	1.266.161	480.741	588.673	45.961	165.165	254.152	65.184						
Ағымдағы активтер, қоса:	1.454.491	551.179	160.802	159.038	80.907	28.498	911	54.869						
Ақша қаражаты мен оның баламалары	331.602	394.184	101.431	26.064	31.428	6.907	830	49.531						
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	6.307.907	608.534	138.617	304.146	225	53.600	129.822	18.405						
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	3.886.200	404.571	-	282.759	-	48.235	95.775	-						
Ағымдағы міндеттемелер, қоса	1.517.597	199.192	86.154	81.515	18.009	32.569	2.335	37.070						
Ағымдағы қаржылық міндеттемелер	60.529	173.173	-	64.738	-	1.803	-	-						
Капитал	15.529.709	1.009.614	416.772	362.050	108.634	107.494	122.906	64.578						
Қатысу үлесі	20,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%						
Шоғырландыру түзетулері	-	-	(976)	19.313	-	-	(20.000)	-						
2021 жылғы 31 желтоқсанға инвестициялардың баланстық құны	3.105.942	504.807	207.410	200.338	54.317	53.747	41.453	32.289						
Түсім	6.793.158	857.998	763.148	200.362	196.978	103.081	-	118.071						
Тозу және амортизация	(894.739)	(81.135)	(66.434)	(23.996)	(221)	(8.218)	(61)	(59.318)						
Қаржылық кіріс	2.341	1.082	181	1.894	2.908	3.805	-	743						
Қаржылық шығындар	(62.409)	(35.232)	(9.296)	(14.916)	-	(798)	(3.918)	(1.752)						
Табыс салығы бойынша шығыстар	(946.429)	(128.361)	(55.667)	-	(12.467)	(6.838)	(171)	(27.785)						
Бір жылғы пайда/(зиян)	2.208.327	507.108	160.308	131.067	41.903	22.822	(22.120)	12.216						
Баоқа да жиынтық кіріс/(зиян)	393.933	765	18	-	4.394	(57)	3.995	1.596						
Жалпы жиынтық кіріс/(зиян)	2.602.260	507.873	160.326	131.067	46.297	22.765	(18.125)	13.812						
Алынған дивидендтер	208.397	40.216	15.338	20.700	45.532	72	-	7.441						

9. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Төменде үлестік есепке алу әдісі бойынша түзетулерді ескере отырып, ХҚЕС-ке сәйкес шығарылған 2020 жылғы осы кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне негізделген маңызды бірлескен кәсіпорындар туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	«Теңіз-шевройл» ЖШС	«Азиялық газқұбыры» ЖШС	Мангистау Инвестментс Б.В.	«Бейнеу – Шымкент Газ құбыры» ЖШС	«Каз-РосГаз» ЖШС	Forum Muidar B.V.	Ural Group Limited BVl	«СП «Казгер-мунай» ЖШС
Бірлескен кәсіпорындар								
Ұзақ мерзімді активтер	20.221.619	1.333.611	468.069	544.058	44.681	134.249	246.111	101.629
Ағымдағы активтер, қоса	908.846	616.479	89.172	147.802	118.142	34.903	993	24.627
Ақша қаражаты мен оның баламалары	50.588	180.065	5.267	18.027	44.459	9.091	833	19.264
Ұзақ мерзімді міндеттемелер, қоса	6.412.967	886.362	160.711	351.719	207	57.775	115.216	35.090
Ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	4.061.782	692.254	-	335.084	-	52.564	81.291	-
Ағымдағы міндеттемелер, қоса	748.064	481.556	110.186	76.155	9.212	26.503	2.718	25.486
Ағымдағы қаржылық міндеттемелер	69.558	464.699	21.306	63.101	-	1.637	-	-
Капитал	13.969.434	582.172	286.344	263.986	153.404	84.874	129.170	65.680
Қатысу үлесі	20,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%	50,00%
Шоғырландыру түзетулері	-	-	(587)	24.778	-	-	(20.000)	-
2020 жылғы 31 желтоқсанға инвестициялардың баланстық құны	2.793.887	291.086	142.585	156.771	76.702	42.437	44.585	32.840
Түсім	3.776.155	727.503	488.032	201.524	167.016	100.937	-	101.595
Тозу және амортизация	(700.929)	(78.212)	(75.609)	(18.222)	(289)	(7.323)	(14)	(27.084)
Қаржылық кіріс	3.887	7.352	239	-	2.293	500	-	511
Қаржылық шығындар	(58.264)	(54.943)	(9.555)	(14.365)	-	(3.110)	(16.986)	(1.598)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(371.799)	(90.323)	(19.663)	-	(6.628)	(5.968)	(1.077)	(6.200)
Бір жылғы пайда/(зиян)	867.380	350.677	33.498	110.010	7.785	23.109	(20.531)	31.245
Басқа да жиынтық кіріс/(зиян)	1.216.017	2.964	(1.479)	-	16.232	(100)	11.671	4.337
Жалпы жиынтық кіріс/(зиян)	2.083.397	353.641	32.019	110.010	24.017	23.009	(8.860)	35.582
Алынған дивидендтер	-	53.821	32.291	-	15.155	3.006	-	10.372

9. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Төменде үлестік есепке алу әдісі бойынша түзетулерді ескере отырып, ХҚЕС-ке сәйкес шығарылған 2021 және 2020 жылдардағы осы кәсіпорындардың қаржылық есептілігіне негізделген маңызды қауымдасқан компаниялар туралы қорытынды қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл			2020 жыл		
	«Қазмырыш» ЖШС	«Каспий мұнай құбыры консорциумы» АҚ	Петро «Каспий мұнай құбыры консорциумы» АҚ	«КатКО БК» ЖШС	«Қазмырыш» ЖШС	«КатКО БК» ЖШС
Қауымдасқан компаниялар						
Ұзақ мерзімді активтер	1.487.330	2.050.452	85.480	255.912	1.732.663	2.082.957
Ағымдағы активтер	848.662	229.939	125.413	88.537	491.115	193.677
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	302.288	32.699	9.873	20.905	300.729	32.817
Ағымдағы міндеттемелер	193.195	163.712	10.192	45.717	140.509	134.300
Капитал	1.840.509	2.083.980	190.828	277.827	1.782.540	2.109.517
Қатысу үлесі	29,82%	20,75%	49,00%	33,00%	29,82%	20,75%
Гудвилл	-	41.454	68	-	-	40.409
Қауымдасқан компаниялармен операциялардан танылмаған кіріс	-	-	(8.451)	-	-	(7.831)
Инвестицияның құнсыздануы	-	-	-	(6.778)	-	-
Инвестицияның баланстық құны	548.879	473.880	85.123	84.905	531.591	478.134
Түсім	1.484.652	925.320	116.791	113.185	1.243.589	872.851
Бір жылғы пайда/(зиян)	224.656	438.091	61.016	24.369	252.431	393.165
Басқа да жиынтық кіріс	-	60.033	-	3.149	-	180.142
Жалпы жиынтық кіріс/(зиян)	224.656	498.124	61.016	27.518	252.431	573.307
Басқасы	-	-	(620)	-	-	(538)
Алынған дивидендтер	63.274	107.614	-	2.763	53.442	30.870
Жоғарыда аталған бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар Топтың бизнесі үшін стратегиялы болып табылады.						
Түсім						
Бір жылғы пайда/(зиян)						
Басқа да жиынтық кіріс						
Жалпы жиынтық кіріс/(зиян)						
Басқасы						
Алынған дивидендтер						

Жоғарыда аталған бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялар Топтың бизнесі үшін стратегиялы болып табылады.

9. БІРЛЕСКЕН КӘСІПОРЫНДАР МЕН ҚАУЫМДАСҚАН КОМПАНИЯЛАРДАҒЫ ИНВЕСТИЦИЯЛАР (жалғасы)

Төменде дербес елеулі емес бірлескен кәсіпорындар туралы жалпылама қаржы ақпараты көрсетілген (Топтың қатысу үлесіне тепе-тең):

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
31 желтоқсанға инвестициялардың баланстық құны	175.289	150.741
Бір жылғы таза пайда	88.049	4.760
Басқа да жиынтық зиян	(297)	(357)
Жалпы жиынтық кіріс/(зиян)	87.752	4.403

Төменде дербес елеулі емес қауымдасқан компаниялар туралы жалпылама қаржы ақпараты көрсетілген (Топтың қатысу үлесіне тепе-тең):

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
31 желтоқсанға инвестициялардың баланстық құны	112.855	109.836
Бір жылғы таза пайда	49.535	78.717
Басқа да жиынтық кіріс/(зиян)	569	6.130
Жалпы жиынтық кіріс	50.104	84.847

2021 жылы жеке елеусіз бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардан алынған дивидендтер 36.100 миллион теңгені (2020 жылы: 44.598 миллион теңге) құрады.

2021 пен 2020 жылдардағы бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың инвестицияларындағы өзгерістер мынадай түрде берілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтардағы сальдо	4.985.676	4.242.871
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто (32-ескертпе)	1.142.082	641.608
Алынған дивидендтер	(547.447)	(246.164)
Алынуға жататын дивидендтердегі өзгеріс	(3.339)	5.815
Жұмсалмаған (зиянды)/пайданы түзету*	(6.294)	2.936
Иелік ету үлесін өзгертпестен капиталға қосымша салымдар	1.926	17.391
Сатып алу	1.618	213
Есептен шығару	(89)	(22.273)
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтерге аудару	-	3.709
Есептілік валютасын қайта есептеу	101.309	349.926
Есептілік валютасын қайта есептеуден басқа, басқа да жиынтық кіріс	2.213	4.828
Құнсыздану, нетто (29-ескертпе)	(5.921)	(36.790)
Берілген қарыздар бойынша дисконт	8.495	21.620
Берілген қаржылық кепілдіктер әсері	672	-
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың капиталындағы басқа да өзгерістер	333	(14)
31 желтоқсандағы сальдо	5.681.234	4.985.676

* Жұмсалмаған пайданы түзету бірлескен кәсіпорындардың тауарларын Топқа өткізу кезінде туындайтын жұмсалмаған пайданы және Топ бірлескен кәсіпорындарға берген қарыздар бойынша капиталдандырылған сыйақыларды білдіреді.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың мойындалмаған жинақталған шығындардағы Топтың үлесі 15.581 миллион теңгені (2020 жылғы 31 желтоқсан: 20.514 миллион теңге) құрады.

10. Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек

31 желтоқсандағы жағдай бойынша берілген қарыздар мен қаржылық жалдау бойынша берешекке мыналар кірді:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Амортизацияланған құн бойынша ескерілетін берілген қарыздар	238.186	225.812
Пайда немесе зиян арқылы әділ құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар	123.161	138.024
Қаржылық жалдау бойынша берешек	62.003	74.024
Қарыздар мен қаржылық жалдау бойынша берешектің жалпы сомасы	423.350	437.860
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(19.234)	(15.624)
Берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек, нетто	404.116	422.236
Минусы: ағымдағы бөлік	(46.703)	(55.406)
Ұзақ мерзімді бөлік	357.413	366.830

31 желтоқсанда аяқталған жыл ішіндегі қарыздар бойынша құнсыздануға арналған резервтегі қозғалыс мынадай түрде берілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға резерв	15.624	13.488
Есептелгені, нетто (29-ескертпе)	1.046	2.053
Еншілес ұйымға бақылаудан айырылу	2.564	-
Резерв есебінен есептен шығару	-	(16)
Бағамдық айырма, нетто	-	99
31 желтоқсанға резерв	19.234	15.624

31 желтоқсанға қаржылық жалдау бойынша таза инвестициялардың құрамдауыштары мынадай түрде берілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Бір жыл ішінде	13.781	16.737
Бір жылдан артық, бірақ бес жылдан аспайтын	36.952	41.466
Бес жылдан жоғары	45.055	58.838
Жалдау төлемдері	95.788	117.041
Минусы: еңбек сіңбеген қаржы кірісі	(33.785)	(43.017)
Қаржылық жалдауға таза инвестициялар	62.003	74.024

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
АҚШ долларында білдірілген, берілген қарыздар	308.483	321.687
Берілген қарыздар және теңгемен білдірілген қаржылық жалдау бойынша берешек	94.525	97.215
Шетел валюталарында білдірілген, берілген қарыздар	1.108	3.334
404.116	422.236	

11. Кредиттік мекемелердегі қаражат

31 желтоқсанға кредиттік мекемелердегі қаражат мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Банктік депозиттер	694.517	370.845
Кредиттік мекемелерге қарыздар	83.585	122.217
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(1.440)	(3.490)
Кредиттік мекемелердегі қаражат, нетто	776.662	489.572
Минусы: ағымдағы бөлік	(671.859)	(354.257)
Ұзақ мерзімді бөлік	104.803	135.315

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
A+(A1)-ден A-(A3)-ке дейін рейтингтер	340.907	124.409
BBB+(Baa1)-ден BBB(Baa2)-ге дейін рейтингтер	103.874	1.608
BBB-(Baa3)-тен BB-(Ba3)-ке дейін рейтингтер	271.091	284.997
B+(B1)-ден B-(B3)-ке дейін рейтингтер	60.790	78.558
	776.662	489.572

Миллион теңгемен	2021 жыл	Орташа алынған пайыздық мөлшерлеме	2020 жыл	Орташа алынған пайыздық мөлшерлеме
АҚШ долларымен берілген кредиттік мекемелердегі қаражат	646.484	0,35%	308.948	0,47%
Теңгемен берілген кредиттік мекемелердегі қаражат	130.177	5,66%	180.623	3,46%
Өзге де валюталарда берілген кредиттік мекемелердегі қаражат	1	4%	1	0,70%
	776.662		489.572	

12. Басқа да қаржы активтері

31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да қаржы активтері мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері, қоса	21.935	56.830
Қазақстандық қаржы мекемелерінің облигациялары	11.662	42.331
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Қазынашылық міндеттемелері	8.615	6.492
Шет мемлекеттердің қазынашылық вексельдері	904	1.810
Корпоративтік облигациялар	694	6.135
Үлестік бағалы қағаздар	60	62
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері, қоса	1.016.884	683.618
Қазақстандық қаржы мекемелерінің облигациялары	343.307	333.082
Корпоративтік облигациялар	114.685	104.700
ҚРҰБ ноттары	96.393	62.295
Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің еурооблигациялары	1.869	1.834
Басқа да қаржы активтері, қоса:		
Қарыздарды өтеу үшін ақша қаражатын резервтеу	259.459	-
Пайдаланылуы шектеулі ақша қаражаты	183.044	170.135
Басқа да дебиторлық берешек	122.136	114.510
Жұмыскерлердің берешегі	10.447	12.441
Алынатын дивидендтер	6.685	3.427
Басқасы	11.507	10.730
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(132.648)	(129.536)
Мыналарды қоса алғанда, пайда мен зиян арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері	135.908	62.361
Үлестік бағалы қағаздар	106.197	56.955
Бірлескен кәсіпорынның қатысушысынан алуға жататын кепілдік берілген төлемдер	11.750	-
Форвардтар мен фьючерстер	10.965	97
Опциондар	3.188	1.048
Корпоративтік облигациялар	2.993	3.508
Қазақстандық қаржы мекемелерінің облигациялары	815	753
Қаржылық активтердің жиыны	1.174.727	802.809
Минусы: ағымдағы бөлік	(506.895)	(188.427)
Ұзақ мерзімді бөлік	667.832	614.382

2021 жылғы маусымда және қарашада Top Eximbank-тен алынған қарызды өтеу мақсатында 681 миллион АҚШ доллары сомасында (баламасы 292.258 миллион теңге) ақша қаражатын резервтеді, солардың 77 миллион АҚШ доллары (баламасы 32.799 миллион теңге) (18-ескертпе) 2021 жылғы шілдеде өтелді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыздарды өтеуге арналған ақша қаражатын резервтеу, есептелген сыйақыны қоса алғанда, 604 миллион АҚШ доллары (баламасы 259.459 миллион теңге) болды.

31 желтоқсанға туынды қаржы құралдарын қоспағанда, валюталар бөлінісіндегі басқа да қаржы активтері мынадай түрде берілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Теңгемен берілген қаржы активтері	742.117	618.107
АҚШ долларында білдірілген қаржы активтері	387.042	149.242
Еуроода білдірілген қаржы активтері	24.804	29.363
Рубльде білдірілген қаржы активтері	12	14
Басқа валютада білдірілген қаржы активтері	6.599	4.938
	1.160.574	801.664

13. Басқа да ұзақ мерзімді активтер

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ұзақ мерзімді активтер мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Ұзақ мерзімді активтер үшін төленген аванстар	361.269	217.889
Өтелуге жататын ұзақ мерзімді ҚҚС	180.022	194.145
Ұзақ мерзімді қорлар	54.655	67.306
Келешек кезеңдердің шығыстары	19.300	10.521
Басқасы	21.598	24.166
Минусы: құнсыздану резерві	(58.654)	(66.120)
	578.190	447.907

14. Қорлар

31 желтоқсандағы жағдай бойынша қорлар мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Уран өнімі (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	221.613	183.360
Сатуға арналған мұнайды қайта өңдеу өнімі (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	89.725	56.712
Өндірістік материалдар мен қорлар (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны)	65.354	65.869
Шикі мұнай (өзіндік құны бойынша)	62.326	34.151
Аяқталмаған өндіріс (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	57.477	45.104
Газды қайта өңдеу өнімдері (өзіндік құны бойынша)	34.538	32.841
Мұнай-газ саласының материалдары мен қорлары (өзіндік құны бойынша)	34.437	38.196
Қайта сатуға арналған тауарлар (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	34.193	60.180
Отын (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны бойынша)	24.089	20.489
Теміржол саласының материалдары мен қорлары (өзіндік құны бойынша)	17.300	15.010
Авиациялық қосалқы бөлшектер (өзіндік құны бойынша)	14.744	13.308
Электр энергиясын беру бойынша жабдыққа арналған қосалқы бөлшектер (өзіндік құны бойынша)	5.499	4.845
Уран саласының материалдары мен қорлары (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны)	3.828	1.841
Телекоммуникациялық жабдыққа арналған қосалқы бөлшектер (өзіндік құны бойынша)	2.069	1.805
Басқа да материалдар мен қорлар (өзіндік құнның ең азы және өткізудің таза құны)	61.705	52.652
	728.897	626.363

2020 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша уран өнімі мен қайта сатуға арналған тауарларға 8.597 миллион теңге жалпы сомаға тауарлық қарыздар бойынша алынған қорлар жатады, бұл операцияның жасалу күніне әділ құнына сәйкес келеді. Қорларды қайтару міндеттемелері басқа міндеттемелерде ұқсас сомаға танылды (23, 24-ескертпелер). Бұл міндеттемелер кейіннен мұндай тауарларға нарықтық бағалардың өзгеруіне сәйкес қайта бағаланып отырады.

15. Сауда дебиторлық берешек және өзге де ағымдағы активтер

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда дебиторлық берешек мынаны қамтыды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Сауда дебиторлық берешек	1.074.650	714.328
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(49.758)	(47.221)
	1.024.892	667.107

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы активтер мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Төленген аванстар және болашақ кезеңдердің шығыстары	114.163	89.778
Салықтар бойынша өзге де алдын ала төлем	86.740	84.595
Басқа да қаржылық емес ағымдағы активтер	21.930	24.798
Минусы: құнсыздану резерві	(12.847)	(14.402)
	209.986	184.769

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 131.120 миллион теңге мөлшеріндегі дебиторлық берешегі Топтың кейбір қарыздары бойынша қамтамасыз ету ретінде салынды (2020 жылғы 31 желтоқсан: 156.111 миллион теңге).

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін сауда дебиторлық берешектің құнсыздану резервіндегі қозғалыс былайша берілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға резерв	47.221	46.076
Есептелгені, нетто	5.873	10.213
Есептілік валютасын қайта есептеу	(594)	3.596
Бағалаудағы өзгеріс	(4)	3
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтерге аудару	(1.157)	(32)
Резерв есебінен есептен шығарылғаны, нетто	(1.581)	(12.635)
31 желтоқсанға резерв	49.758	47.221

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін басқа да ағымдағы активтердің құнсыздану резервіндегі қозғалыс былайша берілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға резерв	14.402	19.379
Есептелгені, нетто	1.379	(3.071)
Есептілік валютасын қайта есептеу, нетто	3	16
Бағалаудағы өзгеріс	(29)	(137)
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтерге аудару	-	(5)
Резерв есебінен есептен шығарылғаны, нетто	(2.908)	(1.780)
31 желтоқсанға резерв	12.847	14.402

16. Денежные средства и их эквиваленты

По состоянию на 31 декабря денежные средства и их эквиваленты включали:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Банктік салымдар – АҚШ доллары	999.449	740.940
Банктік салымдар – теңге	661.752	405.360
Банктік салымдар – басқа валюталар	32.941	55.743
Банктердегі ағымдағы шоттар – АҚШ доллары	690.971	701.048
Банктердегі ағымдағы шоттар – теңге	221.834	248.087
Банктердегі ағымдағы шоттар – басқа валюталар	34.709	44.149
Кемінде үш ай өтеудің бастапқы мерзімі бар сатып алу және кері сату («кері репо») шарттары	141.035	15.421
Талап етуге дейінгі брокерлік шоттардағы қалдықтар	19.193	-
Кассадағы ақша қаражаты	7.403	9.057
Жолдағы ақша қаражаты	2.290	8.185
Минусы: күтілетін несиелік зиян резерві	(847)	(321)
	2.810.730	2.227.669

Топ әртараптандыру шеңберінде бос өтімділіктің бір бөлігін мемлекеттік бағалы қағаздар кепіліне автоматты РЕПО сияқты ақша нарығының құралдарына орналастыруын жалғастырды.

Қысқа мерзімді банк салымдары әртүрлі мерзімдерге – 1 (бір) күннен 3 (үш) айға дейін, Топтың қолма-қол ақша қаражаты қажеттіліктеріне байланысты жедел түрде енгізіледі. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша банктердегі мерзімді салымдар бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме теңгемен 8,34%, АҚШ долларында 0,26%, басқа валютада 5,07% болды; ағымдағы банк шоттары бойынша теңгемен 0,7%, АҚШ долларында 0,26%, басқа валютада 0,46% (2020 жылғы 31 желтоқсанға: банктердегі мерзімді салымдар бойынша теңгемен 7,7%, АҚШ долларында 0,39%, басқа валютада 0,07% болды; ағымдағы банк шоттары бойынша теңгемен 0,1%, АҚШ долларында 0,07%, басқа валютада 0,35%).

17. Капитал

17.1 Акциялар шығару

2020 және 2021 жылдар ішінде Қор ақы төлеу мынадай түрде жүзеге асырылған жай акциялардың эмиссиясын жүргізді:

Оплата акций	Количество разрешённых к выпуску и выпущенных акций	Номинальная стоимость одной акции, в тенге	Уставный капитал, в миллионах тенге
2019 жылғы 31 желтоқсанға	3.481.957.769		5.229.112
Ақша қаражатымен жарналар	764	34.075.462	26.000
Мүлік жарналары	1.875	21.848.312; 465.216	3.545
2020 жылғы 31 желтоқсанға	3.481.960.408		5.258.657
Ақша қаражатымен жарналар	1.000	9.923.089	9.923
2021 жылғы 31 желтоқсанға	3.481.961.408		5.268.580

2021 жылғы 31 желтоқсанға Қордың 3.481.961.408 акциясы толығымен төленді (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 3.481.960.408 акция).

Ақша қаражатымен жарналар

2021 жылғы тамызда Акционер 9.923 миллион теңге мөлшеріндегі ақша қаражатымен Қордың жарғылық капиталына жарна жасады. Бұл қаражат «Ұлттық индустриялық мұнай-химия технопаркі» АЭА аумағында инфрақұрылым объектілерін салу» жобасын қаржыландыруға арналған.

17. КАПИТАЛ (жалғасы)

17.2 Дивидендтер

Негізгі компанияның Акционеріне келетін дивидендтер

2021 жылғы 30 қарашада Қор Үкіметтің 2021 жылғы 21 желтоқсандағы қаулысына сәйкес 2020 жылдың қаржы нәтижелерінің негізінде 88.337 миллион теңге мөлшерінде Акционерге дивидендтерді жария етті және төлеуді жүзеге асырды.

2020 жылғы 26 тамызда Қор Үкіметтің 2020 жылғы 21 тамыздағы қаулысына сәйкес 2019 жылдың қаржы нәтижелерінің негізінде 120.000 миллион теңге мөлшерінде Акционерге дивидендтерді жария етті және төлеуді жүзеге асырды.

Бақыламайтын қатысу үлесінің ұстаушыларына келетін дивидендтер

2021 жылы Топ «ҚазМұнайГаз» Ұлттық Компаниясы» АҚ («ҚМГ ҰК»), «Қазақтелеком» АҚ («ҚТК»), «Қазатомөнеркәсіп» Ұлттық Атом Компаниясы» АҚ («ҚАӨ ҰАК») және «Электр желілерін басқару жөніндегі Қазақстан компаниясы» АҚ («KEGOC») тобында бақыламайтын қатысу үлестерін ұстаушыларға 92.511 миллион теңге сомасына дивидендтерді жария етті. 92.076 миллион теңге мөлшеріндегі дивидендтер бақыламайтын қатысу үлестерін ұстаушыларға 2021 жылдың ішінде төленді.

17.3 Акционермен жасалатын басқа да операциялар

2021 жылғы қыркүйекте Топ, «Жолаушылар тасымалы» АҚ мен «Тұлпар» вагон шығару зауыты» ЖШС еншілес ұйымдары арқылы жолаушылар вагондарының паркін жаңарту үшін Акционердің жалпы бақылауындағы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен 13.125 миллион теңге жалпы сомаға үш жақты сатып алу-сату және қаржы лизингі шарттарын жасады. Пайыздар 1,5% сыйақы мөлшерлемесі бойынша жылдық төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2041 жылы толық өтелгенге дейін жылдық төлемдермен өтелуі тиіс. Негізгі борышты төлеу бойынша жеңілдік кезеңі 6 жылды құрайды.

Қарыз нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлемен берілді және алынған қарыздың әділ құны 10,78% нарықтық пайыздық мөлшерлемеге сүйене отырып есептелді. Топ капитал арқылы 1.571 миллион теңге мөлшеріндегі кейінге қалдырылған салық әсерімен 7.857 миллион теңге мөлшерінде қарыздың әділ құнына дейін түзетуді Акционермен болған басқа да операциялардың құрамында мойындады (18-ескертпе).

17.4 Акционерге өзге де бөлу

Әлеуметтік жобаларды қаржыландыру

2021 жылдың ішінде, Акционердің өкіміне сәйкес, Қор 13.410 миллион теңге сомаға COVID-19-ға қарсы вакцинаның сатып алынуын қаржыландыру үшін қаражат бөліп берді және мұндай қаржыландыруды капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге басқа да бөлу ретінде таныды. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бөлінген қаражат толығымен төленді.

Сондай-ақ, 2021 жылдың ішінде Акционердің өкіміне сәйкес Қор 25.983 миллион теңге жалпы сомаға түрлі әлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша міндеттемені капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге басқа да бөлу ретінде мойындады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ 29.878 миллион теңге сомаға міндеттемелерді өтеді.

Әлеуметтік объектілердің құрылысын қаржыландыру

2021 жылдың ішінде, Акционердің өкіміне сәйкес, Қор 18.000 миллион теңге және тиісінше 8.500 миллион теңге сомасында Нұр-Сұлтан қаласында Қазақстанның гимнастика федерациясының орталығын салуды және Нұр-Сұлтан қаласында отбасылық демалыс паркін салуды қаржыландыру бойынша міндеттемелерді таныды.

2020 жылы Акционердің өкімдеріне сәйкес Қор 50.004 миллион теңге сомаға медициналық мақсаттағы әлеуметтік объектілердің құрылысын қаржыландыру бойынша міндеттемелерді капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте Акционерге басқа да бөлу ретінде таныды. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ бұл міндеттеме бойынша 23.750 миллион теңге мөлшерінде төлем жасады.

17. КАПИТАЛ (жалғасы)

17.5 Активтерді Акционерге беру

«Жаңартылатын қуат көздерін қолдау бойынша есеп айырысу-қаржы орталығы» ЖШС-тегі қатысу үлесінің 100%-ын беру

2021 жылғы желтоқсанда Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 30 қарашадағы Қаулысының негізінде Топ 37.122 миллион теңге таза активтер сомасында «Жаңартылатын қуат көздерін қолдау бойынша есеп айырысу-қаржы орталығы» ЖШС-тегі қатысу үлесінің 100%-ын «Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ-не берді (5-ескертпе). Бұл операция капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте активтердің Акционерге берілуі ретінде көрсетілді.

«КОРЭМ» АҚ акцияларын беру

2021 жылғы сәуірде Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 17 наурыздағы Қаулысының негізінде Топ 312 миллион теңге таза активтер сомасында «КОРЭМ» АҚ акцияларын «ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитеті» ММ-не берді (5-ескертпе). Бұл операция капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте активтердің Акционерге берілуі ретінде көрсетілді.

17.6 Үкіметтің қарыздары бойынша дисконт

2021 жылдың ішінде Топ Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі сатып алған 558 миллион теңге сомасына номиналды құны бойынша облигациялардың ішінара ұзақ мерзімді өтелуін жүзеге асырды. Осыған орай Топ Үкіметтен 278 миллион теңге мөлшерінде алынған қарыздар бойынша дисконттың амортизациясын капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте мойындады (19-ескертпе).

17.7 Бақылаудан айырылуға әкеп соқтырмайтын еншілес ұйымдарға қатысу үлестерін өзгерту - қатысу үлестерін сату

«Орталық» ӨК» ЖШС-тегі қатысу үлесінің 49%-ын өткізу

Топ және China General Nuclear Power Group, CGNPC, Үлбі металлургия зауытының аумағында орналасқан «Ульба-ТВС» ЖШС жылу бөлетін жинақтарды шығаратын зауыттың құрылысы туралы уағдаласты. Бұл ретте CGNPC «Ульба-ТВС» ЖШС-тің өнімін сатып алуға кепілдігін берді, оның орнына Топ «Орталық» ӨК» ЖШС-тегі қатысу үлесінің 49%-ын CGNPC-ге немесе оның үлестес компаниясына сатуға келісті.

2021 жылғы сәуірде сатып алу-сату шартына қол қойылды, мұнда «Орталық» ӨК» ЖШС-тегі үлестің 49%-ның бағасын тәуелсіз бағалаушы әділ құнды бағалаудың негізінде 435 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (баламасы 186.437 миллион теңге) айқындады.

2021 жылғы 22 шілдеде «Орталық» ӨК» ЖШС-тегі үлестің сатылуы барлық мемлекеттік рұқсаттар алынғаннан кейін және сатып алу-сату шартының барлық алдын ала талаптары орындалғаннан кейін аяқталды. Кәсіпорынның қайта тіркелуі аяқталды және CGNM UK Limited (CGNPC еншілес компаниясы) «Орталық» ӨК» ЖШС-тегі қатысу үлесінің 49%-ның иесі болып табылады. Топ 51% мөлшерінде қатысу үлесін сақтап отыр. Топ басшылығы Топ «Орталық» ӨК» ЖШС-ке бақылауды сақтайды деп айқындады, өйткені Топтың кәсіпорынның өндірістік қызметін басқаруға және одан түсетін пайда мөлшеріне ықпал етуге елеулі құқығы бар (4-ескертпе):

Миллион теңгемен	
2021 жылғы 22 сәуірдегі бағам бойынша өткізу бағасы	186.437
Бағам айырмасынан болған залалды шегере отырып	(579)
Алынған сыйақы	185.858
Қатысу үлесінің шығу күніне еншілес ұйымның таза активтері	55.258
Бақыламайтын қатысу үлесі, 49%	20.389
2021 жылғы 22 сәуірдегі бағам бойынша өткізу бағасы	186.437
Бақыламайтын үлесті шегере отырып	(20.389)
Корпоративтік табыс салығын шегере отырып	(33.466)
Бас компанияның Акционеріне жататын капиталдағы ұлғаю	132.582

17. КАПИТАЛ (жалғасы)

17.7 Бақылаудан айырылуға әкеп соқтырмайтын еншілес ұйымдарға қатысу үлестерін өзгерту - қатысу үлестерін сату (жалғасы)

«Орталық» ӨК» ЖШС-тегі қатысу үлесінің 49%-ын өткізу (жалғасы)

Топ пен CGNM және оның үлестес кәсіпорындары (CGNM Тобы) арасындағы бірлескен қызмет коммерциялық келісіммен реттеледі, ол пут және колл опциондарын қамтиды.

Колл опционы Топқа CGNM Тобынан келесі оқиғалардың бірі орын алғаннан кейін өз атына «Орталық» ӨК» ЖШС-мен «Ульба-ТВС» ЖШС-тегі қатысу үлесін сатуын талап ету құқығын береді: (1) Топтың және «Орталық» ӨК» ЖШС мен «Ульба-ТВС» ЖШС-нің қатысушылары ретінде CGNM Тобының шешіміне қатысты шешімі табылмай жатқан жағдай, (2) CGNM Тобы «Ульба-ТВС» ЖШС-тегі қатысу үлесіне иелік етуді тоқтатады, (3) CGNM Тобы таратылу туралы хабарламаны береді, (4) CGNM Тобы «Ульба-ТВС» ЖШС-тің коммерциялық талаптарын айтарлықтай бұзды және оларды түзетпеді, (5) «Ульба-ТВС» ЖШС жоспарланған іс-қимылдардың кез келгенін CGNM Тобының міндеттемелерді орындамауы салдарынан көрсетілген күнге аяқтамады, алғашқы тапсырыс орналастырылғаннан кейін 24 айдың ішінде жанар май таблеткаларын тиеуді қоса алғанда. CGNM Тобының опцион іске асырылғанға дейін орын алған жағдайды түзету үшін 60 күні бар. Колл опционы опционның іске асырылуы туралы хабарламаның алыну күніне акциялардың әділ құны бойынша өткізіледі.

Пут опционы CGNM Тобына Топтан келесі оқиғалардың бірі орын алғаннан кейін «Орталық» ӨК» ЖШС мен «Ульба-ТВС» ЖШС-тегі қатысу үлесін сатып алуын талап ету құқығын береді: (1) Топтың және «Орталық» ӨК» ЖШС мен «Ульба-ТВС» ЖШС-нің қатысушылары ретінде CGNM Тобының шешіміне қатысты шешімі табылмай жатқан жағдай, (2) CGNM Тобы «Орталық» ӨК» ЖШС-тегі қатысу үлесіне иелік етуді тоқтатады, (3) Топ таратылу туралы хабарламаны береді, (4) Топ «Ульба-ТВС» ЖШС-тің коммерциялық талаптарын айтарлықтай бұзды және оларды түзетпеді, (5) «Ульба-ТВС» ЖШС жоспарланған іс-қимылдардың кез келгенін Компанияның міндеттемелерді орындамауы салдарынан көрсетілген күнге аяқтамады, алғашқы тапсырыс орналастырылғаннан кейін 24 айдың ішінде жанар май таблеткаларын тиеуді қоса алғанда. Топтың опцион іске асырылғанға дейін орын алған жағдайды түзету үшін 60 күні бар. Пут опционы опционның іске асырылуы туралы хабарламаның алыну күніне акциялардың әділ құны бойынша өткізіледі. Жоғарыда аталған пут және колл опциондарына қатысты туынды құралдарды бағалауға қатысты Топ мұндай құн елеусіз деген тұжырымға келді, өйткені орындау бағасы акциялардың әділ құны бойынша айқындалады.

Топ жоғарыда аталған пут және колл опциондарының қаржылық есептілікке ықпалын қарастырды, атап айтқанда, Топ қаржылық міндеттемелерді 32 ХҚЕС-тің талаптарына сәйкес өтеу сомасының таза келтірілген құнына тең болатын сомада танудың пут опционының болуын талап ететіндігі туралы мәселені қарастырды. Операцияның жасалу күніне және 2021 жылғы 30 қыркүйекке Топ «Орталық» ӨК» ЖШС-тегі қатысу үлесінің 49%-ын сатып алу-сату шартының талаптарына сәйкес 185.210 миллион теңге мөлшерінде міндеттемені таныды, ол CGNM-ге Топтан осы тұлғаның «Орталық» ӨК» ЖШС-тегі қатысу үлесін сатып алу күніне әділ құны бойынша сатып алуды талап ету құқығы береді, егер «Орталық» ӨК» ЖШС «Жалпақ» кен орнында жер қойнауын пайдалануға арналған жаңа келісімшартты 2021 жылғы 31 желтоқсанға дейін алмаса, Топ жер қойнауын пайдалануға арналған бұл келісімшарттың алынуы Топтың бақылауынан тыс болғанын бағалады. Жер қойнауын пайдалану келісімшарты 2021 жылғы 14 желтоқсанда алынды, ал содан кейін міндеттеме меншікті капиталды ұлғайту арқылы есептен шығарылды. Бастапқы тану күні мен өтеу күні арасында әділ құн айтарлықтай өзгерген жоқ.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ «Орталық» ӨК» ЖШС-тің акцияларын 32 ХҚЕС-тің (IAS) талаптарына сәйкес сатып алу бойынша қаржылық міндеттемені мойындамады, өйткені басшылық жоғарыда аталған акцияларды сатып алуды қажет ететін талаптар Топтың бақылауында деп есептейді, яғни Топтың төлемді жасауға шарасыз міндеттемелі жоқ.

«Кселл» АҚ-дағы қатысу үлесінің 24%-ын өткізу

2021 жылғы 30 қыркүйекте КМҚ еншілес ұйыммен білдірілген Топ Қазақстан қор биржасында (KASE) ашық сауда-саттық әдісімен «Кселл» АҚ акцияларының 24%-ын сатты. Акцияларды өткізу нәтижесінде Топ, 55.280 миллион теңге мөлшерінде соманы таныды, бақыламайтын қатысу үлесі 14.885 миллион теңгеге өсті, ал 40.395 миллион теңге мөлшеріндегі айырма бөлінбеген пайданың ұлғаюы ретінде танылды.

17. КАПИТАЛ (жалғасы)

17.8 Бақыламайтын қатысу үлесі

31 желтоқсандағы жағдай бойынша төменде елеулі бақыламайтын қатысу үлестері бар еншілес ұйымдар туралы ақпарат берілген:

	Бақыламайтын қатысу үлесі			
	2021 жыл		2020 жыл	
	Үлес	Баланстық құн	Үлес	Баланстық құн
«ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ	9,58%	700.873	9,58%	762.616
«Қазатомөнеркәсіп» ҰАК» АҚ	25,00%	644.719	25,00%	535.302
«Қазақтелеком» АҚ	47,97%	344.297	47,97%	267.297
«КЕГОК» АҚ	10,00% - 1	27.251	10,00% - 1	27.567
«Әйр Астана» АҚ	49,00%	13.536	49,00%	3.796
Басқалары		186.783		76.273
		1.917.459		1.672.851

Бақыламайтын қатысу үлесіне ие барлық елеулі еншілес ұйымдар Қазақстанда тіркелген.

17. КАПИТАЛ (жалғасы)

17.8 Бақыламайтын қатысу үлесі (жалғасы)

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және осы күнде аяқталған жыл ішіндегі елеулі бақыламайтын қатысу үлестері бар еншілес ұйымдар туралы қорытылған қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	«ҚазМұнай-Газ» ҰК АҚ	«Қазатомөнер-кәсіп» ҰАК» АҚ	«Қазақ-телеком» АҚ	«КЕГОК» АҚ	«Әйр Астана» АҚ
Қаржылық жағдай туралы жалпылама есеп					
Ұзақ мерзімді активтер	10.545.725	1.179.748	927.854	439.045	330.035
Ағымдағы активтер	3.106.536	771.756	306.731	73.397	145.892
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	4.121.296	255.581	403.493	194.250	290.765
Ағымдағы міндеттемелер	1.372.284	158.822	186.915	45.684	157.538
Капитал жиыны	8.158.681	1.537.101	644.177	272.508	27.624
Мыналарға келетін:	7.457.808	892.382	299.880	245.257	14.088
Бас компанияның акционеріне					
Бақыламайтын қатысу үлесіне	700.873	644.719	344.297	27.251	13.536
Жиынтық кіріс туралы жалпылама есеп					
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	6.546.903	691.011	581.495	186.443	321.139
Бір жылғы пайда	1.197.340	220.026	97.444	75.494	15.486
Басқа да жиынтық кіріс/(зиян)	130.652	268	(6.304)	-	4.390
Табыс салығы шегерілген бір жылғы өзге жиынтық кіріс/(зиян)	1.327.992	220.294	91.140	75.494	19.876
Мыналарға келетін:	1.344.408	141.043	84.456	75.494	19.876
Бас компанияның акционеріне					
Бақыламайтын қатысу үлесіне	(16.416)	79.251	6.684	-	-
Бақыламайтын қатысу үлесінің пайдасына жарияланған дивидендтер	(10.980)	(63.668)	(13.711)	(4.152)	-
Ақша ағымдары туралы жалпылама ақпарат					
Операциялық қызмет	618.090	118.729	237.180	83.869	96.954
Инвестициялық қызмет	(528.287)	(71.241)	(90.106)	(62.321)	(5.294)
Қаржылық қызмет	(282.533)	(1.843)	(26.591)	(31.346)	(80.399)
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза (азаяуы)/ұлғаюы	(192.730)	45.645	120.483	(9.798)	11.261

17. КАПИТАЛ (жалғасы)

17.8 Бақыламайтын қатысу үлесі (жалғасы)

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және осы күнде аяқталған жыл ішіндегі елеулі бақыламайтын қатысу үлестері бар еншілес ұйымдар туралы қорытылған қаржылық ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	«Қазмұнай-Газ» ҰК АҚ	«Қазақ-телеком» АҚ	«Қазатомөнер-кәсіп» ҰАК» АҚ	«КЕГОК» АҚ	«Эйр Астана» АҚ
Қаржылық жағдай туралы жалпылама есеп					
Ұзақ мерзімді активтер	12.176.863	929.390	1.146.991	411.590	316.346
Ағымдағы активтер	2.476.425	186.036	542.289	116.820	125.253
Ұзақ мерзімді міндеттемелер	4.683.232	427.409	237.915	183.055	283.029
Ағымдағы міндеттемелер	1.333.375	169.477	111.572	69.689	150.823
Капитал жиыны	8.636.681	518.540	1.339.793	275.666	7.747
Мыналарға келетін					
Бас компанияның акционеріне	7.874.065	251.243	804.491	248.099	3.951
Бақыламайтын қатысу үлесіне	762.616	267.297	535.302	27.567	3.796
Жыынтық кіріс туралы жалпылама есеп					
Өткізілген өнімнен және көрсетілген қызметтерден түскен түсім	4.556.037	520.917	587.457	350.660	157.224
Бір жылғы пайда/(зиян)	171.896	65.308	221.368	68.531	(38.673)
Басқа да жиынтық кіріс	403.662	602	42	-	6.944
Табыс салығы шегерілген бір жылғы өзге жиынтық кіріс/(зиян)	575.558	65.910	221.410	68.531	(31.729)
Мыналарға келетін:					
Бас компанияның акционеріне	677.743	64.140	183.580	68.531	(31.729)
Бақыламайтын қатысу үлесіне	(102.185)	1.770	37.830	-	-
Бақыламайтын қатысу үлесінің пайдасына жарияланған дивидендтер	(12.682)	(6.315)	(43.423)	(3.275)	-
Ақша ағындары туралы жалпылама ақпарат					
Операциялық қызмет	311.761	170.971	161.593	96.702	(11.236)
Инвестициялық қызмет	(70.841)	(119.485)	48.759	(65.795)	2.363
Қаржылық қызмет	(245.226)	(32.109)	(201.415)	(30.690)	20.992
Ақша қаражаты мен оның баламаларының таза (азаяуы)/ұлғаюы	(4.306)	19.377	8.937	217	12.119

17. КАПИТАЛ (жалғасы)

17.9 Есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв

Есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв еншілес ұйымдардың қаржылық есептілігін қайта есептеуден пайда болатын бағам айырмаларын есепке алу үшін пайдаланылады, оның функционалдық валютасы теңге болып табылмайды және оның қаржылық есептілігі қаржылық есептіліктің бұл шоғырландырылған нысандарына енгізілген. 2021 жылы есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резерв 245.256 миллион теңгені (2020 жылы: 860.588 миллион теңге) құрады.

Топтың АҚШ долларымен берілген кейбір қарыздары шетелдік операцияларды жүзеге асыратын еншілес ұйымдарға таза инвестицияларды хеджирлеу құралы ретінде анықталды. 2021 жылғы 31 желтоқсанға 83.256 миллион теңге сомасында осы қарыздарды қайта есептеуден бағам айырмасы бойынша іске асырылмаған шығыстар өзге жиынтық кірісте есептілік валютасын қайта есептеу бойынша резервке ауыстырылды (2020 жыл: 344.510 миллион теңге сомаға шығыс).

17.10 Хеджирлеу бойынша резерв

«Қазақстан темір жолы» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚТЖ ҰК»)

2015 жылғы 7 тамызда Топ швейцариялық франктерде білдірілген қызметтерді көрсетуден болған теңгемен түсімге баламаның өзгеру тәуекелін азайту мақсатында ақша ағындарын хеджирлеуді жүзеге асырды. Швейцарияның қор биржасында 2014 жылғы 20 маусымда шығарылған 2022 жылғы 22 маусымда өтелуге жататын негізгі борыш мөлшеріндегі еурооблигациялар хеджирлеу құралы болып табылады, ол жеке сәйкестендіріледі және сенімді бағалауға беріледі. Осы хеджирлеу барысындағы хеджирлеу объектісі швейцариялық франктерде транзиттік тасымалдаудан түскен жоғары ықтималды түсім болып табылады, атап айтқанда, 2022 жылдың 1 қаңтарынан бастап 20 маусым аралығындағы кезеңде алынған бірінші сатылымдар.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін, 823 миллион теңге мөлшеріндегі тиімді бөлік хеджирлеу құралы бойынша таза пайда күйінде басқа да жиынтық кірісте хеджирлеу резервіне жатқызылды (2020 жыл: таза залал күйінде 15.220 миллион теңге).

«Эйр Астана» АҚ

2015 жылы «Эйр Астана» АҚ АҚШ долларымен берілген сатудан түсімдерді өзгерту тәуекелін азайту үшін АҚШ долларымен берілген қаржылық жалдау бойынша ақша ағындарын хеджирлеуді бастады. Функционалдық валюта АҚШ долларына өтуіне орай бұл хеджирлеу 2017 жылғы 31 желтоқсанның бастап экономикалық тиімді болуын қойды.

«Эйр Астана» АҚ-ның функционалдық валютасының өзгеруі нәтижесінде хеджирлеу ара қатынастары 2018 жылдың 1 қаңтарынан бастап айырбастау бағамдарының өзгеруінен болатын одан кейінгі пайда немесе зиян пайда немесе зиян туралы есептен хеджирлеу резервіне ауыстырылмайтындай және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша капиталда танылған хеджирлеу резерві болжамды ақша ағындары алынғанға дейін капиталдың құрамында қала беретіндей етіп тоқтатылады.

2021 жылдың ішінде хеджирлеу резервінен бағамдық айырмадан болған залалға есепті күнгі бойынша хеджирлеу операциялары есепке алынған күннен басталатын кезеңде ауыстырылған пайда 1.002 миллион теңге мөлшерінде салық есептен шығарылғанға дейін 5.010 миллион теңгені құрады (2020 жыл: 964 миллион теңге мөлшеріндегі салық шегерілгенге дейін 4.819 миллион теңге). Қатысудың бақыламайтын үлесіне келетін хеджирлеуден болған пайда 2.455 миллион теңге болды (2020 жыл: 2.361 миллион теңге).

«ҚазмұнайГаз» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚМГ ҰК»)

Топ нарықта шикі мұнайды сатып алып, оны қайта өңдейді, ал содан кейін дайын өнімді (мысалы, бензин, дизель отыны, авиакерасин және т.б.) сатады. Белгілі бір кезең ішінде шикі, сол сияқты дайын өнім бойынша мұнай нарығымен байланысты болған құбылмалылық Топтың мұнайды қайта өңдеу маржасына ауыстырылады (шикі мұнайды сатып алу бағасы мен дайын өнімді сату бағасы арасындағы айырма). Бұл құбылмалылықты азайту үшін, Топ кезеңге қарай своп көмегімен маржаны хеджирленетін корзинаға хеджирлейді.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін, 10.055 миллион теңге мөлшеріндегі тиімді бөлік ақша ағындарын хеджирлеу құралы бойынша таза пайда күйінде басқа да жиынтық кірісте хеджирлеу резервіне жатқызылды (2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін: ақша ағындарын хеджирлеу құралы бойынша таза залал күйінде 24 миллион теңге).

17. КАПИТАЛ (жалғасы)

17.11 Өзге де күрделі резервтер

Өзге де күрделі резервтер, негізінен, олар жұмыс істейтін еншілес ұйымдардың борыштық құралдарымен жұмыскерлерге төленетін көрсетілген қызметтері үшін сыйақылар сомасын қамтиды. Төлемдер бойынша шығыстар үлестік құралдар негізінде қызмет нәтижелеріне қол жеткізу талаптары және/немесе белгілі бір мерзімде қызмет атқарған талаптары орындалатын және жұмыскерлер сыйақыға толық құқық алған күні аяқталатын кезең ішінде өзге де күрделі резервтерде тиісті ұлғаюымен қатар мойындалады.

17.12 Акцияның баланстық құны

«Қазақстан қор биржасы» АҚ (бұдан әрі – «ҚҚБ») Биржалық кеңесінің 2010 жылғы 4 қазандағы шешіміне сәйкес қаржылық есептілігі ҚҚБ бекіткен қағидаларға сәйкес есептелген есепті күні бір акцияның (жай және артықшылықты) баланстық құны туралы деректерді қамтуы тиіс.

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Активтердің жиыны	30.309.758	27.482.846
Минусы: материалдық емес активтер	(2.004.032)	(2.022.024)
Минусы: міндеттемелер жиыны	(13.136.666)	(12.331.231)
Жай акциялар үшін таза активтер	15.169.060	13.129.591
31 желтоқсандағы жай акциялардың саны	3.481.961.408	3.481.960.408
Жай акцияның баланстық құны, теңге	4.356	3.771
Акцияға пайда		
Акцияға базалық және көбейту пайдасына жай акциялардың орташа өлшенген саны	3.481.960.762	3.481.958.351
Кезеңге таза пайданың негізгі және көбейтілген үлесі	548,07	167,30

18. Қарыздар

31 желтоқсандағы жағдай бойынша қарыздар, оның ішінде төленетін сыйақы мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	Орташа алынған тиімді пайыздық мөлшерлеме	2020 жыл	Орташа алынған тиімді пайыздық мөлшерлеме
Сыйақының тіркелген мөлшерлемесі бар қарыздар	6.599.170		6.026.196	
Алынған қарыздар	1.804.252	13,41%	1.529.212	13,41%
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	4.794.918	8,56%	4.496.984	8,45%
Сыйақының өзгермелі мөлшерлемесі бар қарыздар	1.263.522		1.433.004	
Алынған қарыздар	1.159.936	10,79%	1.330.210	8,22%
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	103.586	9,79%	102.794	8,42%
	7.862.692		7.459.200	
12 ай ішінде өтеуге жататын сома шегерілген	(954.209)		(850.210)	
12 айдан кейін өтеуге жататын сомалар	6.908.483		6.608.990	
	7.862.692		7.459.200	

18. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
АҚШ долларында көрсетілген қарыздар	5.037.496	4.908.083
Теңгемен көрсетілген қарыздар	1.896.980	1.893.815
Басқа валюталарда берілген қарыздар	928.216	657.302
	7.862.692	7.459.200

31 желтоқсандағы жағдай бойынша шығарылған борыштық бағалы қағаздарға мыналар кіреді:

Миллион теңгемен	Шығару сомасы	Өтеу күні	Сыйақы мөлшерлемесі	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан
Облигациялар					
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	1,5 миллиард USD	2048 год	6,375%	639.046	631.832
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	1,25 миллиард USD	2030 год	5,375%	540.156	530.776
ЛҚБ 2017 жылғы облигациялары	1,25 миллиард USD	2047 год	5,75%	522.827	516.505
ЛҚБ 2017 жылғы облигациялары	1 миллиард USD	2027 год	4,75%	428.552	419.390
ЛҚБ 2014 жылғы облигациялары	1.100 миллион USD	2042 год	6,95%	396.207	386.652
ЛҚБ 2020 жылғы облигациялары	750 миллион USD	2033 год	3,50%	325.735	317.474
ҚҚБ 2019 жылғы облигациялары	0,3 миллиард KZT	2034 год	11,50%	308.433	308.433
ИҚБ 2017 жылғы облигациялары	750 миллион USD	2027 год	4,375%	307.808	299.934
ЛҚБ 2018 жылғы облигациялары	500 миллион USD	2025 год	4,75%	216.760	212.117
ЛҚБ 2021 жылғы облигациялары	500 миллион USD	2026 год	2%	213.291	-
ҚҚБ 2020 жылғы облигациялары	129 миллиард KZT	2023 год	10,90%	100.041	100.041
ШБ 2014 жылғы облигациялары	185 миллион CHF	2022 год	3,64%	89.208	90.036
МБ 2017 жылғы облигациялары	15 миллиард RUR	2022 год	8,75%	86.832	84.563
ИҚБ 2019 жылғы облигациялары	80 миллиард KZT	2026 год	11,86%	80.226	80.208
ШБ 2018 жылғы облигациялары	170 миллион CHF	2023 год	3,25%	79.713	80.016
МФЦА 2018 жылғы облигациялары	100 миллиард KZT	2024 год	11,84%	77.875	77.875
ҚҚБ 2018 жылғы облигациялары	75 миллиард KZT	2024 год	9,25%	76.831	76.831
ҚҚБ 2016 жылғы облигациялары	50 миллиард KZT	2026 год	Ставка инфляцией + 2,52%	53.376	52.763
Басқасы	-	-	-	355.587	334.332
Жиыны				4.898.504	4.599.778

Шығарылған борыштық бағалы қағаздар

2021 жылғы қазанда Топ жылдық 2% купон мөлшерлемесімен және 2026 жылы өтеу мерзімімен Лондонның қор биржасында (бұдан әрі – «ЛҚБ») 500 миллион АҚШ доллары (ақы төлеу күніне бағам бойынша баламасы 211.271 миллион теңге) сомасына еурооблигацияларды орналастырды.

Алынған қарыздар

2021 жылы Топ ВТБ Банктен (ПАО) Ресей Федерациясының Орталық Банкінің негізгі сыйақы мөлшерлемесімен + жылдық 2,25%-бен 38.169 миллион ресей рублі (баламасы 229.015 миллион теңге) жалпы сомаға және алты жыл мерзімге 2022 жылы Eximbank-тен қарызды толық ұзақ мерзімді өтеу үшін ұзақ мерзімді қарыз алды.

2021 жылдың ішінде Топ ҚХР Мемлекеттік Даму Банкімен ашық несие желісінің шеңберінде 528.681 миллион АҚШ доллары (баламасы 224.731 миллион теңге) мөлшерінде қарыз қаражатын алды. Номиналды пайыздық мөлшерлеме 2037 жылға дейін өтеу мерзімімен жылдық 5,8% құрады. Негізгі борыш 2022 жылдан бастап төленеді. Пайыздар жарты жылдық төлемдермен төленеді.

2021 жылғы желтоқсанда Топ «Банк ВТБ» ПАО-мен несие шартының шеңберінде «Московский кредитный банк» ПАО-ның қарызын өтеу мақсатында 19.400 миллион ресей рублі мөлшерінде (баламасы 112.714 миллион теңге) қарыз қаражатын игерді. Қарыз бойынша пайыздар «РФ Орталық банкінің + 2,75% шешуші мөлшерлемесі» пайыздық мөлшерлеме бойынша тоқсан сайынғы төлемдермен өтеледі. Негізгі борыш 2024 жылғы желтоқсанда біржолғы төлеммен өтелуі тиіс.

18. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)

Алынған қарыздар (жалғасы)

2021 жылы Топ, сыйақыны қоса алғанда, Халық Банкінен 105 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 44.734 миллион теңге) алынған қарызды ішінара өтеді және 2022 жылы Eximbank-тен алынған қарызды ұзақ мерзімді өтеу үшін және айналым капиталын қаржыландыру үшін 5% сыйақы мөлшерлемесімен 100 миллион АҚШ доллары жалпы сомаға (баламасы 42.813 миллион теңге) жаңартылатын несие желісінің шеңберінде қысқа мерзімді қарыз алды.

2021 жылы Топ Халық банкінен Japan Bank for International Cooperation (JBIC) мен «Қазақстанның Даму банкі» АҚ-нан (ҚДБ) алынған қарыздарды қайта қаржыландыру үшін 11% сыйақы мөлшерлемесімен және төрт жыл мерзімге 109.855 миллион теңге жалпы сомаға ұзақ мерзімді қарыз алды. Халық банкінен алынған қарыз, сыйақыны қоса алғанда, 22.827 миллион теңге сомаға ішінара өтелді.

2021 жылы Топ, сыйақыны қоса, Eximbank-тен 79 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 33.039 миллион теңге) алған қарызды ішінара өтеді. 2021 жылғы маусымда және қарашада, Топ Eximbank-тен алынған қарызды өтеу мақсатында 681 миллион АҚШ доллары сомасында (баламасы 292.258 миллион теңге) ақша қаражатын резервтеді және 2021 жылғы шілдеде 77 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 32.799 миллион теңге) және 2022 жылғы қаңтарда, сыйақыны қоса алғанда, 604 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 259.459 миллион теңге) қарызды ішінара өтеді (12-ескертпе).

2021 жылы Топ, сыйақыны қоса, JBIC-тен 155 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 67.392 миллион теңге) алған қарызды толық мерзімінен бұрын өтеді.

2021 жылы Топ, сыйақыны қоса, ҚДБ-ден 142 миллион АҚШ доллары сомасына (баламасы 59.507 миллион теңге) және 29.409 миллион теңге сомасына алған қарызды толық және ішінара өтеді.

2021 жылғы сәуірде Qor Bank of Tokyo Mitsubishi UFJ, «Mizuho Bank», Ltd, «Sumitomo Mitsui Banking Corporation», «Қазақстанның Халық Банкі» АҚ, «Алматы қаласындағы Қытайдың Сауда-өнеркәсіптік банкі» АҚ мен «Citibank, N.A., Jersey Branch» - халықаралық және қазақстандық банктердің синдикатымен және Tokyo-Mitshubishi UFJ, LTD Банкімен 150 миллион АҚШ доллары мөлшерінде (төлем жасау күнгі бағам бойынша баламасы 64.360 миллион теңге) қарыз бойынша негізгі борышты өтеді. Қарыз 1,4% + 3 айлық Libor жылдық мөлшерлемесімен 2021 жылғы 30 сәуірге дейінгі жеңілдікті кезеңмен 2022 жылғы 30 қазанға дейінгі мерзімге алынды. 2021 жылғы қазанда Топ 450 миллион доллар мөлшерінде (төлем жасау күнгі бағам бойынша баламасы 192.407 миллион теңге мөлшерінде) негізгі борышты мерзімінен бұрын толық өтеді.

2021 жылы Топ, сыйақыны қоса, 97 миллион АҚШ доллары сомасындағы (баламасы 41.447 миллион теңге) синдикатталған қарызды ішінара өтеді.

2021 жылдың ішінде Топ «Қазақстанның Халық Банкі» АҚ-нан 74.188 миллион теңге жалпы сомаға, оның ішінде 51.088 миллион теңге сомаға күрделі жобалар үшін және 23.100 миллион теңгеге айналым қаражатын толықтыруға транштар алды. Көрсетілген кезеңде Топ «Қазақстанның Халық Банкі» АҚ-нан алынған қарыздарды 28.090 миллион теңге сомасына өтеді.

Нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлемесі бар қарыздар

2021 жылдың ішінде Топ жолаушылар вагондарының паркін жаңарту үшін Акционердің жалпы бақылауындағы «Өнеркәсіпті дамыту қоры» АҚ-мен үш жақты сатып алу-сату және қаржы лизингі шарттарын жасады. Осы сияқты шарттар бойынша қаржылық міндеттемелерді Топ қарыздар ретінде ескереді (4-ескертпе). Топ капитал арқылы 1.571 миллион теңге мөлшеріндегі кейінге қалдырылған салық әсерін шегере отырып 7.857 миллион теңге мөлшерінде қарыздың әділ құнына дейін түзетуді Акционермен болған басқа да операциялар ретінде бөлінбеген пайда құрамында мойындады (17, 33-ескертпе).

Ковенанттар

Қарыз шарттарының талаптары бойынша Топтың тиісті еншілес ұйымдары белгілі бір ковенанттарды сақтауға міндетті. Топ әрбір есепті күнге Топтың барлық қарыз шарттары бойынша ковенанттардың сақталуын тексереді.

18. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)

Ковенанттар (жалғасы)

«Банк ВТБ» ПАО-дан алынған қарыз

«Банк ВТБ» ПАО-мен жасалған несие келісімінің шеңберінде EBITDA-ға Таза борыш, Пайыздарды өтеу коэффициенті мен 2021 жылғы 31 желтоқсаннан бастап және одан әрі тоқсан сайынғы негізде ҚТЖ Тобының шоғырландырылған деректерінің негізінде есептелетін Өтеу коэффициенті сияқты белгілі бір қаржы коэффициенттерін сақтау көзделген (оған (а) Борышкерлердің жалпы EBITDA-ның EBITDA-ға ара қатынасы; (б) Борышкерлердің жалпы түсімінің «Қазақстан Темір Жолы» ұлттық компаниясы» АҚ («ҚТЖ ҰК») Тобының түсіміне ара қатынасы; (в) Борышкерлер активтерінің жалпы баланстық құнының ҚТЖ Тобы активтерінің баланстық құнына ара қатынасы жатады). 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл талаптар орындалды.

Сонымен бірге, 2021 жылғы 30 желтоқсанда Топ «Банк ВТБ» ПАО-дан кросс-дефолтқа және егер Топтың кез келген қатысушысы активтерінің құны оның міндеттемелерінен аз болса (шартты әрі перспективті міндеттемелерді ескере отырып), дәріменсіздікке қатысты Несие келісімінің талаптарын орындамау құқық бұзушылық деп есептеу құқығынан бас тарту туралы келісім-хатты (вейвер) алды.

ЕАДБ-ден алынған қарыздар

2011 жылғы 31 қазанда Топ, «SSAP» ЖШС еншілес ұйымы арқылы, «Еуразиялық Даму Банкі» АҚ-да (бұдан әрі – «ЕАДБ») 2024 жылы өтеу мерзімімен және ұқсас қарыздар бойынша сыйақының нарықтық мөлшерлемесіне сәйкес болған 10,5% сыйақы мөлшерлемесімен 8.820 миллион теңге сомаға несие желісін ашты.

Қарыз күкірт қышқылын өндіру зауытының қайта құрылуын қаржыландыру үшін алынды және 2016 жылғы 1 наурыздан бастап белгіленген графикке сәйкес өтелуге жатады. Пайыздар 2014 жылдың 1 наурызынан бастап өтелуі тиіс.

Бұл несие шартының шеңберінде «SSAP» ЖШС кем дегенде 1,2 мөлшерінде және Борыш/ВДВПА ара қатынасы 3,5 артық емес мөлшерде борышқа қызмет көрсету коэффициентінің мәні бойынша орындалуын қамтамасыз етуге міндеттенеді.

2020 жылдың нәтижелері бойынша Топ бұл коэффициенттердің есебін жасады, мұнда Борыш/ВДВПА 4,58 құрады. Борышқа қызмет көрсету коэффициенті борыш бойынша төлем сомасына бөлінген қолма-қол ақшаның бос ағынының ара қатынасынан есептеледі. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша борышқа қызмет көрсету коэффициенті 0,72 болды, бұл шарт шеңберінде міндеттемелердің бұзылуын білдірді.

Топтың банктен 2020 жылғы 31 желтоқсанға дейін босату-хатын алмауына байланысты 2.086 миллион теңге сомаға қарыздардың ұзақ мерзімді бөлігі қысқа мерзімді міндеттемелерге қайта жіктелді.

2021 жылғы 29 қазанда ЕАДБ-ден қаржы көрсеткіштерін орындамау туралы шешімді қабылдау жөнінде хат алынды. Тиісінше, 2021 жылғы 31 желтоқсанға 12 айдан кейін төленуге жататын 1.505 миллион теңге мөлшеріндегі сома ұзақ мерзімді міндеттемелерге қайта жіктелді.

2016 жылғы 30 желтоқсанда Топ, «Алайғыр» БК» ЖШС еншілес ұйымы арқылы ЕАДБ-ден тау-кен байыту фабрикасын салу үшін әр алты ай сайын пайыздарды өтей отырып және несие шарты мерзімінің соңында қарыздың негізгі сомасын өтей отырып 56 миллион АҚШ доллары сомасына 7 жыл мерзімге несие желісін алды.

Қол қойылған келісімге сәйкес, «Алайғыр» БК» ЖШС белгілі бір қаржылық және қаржылық емес ковенанттарды сақтау бойынша қарыздың талаптарына сәйкес келуі тиіс. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша «Алайғыр» БК» ЖШС бұл ковенанттарды сақтамады. Топ 2020 жылы ковенанттардың орындалмауы туралы хабардар етті және 2021 әрі 2020 жылдардың 31 желтоқсанына бұл ковенанттарды сақтаудан босату-хатын алды және Топқа несиені мерзімінен бұрын қайтару туралы талапты жолдамау хатын алды. ЕАДБ несие желісі бойынша жаңа транштардың берілуін жаңғыртты.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ басқа қарыздар бойынша барлық қаржылық және қаржылық емес ковенанттарды сақтады.

18. ҚАРЫЗДАР (жалғасы)

Қордың және Топтың еншілес ұйымдары қарыздарының баланстық құны төменде берілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
ҚМГ ҰК және оның еншілес ұйымдары	3.700.776	4.017.810
ҚТЖ ҰК және оның еншілес ұйымдары	1.448.443	1.444.085
БХК және оның еншілес ұйымдары	764.879	516.888
Қор	578.552	553.217
«ҚазТрансГаз» АҚ және оның еншілес ұйымдары	484.709	-
Қазақтелеком және оның еншілес ұйымдары	237.916	284.527
Самұрық-Энерго және оның еншілес ұйымдары	223.755	196.075
КЕГОК және оның еншілес ұйымдары	171.199	161.034
ЕМАЭС-2	99.678	100.611
ҚАӨ ҰАК және оның еншілес ұйымдары	89.017	97.827
Эйр Астана	26.895	69.035
Қордың өзге де еншілес ұйымдары	36.873	18.091
Барлық берілген қарыздар	7.862.692	7.459.200

Қарыздардағы өзгерістер былайша көрсетілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл*	2020 жыл*
1 қаңтарға арналған сальдо	7.459.200	6.841.393
Ақша қаражатымен алынды	1.462.347	1.849.611
Есептелген сыйақы	448.533	439.898
Дисконт	(8.486)	(32.060)
Капиталға айналдырылған сыйақы (6-ескертпе)	48.624	26.763
Төленген сыйақы	(505.303)	(471.638)
Негізгі борышты төлеу	(1.170.506)	(1.720.862)
Қарыздардың есебінен негізгі құралдарды сатып алу	27.705	5.729
Дисконт амортизациясы	18.320	22.551
Қарыздарды есептен шығару	-	(653)
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеумен байланысты қаржылық шығындар (30-ескертпе)	-	45.278
Облигациялардың мерзімінен бұрын өтелуі үшін сыйлықақы мен комиссия	-	(45.278)
Резервтелген ақша қаражатының есебінен негізгі борыш пен сыйақыларды төлеу	(32.799)	-
Валютаны қайта есептеу	120.106	493.124
Басқасы	(5.049)	5.344
31 желтоқсанға сальдо	7.862.692	7.459.200

* Қордың Корпоративтік Орталығының кейбір қарыздары бойынша ақша түсімдері мен төлемдері операциялық қызметтен болған ақша ағындарына қосылған, өйткені бұл қарыздар активтерді басқару шеңберінде Қордың негізгі қызметінің бір бөлігі болып табылады. Бұл қарыздар қаржылық қызметпен негізделген міндеттемелердің құрамына қосылмаған.

19. Қазақстан Республикасы үкіметінің қарыздары

31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары мынаны қамтыды:

Миллион теңгемен	Өтеу күні	Сыйақы мөлшер-лемесі	2021 жыл	2020 жыл
Ұлттық қордың активтері есебінен Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі сатып алған облигациялар	2035–2063 годы	0,01-3%	558.982	541.754
Қазақстан Республикасының Үкіметінен қарыздар	2022–2046 годы	0,15-0,4%	20.387	51.468
12 ай ішінде өтеуге жататын сома шегерілген			579.369	593.222
12 айдан кейін өтеуге жататын сомалар			569.105	562.449

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі сатып алған облигациялар

ҚР Үкіметінің 2018 жылғы 4 маусымдағы № 323 қаулысымен бекітілген Ұлттық басқарушы холдингтердің, ұлттық холдингтердің, ұлттық компаниялардың және олардың еншілес, тәуелді және олармен үлестес болып табылатын өзге де заңды тұлғалардың активтерін бәсекелес ортаға беруден ҚР Ұлттық қорына түсетін түсімдердің қағидаларына сәйкес мемлекеттік активтерді сатудан түскен қаражат Қордың Ұлттық қор алдындағы міндеттемелерін өтеуге жұмсалуды мүмкін.

Осыған орай, 2021 жылы Қор қабылдаған корпоративтік шешімдерге сәйкес Қордың Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі сатып алған облигацияларының он бірінші шығарылымының шеңберінде 558 миллион теңге сомаға номиналды құны бойынша облигацияларды ішінара мерзімінен бұрын өтеді. Осыған орай Топ Қазақстан Республикасының Үкіметінен 278 миллион теңге мөлшерінде алынған қарыздар бойынша дисконттың амортизациясын капиталдағы өзгерістер туралы шоғырландырылған есепте мойындады (17-ескертпе).

20. Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем

2018 жылдың ішінде КМГ Кашаган Б.В. 2016 жылы жасалған шикі мұнайды жеткізуге арналған шартқа екінші қосымша келісімге қол қойды. Қосымша келісімнің талаптарына сай мұнайды жеткізу мерзімі 2025 жылдың желтоқсанына дейін ұзартылды, тиісінше Қашаған кен орнынан алынатын мұнайдың ең аз көлемі ұлғайтылып, 2018-2025 жылдар аралығындағы кезеңде 16,6 миллион тоннаны құрады.

Шартта ағымдағы нарықтық баға белгілеудің негізінде бағаның айқындалуы көзделген, ал алдын ала төлем шикі мұнайды нақты жеткізу арқылы өтеледі.

Шарт талаптарына сай мұнайдың жеткізілуі 2017 жылғы қаңдардан басталды. КМГ Кашаган Б.В. бұл шартты КМГ Кашаган Б.В. сату талаптарына сәйкес қаржылық емес баптарды жеткізу мақсатында жасалған келісімшарт ретінде қарастырады.

2021 жылдың ішінде КМГ Кашаган Б.В. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қалған 8.600 мың тоннадан жеткізу кестесіне сай 2.653 тонна жалпы көлеммен 1.424 миллион АҚШ доллары (баламасы 606.526 миллион теңге) жалпы сомаға шикі мұнайды жеткізді. Мұнайдың қалған көлемі мұнайды жеткізу шарты бойынша жеткізіледі.

2021 жылғы есептелген сыйақының жалпы сомасы 3.885 миллион теңге болды (2020 жыл: 13.735 миллион теңге) (30-ескертпе). Сыйақының өтелуі заттай - шикі мұнаймен жасалады.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша КМГ Кашаган Б.В. шикі мұнайды жеткізу шарты бойынша алдын ала төлем бойынша берешек сомасын толығымен өтеді (2020 жылғы 31 желтоқсан: 283.562 миллион теңге).

Шарт талаптарына сай КМГ Кашаган Б.В. жеткізілетін шикі мұнайдың көлемі ауыртпалықсыз болатындығын қамтамасыз етуі тиіс.

Мұнайды жеткізу шарттары бойынша алдын ала төлем 15 ХҚЕС-ке (IFRS) сай сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемен мойындалады.

21. Жалдау бойынша міндеттемелер

Топ негізгі құралдардың бірқатар объектілері, оның ішінде басым әуе кемелері бойынша жалдау шарттарын жасады.

2012 жылдан бастап 2014 жылға дейін Топтың еншілес ұйымы «Эйр Астана» АҚ (бұдан әрі – «Эйр Астана») жалдау мерзімінің соңында меншік құқығының өтуімен белгіленген пайыздық мөлшерлемесі бар жалдау талаптарында 10 (он) әуе кемесін сатып алды. Әрбір әуе кемесі бойынша жалдау мерзімі 12 (он екі) жылды құрайды. «Эйр Астана» АҚ-да жалдау мерзімінің соңында номинал баға бойынша әрбір әуе кемесін сатып алу мүмкіндігі бар. Ұшақтарды жалдау шарттарының көпшілігі жалдау мерзімінің соңында сатып алу мүмкіндігінсіз сегіз жылға жасалады.

5 (бес) жаңа Airbus қатысты лизинг берушіге қаржы институттары берген қарыздар Еуропалық Экспорттық-Кредит агенттіктерінің кепілдігімен қамтамасыз етілді; 3 (үш) Boeing – -767 US Export Import Bank кепілдігінде.

Эйр Астана жалдау бойынша міндеттемесін қамтамасыз ету ретінде 279.848 миллион теңге баланс құнымен жалданған активтерге кепіл берді (2020 жылғы 31 желтоқсан: 266.484 миллион теңге).

Топтың жалдау бойынша міндеттемелеріне белгілі бір ковенанттар жатады. Бұл ковенанттар Топ берешегінің жалпы сомасын лимиттеуді қоса алғанда, бірақ оған шектелмей белгілі бір операцияларға қатысты тыйымдар салады. Бұл талаптар 2021 және 2020 жылдар бойы сақталды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша пайыз сомасының есебі 4,01%-дан 15,62%-ға дейінгі (2020 жылғы 31 желтоқсан: 4,01%-дан 14,5%-ға дейін) тиімді пайыз мөлшерлемелеріне негізделді.

31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құнымен бірге жалдау бойынша болашақ ең төменгі жалдау төлемдері былайша берілген:

Миллион теңгемен	Ең төменгі жалдау төлемдері		Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	
	2021 жыл	2020 жыл	2021 жыл	2020 жыл
Бір жыл ішінде	153.253	139.234	129.676	118.878
2 жылдан 5 жылды қоса алғанда	352.881	343.809	275.509	288.224
Бес жылдан жоғары	178.637	138.253	104.476	108.217
	684.771	621.296	509.661	515.319
Минусы: қаржы төлемдерін білдіретін сомалар	(175.110)	(105.977)	-	-
Ең төменгі жалдау төлемдерінің ағымдағы құны	509.661	515.319	509.661	515.319
12 ай ішінде өтеуге жататын сома шегерілген			(129.676)	(118.878)
12 айдан кейін өтеуге жататын сомалар			379.985	396.441

Жалдау бойынша «Эйр Астана» АҚ-ның міндеттемесі АҚШ долларымен берілген.

Жалдау бойынша міндеттемелердегі өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
1 қаңтарға арналған сальдо	515.319	426.856
Төленген сыйақы	(33.999)	(27.320)
Негізгі борышты төлеу	(121.314)	(95.262)
Есептелген сыйақы	37.903	33.835
Бизнесі біріктіру	-	1.037
Валютаны қайта есептеу	7.853	35.711
Жаңа жалдау шарттары	119.229	152.415
Жалдау шартын бұзу	(12.588)	(14.895)
Басқасы	(2.742)	2.942
31 желтоқсанға сальдо	509.661	515.319

22. Резервтер

31 желтоқсандағы жағдай бойынша резервтер мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	Шығару бойынша міндеттемелер активтер	Қоршаған ортаға келтірген зияны үшін міндеттемелер бойынша резерв	Салықтар бойынша резерв	Әлеуметтік объектілерді салу бойынша резервтер	Басқалары	Жиыны
2020 жылғы 1 қаңтардағы резерв	260.648	64.341	18.184	4.904	122.153	470.230
Есептілік валютасын қайта есептеу	8.705	3.704	(1)	-	12.747	25.155
Сатуға арналған активтермен тікелей байланысты міндеттемелерге аударымдар	(24)	-	-	-	-	(24)
Есеп бағалауларын қайта қарау	19.746	(1.877)	-	-	1.975	19.844
Дисконт сомасына ұлғайту	17.138	2.526	-	-	154	19.818
Бір жылғы резерв	1.815	5.454	722	-	19.035	27.026
Резервті пайдалану	(739)	(5.426)	(7.019)	-	(72.421)	(85.605)
Пайдаланылмаған сомаларды түзету	(1.189)	(43)	(1.451)	(1.032)	(4.828)	(8.543)
2020 жылғы 31 желтоқсандағы резерв	306.100	68.679	10.435	3.872	78.815	467.901
Есептілік валютасын қайта есептеу	3.082	1.087	118	-	2.134	6.421
Есеп бағалауларын қайта қарау	20.317	(4.494)	-	-	(554)	15.269
Дисконт сомасына ұлғайту	17.728	4.021	-	-	180	21.929
Бір жылғы резерв	1.041	5.678	5.138	-	35.143	47.000
Резервті пайдалану	(519)	(6.776)	(1.834)	(869)	(15.682)	(25.680)
Пайдаланылмаған сомаларды түзету	(1.329)	(1)	(748)	-	(1.908)	(3.986)
Басқа да өзгерістер	-	-	4.618	-	9.270	13.888
2021 жылғы 31 желтоқсандағы резерв	346.420	68.194	17.727	3.003	107.398	542.742

Резервтердің ағымдағы және ұзақ мерзімді бөлігі былайша берілген:

Миллион теңгемен	Шығару бойынша міндеттемелер активтер	Қоршаған ортаға келтірген зияны үшін міндеттемелер бойынша резерв	Салықтар бойынша резерв	Әлеуметтік объектілерді салу бойынша резервтер	Басқалары	Жиыны
Ағымдағы бөлік	2.030	8.190	10.435	3.872	56.453	80.980
Ұзақ мерзімді бөлік	304.070	60.489	-	-	22.362	386.921
2020 жылғы 31 желтоқсандағы резерв	306.100	68.679	10.435	3.872	78.815	467.901
Ағымдағы бөлік	4.844	7.683	17.727	3.003	67.091	100.348
Ұзақ мерзімді бөлік	341.576	60.511	-	-	40.307	442.394
2021 жылғы 31 желтоқсандағы резерв	346.420	68.194	17.727	3.003	107.398	542.742

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша басқа да резервтерге 54.910 миллион теңге сомаға (2020 жылғы 31 желтоқсан: 34.965 миллион теңге) әуе кемелеріне техникалық қызмет көрсету резерві, 31.562 миллион теңге сомаға (2020 жылғы 31 желтоқсан: 30.766 миллион теңге) газды тасымалдау резерві кірді.

23. Басқа да ұзақ мерзімді міндеттемелер

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Басқа да қаржылық міндеттемелер		
Кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер	36.527	47.200
Кредиторлық берешек	11.139	21.536
Жер қойнауын пайдалану құқығын алумен байланысты тарихи шығындар	10.891	11.922
Басқалары	16.016	17.355
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер		
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер	52.404	6.937
Алынған аванстар және болашақ кезеңдердің кірістері	27.872	27.055
Мемлекеттік субсидиялар бойынша міндеттемелер	14.596	29
Тауарлық қарыздар бойынша міндеттемелер (14-ескертпе)	13.461	-
Басқалары	4.937	6.051
	187.843	138.085

2020 жылы Топ 21,9 миллион АҚШ доллары жалпы сомаға тауарлық қарыз шарты бойынша дайын өнім алды. Бастапқыда қайтару бойынша міндеттемелер 8.597 миллион теңге сомаға танылды. Міндеттемелер кейіннен дайын өнімге бағалардың өзгеруіне сәйкес қайта бағаланып отырды. Ағымдағы кезеңде төлем мерзімін 2023 жылғы мамырға-маусымға дейін ұзартатын қосымша келісімдерге қол қойылды, соның нәтижесінде міндеттемелер 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ұзақ мерзімді міндеттемелерге қайта жіктелді.

24. Сауда әрі басқа да кредиторлық берешек және басқа да ағымдағы міндеттемелер

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда және басқа да кредиторлық берешекке мыналар кірді:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Сауда кредиторлық берешек	937.027	731.348
Негізгі құралдарды жеткізу үшін кредиторлық берешек	164.985	82.722
Басқа да кредиторлық берешек	16.043	14.188
	1.118.055	828.258

31 желтоқсандағы жағдай бойынша сауда кредиторлық берешек келесі валюталарда көрсетілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Теңгемен көрсетілген сауда кредиторлық берешек	441.996	413.111
АҚШ долларымен көрсетілген сауда кредиторлық берешек	394.706	239.608
Басқа валюталарда көрсетілген сауда кредиторлық берешек	100.325	78.629
	937.027	731.348

24. САУДА ӘРІ БАСҚА ДА КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК ЖӘНЕ ӨЗГЕ АҒЫМДАҒЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

31 желтоқсандағы жағдай бойынша өзге де ағымдағы міндеттемелер мыналарды қамтыды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Басқа да қаржылық міндеттемелер		
Әлеуметтік жобаларды қаржыландыру бойынша Акционер алдындағы міндеттемелер	52.755	54.027
Клиенттердің қаражаты	39.980	40.364
Жұмыскерлерге төлемдер бойынша міндеттемелер	32.139	35.181
РЕПО мәмілелері бойынша міндеттемелер	11.464	2.851
Кепілдік шарттары бойынша міндеттемелер	3.929	6.174
Жер қойнауын пайдалану құқығын алумен байланысты тарихи шығындар	2.680	2.856
Төленуге жататын дивидендтер	814	477
Басқалары	25.800	24.738
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер		
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша міндеттемелер	297.865	228.774
Төленуге жататын басқа да салықтар	188.831	179.929
Демалыстар мен жұмыскерлердің басқа да сыйақылары бойынша резерв	105.774	87.479
Зейнетақы және әлеуметтік аударымдар бойынша міндеттемелер	21.834	16.750
Уран своп келісімшарттары бойынша өтелуге жататын берешек	15.355	11.588
Алынған аванстар және болашақ кезеңдердің кірістері	14.523	11.971
Бірлескен операциялар бойынша міндеттемелер	4.569	-
Мемлекеттік субсидиялар бойынша міндеттемелер	4.246	197
Тауарлық қарыздар бойынша міндеттемелер	99	10.522
Басқалары	22.828	38.153
	845.485	752.031

Бірлескен операциялар бойынша міндеттемелер Топтың бірлескен операциялардың талаптары бойынша міндеттемелерін білдіреді, олар қатысушылардан кезең ішінде уранның тең көлемін сатып алуын талап етеді. 2021 жылы Топ тиісті көлемді толығымен сатып алмады.

2021 жылдың ішінде Топ ҚҚБ-да контрагенттермен «тікелей РЕПО» келісімін жасады. Бұл келісімдер ҚР Қаржы министрлігінің қазынашылық міндеттемелеріне және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 11.464 миллион теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 2.851 миллион теңге) баланстық құнымен ҚР Ұлттық Банкінің ноттарына жатады.

25. Түсім

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі түсім мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Шикі мұнай сату	3.709.616	1.971.894
Мұнай өнімдерін сату	2.651.786	1.844.148
Теміржолмен жүк тасымалдары	1.191.187	1.075.719
Қайта өңделген газ өнімін сату	762.571	810.280
Тазартылған алтынды өткізу	718.828	637.758
Уран өнімін сату	666.944	563.266
Телекоммуникациялық қызметтер	579.528	519.687
Электрлік кешен	344.980	262.969
Авиатасымалдаулар	331.840	162.962
Мұнай мен газ тасымалдау	323.103	289.858
Электр энергиясын тасымалдау	314.056	286.804
Алыс-беріс мұнайын қайта өңдеу	202.527	192.482
Жолаушылар темір жол тасымалы	58.636	39.397
Пайыздық кіріс	54.731	40.137
Почта қызметтері	43.198	41.765
Минусы: Шикі мұнай сапасының банкі	(5.950)	(2.283)
Минусы: жанама салықтар және коммерциялық жеңілдіктер	(625.199)	(538.286)
Басқа да кіріс	387.276	357.452
	11.709.658	8.556.009

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Географиялық нарық		
Қазақстан	4.747.372	4.041.217
Басқа да елдер	6.962.286	4.514.792
	11.709.658	8.556.009

26. Өткізілген өнімнің және көрсетілген қызметтердің өзіндік құны

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде сатылған өнім мен көрсетілген қызметтердің өзіндік құны мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Материалдар мен қорлар	5.010.551	3.225.362
Әлеуметтік салық пен аударымдарды қоса алғанда, жалақы бойынша шығыстар	1.008.765	910.830
Тозу, тауысылу және амортизация	1.000.869	940.167
Отын және энергия	447.310	362.935
Жендеу және қызмет көрсету	287.066	254.890
Алынған өндірістік қызметтер	264.925	241.946
Пайдалы қазбаларды өндіруге салынатын салық,	145.116	86.858
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдардан басқа, салықтар	117.540	103.853
Көлік қызметтері	117.206	58.662
Пайыздық шығыстар	58.337	62.544
Байланыс қызметтері	49.183	49.140
Жалдау	40.954	46.152
Күзет қызметтері	25.293	21.351
Басқасы	220.942	254.031
	8.794.057	6.618.721

27. Жалпы және әкімшілік шығыстар

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі жалпы және әкімшілік шығыстар мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Әлеуметтік салық пен аударымдарды қоса алғанда, жалақы бойынша шығыстар	215.732	204.885
Тозу және амортизация	44.133	36.172
Аудиторлық және кеңес беру қызметтері	32.874	34.755
Әлеуметтік салық пен әлеуметтік аударымдардан басқа, салықтар	29.710	31.399
Бөгде ұйымдардың өзге қызметтері	18.826	5.254
Демеушілік көмек және қайырымдылық	9.216	10.596
Жендеу және қызмет көрсету	8.558	7.882
Сауда дебиторлық берешек пен басқа да активтер бойынша күтілетін несиелік зиян резервтері	6.985	6.983
Жалдау	4.682	4.600
Іссапар шығыстары	4.213	2.576
Коммуналдық шығыстар және ғимараттарды күтіп ұстау	3.765	3.677
Байланыс қызметтері	2.847	2.384
Кәсіптік оқыту және біліктілікті арттыру шығыстары	2.358	1.526
Айыппұлдар мен өсімпұлдар	2.351	1.229
Көлік қызметтері	2.322	2.339
Банктердің қызметтері	2.178	1.733
Басқалары	58.742	67.885
	449.492	425.875

28. Тасымалдау және өткізу шығыстары

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі тасымалдау және сату бойынша шығыстар мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Тасымалдау	398.890	472.576
Рента салығы	129.056	41.120
Кеден алымы	109.151	72.959
Тозу және амортизация	18.445	17.356
Агенттерге комиссиялық сыйақылар және жарнама	18.179	15.325
Әлеуметтік салық пен аударымдарды қоса алғанда, жалақы бойынша шығыстар	17.699	17.423
Рента шығыстары	6.286	7.293
Басқасы	30.625	26.497
	728.331	670.549

29. Құнсыздану залалы

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі зиян мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Негізгі құралдардың, барлау және бағалау бойынша активтердің, материалдық емес активтердің құнсыздануы (6, 7, 8-ескертпелер)	122.378	293.178
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялардың құнсыздануы (9-ескертпе)	5.921	36.790
Сатуға арналған деп жіктелген активтердің құнсыздануы	4.872	3.115
Берілген қарыздар бойынша күтілетін несиелік зиянның есептелуі (10-ескертпе)	1.046	2.053
Ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша күтілетін несиелік зиянды есептеу / (қалпына келтіру)	553	(337)
Өтелуге жататын ҚҚС-тың (қалпына келтірілуі)/құнсыздануы	(4.602)	7.553
Кредиттік мекемелердегі қаражат бойынша күтілетін несиелік зиянды қалпына келтіру	(2.046)	(3.970)
Басқа да қаржы активтері бойынша күтілетін несиелік зиянды (қалпына келтіру)	(1.414)	4.901
Басқасы	3.075	458
	129.783	343.741

31 желтоқсанда аяқталған жылдар үшін келесі ұзақ мерзімді активтер бойынша құнсыздану мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Құнсыздану залалы		
«Алматы Электр Станциялары» АҚ АҚГБ	20.737	-
ҚМГИ Қайта өңдеу АҚГБ	8.298	162.455
Сұңқар, Барыс және Бүркіт өздігінен жүретін баржалар (Баржалар)	4.453	10.297
ЭМГ АҚГБ	-	60.440
Басқалары	9.807	36.586
Активтерді есептен шығарудан болған залал		
«Жамбыл» жобасы	59.283	-
«ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру» АҚ («ҚМГ БӨ») браунфилдтер	19.800	19.692
KLPE	-	3.593
«Самтыр», «Жайық», «Сарайшық», «Забурение» жобалары	-	115
	122.378	293.178

«Алматы Электр Станциялары» АҚ АҚГБ

2021 жылы Топ АлЭС-тің құнсыздануына тест жүргізді. Топ АлЭС-тің негізгі құралдарының өтелетін сомасын Топ оларды пайдаланудан алуға үміттеніп отырған бағаланып дисконтталған келешек ақша ағындарының сомасы ретінде айқындалған пайдалану құндылығының негізінде бағалады. Тест нәтижелерінің негізінде Топ 20.737 миллион теңге сомасында негізгі құралдардың құнсыздануынан болған зиянды таныды.

2020 жылғы 31 желтоқсанға құнсыздану белгілері болмады.

ҚМГИ Қайта өңдеу АҚГБ

2020 жылы жүргізілген тест нәтижелері бойынша ҚМГИ 155.544 миллион және тиісінше 6.911 миллион теңге мөлшерінде негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануынан болған зиянды таныды.

2021 жылғы 2 шілдеде ҚМГИ еншілес ұйымы Petromidia мұнай өңдеу зауытында (бұдан әрі – «Petromidia») өрт шығуына және салдарынан, зиян шеккен объектілер қалпына келтірілгенге дейін өндірістің уақытша тоқтап қалуына әкеп соқтырған оқиға болды. ҚМГИ оқиғаның салдарын бағалап, 1.615 миллион теңге мөлшерінде Petromidia-ның негізгі құралдарының құнсыздануынан болған залалды таныды.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін, негізгі құралдарды инспекциялау нәтижелері бойынша, ҚМГИ 6.683 миллион теңге сомаға негізгі құралдардың құнсыздануынан болған залалды таныды.

29. ҚҰНСЫЗДАНУ ЗАЛАЛЫ (жалғасы)

Баржалар

«Қазақтеңізкөлікфлоты» ҰТСК» ЖШС баржаларының өтелетін құны пайдалану құндылығының әдісі негізінде айқындалды. Пайдалану құндылығы келешек ақша ағындарының келтірілген құны ретінде бағаланды, олар, қолданыстағы және ықтимал келісімшарттардың қолданылу мерзімінің соңына дейін баржалардан алынады, пайдаланылатын дисконттау мөлшерлемесі 10,7% (2020 жыл: 11,3%) болды. 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы тесттің нәтижесінде Топ 4.453 миллион теңге мөлшерінде (2020 жыл: «Сұңқар», «Барыс» және «Бүркіт» баржалары бойынша 10.297 миллион теңге) «Барыс» және «Бүркіт» баржаларының құнсыздануынан болған залалды мойындады.

ЭМГ АҚГБ

2020 жылы, «ҚазМұнайГаз» БӨ АҚ (бұдан әрі – «ҚМГ БӨ») еншілес ұйымы Эмбамұнайгаз (бұдан әрі – «ЭМГ») негізгі құралдардың өтелетін құнын және мұнайға болжамды бағалардың төмендеуі сияқты құнсыздану белгілерінің болуына орай барлау және бағалау активтерін бағалады. Бұл бағалаудың нәтижесінде активтердің баланстық құны олардың өтелетін құнынан 60.440 миллион теңгеден асты, және, тиісінше, негізгі құралдардың құнсыздануы 44.098 миллион теңге сомаға және барлау мен бағалау бойынша активтер 16.342 миллион теңге сомаға танылды.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін негізгі құралдардың, материалдық емес активтердің және барлау мен бағалау бойынша активтердің құнсыздану немесе қалпына келтіру белгілері анықталмады.

«Жамбыл» жобасы

2021 жылы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ «Жамбыл» жобасы бойынша 59.283 миллион теңге мөлшерінде барлау мен бағалау активтерін есептен шығарды, сол бойынша жер қойнауын пайдалану келісімшартты бұзылып, келісімшарттық аумақ Үкіметке қайтарылды.

ҚМГ БӨ-дегі браунфилдтер

2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Топ «Өзен-Қарамандыбас» барлауға арналған келісімшарттың бұзылуы нәтижесінде 12.829 миллион теңге мөлшерінде барлау және бағалау бойынша активтерді есептен шығарды, сол бойынша келісімшарттық аумақ Үкіметке қайтарылды. Сондай-ақ, Топ «Қаратон-Сарықамыс» учаскесінде келісімшарттық аумақты ішінара азайтты және, тиісінше, 6.863 миллион теңге сомаға барлау және бағалау бойынша шығыстарды есептен шығарды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топ «Тайсойған» учаскесінде келісімшарттық аумақты ішінара кішірейтті және, тиісінше, 19.800 миллион теңге сомаға барлау және бағалау бойынша шығыстарды есептен шығарды.

30. Қаржылық шығындар

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі қаржы шығындары мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Қарыздар және шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша пайыздар	446.272	440.027
Жалдау пайыздары бойынша міндеттемелер	37.903	33.853
Резервтер және өзге де берешектер бойынша дисконт сомасына ұлғайту	22.517	20.557
Пайда/зиян арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтерін қайта бағалаудан болған зиян	10.791	9.906
Мұнайды жеткізу шарты бойынша пайыздық шығыстар (20-ескертпе)	3.885	13.735
Нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша активтер бойынша дисконт	2.687	2.310
Қаржылық кепілдіктерді мойындау шығыстары	721	12.757
Облигацияларды мерзімінен бұрын өтеу бойынша қаржылық шығындар (18-ескертпе)	-	45.278
Басқасы	30.761	30.530
	555.537	608.953

31. Қаржылық кіріс

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі қаржылық кіріс мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Кредиттік мекемелердегі қаражат және ақша қаражаты мен оның баламалары бойынша сыйақы	76.876	66.117
Пайда/зиян арқылы әділ құны бойынша ескерілетін қаржы активтерін қайта бағалаудан болған кіріс	42.419	10.765
Қарыздар және қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс	28.477	36.541
Берілген кепілдіктер бойынша кіріс	14.839	10.277
Қаржылық міндеттемелер бойынша сыйақы мөлшерлемесін субсидиялаудан түскен кірістер	2.176	29.558
Нарықтық мөлшерлемелерден төмен мөлшерлемелер бойынша міндеттемелер бойынша дисконт	119	11.201
Басқасы	9.992	15.729
	174.898	180.188

32. Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес, нетто

31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішіндегі бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы/(шығынындағы) үлесі мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
«Азиялық газқұбыры» ЖШС	253.554	175.339
«Теңізшевройл» ЖШС	441.665	173.476
«Каспий құбыр консорциумы» АҚ	90.904	81.582
Мангистау Инвестментс Б.В.	80.154	16.749
«Қазмырыш» ЖШС	66.996	75.280
«Бейнеу-Шымкент газ құбыры» ЖШС	65.533	55.005
«КАТКО» БК» ЖШС	29.278	25.073
«КазРосГаз» ЖШС	20.952	957
«Оңтүстік тау-кен химия компаниясы» БК ЖШС	14.334	11.533
«Қазақстан-Қытай мұнай құбыры» ЖШС	13.464	10.380
«Қазақойл-Ақтөбе» ЖШС	13.379	2.448
Valsera Holdings B.V.	11.868	(6.137)
Forum Muider B.V.	11.383	11.504
«Теңіз Сервис» ЖШС	(3.089)	3.891
Ural Group Limited BVI	(11.060)	(10.265)
Басқалары	42.767	14.793
	1.142.082	641.608

33. Табыс салығы бойынша шығыстар

31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішіндегі табыс салығы бойынша шығыстар мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар		
Корпоративтік табыс салығы («КТС»)	328.309	190.640
Дивидендтер мен сыйақылар бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	47.752	16.043
Үстеме пайда салығы	1.237	(194)
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығыс/(үнемділік)		
Корпоративтік табыс салығы («КТС»)	148.782	17.090
Дивидендтер мен сыйақылар бойынша төлем көзінен ұсталатын салық	34.990	26.021
Үстеме пайда салығы	(34)	(2.985)
Табыс салығы бойынша шығыстар	561.036	246.615

33. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Бухгалтерлік пайдадан бастап табыс салығы бойынша шығыстарға табыс салығының нормативтік мөлшерлемесі бойынша табыс салығын есептегенге дейін есептелген табыс салығы бойынша шығыстарды салыстыру 31 желтоқсанда аяқталатын жылдар ішінде (2021 және 2020 жылдары 20%) былайша көрсетіліп отыр:

Миллион теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Жалғасып отырған қызметтен болған табыс салығын есепке алғанға дейінгі пайда	2.469.393	829.157
Бухгалтерлік пайда бойынша табыс салығы бойынша шығыстар	493.879	165.831
Есептен шығарылмайтын баптардың салық әсері	75.821	43.936
Кейінге қалдырылған салық бойынша мойындалмаған активтердегі өзгеріс	(12.034)	82.035
Корпоративтік табыс салығының әртүрлі мөлшерлемелерінің әсері	46.818	26.219
Үстеме пайда салығы	1.203	(3.179)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың салық салынбайтын пайдадағы үлесі	(86.923)	(102.536)
Басқа да айырмалар	42.272	34.309
Корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстардың жиынтығы	561.036	246.615

33. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

Активтер мен міндеттемелерді есептеу үшін салық негізімен шоғырландырылған қаржылық есептілікте көрсетілген сома арасындағы уақытша айырмаларға есептік күні қолданылған заңмен белгіленген салық мөлшерлемесін қолдану арқылы есептелген 31 желтоқсанға кейінге қалдырылған салық салық досы мыналарды қамтиды:

Миллион теңгемен	2021 жыл			2020 жыл			
	Корпоративтік табыс салығы	Үстеме пайда салығы	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны	Корпоративтік табыс салығы	Үстеме пайда салығы	Төлем көзінен ұсталатын салық
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер							
Негізгі құралдар	35.346	-	-	35.346	51.983	-	51.983
Ауыстырылған салықтық шығындар	827.839	-	-	827.839	883.930	-	883.930
Қызметкерлерге қатысты есептелген міндеттемелер	18.500	-	-	18.500	16.864	-	16.864
Қаржы активтері бойынша күтілетін несиелік зиян	34.593	-	-	34.593	36.876	-	36.876
Қоршаған ортаны ластағаны үшін міндеттемелер бойынша резерв	85.226	-	-	85.226	71.398	-	71.398
Басқа да есептеулер	159.865	-	-	159.865	148.834	-	148.834
Басқалары	52.470	-	-	52.470	34.648	-	34.648
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша танылмаған активтер	(640.459)	-	-	(640.459)	(652.493)	-	(652.493)
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелермен есепке алынған кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(504.232)	-	-	(504.232)	(512.773)	-	(512.773)
Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	69.148	-	-	69.148	79.267	-	79.267
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер							
Негізгі құралдар	1.287.711	358	-	1.288.069	1.127.858	392	1.128.250
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың бөлінбеген пайдасы	-	-	465.891	465.891	-	-	419.083
Басқасы	83.889	-	-	83.889	108.696	-	108.696
Минусы: кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелермен есепке алынған кейінге қалдырылған салық бойынша активтер	(504.232)	-	-	(504.232)	(512.773)	-	(512.773)
Кейінге қалдырылған салық бойынша міндеттемелер	867.368	358	465.891	1.333.617	723.781	392	1.143.256
Кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелер	(798.220)	(358)	(465.891)	(1.264.469)	(644.514)	(392)	(1.063.989)

33. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР (жалғасы)

31 желтоқсанда аяқталған жылдарға кейінге қалдырылған салық бойынша таза міндеттемелердегі өзгерістер былайша берілген:

Миллион теңгемен	2021 жыл			2020 жыл		
	Корпоративтік табыс салығы	Үстеме пайда салығы	Төлем көзінен ұсталатын салық	Жиыны	Корпоративтік табыс салығы	Үстеме пайда салығы
1 қаңтардағы сальдо	644.514	392	419.083	1.063.989	614.048	3.377
Есептік валютасын қайта есептеу	2.993	-	11.818	14.811	3.776	-
Басқа да жиынтық кірісте көрсетілді	340	-	-	340	7.074	-
Капиталда көрсетілді (17-ескертпе)	1.571	-	-	1.571	-	-
Еншілес компаниялардың сатып алуы	-	-	-	-	3.560	-
Акционерге сатуға немесе бөлуге арналған деп жіктелген активтерге аудару	20	-	-	20	(1.034)	-
Пайда мен зиянда көрсетілген	148.782	(34)	34.990	183.738	17.090	(2.985)
31 желтоқсандағы сальдо	798.220	358	465.891	1.264.469	644.514	392

Кейінге қалдырылған салық активі болашақта соған қатысты актив пайдаланылуы мүмкін салық салынатын пайданың болу ықтималдығы бар дәрежеде ғана танылады. Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер оларға байланысты салық жеңілдіктері іске асырылуы мүмкін ықтималдық одан әрі болмайтын сол дәрежеде азайтылады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған салық бойынша мойындалмаған активтер, негізінен, 640.459 миллион теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 652.493 миллион теңге) сомада ауыстырылған салық шығындарына жатқызылды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасында ауыстырылған салық шығындары салық салу мақсатында олар туындаған сәттен бастап 10 (он) жыл өткеннен кейін мерзімі өтеді.

34. Шоғырландыру

Мына еншілес ұйымдар осы шоғырландырылған қаржылық есептілікке енгізілді:

	Негізгі қызмет	Тіркелген елі	Иелік ету үлесі		
			2021 жыл	2020 жыл	
1	«ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы» АҚ («ҚМГ» ҰК) және еншілес ұйымдары	Мұнай мен газды барлау, өндіру, қайта өңдеу және тасымалдау	Қазақстан	90,42%	90,42%
2	«QazaqGaz» ұлттық компаниясы» АҚ (бұрынғы – «ҚазТрансГаз» ұлттық компаниясы» АҚ) және еншілес ұйымдары	Табиғи газ бен газ конденсатын барлау, өндіру, тасымалдау, өткізу және сақтау	Қазақстан	100,00%	90,42%
3	«КМГ Кашаган Б.В.» ЧКОО	Көмірсутектерді барлау және өндіру	Нидерланд-тар	95,00%	95,00%
4	«Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» АҚ («ҚТЖ ҰК») және еншілес ұйымдары	Жолаушылар және жүк тасымалы	Қазақстан	100,00%	100,00%
5	«Қазатомөнеркәсіп» Ұлттық атом компаниясы» АҚ («ҚАӨ ҰАК») және еншілес ұйымдары	Уранды, сирек металдарды шығару және өндіру	Қазақстан	75,00%	75,00%
6	«Самұрық-Энерго» АҚ («Самұрық-Энерго») және еншілес ұйымдары	Электр және жылу энергиясын өндіру	Қазақстан	100,00%	100,00%
7	«Электр желілерін басқару жөніндегі Қазақстан компаниясы» АҚ («KEGOC») және еншілес ұйымдары	Электр қуатын тарату	Қазақстан	90,00% + 1	90,00% + 1
8	«Қазпочта» АҚ және еншілес ұйымдары	Почта және қаржылық қызмет	Қазақстан	100,00%	100,00%
9	«Қазақтелеком» АҚ («ҚТК») және еншілес ұйымдары	Телекоммуникациялар қызметі	Қазақстан	52,03%	52,03%
10	«Эйр Астана» АҚ («Эйр Астана») және оның еншілес ұйымдары	Авиатасымалдаулар	Қазақстан	51,00%	51,00%
11	«Samruk-Kazyna Construction» АҚ және еншілес ұйымдары	Құрылысты және жылжымайтын мүлікті басқару	Қазақстан	100,00%	100,00%
12	«Тау-кен Самұрық» Ұлттық тау-кен компаниясы» АҚ және еншілес ұйымдары	Қатты пайдалы қазбаларды барлау, өндіру және қайта өңдеу	Қазақстан	100,00%	100,00%
13	«Samruk-Kazyna Ondeu» ЖШС (бұрынғы-«Біріккен химиялық компания» ЖШС) және еншілес ұйымдары	Химия саласындағы жобаларды әзірлеу және іске асыру	Қазақстан	100,00%	100,00%
14	«Самұрық-Қазына Инвест» ЖШС және еншілес ұйымдары	Инвестициялық қызмет	Қазақстан	100,00%	100,00%
15	«Самұрық-Қазына Келісімшарт» ЖШС	Сатып алу қызметін ұйымдастыру	Қазақстан	100,00%	100,00%
16	«ГРЭС-2 Екібастұз станциясы» АҚ	Электр энергиясын өндіру	Қазақстан	100,00%	100,00%
17	«СК Бизнес Сервис» ЖШС және еншілес ұйымдары	Трансформацияны іске асыру бойынша сервистік қызметтер, АТ саласында ақпараттық және сервистік қызметтер	Қазақстан	100,00%	100,00%
18	«Qazaq Air» АҚ	Авиатасымалдаулар	Қазақстан	100,00%	100,00%
19	«Қазақстан атом электр станциялары» АҚ	Электрэнергетикалық сектор компанияларына қызмет көрсету	Қазақстан	100,00%	100,00%
20	«КОРЭМ» АҚ	Электр қуаты нарығының операторы	Қазақстан	-	100,00%

35. Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу

«Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашып көрсету» 24 ХБЕС-ке сәйкес тараптар, егер бір тараптың басқа тарапты бақылауға және қаржылық немесе операциялық шешімдерді қабылдау кезінде басқа тарапқа айтарлықтай ықпал етуге мүмкіндігі болса, байланысты деп есептеледі. Әрбір байланысты тараппен ықтимал қарым-қатынастарды бағалау кезінде қарым-қатынастардың заңгерлік ресімделуіне емес, олардың мәніне көп көңіл бөлінеді.

Байланысты тараптар Топтың негізгі басқарушы персоналын, Топтың негізгі басқарушы персоналына біршама қатысу үлесі тікелей немесе жанама түрде тиесілі ұйымды, сондай-ақ Үкімет бақылайтын өзге де кәсіпорындарды қамтиды. Байланысты тараптармен мәмілелер байланысты және үшінші тараптар үшін ұсынылатын тарифтердің негізінде ұсынылған кейбір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарық ставкаларына міндетті түрде сәйкес келмейтін тараптардың арасында келісілген талаптарда жүзеге асырылды.

35. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)

Мына кесте байланысты тараптармен 31 желтоқсандағы жағдай бойынша жасалған мәмілелердің жалпы сомасын көрсетеді:

Миллион теңгемен	Қауымдасқан компаниялар	Топ қатысушы болып табылатын бірлескен кәсіпорындар	Мемлекет бақылайтын өзге де кәсіпорындар	
Байланысты тараптардың берешегі	2021 жыл 2020 жыл	6.189 3.008	28.732 29.132	35.262 22.639
Байланысты тараптардың берешегі	2021 жыл 2020 жыл	40.544 27.742	282.269 218.085	8.186 9.163
Тауарлар мен қызметтерді сату	2021 жыл 2020 жыл	215.647 137.678	281.751 324.665	835.404 736.717
Тауарлар мен қызметтерді сатып алу	2021 жыл 2020 жыл	206.969 268.838	1.816.227 1.163.124	37.443 23.381
Басқа да (зиян)/пайда	2021 жыл 2020 жыл	714 8.870	7.243 26.557	3.823 3.756
Ақша қаражаты мен оның баламалары және кредиттік мекемелердегі қаражат (активтер)	2021 жыл 2020 жыл	- -	78 242	154.768 262.012
Берілген қарыздар	2021 жыл 2020 жыл	14.169 17.279	300.929 313.509	14.100 5.559
Алынған қарыздар	2021 жыл 2020 жыл	22.438 14.004	4 4	964.744 1.065.166
Басқа да активтер	2021 жыл 2020 жыл	17.204 6.833	28.912 16.802	160.638 158.936
Басқа да міндеттемелер	2021 жыл 2020 жыл	41.258 65.329	59.415 46.634	54.610 39.063
Байланысты тараптарға есептелген сыйақы	2021 жыл 2020 жыл	2.547 6.733	32.796 31.424	12.753 26.820
Байланысты тараптар есептеген сыйақы	2021 жыл 2020 жыл	4.529 12.462	5.258 4.763	79.655 79.974

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 42.907 миллион теңге сомасында (2020 жылғы 31 желтоқсан: 48.121 миллион теңге) Топтың бірқатар қарыздарына Қазақстан Республикасының Үкіметі кепілдік берді.

Қоса берілген жиынтық кіріс туралы шоғырландырылған есепте жалпы және әкімшілік шығыстарға қосылған негізгі басқарушы персоналға төленген жалпы сыйақы сомасы 2021 жылы 31 желтоқсанда аяқталған жылы 6.406 миллион теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсан: 6.247 миллион теңге). Негізгі басқарушы персоналға төленген сыйақы негізінен келісімшарттарда белгіленген жалақы бойынша шығыстардан және операциялық нәтижелерге қол жеткізуге негізделген өзге де төлемдерден тұрады.

36. Қаржы құралдары, қаржы тәуекелдерін басқарудың мақсаты мен саясаты

Топтың негізгі қаржы құралдары қарыздарды, ҚР Үкіметінен қарыздарды, жалдау бойынша міндеттемелерді, клиенттердің қаражатын, туынды құралдарды, ақша қаражатын және оның баламаларын, берілген қарыздарды, кредиттік мекемелердегі қаражатты, басқа да қаржы активтерін, сондай-ақ дебиторлық және кредиторлық берешектерді қамтиды. Топтың қаржы құралдары бойынша туындайтын негізгі тәуекелдер – бұлар пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелі, валюталық тәуекел және несиелік тәуекел. Топ барлық қаржы құралдары бойынша туындайтын өтімділікке байланысты тәуекелдерді де қадағалайды.

36. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Пайыздық мөлшерлемелердің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелі нарықтағы сыйақы мөлшерлемесінің өзгеруі нәтижесінде қаржы құралы құнының ауытқу тәуекелін білдіреді. Топ оларда өзінің жеке және қарыз қаражаты, сондай-ақ оның инвестициялары көрсетілген валюталар бойынша сыйақы мөлшерлемелерінің өзгерістеріне бақылауды жүзеге асыру арқылы пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекелін шектейді.

Топтың пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістер тәуекеліне бейімділігі, негізінен, өзгермелі пайыздық мөлшерлемелермен Топтың ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді қарыздарына қатысты болады (18-ескерте).

Келесі кестеде Топтың табыс салығын (өзгермелі сыйақы мөлшерлемелерімен қарыздарының болуы салдарынан) есепке алғанға дейін пайдасының LIBOR өзгермелі пайыздық мөлшерлемелерінде болатын ықтимал өзгерістерге барлық қалған параметрлер тұрақты шама ретінде қабылданатын талаппен сезімталдығы көрсетілген.

Миллион теңгемен	Базистік пункттердегі ұлғаю/(азаяу)*	Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайдаға және зиянға әсері
2021 жыл		
АҚШ доллары	125/(25)	(12.148)/2.369
2020 жыл		
АҚШ доллары	100/(25)	(8.942)/2.235

* 1 базистік пункт = 0,01%.

Валюталық тәуекел

АҚШ долларында көрсетілген қарыздардың, жалдау бойынша міндеттемелердің және сауда кредиторлық берешектің, банктердегі салымдардың, ақша қаражаты мен оның баламаларының, кредиттік мекемелердегі қаражаттың және дебиторлық берешектің елеулі сомасының болуы нәтижесінде Топтың шоғырландырылған қаржылық жағдайына теңгеге АҚШ долларының айырбас бағамының өзгеруі біршама әсер етуі мүмкін.

Мына кестеде Топ пайдасының табыс салығын есептегенде дейін АҚШ доллары және евро айырбас бағамындағы ықтимал өзгерістерге, барлық қалған параметрлеріне тұрақты шама ретінде қабылданған жағдай талабымен сезімталдығы көрсетілген.

Миллион теңгемен	Айырбастау бағамдарындағы ұлғаю/(кему)	Табыс салығы есепке алынғанға дейінгі пайдаға және зиянға әсері
2021 жыл		
АҚШ доллары	13,00%/(10,00%)	(353.754)/270.863
Еуро	13,00%/(10,00%)	(9.977)/7.675
2020 жыл		
АҚШ доллары	14,00%/(11,00%)	(431.973)/339.984
Еуро	14,00%/(11,00%)	(10.545)/8.285

36. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Несиелік тәуекел

Контрагенттердің Топтың қаржы құралдарымен жасалған шарттардың талаптарын орындамауы нәтижесінде туындаған несиелік тәуекел, әдетте, контрагенттер міндеттемелерінің шамасы Топтың осы контрагенттердің алдындағы міндеттемелерінен асатын осындай жағдайлар болған кезде, сомамен шектеледі. Топ саясаты несиені төлеуге қабілетті контрагенттермен бірге қаржы құралдарымен операциялар жасауды көздейді. Несиелік тәуекелге бейімділіктің ең жоғарғы шамасы әрбір қаржы активінің баланс құнына тең.

Топ өз тәуекелінің ең жоғарғы шамасы есепті күні көрсетілген күтілетін несиелік зиян резервтерін шегергенде, берілген қарыздарының сомасында (10-ескерте), кредиттік мекемелердегі қаражат сомасында (11-ескерте), сауда-дебиторлық берешек пен өзге де ағымдағы активтерде (15-ескерте), басқа да қаржы активтерінде (12-ескерте) және ақша қаражаты мен оның баламаларында (16-ескерте) көрінеді деп санайды.

Несиелік тәуекелдің жинақталуы оларға қатысты экономикалық жағдайлардың немесе өзге де жағдайлардың өзгеруі олардың өз міндеттемелерін орындау қабілетіне бірдей әсер етеді деп күтуге негіз бар бір қарыз алушының немесе бірдей қызмет шарттарымен қарыз алушылар тобы берешегінің бірнеше сомасы болған кезде туындауы мүмкін.

Топта баламалы несиелік тарихы бар контрагенттермен мәмілелер жасасуға және белгіленген несие беру лимиттерінен асырмауға тұрақты бақылауды көздейтін саясат қолданылады. Топ өзінің контрагенттерінің көпшілігімен алдын ала төлем негізінде жұмыс істеу фактісінің арқасында несиелік тәуекел азаяды.

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі Топ өзінің қаржылық міндеттемелерін орындау үшін қаражат тартқан кезде қиындықтарға кездесуі мүмкіндігіне байланысты. Өтімділік тәуекелі оның әділ құнына жуық құны бойынша қаржы активін шұғыл өткізу мүмкіндігінің болмауы нәтижесінде пайда болуы мүмкін.

Өтімділікке қойылатын талаптар ұдайы бақыланады және басшылық міндеттемелерді олардың туындауына қарай орындау үшін жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қадағалайды.

Мына кестеде осы міндеттемелерді өтеудің мерзімі бөлінісінде Топтың қаржылық міндеттемелері бойынша шарттық дисконтталмаған төлемдер туралы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша ақпарат берілген.

Миллион теңгемен	Талап етілгенге дейін	1 айдан артық, бірақ 3 айдан астам емес	3 айдан артық, бірақ 1 жылдан астам емес	1 жылдан астам, бірақ 5 жылдан артық емес	5 жылдан астам	Жиыны
2021 жылғы 31 желтоқсанға						
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	13	24	21.298	173.638	1.851.202	2.046.175
Қарыздар	299.900	101.620	928.299	3.572.501	7.752.556	12.654.876
Жалдау бойынша міндеттемелер	8.147	31.208	110.723	375.346	135.925	661.349
Клиенттердің қаражаты	39.975	-	4	16	-	39.995
Қаржылық кепілдіктер	29.408	16.785	59.393	191.499	106.300	403.385
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	461.775	587.349	72.589	11.679	353	1.133.745
	839.218	736.986	1.192.306	4.324.679	9.846.336	16.939.525
2020 жылғы 31 желтоқсанға						
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	13	24	43.343	92.154	2.007.592	2.143.126
Қарыздар	79.199	89.703	1.005.872	3.608.639	7.506.849	12.290.262
Жалдау бойынша міндеттемелер	4.953	25.395	106.419	335.323	123.909	595.999
Клиенттердің қаражаты	40.356	-	8	13	-	40.377
Қаржылық кепілдіктер	27.404	20.525	64.625	273.599	103.299	489.452
Сауда және басқа да кредиторлық берешек	348.453	416.480	64.588	22.227	1.448	853.196
	500.378	552.127	1.284.855	4.331.955	9.743.097	16.412.412

36. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Капиталды басқару

Топ ең бастысы өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқару арқылы және өзінің бақылау функцияларын іске асыра отырып, өзінің капиталын басқарады. Капиталды басқарудың басты мақсаты Топтың еншілес ұйымдары берешек пен капиталға қатысты оңтайландыру арқылы Акционерге кірістерді көбейтумен қатар қызметтің үздіксіз болуы қағидатын ұстануды жалғастыру жағдайында болуын қамтамасыз ету болып табылады. Топ әрбір еншілес ұйымның бизнесінің мұқтаждығын және қызметінің ерекшелігін ескере отырып әзірленген қызметтің белгілі бір көрсеткіштерін белгілей отырып, өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқарады.

Топ әрбір еншілес ұйымның бизнесінің мұқтаждығын және қызметінің ерекшелігін ескере отырып әзірленген қызметтің белгілі бір көрсеткіштерін белгілей отырып, өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқарады. Топ өзінің еншілес ұйымдарының капиталын басқару үшін пайдаланатын қызметтің негізгі көрсеткіштері – бұл мына коэффициенттер: Пайызды, Салық салуды, Тозуды және Амортизацияны Есепке алғанға дейін Кіріске Борыш («D/EBITDA»); және Капиталға борыш («D/E»). Борыш ақша қаражаты мен оның баламалары құнына кемітілген тиісті еншілес ұйымдардың қарыздары, борыш қағаздары, кепілдіктері және қаржылық жалдауы бойынша міндеттемелеріне теңестіріледі. Капитал бас компанияның Акционерінің үлесіне жатқызылатын еншілес ұйымның бүкіл капиталына теңестіріледі.

Рұқсат етілген ең жоғарғы көрсеткіштер әрбір еншілес ұйымға оның бизнесінің мұқтаждығы және ерекшелікті артықшылығы негізінде мақұлданды және мынадай диапазондар шегінде өзгереді (Топ үшін қызметтің шоғырландырылған негізгі көрсеткіштері анықтамалық түрде берілді, өйткені Топ шоғырландырылған деңгейде қызметтің негізгі көрсеткіштерін бақыламайды):

Қызметтің негізгі көрсеткіштері	2021 жыл	2020 жыл
D/EBITDA	2,32	3,58
D/E	0,54	0,59

Миллиард теңгемен	2021 жыл	2020 жыл
Қарыздар (18-ескертпе)	7.863	7.459
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары (19-ескертпе)	579	593
Жалдау бойынша міндеттемелер (21-ескертпе)	510	515
Туынды қаржы құралдары	2	1
Қор Тобына кірмейтін компаниялардың міндеттемелері бойынша кепілдік берілетін негізгі борыштың номинал сомасы	341	427
Борыш жиыны	9.295	8.995
Минусы: ақша қаражаты мен оның баламалары	(2.811)	(2.228)
Таза борыш жиыны	6.484	6.767
EBITDA	3.998	2.512
Капитал жиыны	17.173	15.152

36. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Қаржы құралдарының әділ құны

Топ қаржы құралдарының әділ құнын анықтау және бағалау моделінің бөлінісінде ол туралы ақпаратты ашып көрсету үшін мынадай сатылылықты пайдаланады:

- 1-деңгей: бірдей активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарыққа арналған бағалар (ешқандай да түзетулерсіз).
- 2-деңгей: барлық шығыс деректері көрсетілетін әділ құнына айтарлықтай әсер ететін басқа да әдістер нарықта тікелей немесе жанама байқалады.
- 3-деңгей: бақыланатын нарықтық ақпаратқа негізделмейтін әділ құнды көрсетуге біршама әсер ететін бастапқы деректерде қолданылатын әдістер.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Топтың қаржы құралдарының баланстық құны келесі қаржы құралдары үшін әділ құнына негіздемелі түрде жақындау болып табылады:

Миллион теңгемен	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	2021 жылғы 31 желтоқсан
Қаржы құралдарының санаттары				
Активтер				
БЖКАӘҚ бойынша ескерілетін берілген қарыздар	-	-	123.161	123.161
БЖКӘҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері	1.134	20.741	60	21.935
ПЗАӘҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері	74.356	14.486	32.913	121.755
Туынды қаржылық активтер	-	14.153	-	14.153

Миллион теңгемен	1-деңгей	2-деңгей	3-деңгей	2020 жылғы 31 желтоқсан
Қаржы құралдарының санаттары				
Активтер				
ПЗАӘҚ бойынша ескерілетін берілген қарыздар	-	-	138.024	138.024
БЖКӘҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері	8.988	47.779	63	56.830
ПЗАӘҚ бойынша ескерілетін қаржы активтері	34.643	3.897	22.676	61.216
Туынды қаржылық активтер	-	97	1.048	1.145

36. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

Миллион теңгемен	2021 жылғы 31 желтоқсанға				
	Баланстық (ағымдағы) құны	Әділ құны	Пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
			Белсенді нарықтағы баға белгілеулері (1-деңгей)	Елеулі бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)
Қаржы активтері					
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	280.955	273.189	-	14.800	258.389
Кредиттік мекемелердегі қаражат	776.662	770.714	546.900	215.651	8.163
Қаржылық міндеттемелер					
Қарыздар	7.862.692	8.575.232	5.039.417	2.484.584	1.051.231
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	579.369	374.861	-	374.861	-
Кепілдіктер бойынша міндеттемелер	40.456	38.655	-	33.330	5.325

Миллион теңгемен	2020 жылғы 31 желтоқсанға				
	Баланстық (ағымдағы) құны	Әділ құны	Пайдалана отырып әділ құнды бағалау		
			Белсенді нарықтағы баға белгілеулері (1-деңгей)	Елеулі бақыланатын бастапқы деректер (2-деңгей)	Елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер (3-деңгей)
Қаржы активтері					
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	284.212	271.526	-	17.441	254.085
Кредиттік мекемелердегі қаражат	489.572	498.082	335.558	162.524	-
Қаржылық міндеттемелер					
Қарыздар	7.459.200	8.370.443	5.246.774	2.217.000	906.669
Қазақстан Республикасы Үкіметінің қарыздары	593.222	416.166	-	416.166	-
Кепілдіктер бойынша міндеттемелер	53.374	51.693	-	35.972	15.721

Жоғарыда көрсетілген қаржы құралдарының әділ құны иеленетін пайыздық мөлшерлемелер бойынша ақшалай қаражаттың күтілетін болашақтағы ағындарын дисконттау арқылы есептелген.

36. ҚАРЖЫ ҚҰРАЛДАРЫ, ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУДЫҢ МАҚСАТЫ МЕН САЯСАТЫ (жалғасы)

Қаржы құралдарының әділ құны (жалғасы)

Төменде әділ құн иерархиясының 3-ші деңгейіне жатқызылған әділ құнды бағалау үшін пайдаланылатын елеулі бақыланбайтын бастапқы деректер көрсетілген:

	Үлестік бағалау әдісі	Айтарлықтай бақыланбайтын бастапқы деректер	31 желтоқсанға диапазон	
			2021 жыл	2020 жыл
Амортизацияланған құны бойынша ескерілетін берілген қарыздар және қаржылық жалдау бойынша берешек	Ақша ағындарын дисконттау әдісі	Дисконттау мөлшерлемесі мен пайыздық мөлшерлеме	3,1-30%	7,5-15%
Кредиттік мекемелердегі қаражат			6,94%	-
Қарыздар			3,5-17%	1,9-13%
Кепілдіктер бойынша міндеттемелер			4,5-5,25%	4,9%

IBOR реформасы

Халықаралық реттеуші органдардың IBOR мөлшерлемелерінен біртіндеп бас тарту және оларды баламалы пайыздық мөлшерлемелерге ауыстыру туралы шешімдерін іске асыру үшін Топ қозғалуы мүмкін шарттарды ашып көрсетті. 2021 жылы Топ IBOR мөлшерлемесінен 2023 жылғы 30 маусымнан кейін қол жетімді болмайтын АҚШ долларындағы LIBOR сияқты базалық пайыздық мөлшерлемелер үшін және ауысу күні әлі айқындалмағандар үшін тәуекелсіз пайыздық мөлшерлемелерге өтпеді.

- IBOR реформасы Топты түрлі тәуекелдерге ұшыратады, оларды басқару және мұқият бақылау жоба шеңберінде жүзеге асырылады. Мұндай тәуекелдерге, өзгесінен басқа, келесі тәуекелдер жатады:
- IBOR реформасын іске асыруға қажетті қолданыстағы шарттар талаптарының өзгерістерін нарықтық контрагенттермен талқылау процесінде туындайтын мінез-құлық тәуекелі;
- IBOR реформасының нәтижесінде нарықтардың қызмет етуінің бұзылуына орай Топ ұшырағыш келетін қаржы тәуекелі, бұл қаржылық шығындарға әкеп соқтыра алады;
- егер IBOR мөлшерлемелерінің өтімділігі азайса, ал баламалы тәуекелсіз мөлшерлемелер өтімсіз және бақыланбайтын болып қалса, нарықтық ақпараттың ықтимал болмай қалуына байланысты баға тәуекелі;
- Топтың АТ-жүйелері мен процестерінің өзгеруі нәтижесінде туындайтын операциялық тәуекел, сондай-ақ, егер IBOR мөлшерлемелері қол жетімсіз болса, төлемдерді бұзу тәуекелі.

Төмендегі кестеде тәуекелсіз мөлшерлемелерге ауыстырылуы тиіс реформамен қозғалмаған едәуір IBOR-ға бөле отырып Топтың жыл соңына тәуекелдері көрсетілген. Бұл тәуекелдер IBOR мөлшерлемелері қолданылуын тоқтатпайынша сақталады және тиісінше, келешекте олар ауыстырылады. Алайда кесте қолданылу мерзімі ауысу қажет еткенге дейін өтетін IBOR-ға негізделген құралдарды қамтымайды:

Миллион теңгемен	АҚШ долларындағы Libor	2021 жылғы 31 желтоқсан
Туынды емес қаржылық міндеттемелер		
Алынған қарыздар	91.861	91.861

37. Шартты және шарттық міндеттемелер

Операциялық орта

Қазақстанда экономикалық реформа және құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылым жалғасуда, ол нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін еді. Болашақтағы Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ экономика, қаржы және ақша-кредит саясатының саласында Үкімет қабылдайтын шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

2020 жылғы наурыздан бастап әлемдік нарықтар мұнайға деген сұраныс пен бағалардың айтарлықтай құбылуда, атап айтқанда, COVID-19 пандемиясының нәтижесінде. Қазақстандық теңгенің құны негізгі әлемдік валюталарға қатысты едәуір төмендеді. Топ басшылығының пікірінше, бұл үрдістер Топтың қаржылық жағдайының болашағына, қызмет нәтижелері мен бизнестің келешегіне айтарлықтай әсерін тигізбейді.

Шикі тауарларға бағалардың өзгеруі

Топ кірісінің көп бөлігі шикізат тауарларын, негізінен, шикі мұнай мен мұнай өнімдерін сатудан пайда болады. Ертеден осы өнімдерге баға тұрақты болмаған және ұсынысқа және сұранысқа өзгерістерге, нарықтық тұрлаусыздыққа, әлемдік және өңірлік экономика қызметіне және индустриялардағы циклдікке қатысты біршама өзгерді.

Баға тарифтер және импорттық баждар салу, биржалық алыпсатарлық, мүмкіндікті арттыруды немесе Топтың өнімдерін негізгі нарықтарға артық жабдықтауды қоса алғанда, Үкімет әрекетінің әсеріне де бейімделген. Осындай сыртқы факторлар мен нарықтардағы өзгерістер келешек бағалардың бағалануын айтарлықтай қиындатады.

Шикі тауарларға бағалардағы біршама немесе ұзаққа созылған төмендету Топтың қызметіне, қаржылық нәтижелеріне және операциялардан болатын ақша ағындарына біршама немесе жағымсыз әсер етуі мүмкін. Топ шикі тауарларға бағалардың өзгеру тәуекелін біршама өзінің бейімдігін хеджирлемейді.

Трансферттік баға белгілеу бойынша бақылау

Қазақстанда трансфертті баға белгілеу бойынша бақылау кең спектрге ие және байланысты мәмілелер тарапы болып табыла ма немесе жоқ па екеніне қарамастан, халықаралық мәмілелермен тікелей немесе жанама байланысты көптеген операцияларда қолданылады. Трансферттік баға белгілеу туралы заң операцияларға қолданылатын барлық салықтар қол ұшын беру қағидаты бойынша айқындалған нарықтық бағалар негізінде есептелуін талап етеді. Қазақстанда трансферттік баға белгілеу туралы жаңа заң 2009 жылғы 1 қаңтардан бастап күшіне енді. Жаңа заң анық көрсетілмеген болып табылмайды және оның ережелерінің кейбіреуі қолданудың шағын тәжірибесіне ие. Оның үстіне, заңда әзірлеу кезеңінде тұрған егжей-тегжей нұсқаулықтар жоқ.

Трансферттік баға белгілеу туралы заңды операциялардың кейбір түрлеріне қолданудың нәтижесінде трансферттік баға белгілеу туралы Қазақстандық заңмен байланысты белгісіздіктен салық органдарының ұстанымы Топтың ұстанымынан ерекшеленуі мүмкін деген тәуекел бар деп анық белгіленбеген, бұл 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша салықтар, айыппұлдар мен өсімақылардың қосымша сомаларына әкелуі мүмкін.

Басшылық 2021 жылғы 31 желтоқсанда трансферттік баға белгілеу бойынша қолданылатын заңнамада оны түсіндіру сәйкестендірілген болып табылады және Топтың трансферттік баға белгілеу жөніндегі ұстанымы расталады деген ықтималдық бар деп санайды.

Салық салу

Қазақстандық салық заңнамасы мен нормативтік-құқықтық актілері үздіксіз өзгерістер мен түрлі түсіндірмелердің нысаны болып табылады. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдарының арасындағы пікірлерде болатын келіспеушіліктер сирек емес, оған қоса ХҚЕС бойынша қаржылық есептілікте кірістерді, шығыстарды және басқа да баптарды мойындау тәсілдері. Қазіргі кезде қолданып отырған, Қазақстанда қолданылатын заңдардың негізінде анықталған құқық бұзушылықтар үшін қарастырылған айыппұлдар мен өсімақылар жүйесі аса қатаң болып отыр. Қазақстандық салық салу жүйесінің екіұштылығына орай салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың нақты сомасы, егер олар болса, қазіргі уақытқа дейін шығыстарға жатқызылған және 2021 жылғы 31 желтоқсанға есептелген сомандан асып кетуі мүмкін.

37. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Салық салу (жалғасы)

Басшылық 2021 жылғы 31 желтоқсанда қолданылатын заңнаманы түсіндіру сәйкес болады және резервтер осы шоғырландырылған қаржылық есептілікте есептелген немесе ашылып көрсетілген жағдайлардан басқа, Топтың салықтар жөніндегі ұстанымы расталатын ықтималдық бар деп санайды.

Көлденең мониторинг

2020 жылғы шілдеден бастап Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитеті (бұдан әрі – «МКК») көлденең мониторингті ендіру бойынша пилотты жобаны іске асырды, ол 2023 жылғы 31 желтоқсанға дейін ұзартылады. Көлденең мониторингтің негізгі мақсаты – соларға бақылауды салық органдары жүзеге асыратын, салық, валюталық және басқа да заңнаманы бұзуға әкеп соқтыра алатын тәуекелді операциялардың жасалуына уақтылы жауап беру және алдын алу арқылы салық органдарының ірі салық төлеушілермен әріптестік өзара ара қатынастарды құру. Пилоттық жобаны іске асыру мақсатында МКК бизнес-қоғамдастықпен бірлесіп оны жүргізу қағидаларын әзірлеп, бекітті, сондай-ақ салық төлеушілердің санаттары айқындалды.

2021 жылы Топтың еншілес ұйымдарының бірқатары көлденең мониторингті ендіру жөніндегі пилоттық жобаның қатысушыларына айналды, оған тарихи деректерді зерттеу рәсімі жатады. 2022 жылғы ақпанда МКК 2016-2020 жылдар аралығындағы кезең үшін ЭМАЭС-1 тарихи деректерін зерделеуін аяқтап, өз ұсынымдарын берді. Негізгі ұсыным негізгі қорлардың Ұлттық жіктеушісіне сай активтер тобына тиесілілігі бойынша негізгі құралдардың сәйкессіздігімен байланысты. ЭМАЭС-1 бұл ұсынымға қатысты өзінің келіспеушілігін білдірді және өз ұстанымын түсіндіру жұмысын жалғастыруда.

АМӨЗ-ге 2015-2017 жылдары кешенді салықтық тексеру

2020 жылғы 15 желтоқсанда АМӨЗ 2015-2017 жылдар үшін кешенді салықтық тексеру нәтижелерін алды, соған сай ҚҚС бойынша қосымша есептеулер сомасы, ҚҚС пен өсімпұлды қоса алғанда, 9.257 миллион теңге болды, сондай-ақ ауыстырылатын шығындардың азаю сомасы 29.026 миллион теңге болды. АМӨЗ салықтық тексеру нәтижелерімен келіспеді және 2021 жылғы 28 қаңтарда Қазақстан Республикасының Қаржы министрлігіне тиісті шағымын жіберді. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша шағымдардың қаралуын ҚР Қаржы министрлігі жағдайларды анықтағанға дейін тоқтата тұрды. Топ салықтарды қосымша есептеу тәуекелі төмен болып табылады деп есептейді және, тиісінше, 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бұл тексеру бойынша резервті мойындамады.

Соттың істі қарауы

Қорға тиесілі Kashagan B.V. акцияларының қамауға алынуына орай Стати мырзаға және онымен байланысты тараптарға қарсы басталған сот ісі

Қорға тиесілі Kashagan B.V. акцияларының қамауға алынуына орай Қор шағымы бойынша Стати мырзаға және онымен байланысты тараптарға қарсы басталған сот ісі.

2017 жылғы 14 қыркүйекте Амстердам қ. соты шешімінің негізінде Қордың оған тиесілі құны 5,2 миллиард АҚШ доллары болатын КМГ Кашаган Б.В. акцияларының 50% қатысты құқықтарына бұл акцияларға билік ету бөлігінде шектеу (бұдан әрі – «шектеу») салынды.

Аталған шектеу Стокгольмның Сауда Палатасының Арбитраждық Институтының жанында Арбитраждық трибунал 2013 жылы шығарған Қазақстан Республикасына қарсы Анатолий Статидің, Габриэль Статидің, Ascot Group SA және Terra Raf Trans Trading Ltd. Ісі бойынша арбитраждық шешімнің Нидерландтарда танылуы және орындалуы бойынша шағымды қамтамасыз ету шеңберінде салынды. 2020 жылғы 18 желтоқсанда Жоғарғы сот Амстердам қ. Апелляциялық сотының 2019 жылғы 7 мамырдағы қамауда ұстау туралы шешімінің күшін жойды және істі Гаага қ. Апелляциялық сотының қарауына жолдады. Гаага қ. Апелляциялық соттағы тыңдау 2022 жылғы 4 сәуірде басталды.

Қазіргі уақытта Қор өз мүдделерін белгіленген тәртіппен қорғау бойынша барлық қажетті шараларды қолға алады және өз құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауын жалғастырады.

37. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Соттың істі қарауы (жалғасы)

Статидің 2017 жылғы 7 желтоқсанда берген шағымының Негізгі процесі, онда Стати сотты Қорды Қазақстан Республикасының бір бөлігі деп тануды және Қорды Арбитраждық шешімді орындауын міндеттеуді сұрады.

2021 жылғы 17 наурызда Статидің 2017 жылғы 7 желтоқсанда берген шағымының Негізгі процесі бойынша тыңдаулар өтті, онда Стати сотты Қорды Қазақстан Республикасының бір бөлігі деп тануды және Қорды 2013 жылғы 19 желтоқсандағы Арбитраждық шешімді орындауын міндеттеуді сұрады.

2021 жылғы 28 сәуірде Амстердамның Округтік соты Қордың Негізгі процесі КМГ Кашаган Б.В. акцияларын шектеуді шағымдану бойынша Гаагадағы Апелляциялық сотының шешіміне дейін кейінге қалдыра тұру өтінішін қанағаттандырды.

Қазіргі уақытта Қор өз мүдделерін белгіленген тәртіппен қорғау бойынша барлық қажетті шараларды қолға алады және өз құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауын жалғастырады.

KMG International N.V. азаматтық талқылау

Faber Invest & Trade Inc. (бұдан әрі – «Faber»), КМГИ еншілес компанияларында бақыланбайтын қатысу үлестерінің иесі, 2020 жылы бірнеше алдыңғы азаматтық істер бойынша істердің қаралуын жаңғыртты, солардың бірі КМГИ еншілес компаниясы Rompetrol Rafinare Constanta-ның жарғылық капиталының 2003 және 2005 жылдары ұлғаюын даулады. Істің тыңдалуы мерзімді негізді болды, бірақ түпкі шешім шығарылмады. 2021 жылғы 13 шілдеде сот Faber-дің шағымын қараудан бас тартты.

Алайда, Faber сот шешіміне шағымын қайталап берді. 2021 жылғы желтоқсанда өткен тыңдаудың нәтижелері бойынша сот шағымды қанағаттандырып, істі қайта қарауға қайтарып берді. Істің келесі тыңдалуы 2022 жылғы мамырда күтілуде.

Топ оның Faber жаңа өтінішіне қатысты позициясы 2020 жылы Топ пайдасына шешілген басқа да ұқсас сот істері сияқты шешіледі деп есептейді. Сәйкесінше, Топ 2021 жылғы 31 желтоқсанға бұл іс бойынша резервті мойындамады.

Қашаған кен орнынан газға шарттық бағаны есептеу бойынша Солтүстік Каспий Жобасының серіктестеріне қатысты «ҚазТрансГаз» АҚ-ның («ҚТГ») шағым өтініші бойынша арбитраждық сот ісін реттеу

2021 жылғы 19 ақпанда Қашаған кен орнынан газға шарттық бағаны есептеу бойынша Солтүстік Каспий Жобасының серіктестеріне қатысты ҚТГ шағым өтініші бойынша арбитраждық сот ісі жөнінде шешім (бұдан әрі – «Шешім») шығарылды. Шешім ҚТГ пайдасына шығарылды. 2021 жылғы 30 қыркүйекте аяқталған тоғыз айдың ішінде тараптар келісімшарттың бағасын қайта есептеу туралы уағдаластыққа қол жеткізді.

2021 жылдың ішінде ҚТГ Солтүстік Каспий Жобасының серіктестерінен осы Шешім бойынша, ҚҚС сомасын қоса алғанда, 112.058 миллион теңге (баламасы 262 миллион АҚШ доллары) алды және қайта сатуға арналған сатып алынатын газдың құнын 85.396 миллион теңгеге (баламасы 200 миллион АҚШ доллары) түзетті, сондай-ақ 11.951 миллион теңге жалпы сомаға (баламасы 28 миллион АҚШ доллары) төрелік даулардың айыппұлдарын, өсімпұлдар мен шығыстардың өтемақысын басқа да кірістің құрамында таныды.

Өтелетін шығындарды тексеру

Өнімді бөлу туралы келісімінің (бұдан әрі – «ӨБК») негізгі қағидаттарына сәйкес мемлекет жер қойнауын пайдалану ауданында қызметті өткізуге эксклюзивтік құқықтарды мердігерлерге берді, бірақ жеке меншікке де, жалға да осы жер қойнауын пайдалану ауданына құқықты бермеді. Мұның салдарынан, шығарылған және қайта өңделген көмірсутектердің барлық көлемдері (яғни дайын өнім) мемлекеттің меншігі болып табылады. Жұмыстар өтемақы негізінде жүзеге асырылды. Бұл ретте, Үкімет мердігерлерге төлемдерді ақшалай емес түрде, дайын өнімнің бір бөлігі түрінде жасайды, осылайша мердігерлерге өз шығындарын өтеуге және пайда табуға мүмкіндік береді.

ӨБК-ге сәйкес мердігерлер көтерген шығындардың барлығы өтеле бермейді. Өтеуге арналған белгілі бір шығындарды Уәкілетті орган бекітуі қажет. Уәкілетті органдар өтелетін шығындарды тексеруде. 2021 жылғы 31 желтоқсанға дейін жүргізілген өтелетін шығындарды тексеру нәтижесінде белгілі бір шығындар өтелмейтін ретінде жіктелген. ӨБК тараптары бұл шығындарды өтеуге қатысты келіссөздер жүргізуде.

37. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Өтелетін шығындарды тексеру (жалғасы)

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың дауланатын шығындардағы үлесі есепті күнге 979.556 миллион теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: есепті күнге 871.407 миллион теңге) болды. Топ және оның ӨБК бойынша серіктестері Үкіметпен бұл шығындарды өтеуге қатысты келіссөздер жүргізуде.

Қазақстанның ішкі нарығына арналған жеткізілімдер бойынша міндеттемелер

Үкімет ҚР-да шикі мұнайды өндірумен және мұнай өнімдерін сатумен айналысатын компаниялардан жыл сайынғы негізде ішкі нарықтың энергетикалық қажеттілікті қанағаттандыру үшін, негізінен, ішкі нарықта мұнай өнімдерін жеткізу теңгерімін қолдау үшін, көктемгі және күзгі егіс науқаны барысында ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілерді қолдау үшін өнімнің бір бөлігін жеткізуді талап етеді.

Ішкі нарықтағы мұнайдың бағасы экспорттық бағалардан, тіпті тәуелсіз тараптар арасындағы мәмілелерде белгіленетін ішкі нарықтағы қарапайым бағадан да айтарлықтай төмен.

Егер Үкімет қазіргі уақытта Топ жеткізетін көлемнен асатын шикі мұнайдың қосымша көлемін жеткізуге міндеттеген жағдайда, мұндай жеткізілімдер нарықтық бағалар бойынша жеткізілімдерден басым болады және шикі мұнайды сатудан түсетін түсімнен әлде қайда аз түсімді өндіретін болады, бұл өз кезегінде Топ қызметіне, перспективасына, қаржылық жағдайына және қызмет нәтижелеріне елеулі және теріс әсерін тигізуі мүмкін.

2021 жылы Топ өз міндеттемелеріне сәйкес 7.114 мың тонна (2020 жылы: 6.401 мың тонна) шикі мұнайды ішкі нарыққа жеткізді.

Шикі мұнайды жеткізу міндеттемелері

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың мұнайды жеткізу шарты бойынша міндеттемелері 8,6 миллион тонна болды (2020 жылғы 31 желтоқсанға: 13.5 миллион тонна).

Жер қойнауын пайдалануға лицензиялар мен келісім-шарттар бойынша міндеттемелер

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың Үкіметпен жасалған өнімді бөлу туралы лицензиялары, келісімдерінің және жер қойнауын пайдалануға арналған келісімшарттарының талаптарына сәйкес ең аз жұмыстар бағдарламасын орындауға қатысты мынадай міндеттемелері (миллион теңгемен) бар:

Жыл	Күрделі шығындар	Операциялық шығыстар
2022 жыл	566.633	179.784
2023 жыл	357.231	92.853
2024 жыл	437.950	94.638
2025 жыл	348.609	98.423
2026-2059 жылдар	3.328.346	1.544.673
Жиыны	5.038.769	2.010.371

Инвестициялық сипаттағы міндеттемелер

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың, бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларды қоса алғанда, жалпы сомасы 2.269.940 миллион теңге (2020 жылғы 31 желтоқсан: 2.416.411 миллион теңге) болатын негізгі құралдарды сатып алу және салу бойынша шарттық міндеттемелері болды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың ҚР Энергетика министрлігі мен ҚР Ұлттық экономика министрлігінің Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау жөніндегі комитеті (бұдан әрі – «ТМРК») бекіткен және өндірістік объектілерді кеңейтуге бағытталған инвестициялық бағдарламалардың шеңберінде 592.889 миллион теңге (2020 жыл: 321.724 миллион теңге) жалпы сомада міндеттемелері болды.

37. ШАРТТЫ ЖӘНЕ ШАРТТЫҚ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Дағдарысқа қарсы қаражатты қайталама пайдалану бойынша міндеттемелер

Қордың 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша игеру міндеттемелеріне 3.241 миллион теңге мөлшерінде «Нұрлы жер» бағдарламасын (бұрынғы – «Қолжетімді баспана – 2020» бағдарламасы) қаржыландыру бойынша Қордың міндеттемелері және 8.919 миллион теңге мөлшерінде инвестициялық жобаларды қаржыландыру міндеттемелері кіреді, оның ішінде:

Атырау облысында «Интеграцияланған газ-химия кешенін салу инвестициялық жобаның іске асырылуын қаржыландыру. 8.063 миллион теңгеден артық емес мөлшердегі Бірінші фаза»;

201 миллион теңге мөлшерінде «Тараз химиялық паркі» арнайы экономикалық аймақты құру» жобасын қаржыландыру;

«Qazaq Air» АҚ-ның 655 миллион теңге мөлшерінде үш жалға алынатын әуе кемесін сатып алуын қаржыландыру.

38. Сегменттік есептілік

Басқарушылық мақсаттар үшін Топтың қызметі өндірілетін өнімнің түріне және көрсетілетін қызметтің түріне сәйкес келесі 8 (сегіз) операциялық сегментке бөлінеді (1-ескертпе).

Есептік сегменттердің кейбіреулері Топтың ұйымдық құрылымына сәйкес неғұрлым шағын операциялық сегменттерді біріктіру арқылы қалыптастырылды. Әрбір есептік сегмент ХҚЕС-қа сәйкес бухгалтерлік есепті жүзеге асырады. ХҚЕС-ке сәйкес дайындалған әрбір сегмент қызметінің қаржылық нәтижелері сегментке ресурстарды бөлу және оның қызмет нәтижелерін бағалау туралы шешімдерді қабылдау мақсаты үшін Басқарма төрағасына және шешімдер қабылдауға жауапты адамға беріледі.

Элиминирлеу топ ішіндегі айналымдарды алып тастауды білдіреді. Сегментаралық операциялар сегменттер арасында келісілген талаптарда жасалды, әрі олар, байланысты және үшінші тараптарға қолжетімді болатын белгілі бір реттелетін қызметтерді қоспағанда, нарықтық мөлшерлемелер бойынша міндетті түрде сәйкес келе бермейді.

38. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК (жалғасы)

Төменде 2021 жыл ішіндегі Топтың операциялық сегменттерінің пайдасы мен зияны, активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	Мұнай-газ	Тау-кен өндіруші	Тасымал-дау	Коммуникациялар	Энергетика	Өнеркәсіптік	Корпоративтік орталық	Басқалары	Элиминациялау	Барлығы
Сыртқы сатып алушыларға сатудан түсім	7.314.716	1.415.150	1.619.200	624.383	649.753	30.567	41.144	14.745	-	11.709.658
Басқа сегменттерге сатудан түсім	47.846	79	4.026	4.184	87.462	5.529	297.783	22.320	(469.229)	-
Түсім жиыны	7.362.562	1.415.229	1.623.226	628.567	737.215	36.096	338.927	37.065	(469.229)	11.709.658
Географиялық нарық										
Қазақстан	1.343.883	749.320	1.399.420	607.216	712.787	27.983	338.927	37.065	(469.229)	4.747.372
Басқа да елдер	6.018.679	665.909	223.806	21.351	24.428	8.113	-	-	-	6.962.286
Жалпы пайда	1.896.249	288.594	407.454	222.481	190.305	6.959	275.203	18.122	(335.152)	2.970.215
Жалпы және акциздік шығыстар	(215.143)	(37.336)	(108.931)	(57.456)	(26.152)	(6.595)	(24.419)	(3.970)	30.510	(449.492)
Тасымалдау және өткізу шығыстары	(692.357)	(15.784)	(6.950)	(13.769)	(12.249)	(1.151)	-	(5)	13.934	(728.331)
Қаржылық кіріс	117.541	11.108	22.062	9.004	11.290	1.863	28.152	34.919	(61.041)	174.898
Қаржылық шығындар	(304.745)	(7.425)	(151.194)	(49.417)	(54.315)	(6.173)	(37.786)	(34.576)	90.094	(555.537)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған компаниялардың табысындағы үлес	999.424	118.554	10.826	-	11.509	(219)	1.986	2	-	1.142.082
Бағамдық айырмадан түсетін кіріс/ (зиян), нетто	110.922	3.131	3.727	2.349	2.390	(28.979)	(93.264)	(363)	(690)	(777)
Тозу, тауысылу және амортизация	(595.203)	(69.949)	(195.162)	(121.822)	(76.816)	(6.240)	(2.147)	(2.658)	3.800	(1.066.197)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануы	(95.961)	4.885	(1.860)	(5.961)	(20.849)	(2.542)	-	(90)	-	(122.378)
Өзге де активтердің құнсыздануы	(162)	(2.862)	(7)	(396)	577	(500)	(18.326)	624	13.647	(7.405)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(388.631)	(61.510)	(36.617)	(30.196)	(30.806)	(468)	(2.942)	(4.370)	(5.496)	(561.036)
Таза пайда/(зиян) жиыны	1.456.260	291.732	150.356	89.760	76.273	(38.795)	130.893	10.467	(258.589)	1.908.357
Сегменттер жөнінде басқа да ақпарат										
Сегмент активтерінің жиыны	18.592.151	2.739.861	4.133.241	1.341.590	1.616.981	1.128.970	8.309.598	373.645	(7.926.279)	30.309.758
Сегмент міндеттемелерінің жиыны	6.790.420	469.838	2.820.223	667.222	788.374	884.803	1.790.290	217.503	(1.292.007)	13.136.666
Күмәнді берешек бойынша күтілетін несиелік зиян резервтері	(2.943)	(248)	108	(2.768)	(974)	125	-	115	(400)	(6.985)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдастырылған компанияларға инвестициялар	4.851.977	703.195	27.688	-	90.472	5.215	35.013	15	(32.341)	5.681.234
Күрделі шығындар	(535.515)	(71.066)	(412.021)	(123.986)	(97.574)	(336.848)	(307)	(4.883)	9.758	(1.572.442)

38. СЕГМЕНТТІК ЕСЕПТІЛІК (жалғасы)

Төменде 2020 жыл ішіндегі Топтың операциялық сегменттерінің пайдасы мен зияны, активтері мен міндеттемелері туралы ақпарат берілген:

Миллион теңгемен	Мұнай-газ	Тау-кен өндіруші	Тасымалдау қациялар	Энергетика	Өнеркәсіптік	Корпоративтік орталық	Басқалары	Элиминациялау	Барлығы
Сыртқы сатып алушыларға сатудан түсім	4.838.789	1.227.048	1.309.894	555.963	12.151	30.691	19.871	-	8.556.009
Басқа сегменттерге сатудан түсім	28.911	189	3.969	124.398	8.586	272.124	12.099	(454.938)	-
Түсім жиыны	4.867.700	1.227.237	1.313.863	680.361	20.737	302.815	31.970	(454.938)	8.556.009
Географиялық нарық									
Қазақстан	1.090.531	661.039	1.193.100	654.024	15.288	302.815	31.970	(454.938)	4.041.217
Басқа да елдер	3.777.169	566.198	120.763	26.337	5.449	-	-	-	4.514.792
Жалпы пайда	1.143.283	278.252	276.454	179.342	691	182.407	14.830	(289.529)	1.972.696
Жалпы және әкімшілік шығыстар	(191.562)	(32.936)	(100.820)	(26.988)	(5.698)	(24.540)	(4.012)	9.895	(425.875)
Тасымалдау және өткізу шығыстары	(639.237)	(14.444)	(4.870)	(12.647)	(1.113)	-	-	14.631	(670.549)
Қаржылық кіріс	110.261	6.296	47.448	10.231	686	36.538	15.586	(54.531)	180.188
Қаржылық шығындар	(320.188)	(8.203)	(187.814)	(59.364)	(5.968)	(37.210)	(15.331)	78.117	(608.953)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компаниялардың пайдасындағы үлес	518.157	115.387	11.111	11.685	(2.083)	(12.649)	-	-	641.608
Бағамдық айырмалан болған кіріс/ (залал), нетто	199.385	4.076	(57.823)	2.694	(31.029)	(75.732)	1.831	(432)	50.094
Тозу, тауысылу және амортизация	(552.964)	(62.880)	(180.682)	(78.336)	(7.088)	(2.208)	(1.744)	1.346	(998.797)
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің құнсыздануы	(263.358)	(7.107)	(12.864)	(466)	(3.591)	-	-	-	(293.178)
Өзге де активтердің құнсыздануы	(37.932)	(3.015)	(19.380)	(1.104)	(1.659)	12.120	(1.203)	2.500	(50.563)
Табыс салығы бойынша шығыстар	(117.493)	(64.875)	(9.010)	(24.216)	(130)	(3.724)	(4.143)	(2.049)	(246.615)
Таза пайда/(зиян) жиыны	262.506	293.832	(35.745)	72.821	(52.164)	201.679	7.009	(227.320)	582.542
Сегменттер жөнінде басқа да ақпарат									
Сегмент активтерінің жиыны	16.854.461	2.411.794	3.861.110	1.574.935	804.995	7.738.822	337.307	(7.321.035)	27.482.846
Сегмент міндеттемелерінің жиыны	6.535.391	377.221	2.701.075	756.442	609.561	1.696.538	199.447	(1.208.808)	12.331.231
Күмәнді берешек бойынша күтілетін несиелік зиян резервтері	(2.222)	320	(552)	(1.860)	(541)	-	124	218	(6.983)
Бірлескен кәсіпорындар мен қауымдасқан компанияларға инвестициялар	4.214.205	650.943	21.218	79.035	5.273	47.330	13	(32.341)	4.985.676
Күрделі шығындар	(490.344)	(49.446)	(340.727)	(93.861)	(349.854)	(601)	(3.086)	9.725	(1.434.436)

39. Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Алынған дивидендтер

2022 жылғы қаңтарда Топ өзінің бірлескен кәсіпорындарынан дивидендтер алды: «Қазақойл-Ақтөбе» ЖШС, «КазГерМунай» ЖШС мен Mangistau Investment B.V. 3.000 миллион теңге, 4.338 миллион теңге және 97 миллион АҚШ доллары сомасында (төлем жасау күніне баламасы 41.996 миллион теңге).

Топқа жарияланған дивидендтер

«Қазмырыш» ЖШС қауымдасқан компаниясы 2022 жылғы 31 наурызда қатысушыларға дивидендтер күйінде таза пайданы бөлу туралы жария етті. Топ атына жарияланған дивидендтер сомасы 88.819 миллион теңге болды.

Акционерге берілетін басқа да үлестер

2022 жылғы 15 сәуірде Топ Акционердің бұйрығы негізінде қазақстандық кәсіби спорт пен элиталық спортты дамытуға бағытталған жобаларды қаржыландыруға 9 700 миллион теңге сомасында төлем жасады.

Тексерулер

2022 жылғы қаңтардан бастап Топтың кейбір компанияларында түрлі мемлекеттік органдардың тексерулері басталды. Қазіргі уақытта тексерулер аяқталған жоқ және, тиісінше, Топ олардың шоғырландырылған қаржылық есептілікке әсерін бағалай алмайды.

Төтенше жағдай

2022 жылғы 2 қаңтарда Қазақстанның Маңғыстау облысында сұйытылған мұнай газының бөлшек бағасының едәуір өсуімен байланысты наразылық акциялары басталды. Кейіннен наразылық шерулері басқа да қалаларда басталып, тәртіпсіздіктерге, мүлктің зақымдануына және адамдардың өліміне әкеп соқтырды. 2022 жылғы 5 қаңтарда Үкімет төтенше жағдайды енгізу туралы жариялады.

Жаппай тәртіпсіздіктер кезеңінде ҚР барлық аумағында интернетке қол жеткізу шектелді, банктердің жұмысы тоқтата тұрылды, қор нарығында операциялар жүргізілмеді, тауар биржаларында сауда-саттықтар жасалмады. 2022 жылғы 5 қаңтардан бастап кейбір станцияларда пойыздардың қозғалысы және Алматыға 2022 жылғы 5 қаңтардан бастап 14 қаңтарға дейін және Ақтауға 4 қаңтардан бастап 9 қаңтарға дейін ұшу сапарлары тоқтата тұрылды. 2022 жылғы 9-14 қаңтар аралығындағы кезеңде Топ жүк және жолаушылар темір жолы әрі әуе тасымалының тұрақтылығын толығымен қамтамасыз етті.

Жоғарыда аталған наразылықтардың және төтенше жағдайдың енгізілуі нәтижесінде ҚР Президенті, салық заңнамасына өзгерістер енгізуді, қаржылық тұрақтылықты қолдау шараларын енгізуді, инфляция деңгейі мен теңгенің айырбастау бағамын бақылауды және тұрақтандыруды қоса алғанда, ықтимал шаралар туралы бірқатар жария мәлімдемелер жасады. 2022 жылғы 19 қаңтарда төтенше жағдайдың күші жойылды.

2022 жылғы 24 қаңтарда Акционер Қазақстан Республикасы Президентінің Қор қызметінің барлық бағыттарын және оның портфельдік компанияларын реформалау мәселелері жөніндегі тапсырмаларын орындау мақсатында әзірленген Іс-шаралар жоспарын (бұдан әрі – «Жоспар») мақұлдады. Жоспарда кадр саясатындағы, сатып алу жүйесіндегі өзгерістер бойынша жүйелік шаралар, Қордың және портфельдік компаниялардың корпоративтік әлеуметтік жауапкершілігін арттыру, бизнесті қолдау, комплаенс қызметінің жұмыс істеу процестерін жетілдіру жөніндегі бастамалар, дивидендтік және инвестициялық саясаттағы, активтерді жекешелендіруде және адами капиталды дамытуда жаңа тәсілдер көрсетілген. Топ Жоспарды іске асыруға кірісті.

Қазіргі уақытта Топтың Үкімет қабылдауы мүмкін кез келген жаңа шаралар Топтың қаржылық жағдайына қалайша ықпал ете алатындығын, егер ондайлар болса, немесе жоғарыда аталған наразылықтар мен төтенше жағдай Қазақстан экономикасына қандай ықпалын тигізетіндігін санмен бағалауға мүмкіндігі жоқ.

Санкциялар тәуекелдерінің әсері

2022 жылғы ақпанда Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы шиеленістің салдарынан батыс елдердің көпшілігі Ресей Федерациясына қарсы көптеген санкциялар туралы жария етті. Бұл санкциялар Ресей Федерациясына теріс экономикалық әсер етуге бағытталған.

39. ЕСЕПТІ КҮННЕН КЕЙІНГІ ОҚИҒАЛАР (жалғасы)

Санкциялар тәуекелдерінің әсері (жалғасы)

Геосаяси шиеленістің өсуіне орай 2022 жылғы ақпаннан бастап бағалы қағаздар нарықтары мен валюта нарықтарында құбылмалылықтың едәуір өсімі, сондай-ақ АҚШ доллары мен еуроға қатысты теңге бағамының айтарлықтай төмендеуі байқалады.

Топ бұл оқиғаларды есепті кезеңнен кейінгі түзетпейтін оқиғалар ретінде қарастырады, олардың сандық әсері қазіргі сәтке жеткілікті сенімділікпен бағалана алмайды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Топтың 204.644 миллион теңге жалпы сомада, түрлі валюталарда білдірілген ақша қаражаты мен оның баламалары және кредиттік мекемелердегі қаражаты, ресейлік банктердің еншілес банктерінде 522.915 миллион теңге мөлшерінде қарыздары болды.

Бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару күніне, ресейлік банктердің еншілес банктеріндегі ақша қаражаты мен оның баламаларының және кредиттік мекемелердегі қаражаттың қалдығы қаражаттың қазақстандық банктерге аударылуына орай 1.384 миллион теңге болды. Аудару қандай да бір шығынсыз жүзеге асырылды. Ресейлік банктердің еншілес банктерінен алынған қарыздардың қалдығы, бұл шоғырландырылған қаржылық есептілікті шығару күніне 372.405 миллион теңге болды.

Қазіргі уақытта Топ басшылығы микро- және макроэкономикалық жағдайлардың өзгеруін Топтың қаржылық жағдайы мен қызметінің нәтижелеріне ықтимал әсер етуін саралауда.

Экологиялық талаптар бөлігіндегі әкімшілік құқық бұзушылық

Шығыс Қазақстан облысы бойынша Экология департаменті жүргізген тексерудің нәтижелері бойынша 2022 жылғы 10 ақпанда Топ есеп айырысуларды алды, соған сай әкімшілік құқық бұзушылық жөніндегі хаттама бойынша әкімшілік айыппұл 18.516 миллион теңге болды. 2022 жылғы 8 сәуірдегі жағдай бойынша Топ әкімшілік айыппұлдың жаңартылған есебін алды, ол 10.470 миллион теңгені құрады.

Топ басшылығы бұл есеп айырысумен келіспеді және есеп айырысуларды растау ықтималдығын шамалы деп есептейді. Топ бұл әкімшілік айыппұлды сотта даулай бастады.

Уран қорына инвестиция

2021 жылғы 22 қарашада Топ Астана Халықаралық Қаржы Орталығында (бұдан әрі – «АХҚО») құрылған Genchi Global Limited компаниясымен «ANU Energy OEIC Ltd.»-не (бұдан әрі – «ANU Energy») қатысуы туралы Негіздемелік келісімге қол қойды. ANU Energy мақсаты физикалық уранды ұзақ мерзімді инвестициялар ретінде сақтау болып табылады, оны бастапқы сатып алу 50 миллион АҚШ доллары мөлшерінде ANU Energy құрылтайшыларының бірлескен инвестицияларының есебінен жүзеге асырылады. Топтың ANU Energy-ге талап етілетін күрделі жарнасы 24,5 миллион АҚШ долларын құрайды (баламасы 12.368 миллион теңге) және бұл сома 2022 жылғы наурызда төленді.

ANU Energy-дің операциялық қызметі басталғаннан кейін, оны дамытудың екінші кезеңінің шеңберінде уранның қосымша көлемін сатып алу мақсатында жария немесе ішінара орналастыру арқылы институционалдық және/немесе жеке инвесторлардан 500 миллион АҚШ долларына дейін қосымша инвестициялар тарту болжанады. Орналастыру параметрлері мен мерзімдері нарықтық талаптармен айқындалады.

Сондай-ақ Негіздемелік келісімге сәйкес Топ пен ANU Energy табиғи уранның концентратын сатып алу-сату туралы қысқа мерзімді шартқа қол қойды, соның шеңберінде Топ табиғи уран концентраттарын 2022 жылдың мамыр айынан кешіктірмей жеткізеді.

Каспий Мұнай құбыры Консорциумының («КМК») теңіз терминалының 2 және 3-ші шығармалы кемеаялдамалық құрылғылардың (ВПУ-2 және ВПУ-3) зақымдануы

2022 жылғы 21 наурызда Қара теңізде болған қатты дауылдың салдарынан ВПУ-2 және ВПУ-3 зақымдануы нәтижесінде КМКК теңіз терминалында (Новороссийск) мұнайдың тиелуі толығымен тоқтатылды. Қазіргі уақытта мұнай ВПУ-1 көмегімен тиеле бастады. Топ мұнайды тасымалдаудың баламалы бағыттарын қарастыру және мұнайды тиеудің төмендеуімен байланысты салдарды бағалау жұмыстарын жүргізуде.

